Оссолінсъкі колекції.

CD – диск виконано в рамах угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

476. Ars Rhetorica. Przykłady polskie i łacińskie (XVII w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Nr. 476.

BIBLIOTEKA IW.B.

I. D. 11

PROEMIVM AD NEO RHETORES

Dixi Vobis Oratorium Polono-Latium ad cuius normam efformandi estis Neo Rhetores mihi non exiguus est labor circa eum exhibendum, non enim nobis cum vita aut lacte materno ille infunditur, sed continuo labore, pertinaci diligentia, quotidiana praxi, et sedulo exercitatio in eum efformamus. Dij laboribus omnia vendunt, donat, atq; subigit omnia diligentia. Poëtas non nasci Oratores vero fieri, concessum est. Non tamen nego initia et fundamenta Natura in nobis posuisse, artis tamen reliquum ad perficiendum tribuit, nam omnia opera omnes artes quotidiano usu et jugi exercitio perficiunt. Sicut cæca et sine disciplina natura agit Divus gloria Pontifex, sic sine natura disciplina, in utraq; tamen parum momenti fuerit, si diuturnis exercitijs, sed huic tribus, absolutio comparatur. Nec unquam fuit solida et robusta eloquentia, nisi multo stilo vires acceperit, et licet non quoduis lignum ex natura

BIBLIOTEKA FUNDACYI HR. BAWORSKICH

et natura sua ad formas Mercurij introducendas aptos,
multa tamen quæ inepta videntur, si diligens et perita
artificis acceperit manus, aptissima reddentur. Deum-
plet acheronta Herculeus labor, citra laborem nihil
agit? agit Horatius, assertionis hujus veritas patet in
ipso Demosthene, qui à naturâ hiulcus, vocis asperæ
ac ingratæ, Rhetor cum sibi non tam artem quam de-
cionem et pronuntiationem deesse animadverteret
subterraneum locum domicilio ædificauit in quo singu-
lis diebus descendit actionis formandæ vocisq; componen-
dæ causa, brevi tempore ita se laudabili pertinaci
studio perfecit, ut omnium calculo primus Oratorum Græ-
ciæ Princeps (absq; auxesi) vocari ab omnibus me-
ruerit. Ad Juniores laborem dum Neo Rhetor inviti
subire laboris eorum simul præmium asperrimo nil enim
absq; sapientia habet, sapienti agit per me Reges
regnant et justa decernunt, regni custos sapientia
est, nil tutò sine ea in senatu, truncus potius et inutile
lignum quam

signu quam humanu dicendu caput quod cerebro careat,
inscribi non potuit, quod urbs septicollis suo Patricio inscripsit
sedet sapis supra lapidem suis absq; ea in Patria, nisi emor-
tuum absq; spiraculo policioris vitæ cadauer, verbo sapientia
in omni ordine in omni statu et statæ formosa est, solus sa-
piens dominat. Solus sapiens honorat astra. Si cui maxime
nobili Polono Lituanoq; necessaria, huic enim si in publico
consessu versetur, occurrent comitia et comitiola, legationes
intra et extra Patriam, ubiq; facundia nativa, sententijs
opinionibus rationu pondere certandu est, hæc respublica
gubernat, hæc improbos ciues arcet, et a gubernaculis sui-
tatus depellit. Sive privatam degat vitam, obrietas civilis elo-
quentiæ usus in officiosis occasionibus e frequentissimis sive
salutamus sive gratulamur iam honore obtento, jam victoria
de hostibus partam, seu genethliacu natæ prolis, seu petimus seu
accipimus, Oratores agimus hac hortamur hac persuademus hac conso-
lamur afflictos, hac reducimus perterritos a timore, hac restrictis
comprimimus hac cupiditates iracundias q; restringimus. Hæc
non curis legis, urbis societate devixit hæc a vita immani et
fera segregabit verbo in manu Oratoris (ut Regis lingua senatus
animus subditorum, vita et salus civium) maxima proinde Sar-
matiæ gloria Sarmata sapiens verius ejus quæ Platonis non
a solo Aristotele, sed ab universo orbe Polono Lituanoq; nomini
et honori arabitur. Porro ut hæc præmia quæ antecessores nostri
habuêre mereamur. Commodius Oratores Polono politici eua-

damus

damus in duas partes (ex quibus etiam orator hic compositus)
hunc oratorem Polono Politico dividemus videlicet in Rhetorem Scholasticum qui praecepta scholastica de eloquentia Oratori tradat, ad omnes tam sacras quam profanas quas pro nostris et extra indicit orationes, cujus cum illa sit generis. Et in Rhetorem Politicum qui modos ac stiles subministrabit primitus modos componendae dictionis politicis et civilibus oratoribus pro diversitate occasionis inservientes, sicque unus alteri Rhetor ad melius esse proficiet, redditi oratorem Polono politicum in fructibus quod ut ad votum meum vestrumque cedat, et tuum oratorem et non ipsos verbo aeterno sapientiae in creatos ~~nihil~~ ~~ejusmodi~~ indiscipulos conseremus.

PARS PRIMA

Rhetor Scholasticus.

Haec pars ad Politicum Rhetorem ita deservit, ut a quo ea habere ille nequeat, et si quis Rhetorem Scholasticum a Politico excludit, Non politicus nonne nisi eo ipso Rhetor habebit cum omnia praecepta quae hic tradentur sint aliquomodo regula ac directio, ac velut index demonstrans, quomodo quis sit procedendus Oratori Polono Politico, hanc eorum affinitas patebit maxime ex subjectis praxibus, quomodo videlicet, unus alterius indigeat opera, ita ut et Rhetor scholasticus praeceptis scholasticis suum Politicum Rhetorem, et vicissim Politicus Rhetor moneat ad praecepta directis Rhetorem scholasticum, sicque invicem conjuncti non bilis agunt. Partem hanc in duo dividimus

capita

capita in prima exhibebim, Rhetore in communi, in 2do Rhetore docente in particulari, sed antequas ad hanc deveniamus, sciendu Rhetorica ex Greco nomine Ritoricii dicta definiri vero ab Aristotele lib primo Rhetoricorum cap: 2do Est vigil facultas perspiendi inveniendi quid in quoq non possit esse persuasibile. Materia ejus sunt omnes res, ad eoq letissime se extendit finis ejus delectare et persuadere.

Caput primum

Rhetor docens precepta Orationis in genere docens sit

Hoc Caput continebit precepta in comuni divisq a nobis in quatuor Articulos, primus continebit Rhetorem inquirentem, 2dus Invenientem 3tius Disponentem, 4tus Eloquentem.

Articulus primus.

Rhetor Inquirens circa fundamenta Orationis in genere, Sicut in aliis partibus a scientijs, ita hic fundamenta primo inquirant, nomine vero fundamenti, prima principia intelligunt vade accommodata ad artificiosam Orationem, eaq semper observanda.

Sectio prima.

Prima principia seu fundamenta Ordinis quadrat et ostendit primus principius quod iste Oratori observandus, et à quo toto corpus ejus dependent propositio dialectica attamen ex oratoria de his vide alibi.

Primus

De natura et Divisione propositionis Oratoriæ

Duo primo

1mo. Dico Propositio est summa brevis totius orationis in qua ostendit orator quid sit dicturus et probaturus toto orationis corpore est quod illa anteacta oratori inveniendam ut ad eas omnia sint tota ratione diligenda alias similis erit illeo nauclero quod si in causa remigium laborabit ut litus quod debet tendere non videat.

Observandum eius propositiones in variis generibus orationibus inveniant curandum ut in genere ornatiuo tota oratio plausibilis grauis ac magnifica in deliberativo et iudiciali pro necessitate et capacitate materiarum accipienda.

Observandum Oratori varij obveniunt tituli pro varietate officiorum dicit Ecclesiastico qui Ecclesiastica tractat profanus qui profana gentilico qui gentilia.

Observandum Ecclesiastico oratori ne contra sua agat finem ejus enim est persuadere virtutis amorem et fugam vitij in auditore curanda propositio perpetuo si vero contigerit aliquando speculatiue ponere ut in concionibus elogijs officijs vel in honorem alicujus fundatoris habitis in eum locum ut in probatione de effectu ostenditur vel ut in Epodosi aliquid virtus persuaderi possit laudatione potius.

Observandum cum varij sint generis orationes cujus libet generis sua observanda propositio ut in officiosa officiosas in gratulatorias gratulatorias in funebri vel doloris manifestatio vel consolatio.

ultimo

Obiectio 1. Virtutes propositio A Quario designatas habet.

Dico 1o. Divisit Propositio in practicas speculativas compositas simplices absolutas conditionatas, et quod ad finem presentem Anno ubi plura de propositionibus in dicit.

§ 2dus.

Quando Propositio Simplex cultior reddi possit.

Propositio Simplex illa vocatur quae verbis ornamentis non habet. Cultior vero dicitur quae nitidiore quam velut dilogemmisq; adornatur varijsq; modis proferri possit quos antequam accedamus exemplis pono simplicis propositionis quae studeat dicas cultiores fieri esse res Athenas te conferas ut Minervae pies.

Modus 1mus.

Duum verborum accentus causa quas non facile separamus adstruunt idq; multiplici ratione potest. 1mo Quis perfringi nisi accipiunt quod fit ex eruditione ingeniosa accommodata et inopinata applicatione ex aliquo acumini ex loco hujus beneficij pugnantibus Bellandus Ludovicus Gradivo Crucentia arma conseravit et titulo de doctor Cardinalatus Interpurpuratos Pamphilus adscitus Patres ad regios Mercurio degset Galerus 2do Quis notabilibus causa ponuntur sed non sine aliqua elegantia ut verisimile fit magnet erroris pericula enodavit 3tio Quando aliquis dicti gravi conclusit sententia ex Dante in vita Virgilio

recusato viatico nam in maritimis periculis leuissima
superuenit vno sabatis onusta deo medicitas.

Decimus Modus Dum simplex sensus inadmirabiles mu-
tatus per excultam oratoriā comparationem hoc est una rem
alteri aquiparando v. preferendo sic loco hujus rei Anacha-
sis inter Scythas

Tertius Modus Ex notatione nominis dum ethimologia investigamus
sic de Leone Sapiens ex nomine dicto in vita hic homines
Leonis semper generat nunquam ceruus vbi in sensu literali
posita voces in sensu morali accipiunt. Sed de illo Seminau
it Paterfamilias in agro semen illud cecidit in petra etc
per semen intelligeres Verbum Dei per Paterfamilias Chri-
stus v. concionatores qui agros corda hominum per petras cor
durus quod non admittit illud semen, et hic mos in usu con-
cionatoribus

Quartus Modus Dici potest individuatio dum v. specifica v.
generica propositio in particulare effectu per restrictionem
quamcumque ut fuga ex bello limaxime quo dicitur Ducem
Quintus Modus Idea seu Imago dum vir antecessorum Heroum gesta
actiones gloriosa facta ostendunt in illo quem laudas sic
de pio defuncto sic dicere posses Statura non excessit Ale-
xandri virtute aquauit tibi ille laureas collegit dicens stellio
hostilia pleriq; fauori et Pollioti templa voluerunt.

Quintus Modus Dum sensus abrupte offerunt per usum in verbis
ingeniosis

ingeniosum non leues sic illud Alexandri qui filius videns seu videns Parentes exolentem dixit hoc est Parentem colere huc etiam spectant æquivocationes.

Tertius Modus. Per tropos communiores et figuras sic de Divo Thoma Aquinate loco hujus facile est Divum Thomam laudare per Periphrasim dices nisi videam hodiernæ debitis laudationi argumentis solem non videam quem ecce terra cælis addit ad hujus lucem lucet in pectore.

Quartus Modus. Per Expolitionem aliquarum circumstantiarum seu combinationem adjunctorum loci seu mensis personarum, determinatis, etc. Sic de navi Argonautica vexit hic ergo toties Polonia non tam vellus aureum cum Jasone quem veteres Polonia fortunam. Ut verò exemplo illustremus plura præteriti anni dicta. Sit Praxis qua salutavimus Illustrissimum Palatinum Podlachiæ Oborski quod licet ex pluribus ut considerantibus patebit participet modis, et tamen juxta Quartum Modum illi enim eum comparavimus.

Praxis.

Dies hic qui non tam cælestis solis aspectu, quam tuo solis nostri trium phali curru (quo in hanc Palatinæ ad meridiem honoris tui provehens urbem) conspicuus tanta animis gaudia invehat ut plausu potius hominis invehi videaris Illustrissime Domine, singulos enim non mare solis ex aprico honoris gaudijs illustras ut spira illustrissima Sarmatici Poli sidera quorum nunc corona cingeris et palatiale solio capescente magis gestire videant quam olim cæstia.

V

NB. sunt moueri. Ipsema:
ior cõsiocul gestitho:
die te palatinatus honore NB

NB.

lastia honorario mundi sceptra occupanti NB honori
videre serenissimus quis nemo hodie occiduus esse videret se
intuj nouis Podlachiæ solis reuerentias inclinatu et ipsa hac tretde
Regia Podlachiæ ciuitas se ipsius non infelicitate excedit quando
se fuo ambitu comprehendi videt qui solis in star cæj ad illuminan-
dum non sufficit orbis præsentis radijs alios etias præter dar-
matos illustrati orbes, adeoq; si olim Poëta teste Regia solis
erat sublimibq; alta columnis clara micanti auro flammas q;
mutate pyropo verius illa nunc tuus gentilitiis inijs columnis
NB v solis urbs v Regia appellari amat. Non ad tuus in palatinali
purpura exortus non inuita in Mirano nis ~~tirano minis~~ scitus transfor-
mamur Metamorphosi, ut Oborsianis columnis consimilitæ de
condigno non tam urbis quas gestigentiu animorum cum Pallade
nostra Phœbus suus venerante adorem concentu hac vota offe-
rendo ut quas diu illa erit tam diu te honore felicibus q; annis
illustrissimum collamus.

3tius.

Alij Modi cultam propositionem reddendi.

Primus Modus per Paradoxa, quæ sensus propositionis
mirabilem faciunt, id vero sumit potissimus ex oppo-
sitorum noua conjunctione aut unius oppositi in alterum
quandoq; transmutatione, cui credibile est fieri posse
modum inedibilis dicendi Oratore dicas disertissimum et id
cui taceret nunquam cui dicas audiri optabat quæ cum au-

ditus diutig tuis fit vt de generico generiusq; et jus
orbis v dus in credibile ponit p̃ modus credibilis hue
dando v extinguando fide de sanctis cælus turriperat
et nostra mortalitate Lucifer os ex qua illis tot pro:
veniunt fidera ipsa quo ex piunt ora jora. Cæloeuno
minore deo et de adolescente egregio dices in ipsa
herba jas g loricis florem naeto in ortu honoris meridiei

2dus Modus Ex suavi rore et verborum pugna seu op:
positione tic de quo das insigni accipe dices veterandi
so de peritia æstimationem aurigia tu Tyro ante quas
bella discens dicebas et illud: mensem omnes Martium
efficiens Januarius ipse et ruire bello coegisti

3tius Modus A gravibus dictis gravibus deduce:
re sententijs vt curti arma in fers me fidera in pla:
nus submittis perijt cui urbis nomen tuus nomen
Ejus in sepeliendus ac inerib; invidia posteritatis non
effugies si tanto urtis ameo ruinam.

4tus Modus Efferendi per sensus profundos ex conti:
nuatione rerum novarum haberi possunt contraria
experientiæ ac effato et sensui communi ex aliqua
rerum analogia v simpatia combinationi ingeniosa deser:
vientes tic illud de Moyse Sanctus ductor dux et seductorem
populus criminat adeo nec probi immunes à probis

Vius modi Per Eruditione dus propria nomina proap:
pellatiuis ponunt loco hujus schola Polona ex aduentitio
gaudent dices minores aquilæ solarib⁹ affectæ radijs
gentilitijs tuis luis uariter cohærent.

Otus modi Per Problemma dus utrag⁹ propositio dis:
putationi subiecit ut seuerior rediscipliná magis an leuitas
sapientiæ cultorib⁹ prosit disputatæ sit pro exemplo Dnaris dicta
in salutatione Illustrissimi Cancellarij Regni Polonie
Dom hoc ubi aliqua juxta Vius aliqua juxta Dus et maxime
Otius modus dicta inuenies non excludit et ⁊m⁹ modi ut patebit.

Praxis.

Ad signateriæ annuli tui gemmæ venim⁹ corda et affectus
nostros in prona tui consignaturi ueneratione Illustris:
sime ac Reuerendissime Dne, Arcebat nos equidem gentilitio
minacidente aper à tuo illustrissimo conspectu et uenientes
à longe terrore nominis tui repellebat Donec tandem majori
ab ipsis periculis anima resumpto cum audacia quia impari tan:
to nomini facundiate dixe Statuerim⁹ ut si timore concu:
deremus fulmi cafute prius uenaremur quam cerneremus
et glorioso tanto honori et nomini victima caderem⁹ at
postquam uenim⁹ et placidissimus in benignissima admissione
uidim⁹ quem timebam⁹ amare cognimus agnouimus quisque
eundem esse tremendus hostib⁹ apros et patriæ ciuib⁹ mansue:
dissimus agnus eundem hostes à finib⁹ patriæ suis arcere vi:
gilijs et ciuib⁹ affabilem ad se ueniebat⁹ patere aditus eunde

hostius machi-

hostiũ machinationes et urbes demoliri et Ecclesiã Patriã
custodire vineas ut plane naturalapri erga fundi ita mutare
viderer sed hanc etãmajoribꝰ tuis derivavit et àte qui omnes
majores tuos in te tuis virtutib concentrate scirem sers linea
meritis didicit servare mansuetudinẽ ut hostibꝰ vel nomine
solo tremendꝰ et civibꝰ amandꝰ esset didicit à te ut sic arma-
tiis orbis prodesset bono et quid ni didicisset à te rediviuꝰ
ore nomine genere meritis et honore ostolinig aurea retro:
acta felicitatis sæcula Ecclesiã et Patriã magnꝰ signatoria
gemma consignas cancellariꝰ qui regni cor aquilitatis pa:
tricia derivat spiritus serenissimas Majestates totiẽs cancel:
lario coronas annulo quotiẽs sapientissimis ipsius corregium
huo amori consignas consilio. Gaudent ergo Musæ nostris inter
rediuiuꝰ venerari sarmaciã Tullius gaudent inquãte venerati
sarmaciã in cujus signatori gemma ceu [illegible] annulo.
Stupent admiraturꝰ ãta ate honoratã cultu olim honorari non
possint id nobis vouent ut quo tu cancellario annulo felicius
Polivate Patriã et Ecclesiã publicã desponsas fortunã ejus de
signatoria gemmatiã tuãꝰ celsissimã dominã gemmã die
aurea sæcula restoreꝰ annos perpetuaꝰ consignes felicitate Dixi.

Siquas sigillo amoris es[illegible]
Sic tuo expressas cernunt in corpore cor[illegible]
Sic corpore tuo scientiarum omnium, qua re:
gnatis cancellario coronari annulo [illegible]

4tus

Modi reddendi Propositione acutam

Acuta Propositio haberi non potest sine acumine quid
aliud sit in Poesi dictus hoc tamen sciendus aliqua acumina
Epigrammati potius quã orationi deservire lenitatem enim

gravitas

gravitas oratoria fugit item ne dix Frigide affectabd. Intel-
ligunt etiã acuminis nomine argutas dicta item quacunq;
exornata sententia ingeniosa & extra rem inter se maxime
dissita et distantes combinantes & veris ac eventus causas
et alia circumstantias penetrantes eruitur q aliquid inexpectabd.
Infero xmo hui deserviunt omnes loci dialectici.
Infero 3o ex dissimilibq optimus acumen habet item secundum gra-
gnantibq & expositione contrariorum & quasi contrariorum de-
debent habere quandã admirabilitatem exornatur anti-
thetis oratoris de aliquota mentis & epitheta virtu-
tum vt deus fuerit fortis miles omnipotens & deus qui stem
nitis natus ne maiores id Sanctus unxit Sortis in
finis quidã alter Infero 2do dum dissimilium
contrariorum dictus Cedenitis fregit sic de mirifico
Do Bolomeo dicitur dicit Bolestaus misit deus Rem
& misses gratis enim Saturnum Illustrissimi fin
tonebris delitescentes
Infero quarto dum reddit in denominatio valde Rem
quã sperata placuit dicti precedentis & effec-
tibus habitq & loco intrinseco & extrinseco obd
stiguis Rodolphe in cendario dicit in Sabrio
in cendio de Me qui venit nam qui scribo
in dantis sola regi Rem dicit quem mordet.
Infero 5to dum lusu verborum ridemur qui tamen
omnis sententia condiatur sic de mendacia prin
cipes exemplis non super est qui medias nostri

bus

bus nec uende Principes nec hoc tempus nec mea
animorum victor fuerit et animorum si adhibeas
deductionem quid habetur a fabula, a exemplo,
a historia, a ritu. etc. sit illud in aquilinus fulmine
petitum sola non aquila fulmen petit, non in
alienos dimicat sed insitus etiam casus Jovi fulmi-
na ministrantem.

Interea autem reddimus propositionem virum stan-
tia et ad iuncta rem personarum hui temporis.
Tit exemplus ipsius tulli degenere paterni. Ex
virus frantia temporis sit de obitu Styaunchi
in hy cane insensa stonby hiems est Februa-
rius Hy acinti no tollendi item ex tempore
Sic scripsi in liliis faciem in cassis laurus que
rosoris ahens stemmatis ipse tui lilia laurus
crinis. de nig omnia hec ad acuta conducunt
propositionem quod panegrapho precedenti
enim me animum illustris dicta oratio ante esse
expugnata si dicas illustrissimo Paleotti ex
cuius stemmate tale formavi propositionem.
Saetta tua cui nulla in ocium meta cordius
Tit mesa

Praxis

Illustrissima Chaleciana saitta gloriæ pon
nis orbis emensa celsitudo omnes duros
excedens metas Martis impete herculeas
perrumpis columnas dum nil interris prometa
habere potest ipsa hodie cordius gaudentes et
ilionibus fit meta. Ex pugnauit illa tonies re
ipsa in aurum Philippi telus transformata in expugnabilem
cordis hodie aries adeo q̃ v semet humili grati animi opugnari
debuit veneratione tamen illos opugnare potuit qui adeo
sublime evolavit ut altissimos honoris excesserit apices imo
post assertas suis meritis terras ad saperos quoq; evolat ut
non sola cum Philippo sidera sed ipsius etias Numinis
cor sua virtutis sanctiet amore et expugnet ut eius ædes
hostes pro culmine esseret dignior Hironis sagitta in astra
referri. Impetus illa tus ad alta sumpsit ab irrequietis illis
Chaleciorum in patrias sacinoribus ut sagittas donata immu-
tata nunquã à gloriæ scopo rediret retrorsus nisi eius ad
clientis suoris animos expugnandos demittere se vellit
ut non tam illi corda pro meta fierent quas utilla cordis
fortunatissimis obtingeret se scopus sicq; æternus trituras inde-
victis cordibus prolicere victorias. Hinc ego laureatas sagittas ut
lauros velut auro, aut lauro adjicias tibi Pride Pater defendens
sub eadem illustrissimi militanti victoriæ lauros concedam
sicq; te securum de victoria iactare potes cui tibi chaleciana
ut olim

ut olim de celo lapsa tuo casus throno celestis omen victoriæ
sit sed ad laudes porrigere thaleciana sagitta pari victoriæ
esset magno nomini succumbere gloriosus magnus vero
Illustrissime Dñe nomen tuus quis neget quod ipsos celos in
gentilitio stemmate magnas legit dubitantibus loquar cum
Sarbievio hoc ipse Deo da stemma legendo de celo magnum
Maximus ille leget ut igit tibi maximo gloriosissimo Heroi
Harbam porrigas triumphalem et tuo honori dicatis conclu-
sionibus accipio.

Finis.

Instructio brevis per Allegoriam efferendi Propositionem.

Allegoria miras addit novitati et elegantiæ propositionibus
per eam simplex sensus et antiqua veritas ~~est~~ ~~est~~
veste incingit simplicitas verò sub Allegoria tegit prudenter
tamen nimias affectationes et tenores quendam ite leves et
servilis et nugatorios mixtus fundamento ut fugiant hac enim
ab oratoribus vitiosa est enim dicat nunc et colur-
natis elationibus Alexandrea jactet antiquitas cui famæ opu-
lentia suggerit dos loquentiæ et profunditas perdigacitatis
videt crescere rebus mendicata laudatio.
Virtutes 4tor si serverent Allegoriæ concederit ~~Ama~~ ut pergas
in ea similitudine qua inchoasti. ~~Ita~~ ne sit objecta similitudo
et ne vecenseantur non spectantia. ~~Stia~~ ne sit

Stia ne sit obscura id vero præstabis si propria allegoricis
admiscueris verba. Ista ipsa voces aptæ sonant.
Hic ingenia Tyronis torquent indies, inquirendo et quomodo
similitudine inveniant quod ut facilius præstet illi qui primo
discere incipiunt assuescant primo simplices et apertas invenire
propositiones et ad eas probandas argumenta facilia et clara
perquirant quo posito ad hoc ipsum quod facile et simpliciter
invenerunt proferent allegorice si conferent se ad res animatas
et inanimatas invenient similitudinem cui illa re qua illi dicere
proposuerunt sicq; in sole ebio homine, bruto, terra, horto, flo-
ribq; fictionibq; poeticis fabulis, stemmatibq; simbolis, tabulis,
apologis, geroglyphicis, omnibusq; picturis antiquitatis habe;
de poterim si ex consuetudine veteris habes de conservato-
re Patriæ nonnunq; tibi civiles et obsidionales debet Patria
nisi quod si Polonia coronari non meruit virtutem quo Roma-
nam Item per comparationem tanto si de Turca à Polonis
victo dicto potes orbe Terrarum hausto suis completura orbe luna
Turcica videbatur. Deo præsto eras qui Cantia Europæ dissidijs
lunæ cornua obiectu laterum impedias et illa propositio in
Annuntiatione Beatissimæ Virgini Metaphora in verbo
etc qui in stilo acuto et Allegorico vult proficere legat Patris
Rivatteiæ Fenices et Suadæ et etiam paregores cujus et
facile modum inhibet.
Sit Præsid dicta qua salutavim, illus Oborski Palatinus
Podlachiæ ubi locus hujus propositionis te salutamq; allegoriæ
ex Stemate

ex stemmate eruing communem Patriæ nostræ sustentaculum veneramur.

Thrasis.

Barbara Piramidum sileant miracula merito, dum tuas columnas orbis Sarmatiæ miracula et te columen Patriæ veneramur Illustrissime Dne. An non ad interam mirabit posteritas et unus pro cunctis fama loquet opus quod tu non solus cadentia literarum domicilia ut olim fortissimus Milo tua protectione sed tuis columnis labantem totius Patriæ molem Iupiter stator sustentati erit profecto tua fœcunda oratoria dotes et tuæ columnæ inquam non pridem vel ipsius adhuc male Turcicæ præsagi lumen tuæ inquam columnæ Martiæ fortitudinis documentum Oborsiana gloriæ pegma exuitæ super capita hostium victoriarum trophæum deprædicabit. Nos verò huic columnæ illud nomini Sarolianus addimus voto utoptimus Numen tuæ columnæ plus ultra victoriis felicibus sæculis et immortali confirmet gloria ut illi inscribatur coronati Patris omen Ego confirmavi columnas ejus. Dixi.

Sectio 2da.

Quis fundamentum seu Principium ostenditur quibusdam quæsitis satisfit.

Ad propositio et interitus loqui est, loqui de re et ad rem quod fiet si propositiones assumptas argumentis probes. Licet non convincenter probabiliter tamen. Quod probes bene ista ratione dispone per syllogismum et si in conclusione syllogismi inferes propositionem tuam bene rationes probat. Sit hoc propositio Rhetori calices cupienti. Patio 1ma. erit quia calices sine ebrietas nocet 2da Quia Deo offendit. 3tia quia ea à scholis alienat. 4ta Quia malus exemplus alijs obest. 5ta Quia euacuant crumenas et ad paupertatem redigunt. Arma sic per syllogismum dispono. Quidquid studijs nocet est fugiendus sed calices studijs nocent ergo calices sunt fugiendi. 2da sic per quod Deo offendit est fugiendus sed per calices offendit ergo fugiendus et sic de cæteris ut ubi vides propositio in conclusione infert ergo bene per subjunctas rationes probat illa.

Dico 3tio. Crinomenon est in quod orator omnes vires suas et probationes debet conferre et ille qui audit illud cognoscere potest ope eorum cum propositione quod tunc est dum nullus est principalis argumentus cui propositio ut fundamento nitatur. est diversa à propositione quando propositio innititur uni argumento principali quo apte applicato propositioni obtinet causa 1mi exemplus Petrus occidit Paulum quia promiserat quia cum eo incessit quia heri se armauit quia hæc de re loquebatur cum alijs. 2di exemplus Petrus juste à Paulo pecuniam accepit quia debitus suus erat, applicata causa in syllogismo tic debitus juste à creditore accipit sed Petrus a Paulo pecuniam debebat ergo juste Petrus à Paulo pecuniam accepit ubi supponitur

cæteris

+

ulterius diuinare non sit condonatus debitus et persolutum
major vocatur causa conclusionis et quia lumine nota naturae
certa videtur applicatur vero conclusioni per minorem quod est
crimen non ea sola probari debet.

Dico 2do. cognoscit crimen non duo formabis syllogismum unde
per quam rationem probatur immediate propositio vocatur crimen
non et nequis à proposito abeat finiter illud mentis fuci infiget.

Ludres 3tio. Quid est argumentum Rhetoratio confirmans
aliquam enuntiationem modo efficaci demonstrativum quod certitudine et evidentia sua auditores convincit 2do probabile quod non
est omnino certum est tamen ad persuadendum accommodatum
ut Rhetores quidiligenter student amant et honorant.

Ludres 2do Quid sit Quaestio R. est enuntiatio quaedam ambigua
et minutet certi concludens orta ex duabus propositionibus contradictorijs. 1ma propositio sit Petrus est proditor Patriae et est
intentio. 2da non est proditor Patriae est negativa et dicitur
depulsio ex his duabus quaestio hic orit utrum Petrus sit proditor
patriae. Duplex est alia universalis vocatur infinita quae non est
restricta per circumstantias alia particularis seu finita quae
est restricta per aliquas circumstantias ut utrum Rhetoris
absentia frequens à scholis dissimulanda quid sit quaestio et
quot duplex dictum praeterito anno.

Ludres 4tio. Quis sit facilis modus tam politi quam Ecclesiastici
orationalis componendae R. est hic scribis orationem oratiuncula et panegyrim anno in certo genere impio scribis inveniasque propositionem. 2do declarationem quae sit universalis quantus

possibile

possibile ut facile in particulares dividat. 3tio confirma ex
quocunq; loco 4to adorna et colora exemplo v fabula v
Symbolo etc 5to Done conclusione exornas figura aliqua
pro ut materia quas accipis postulat hoc invento quod parsim
posuisti esset compte sententia aliqua ornata dicto aucto
et habebis quod voluisti eo de festo modo potes Epistolas scribere.
Sanifico doctrina exemplo fit gratulatio Stanislao dicta
in translatione Sancti Stanislaj ubi propositio hec fuit ce-
lebram. Translatione ratio quia transfers in nos affectus
tuos quod per syllogismum sic deducta.

Oratio Prima.

Solennem Beati Stanislaj translationem humili affectuum
ente nostro vos celebram, translationem Maecenas Amplis-
sime. Transferre hodie in te affectus nostros tibi vere de-
bitos debuimus qui prius adhuc cor affectus nostros vos redem
grata paterna erga omnes comitate et suavissima virtu-
tus possedisti illicio nec aliter hoc festo colere decet quod accen-
sis in vota cordibus has pro precibus iterando apprecationes
ut post sera non nisi eas aurea Sacula ex hac vita in cae-
stem faciat Translationem.

Oratio 2da

Gratulatio Nicolai dicta ad Rectorem.

Propositio tua alter es Nicolaus Prudulet hoc festo nominem non
Ratio data quia omnia cernimus vita quia prudentes effi-
ciunt subduplici vita. ---------- Ms

Subduplici vita Duplex etc

Sub duplicia vita duplex etc ns:

Duplex etiã nos celebramꝰ festus cui præter Diecesis Tutelaris tuus Mirensem Præsulem Regnoq; illi similimus devotis veneramur cordibꝰ P. Ad M. D. Myrrhã illã in Pontificem tu in Lituania tuis fidegribꝰ suave olentiq; virtutis tuæ Myrrha ad immortalitatem inunctus existis Pontifex cui pro Pontificali pedo subit illa infracta fortitudo qua tot Athlantes lapaturis oneribꝰ superior evadit crucis Pontificalis subit vices alte tuo cordi infixꝰ crucis amor et quamuis insignia deessent reliqua tua te quã cæteris antistas Antistitem loquetꝰ virtꝰ. Præsulem te esse prædicabit honor quia literariã præs Diecesi supremꝰ Rector in Pontificatum aras tibi tanto Pontifici cedunt pectora nostra quã non solum Nomen tuæ laudis quã et nomen Nicolaus per Anagramma sonat ubiq; circumferunt. Sed te tuæ Patroni similimã Iconem amoris genicillo expressã semper ferunt. Ad hanc igitꝰ aras tuas vota votis addentes quia tibi Insulas deesse videmꝰ illas è cordibꝰ nostris ingratitudinem vestis efficimur simulq; illas his applicationum adornamꝰ cimelijs. Aureas ætates vive et Sarmatici Storatij nostrumꝰ omnium voto fata tenorent properentꝰ parcas nescias carpi quia ad amantinum tibi destinatos stamen in annos.

Præsis 3tia

Qua salutamꝰ erat Illustrissimꝰ Butler sic processi gratꝰ tuꝰ aduentꝰ Ratio quia paustiq; confirmatio qua aquila tua non nisi in solos hostes fulmina jacit.
Sub gentilitias aquilas tuas etiã nos centuriati sub Palladis cohorte milites venimꝰ Illustrissime Dne. Pacem quippe non fulmina quã in solos

in solos Patrid hostes mittere novit gentilitiis Tuis ferre aquilas aduertim9 adeò9 Paulii milites tuo nomini militare debuim9 cui virtù et honor veris militat quemolim astripiam Ether et conjurati veniant ad carbasa venti non tamen subtuis bellaub9 aquilis paci assueti ita pacé colem9 ut pro tuo nomine calamis contra tempora obliuionem non decertemus pro quo etiá nunc contra fatorú aduersitates nostris decertam9 votis ut patriá bono eas uincas Statè quá meritatua exigunt ut obligati omnis ciuis tibi vouent affectù.

Articulus 2dus

Rhetor Inveniens

Prædjactis fundamentis de prologomenis conuertimus ea quæ firmant et stabiliunt propositionem vel saltem probabile reddunt vocatù inventio et rerú verarú aut verisimiliú excogitatio quæ causas probabilem reddat argumenta habent ex locis intrinsecis v extrinsecis qui sint et quot vide Tuarcia de his hic agendo.

Sectio 1ma.

De locis intrinsecis quæ sunt à toto.

Tales loci tres numerant definitio, notatio et partium enumeratio ideo dicunt à toto quia aliud non respiciunt sed intra se sunt.

§. 1mo Locus à Definitione

6 Primus.

Locus à Definitione explicatur.

Definitio est facultas prospiciendi quid in qua re excogitari possit idoneum ad persuadendum sic Rhetorica definiuit Aristoteles Item de Definitio est oratio explicans naturam rei cauendum ne sit nimis longa quia res obscurat sit dilucida ut tenebras fugiat sit breuis ut nil sit superfluum sit propria ut hæc proprie res definit proprie ei conueniant alia Philosophica alia Rhetorica alia Poetica alia Metaphorica alia Descriptiua, et de hac Rhetori agendum. Modi faciendi tales definitiones sunt hi Primus per partes ex quibus res illa quæ definit constat vt quid est sphæra archimedis nisi os concauum variis circulis æquatore Zodiaco coluris Tropicis definitione confert. 2do per Synonimia ut cum dicit Christi crux est totius beatitudinis causa misericordiæ amputatio pacis fundamentum spes Christianorum resurrectio mortuorum Desperatorum salus 3tius per contraria quando contrarij sensus sibi per quos definit ponuntur ergone pietas sceleri clementia seueritas misericordia rapinæ. 4tus per causas Primo efficientes ut homo est magnum miraculum Dei dextræ effectus 2do per exemplares seu ideales ut homo est speculum et exemplar egregiis omnipotentiæ Diuinæ 3tio per finales ut finis creationis humanæ est ut Deum ame et ei seruiat mandata eius custodiat et post mortem visione eius fruatur et sic de alijs. 5tus per effecta quia quatuor causis profluunt ut docet Ambrosius ebrietatem describit. Ebrietas est incentiuum iracundiæ fomentum libidinis venenum sapientiæ hæc sensus hominum mutat

et formas

et formas. Otus per enegationes quando ostendit Amò quid
res non sit deinde quid sit v absolutè reliquit auditori ut
ipse sibi inferat sic Deum definire Poëtice posses.
Dragnieśli widźiec dyśko co iest Bog na niebie
Drzeź to czym nieiest myśl czym iest w tym ciebie
Nie iest Bog Ziemią piaśku w kołto ozypaną,
Nie iest woda pomoru y rzekach rozlaną
Nie powietrzem subtelnym ktore ponod świata
Wzruszone Aquilonem tam y sam więc lata
Nie iest ogniem gorącym ktory truszcze ztapia
Nie niebem ktore wszystko swym kołem obłapia
Nie iest pochodnią świata słonecznych promieni
Boteź wschodem ani też zachodem niemieni
Nie iest Panski podobny obraz Xięzycowi
Ani niezliczonemu drobnych gwiazd pułkowi.
Nie iest Aniołem Bog nasz nie ludzkiey natury
Żadne miary nie zmierzy Pana żadne sznury,
Przeto żadnym Pan miejscem nieograniczony
Tysiączną wysokością niebios niezmierzony
Bog nasz w oczach ludzkich oblyskać się niemoże
Farby niema iak maią lilie y rože
Dziwnieiem nigdy nie zabrzmi lutnie nastrojoney
Ani pachnie zapachem miry wytłoczoney
Zetnianego w Bogu naszym nieszukay śmiełkości
Ani macdowey ani też winney słodkości
Wszytko to z Boga płynie Bog wszelkiego tego

Co koluiek

Cokolwiek natym swiecie widzisz stworzonego
Bogu rzecz taż da Bogiem lecz Boskiego u sobie
Nie niema rzecz stworzona nic w swoiey osobie
Rzeczy stworzone iako wosk Bog iak przedtym złoto
Ztey to wosk bierze obraz nie nie bierze złoto.

Primus per similitudinem tione particulis sic quida de Polonia
clarus regnu Polonorum est cetus nobiliorum Paradysy Iudeorum Pur-
gatorius plebejorum et infernu rusticorum aurifodina aduenarum
causa Lucy dominarum. etc. Vg per affirmationem 93
dicendo quid res est vg amor est gratus valnus iucundus venenus
suauis amaritudo latus Martyrius blanda mors etc Tertio per 94
comparationem presertim Metaphoricam. sic princeps est
alter Deus Iouis administer lex Republicæ. Quarto per affirmatio- 95
nem et negationem simul sicsicero In Pisonem vero describens
consulem Imo negat en quid non sit consulatus non est toga pre-
texta fasces Ibi ponit assertionem ea accipe quid sit animus con-
sulem esse oportet consilio fide vigilantia grauitate toto denique mu-
nere consulatus. Sexto per contrariorum oppositionem sic audis qui
igitur tiquidem vos consules qui prædones qui hostes, qui proditores
qui tyranni dicentur. Septimo per accidentia adiuncta circum- 96
stantias proprietates etc vg Salomon est magnus sapientia
miraculus celi discipulus orbis uniuersi magister. Octauo 97
Denique per Ironia quando Imo ironice definit, res deinde vemo-
to ioco grauiter ex propria persona explicat. Si populus Roma-
nus C. describit Imo Ironice an tu populus Romanus putas
esse illus qui constantijs qui mercede conducunt qui impellunt

ut eum

ut vim adferant magistratibꝫ ut obsideant senatꝰ obtent quotidie eedem incendia rapinas ꝯ specie dignitatemꝫ populi Romani quas Leges quas nationes extrꝝ quas gentes ultimꝰ pertimescunt deinde remota ironia ponit seriam definitionem sic populi Romani ille ille populus est Dominꝰ Rex victor ac Imperator omniꝫ gentiꝫ.

Sitidro Prasi dicta salutatio illustri viro columnꝰ prothemate habenti, ex definitionibꝰ.

Prasis.

De hostibꝫ alij tu Sarmatiꝰ deliciꝰ de ipsis hodie triumphas civibꝫ illustrissime Dñe. priusquippe corda victor animorꝰ quod hanc tui honoris sedem cu applaudentiꝰ animorꝰ ingredeis triumpho adeoꝫ tibi tanto triumphatori non obeliscos in metꝰ gloriꝰ tuꝰ mẽtas nescientis sed animos nostros erigimꝰ non arcꝫ tibi nouo Constantino per quos sepelivit sua tela saculat sed libera corda in vota flectimꝰ pro triumphalibꝫ flammis ignem spiranti viro ignescentes affectꝰ succendimꝰ non eges erigendis columnis melior Trajano Livaniꝰ nostrꝰ Princeps. Sat contentꝫ de tua tot mu Sarmaticis Geticis Moschoviticis trophꝺis exornata cui fortitudo patriꝰ ut alteri Athlanti nisi scipius in mixa fuisset in lubrico campo qui sanguineis Traciꝰ lunꝰ effusijs eriundanti et frigoribꝫ glaciali seythicꝰ concreto ceciderset, netamen tuꝰ columnꝰ triumphalis inscriptio desit hastꝝ sua Pallas nostra cu stylꝰ gloriꝰ tuꝰ aptata illud Plinianum insculpit vobis Dent tibi Statem superi quam mereris, servent spiritꝰ quem dedere.

Finis Laus arostathne

6 Fatus.

Locus à Notatione explicatus.

Notatio Ethymologia Symbolica interpretatio.

Definitur sic. Est oratio inquirens originem verbi et significationem nominis sic hâc propositio fata sunt indeclinabilia volo ex hoc loco invenire rationem considero unde dicitur fatus et occurrit quod à verbo for vdico, unde idem sonat quod dicta oracula Dei. Polonicè. Wyroch odwyrzeczenia ze Pan Bog wyrzekł unde statim habeo rationes cur fata sint indeclinabilia quia Diuina sunt edicta statuta siue voluntas Dei quæ omnino impleri debet juxta illud omnia quæ voluit, fecit. Notatio hâc variis fit modis 1mo Dei quadrat interpretatio nominis sic Jacob supplantione significat, et eamunde deducit ut Cicero a Cicere Fabius à Fabijs Caluinus à verbo caluit re. Item quomodo alijs linguis efferatur ut hâc vox sopor hâbraice tardema quidam vertit exazin id est mentis excessus aquila legit cataphiran id est grauis sopor Chaldæus dicit Spiritus meroris Syrus spiritus stupiditatis hebraice vero significat altissimus æternus qui hominis oculorum et aurium usus omnem sensum adimit Deus per immutationem significationis ut cum dicit Deus rea quod sustulerit patrem de Herone quod sustulerit matrem ille ab incendio hic è vita. Sic per remotionem Literæ v syllabæ ut erasmus erasmus 4to per anagramma ut si dicas Eucharistia exhilarat tristes dabis rationem ex anagramma te quia est Cythara

Deus

IESV. Quod modis fiat anagramma ex Poësi et ex Rhetorica præteriti Anni habere potest. Hucdenig refer notationem stemmatum seu inquisitionem originis stemmatis de qua Paprocki et Okolski et Horatowicz lege præterea Alepsium charium Novarum et alios.

Sit gratulatio Nicolao quod victorem populi designat, dicenda à Porta.

Praxis.

Ne solo Ethimo victoriæ populi præferres Nicolae ad triumphale Diui Tutelaris festus triumphus de nobis literatis agis populis N.D. Prius non vicisti Cæsare fortius antequam venisses et vidisses postquam venisti et vicisti illico animos nostros victricis subditos benevolentiæ amoris vinculis captatos votorum quog tibi vectigales effecisti ipse arrog Regis nos Palladem cum suis Musis triumphasti duceas subtus ditionis regimine melius quam olim sub Herculis manu in Palatino monte foueri fecisti. Huic nos maxime animorum victori et curruum et portarum sinceriorem Romana quia non coacta pridem amori tuo deferata ex cordibus erigimus nostris quæ cum adhuc tuæ impari sunt magnitudini victoris et animorum cum humili gratulatione incrementa addimus ingeminando victori illustri vince Annis aquilas annos annalibus æqua.

3tius.

Locus à partium enumeratione enodatus.

Dico 3tio. Enumeratio partium est oratio superius aliquid in sua superiora vel totum in suas partes distribuens ita hanc propositionem

positionem mors viro fortiter contemnenda. A partibus distributione probari possis sive mors accidat in mari, sive in terra, sive domi, sive in via, sive in infanti, sive puero, sive juveni, sive adolescenti, sive in ætate virili, sive senili, sive aspera, et dura, sive exoptata sive præter spem, sive clemens sive misericors ex quicunq; Divina consentit voluntate non est pertimescenda. Adverte 2do requiri ut enumeratio neq; plura habeat membra quam totum neq; pauciora. Adverte 3tio. si omnes partes affirmant totum affirmat, ut sanus caput Petri, pectus, manus, brachium cor, ergo et totus Petrus sanus et negatis omnibus totus negat ut peregrinatio extra Patriam Polonus juventuti ætati est inutilis, si velles probare diceres et in Germania et in Gallia, Hispania, ergo est inutilis à negatione tamen totius non potest fieri argumentum ad negationem singularis partis ut non est domus, non valet si dicat ergo nequis est fundamentum nec paries. Adverte 4to. Spiritualis res licet non habeant partes sunt tamen quæ in illis numerari possunt unde huc spectant licet improprie. Adverte 5to. Sordescorant hunc locum sequentes figuræ Apostrophe, Interrogatio, Præteritio, Subiectio etc. sic facere agit. Objicit mihi meg. Ille discessus cui ergo crimini respondere sine mea maxima laude non possum quidem in Pontifices debeo decere peccati me conscientia profuisse atq; quod mihi crimini dabat non modò peccatum non erat sed erat eras post natos homines pulcherrima judicium populi pertimuisse atq; nec propositum ullum fuit sed si fuisset duplicata gloria discessissem bonorum mihi præsidium defuisse falsum est memorem timuisse turpe est dicendum mihi igitur est quod non dicerem nisi coactus ubi tractandus partium

tium

partiu enumeratio per interrogationem conjuncta responsioni.
Dico 2do. Variis modis fit enumeratio partiu. 1mo est quando genus
diuidit in suas formas ut fortitudo est virtus patientia virtus
sapientia virtus etc 2do quando vox in suas significationes
distinguit ut ursa est animal ursa stella ursa virgo. 3tio
quando conferuntur omnes partes et singulas negantur om-
nes affirmantur quando collectis omnibus partibus una tan-
tu affirmatur negatur pars quid dulcius hominus generia na-
tura datus est quam sui cuius libet mihi vero et propter indul-
gentia mea et propter excellens eorum ingenium vita mea
sunt canores tamen non tanta erat voluptate suscepti
quanta nunc sunt restituti nihil cuiquam fuit linguam jucun-
dius quam mihi meq frater non tam id sentiebat cum frueba
quod tunc cum careba et postaquam vox meilli et mihi cum
redidistis res familiaris sua quemq delectat reliqua mea
fortuna recuperata e plus mihi nunc voluptatis afferunt
quam tunc in columia afferebant etc ubi ab affirmatione omnium
partiu procedit 4to Denique per affirmationem aut negatio-
nem omniu locorum aut temporum per enumerationem
effectuum per adjuncta singula hoc est omnes adferendo
circumstantias propositione ultimi exemplum accipias
non venit in templum ut in illo tanquam in foro de rebus domes-
ticis ageret sed ut inflammata charitatis in Deum
daret indicia non venit ut de rebus inhonestis loqueretur
sed ut totus Deo tanquam victima offerretur
Collige propone sicut totum aliud est Physicum aliud morale, aliud
integrale

integrale ita et partes.
Sit in exemplo Oratio qua salutatis spiritualibus Illustris persona posset inquahanc propositionem fecit multi stabantur de tuo aduentu quas voces multi distribuit nouubes Ecclesia pauperes et fere tota per distributione elaborata est.

Praxis.

Si citra omni votus gaudia nostra quod extua consp[ic]imo presentia et vota omnia cernere darent non nos tantum tibi cum letitis acclamationibus obuiasire sed ipsa domos ad te suscipiendu commoueri et urbes cum sacratis Diuorum delubris extra se ipsa pre gaudio effundi videres Illustrissime dne. Ille enim adest qui antequa adesset ja pre tua virtutis amore votis nostris presens tenebare antequam venisses ja in cordibus habitabas quos nunquam te et desideriis absentem mittere poterant cujus gratissima memoria gloriosissima pro Deo et Patria exantlatorum laborum et insignium virtutum fama quo te toti Germaniæ divulgat orbi semper refricabat adeoq non miueris si corda nostra extra se ipsa pre gaudio effusa obuiam ire cernis cum illis ultra sua vota te presentem venerari et intueri concedit cujus absentis etiam ob maximam virtutis admirationem capere non poterant letitiam quod te nouum Ecclesiæ et patriæ Scipionem nostris temporibus reseruauit benigna astra quituo Pontificali pedo meliq quod Jouis Statoris fulvo ruinas fulgures Ecclesiæ et Patriæ stabilires integritatem

ipsa etiam

ipsa etiã urbes tibi occurrere gestiunt unde ad se venientem conspiciunt adquã velut ad communem suarũ necessitatũ asylum omnes confugiunt ut non immerito dater sanctissimæ indigentiæ ab omnibus iudiare. Et supremo Numini tã: tota ades à tua præsentia sentiunt novum sibi inferri splendorem quas tu toties novo serenasti lumine, quoties per aureæ libertatis, adeò detersa rubiginosæ vetustatis caligine aras templis, extruxisti templa novo serenati decore et instaurationi exornasti unde quantus illa assurgunt, altius tanto profundius suo culmine in venerationem demittunt tibi hospiti ad cujus id accipiunt gratijs ut surgere queant, imus igitur tibi in occursum cordibus nostris ut divorũ delubrium et hæc illis incidimus vota: Vive longæva Bæcula Nestor Ecclesiæ meritissime et annos quam plurimos tibi etiam de nostris adaugeant superi.

Sectio 2da.

De Locis Intrinsecis qui dicuntur affecti.

Alij tredecim loci religui dicuntur affecti, quia affinitatem naturalem habent ad alterutram partem totius de his hac sectione agemus.

§. Primus.

Locus à conjugatis Elucidatus.

Conjugata sunt quæ ortu ab uno varie commutantur seu verba sunt primitiva cum suis derivativis ut aureus, auratus, aurifaber, ab auro. A conjugatis taliter argumentus

mentum formaves vg Proferendo Pium Sapienti si pie
vivens proferetur Sapientiæ amanti ergo et pius Sa-
pienti si pie vivens proferetur Sapientiæ amanti ergo et
pius Sapienti.

Infer 1mo. Differunt à notatione eo id quia in illis spe-
ctatur verborum deductio à primitivis in notatione verò
significatio rei v nominis.

Infer 2do. Axiomata eadem sunt servanda quæ et in no-
tatione 1mo cui convenit unus conjugatorum huic et
alterum 2do cui non convenit unum nec alterum vg
pietate non est instructus ergo nec plus nec pietate est
instructus ergo pius.

Infer 3tio. Tractari conjugata possunt per traductionem,
Hyperbolen, Paronomasiam, per multa collecta conjunga-
ta exemplum postremi: quid militem cum agellas cui non
dum per ætatem militare licet quid equitem vocas qui
nunquam nisi in arundine longa equitavit quid Impera-
torem nominas qui sibi et cupiditatibus suis non imperat.

Infer 4to. Conjugata tripliciter inveniuntur, alia sola voce, ut
Rhetor Rhetorica, alia sola significatione, ut studium Phi-
losophiæ, Poësis Rhetorica, alia et voce et significatione simul
ut pie pius pietas.

Infer 5to. Acumen ex conjugatis facilè haberi potest, vocem
accepta traduces di Ovenus de Medico.

Qui modo venisti nostram Medices in urbem
Paulum mutato nomine fis Medicus.

Ex conjugatis deduco salutationem illustris viri columnæ

pro themate habentes.

Prudentis,

Ad tuas gentilitias columnas ad quas totties orientis potentiae in patria interitus ruens. Aetit et aqua lapidea licet quia belut à terminali totties lapide repressa fuit lassa etiam facundia nostra consistere debuit Illustrissime Dne. Ignara vocem ne illa satis licet vocalis amissura quas pluribus hostibus ademptas à te vidit, an coram te Spiritus liberaret vocis dispensat ore sarmatico Tullio locutura loqui certe coram te non audet, cui sublimem virtutes tuae hac dignitate sublimatas eloqui non possit, quibus te provehit ut superis non impar Magnis Pompejis et maximis Fabijs silentium indicas tua magnitudine, ergo spe sua dejecta nescia casus cadit Roma omnis nostra à quo casu felicior futura, quod fortuita ruina tantus adorare posset Senatorem et non nisi votis suplex hac demissio ad tuos pedes in veneratione Stylo perorat nimirum ne ullius diuturnitatis vetustatis, mortis omnia aequantis Samson fiam subruat columnas, in qua salus patriae nititur.

§ 2dus.

Locus à genere et specie seu forma explicatur.

Nota genus apud Rhetores sumitur pro omni eo quod est latius communius et universalius sua significatione complectitur. Alia apud Philosophos vero pro eo quod praedicatur de pluribus specie differentibus sic Rhetorica gen.

vicd genus schola continet Philosophiã, Rhetoricã, Poesim etc.
Differt genus à toto quia totus non potest de singu-
lis partib9 prãdicari vg schola de pariete tecto fenestris
sicut potest de Philosophia Rhetorica &c prædicare.
Nota 2do. Duob9 modis hic locus tractari solet p affir-
mationem et negationem.
Dico 1mõ. Usus iste loci est tmõ quando à Thesi ad Hi-
potesim fit descensus vg Nullus hic homo habet virtutes
exulat pietas omnis virtutis fundamentũ deest mo-
destia aurora æthereaq exulat sobrietas castitas, quæ
et hominib9 Angelos efficere solent. 2do Dus progredi-
mur ab Hipotesi ad Thesim vg Volo probare adolescen
omnibus bonis [illegible] hic ornatus, hic dicã hoc roboreani-
mi atq hac indole virtutis ac continentiã fiet. ut respice-
ret omnes voluntates omnemq vitã suã cursum in labo-
re corporis atq inanimi contentione conficiẽtã, quem non
quies, non remissio, qualiscũq studia, non ludi non convivia
delectarent, nihil inuita expetendũ putaret, nisi quod
esset cũ laude et eã dignitate quã hic in ea senten-
tia. Divinis quibusdam bonis instructus ac ornatus puto.
3tio Peculiariter valet ad acumen hic Quenus ad Ponti-
cum Sexagenarium.

Quidam vixisti nulli bene feceris unquam
Incipies heri Pontice quando pius
Omnia pauperibus diuis post fata relinqua
Qui post fata capit Pontice sero sapit.

Dico 3tio. Species seu forma est illa quæ plura continet
sub se solo numero distincta vg homo dividitur in Petrum,
Paulum

Paulus etc hanc vocem lex diuisit Cicero Equid est
quæ tam diu proprie potuit actus ejus qui togatus
in republica cum potestate imperio versatus sit quod
lex: quare Antagrachi leges sempronias proferuntur
quare ille Cornelias quid Crei Pompeius constat
in quibus actis constitit nempe in legibus. At Cæsare ipso
si quæreres quid nam egisset in urbe et in toga leges
multas responderet se et præclaras tulisse, chirographa
vero aut mutavisse aut non dedisse.

Infer 1mo. quod dicta sunt de genere suo etiam modo possunt
intelligi de specie. 2do. ad argumenta et discussio plurimus valent.

Dico 8tio. Leges seu Axiomata tam generej quam speciei
hæc tria 1mum quando aliquid affirmamus de genere
affirmamus etiam de specie, et negato genere negamus
etiam speciem: vg. Omnis ars æstimanda ergo et Rhetorica et Pœsis et nullus vitius amandus ergo nec ebrietas.
2dum. Sublato genere tollitur species ut nullus vivens est
in schola ergo nec homo, bos, nec asinus etc nec aves etc
posito genere ponitur aliqua saltem species vg Est animal
in schola ergo v homo v bos v asinus etc 3tium. Ex his
duobus urgeris genus non tam valet ad affirmandum quam ad
negandum vg Et si dicas sunt arma ergo gladius quia po-
test esse v Comb̃arda v hasta nisi forte valeret ad affirman-
dum Subdistincto hoc v illud. Jam vero si diuis non suat
arma omnia quæ hoc nomine significantur tollunt de medio
sit paragraphus hunc elucidans.

Præses Quamvis

Paxis.

Quâ nouo electo in Mariano cetu sumus gratulati Prefecto honorem: hâc Propositio fuit fape honorem dignissimus Patio. Quia multa te probalis commendarunt ubi hâc ratio in plura inferiora est diuisa. Non sola hodiè emerita tua virtus hoc honore sed nostra cetus vota cui illa coronant. M. T. Pridem quippe in id omnia conspiraverant vota ut tuas hic honos fugientes licet aspiceret virtutes donec tandem candidis omnium implessa calculis vota hodie, desideriag omnium felici coronaret eventu. Te exornauit à quo ipsi etiam honores ornari gestiunt et à tua dignissima virtute quodlibet dignitas pretium et dignitatem capere non erubescit, ille quippe es qui antequam Marianus aspexeres imperium iam virtutem imperator proprijs exemplis tui imitationem cæteris imperabas an prædeses iam virtute cæteris præbitas toties merito Marianos fasces antequam aspexeris adeoq nemirum si in communi dete hoc honore sublimato adhuc videre est quadrant ut omnes imperio tibi fero dari id scilicet effugere nolens conabaris ut ultro tam biret honos, quem toties tu sequax tua effugias humilitate supplices tamen quas turditatis reos et tuis desiderijs merentis ad te venientes repellere omnium obsistendo votis nec est aus ne ipsas effugere humilitatis. Gaudemq igit tibi honores Marianus te tantus honori Mariano gratulari illud Anglicanus hinc Angelicus repetente regno Mariano coronaris Vive.

4

5 Illes.

Loco à Simili et Dissimili enodatur

Dico primo: Similitudo est oratio in qua distincte res duæ v plures in aliquo conveniunt unde in similitudine debet esse et id in quo res quæ aprimilat alteri cui ea conveniat et in quo diseconveniat v g sic auarus hidropico aprimilat quisquis plus bibit plus sitit ita auarus quo plus habet plus desiderat unde illi id seruit: quo plus sunt potæ plus sitiunt aquæ. Differt Similitudo a comparatione quia comparatio habetur in quantitate Similitudo in qualitate

Dico 2do: Similitudo habet duas partes Prothasim et Apodosim. Prothasis est prima pars propositionis Apodosis est applicatio posteriorius ad primam Apodosim ideo q fit v per particulas has ut, ita, quemadmodum, pariratione si: ut etc. Et hic fallit Prothasis ab Apodosi agnoscitur q sicut sol in cœlo unus et hoc est Prothasis et rex in Republica debet esse unus et hoc est Apodosis v id q elegantius sine cullis particulis v g immotus animus tuus in aduersis firmissima stabiliorem dixero petra hoc raro è loco moueri nisi magnæ potest tuus vero animo nullis cedit aduersitatibus.

Dico 3tio Similitudo dividit in simplicem et complexam hæc est duarum res cum multis v plures cum pluribus, illa quidem sed in multis proprietatibus conferuntur. v g. sic Seneca hominem cum multis æquat in homine quemdam optimus ratio hæc antecedit animalia Deos sequitur ratio ergo profecta propriis hominis bonis est cætera illi cum animantibus brutis q cetera sunt valet et leones valent, formosus est et pauones velox est et equi non duo in his omnibus vincit non quadro quid in se maius habeat

sed quia

Sed quid suus corpus habet et arbores habet impetus et motus voluntarios at bestias et vermes habet vocem sed quanto clariorem canes acutiorem aquila graviorem tauri dulciores nobiliorem q̃ lasciuid. Simplex est quando una res alteri utilis fiat assimilata vt Respublica nauj assimilatur.

Dico 4to. variis modis ex variis fontibus Similitudo haberi potest a parabola vt apud Iustinum quid ignoras arbores magnas hiis crescere una hora extirpari: stulto est qui fructu earum spectat altitudinem non metit. Do ab exemplis quod colligunt vt à pari vt a majori ad minus vt à minori ad majus, à fabula, apologo, symbolo hieroglifico, historia exempla plura horum potest in Esopo et aliis item haberi potest vt maxime complexa per collectionem exemplorum per compensationem per inductionem per negationem vel affirmationem conjuncta hoc modo qui patriæ salutem desiderat conseruare ejus non domi tantum sed foris voces audiunt, non domesticis parietibus sermo continetur sed palam irrumpit, pulcherrimum tamen inter omnes modum est exponendæ similitudinis composita propositione una provocanda plurimæ subjungunt sine Apodosi quæ Prothasi vt virtutes pugnant non numero unius: unus fulmen ventus arma at leo timori et stragibus nullo finis est unus in annos singulos Iovis fulmen etnæi dicunt parare cyclopes quod tamen late miscet orbis una flamma tot prostratas urbes lyrnesi iacent.

Dico 5to. Dissimilitudo est rerum diuersarum dissimilis affectio seu disconvenientia vt. lux rerum colores manifestat tenebræ occultant tum lux et tenebræ dissimilia imagine.

Quæ dicta

Quòd dicta sunt di simili huc etiàm mutatis spectare
possint. Nunc fit.

Variis

Quâ pro Remate aquilas habenti gratulari posses honorem
ubi sic propositio formata feliciter honore obtines Ratio
a simili quia sicut aquila bonum omen fuêre Regni
Romuli tute et gentilitiâ majoris aquilæ omen felicis
honoris fuit.
Felicibq auibq quia provolantibq aquilis hunc honorem
ascendia Mp. fuerunt Romuli duodecim Aquilæ regni
omen tibi quot majores tui, tot gentilitiæ aquilæ provo-
lantes felicitatem honoris augurantq, adeo ubi non tam
candidis vectus oloribq, ut quidam vatis, sed aquilis gen-
tilitijs et altissimo veluti Jovis volatu in hunc honorem voca-
tus videare, non verò ad tam felicia honoris tui auspicia
duximus expedire pertimescere ne perstrinxerit il-
la oculos tua serenitate, nisi simul in aquilas incidisses
quæ in sole evocat ingenia, ut quibusmoratricis domi reces-
sibq insuevere supra solem supergrediantq quæ duo verba
tantis præcessoribus nostris antiquoribus et fortunatis votaconcedimus.

4 Fus.

Locus à Contrarijs oppositis seu repu-gnantibus explicat.

Dicitur Oppositio respectu contrarij habet se ut genus
ut alijs melius perquod est accipiunt, unde similiter
definitione definiunt. Contraria quæ non possunt
eidem rei simul convenire propter eandem rationem talia

sunt

Sunt virtus et vitium, sic nemo potest esse calidus et
frigidus p̄ eandem rationem.
Dico 2do. Contraria sunt quadruplicia 1ma dicunt ad-
uersa quæ in eodem subiecto stare non potest: vg. Albe-
do et nigredo ex hoc loco duitur argumentum 1mo. A
affirmatione ad unius ad negationem Valerio bello nihil
Reipublicæ pernicios⁹ ergo pace nil salutarius 2do.
a negatione ad affirmationes sed tu das contraria me-
dius habuit ut vg non est vitiosus ergo est virtuosus
non acute non est calidus ergo est frigidus quia tepidus
esse potest 3tia Relatiua quæ ad se referuntur ut Ser⁹
ad Dominus: argumentamur ex vi unius in ferendo vg
quanta Plato beneficio est locus tanta in accepta gloria.
4ta Priuantia quæ dicunt absentiam alicuius rei in
subiecto apto: vg magnas inter opes inops. Argumenta-
mur ab his p̄ negationes unius ad affirmationem alte-
rius dices ens esse vivus bellicos⁹ ergo cauendi ne dixeris
ignauum. 5ta. Contradictoria quorum unum negat
quod aliud affirmat vg Petrus est diligens Petrus non
est diligens. Argumentamur ab affirmando ad negan-
do. è contra.

Hoc mihi suspectus est quod oles Bitume semper
Postumenon bene olet quod bene semper olet.

Dico 3tio. Repugnantia sunt quæ nulla certa lege aut nu-
mero dissident sed quæ habent quandam dissimilitudinem ut parcere
dicere dissimulare. Argumentamur ab his duo ostendimus unum
repugnans eo ipso alterum non convenire vg quem amat non
afficit in gratia tu vero in me consilia cunctus quomodo

ergo me

ergo me amas. Sit gratulatio Sancti Joannis
à Poëta dicta in qua plurima ex his locis reperies.

Praxis.

A laureato Parnassi aprico profundas exemit ab Hypocre-
neo fonte ad Jordanis à fabulosis Musis adductas in Joan-
nis nomine latentes hastiles properat Apollo [illegible] tuis
h[illegible]ic magne virtutibus Joannis laudes decantaturus
et applausu tibi debito redditurus M. D. & quem propere
rapit cui melius illi ex Jordane quas ex castalijs fontibus
flumina fundunt suadet ex quibus dum hauserit nouo
concitatus ardore, quo supra te ipsum elato in tuas pronus de-
mittat generationes inter amaros labores versanti dul-
cior hic illi, quas ille Sylvestri condita fluet vena qui-
bus te totus mellea quia in eo modo omnium diffluentem
dignis loquatur nec ingratis fax Joannis instituto diserte
sua vocale deserat tanqua gratitudine imo eo magis
se disertus magis exhibebit quo magis à tuo gratiarum
influxu sedari nunquas posse diffidit, non amat hoc de-
sertas silentium ubi nouæ vox gratiarum vox clamantis
in deserto nascens gradas exclamare mandat voces gratu-
lationis et ipsos etiam mutos Zacharias sui lætitia loqui
cogit cui tamen hæc vox antequas nasceretur silentium in-
dixerit suo patri, nec Apollo ingrato memor de Sanctis tuæ
humilitatis deserto se venisse plura loqui audet sed vocali
non tam verbis quas votis et affectibus silentio tibi gratiosa Jo-
anni, quo major ingratus non fuit exit, gratior mellea
et aurea inferens ut amantis exoptat fabula.

S[illegible] Finis

Locus ab

Locus ab adjunctis antecedentibus consequentibus et concomitantibus.

Simul hic omnia possumus, quia hoc nomen genericus adjunctus respectu horum unice sale est nam aliud est antecedens et sic dicuntur adjuncta antecedentia alius consequens et sic consequentia.

Dico 1mo. Adjuncta sunt quasrem circumstant, et sunt ista 1mo res significat negotia rei sistas vel regentes circumstantes. 2do quasi fundamentus adjunctorum. Persona hic habet adjuncta bona animi corporis et fortunæ in animo considerata amor, desiderium, odium, timor, ira, studia, spes, fuga desperatio, tristitia, gaudium, audacia, vitia, virtutes, in corpore ætas, forma, vires, valetudo, patria, natio, pulchritudo figura, color, deformitas. In fortuna. Divitiæ, facultates, honor, gens, sic ab his adjunctis Sallustius describit Catilinæ. Cujus Catilina nobili genere natus fuit magni et animi et corporis, sed ingenio malo pravoque. Hinc ab Adolescentia bella intestina, rapinas, discordias civiles grata fuêre ubi juventutem suam exercuit, corpus patiens, mendacia, vigilia, algoris supra quam cuipiam credibile est animus audax subdolus vanus, ejus libet rei simulator ac dissimulator alieni appetens profusus sui ardoris in cupiditatibus satis eloquentiæ sapientiæ parum, vastus animus immoderata incredibilia nimis alta semper cupiebat. Locus hic habet considerandæ ut campi, mons, terra, mare, domus, templus, lapides, sacer, profanus, publicus, privatus, etc. Sic gratias agit gratiarum Autonius. Ago tibi gratias Imperator Auguste non insera-

rio modo

rio modo imperialis ovaculi qui loca horrore tranquillo et pavore venerabili varo eundes animus p vbs stat et vultus sed vsq; quaq; gratias ago tibi tacens tibi loquens tibi in cetu hominum tibi ipse mecum et tu voce gratii et meditationes secessi omni loco actu habitu etc. Tempus designat presens, preteritus futuras horas, dies menses Annus hebdomadas, status, pueritia senectute, sic Alexander apud Gestias agro melior non statis spatio sed gloriae non anos, sed victorias numero si munera fortunae mea bene computo dia vixi. Causa p vbs tendendo paragrapho sequenti complectis. 1mo causam quae est ipsa opportunitas ad agendu. 2do causas inclinatiles docentes hortantes, impedientes adjuvantes instrumentales. Modo totus id in se involvit quod ad interrogationes quomodo respondet ut prudenter imprudenter amoris vel odij motu etc. Aliqui adjuncta hoc versu complectuntur.

Quid quid ubi quibus auxilijs cur quomodo quando.

Dico 2do. Adjuncta alia praecedentia dicunt seu antecedentia quae aliquid praecedunt ut causae consilia colloquia mina promissa susceptus ites, injuria acceptae illata consuetudo et omnis apparatus. Alia concommitantia quae concomitantur quae illa sint facile ex supra dictis intelligi potest. Alia consequentia quae rem consequuntur ut ad visus peragendus pallor rubor incessus titubans, gladius eruentus in orbi supplicijs frequens anhelitus exhaustus patrimonius clades reprehensio publica, hesitatio etc. Haec aliqua signa reddunt, idq; duplex aliud quod necessario cum

se conjungit

cũre conjungit ut cicatrix cũ vulnere, humiditas
cũ aqua aliud quod probabiliter et non necessario ut vi-
tiosa præcedentia quæsitus latebras apparatus etc hic
locus ab adjunctis ad Acumina servit ut videre erit
ex Poëtis quam dabo Poëtis.

Dico 9tio Argumenta formanda ab antecedentibus sic posito
antecedente necessario ponitur consequens ut spoliatus
est omnibus bonis ergo pauper factus à consequen-
tibus sic negando consequens negamus antecedens
~~apparet sæpe in templo orans~~ vg non est meus ini-
micus ergo mihi non intulit mala ℔ Dõ conce-
dendo consequens concedimus et antecedens appa-
ret sæpe in templo orans ergo es devotus sic proce-
ab adjunctis in oratione quam dixerant Gramma
tici certaturi cum Syntacticis et vicissim in respon-
soria ab ijsdem data sit 8mo qua aggressi sunt
Grammatici. 9no loco responsoria.

Praxis 1 mã.

Venimus in literarium campum ceu Martius capitibus
melius quam gladijs vobiscum certaturi finitimi
socij nostri Bellum illud nobis hic conficiendum
est ad quod integro Anno communiter ingeniorum

vires

Vives publica scholarum comitia privata q exercitia
referebamus nequis ambiret quia hoc uno cardi-
ne sors Anni totius vertaretur et licet nunquam
otij frigore torpuemus hodie tamen ab ipsa
rigidioris hyemis antiquissima frequentiores
ingeniorum exardescimus luctus illud incendium
Troiæ vestra excitaturi quod cum Hos clarius vi-
ctoria illustraverit non nisi vestro sudoris cruore
extingui poterit neq; hic de Helena aut Græci
sed de scientia veritate et liberalitate legibus literari
ad scripta neq; cum hostibus nostris sed finitimis
socijs eidem sub iectis imperio certaturi sumus
ita tamen ut hoc inter Atticos enervari bello fortius
communem ignorantiæ vincamus hostem hic
quippe discordia nostra natriet regularum concor-
diam et hæc mutua luctantium capitis concerta-
tio (verius quod olim cerebro Jovis Minervam)
nobis sapientiam pariet et hoc nihilominus certa-
men non omnes educimus milites tres tantum
Horatios contra vos Curiatios quibus sum magn
belli

belli comisimus aleam. Agite iam comilitones mei et cui in vestris capitibus omnis gloria nostra glo-
riosa ẽ pendiatis ignea ingenij alid adolentes lucerna
toties succensa melius quã olim ardentibꝰ petis dimi-
catę spolia premiaꝝ vultis ipse vobis Supremus Gram-
maticꝰ Capitolius quod triumphantes ingrediemini in
spolijs cedet, quod sicco animo quo in hanc arenã descen-
distis pugnatio vilis iam viuetis. Dixi

Praxis 2di. Responsoria.

Etiam ne nouus in Cęsarem Brutus latinii in Romanos ar-
ma mouent imo Romã nostrã totiꝰ Grãmaticij orbis capiti
incendia proprij ciues an Neronem minitant, non idem post
exustas lateritias in marmoreas extructuri sed rudera rudita-
tis nobis inuasuri. Verum imo obuias conatibꝰ vestris citò
adhuc tepentes in pectore vias provocaturi, si non poteri-
mus primi Romanorum Parentes Æneã amore in patriã
imitabimur.

Eja age Pater cernuis imponere nostris.
Ipse subibo humeris nec me laborisse grauabit.
Dũ Matrem nostrã Grammaticã, & promedia in candia capi-
tibꝰ nostris deportabimus. Vos vero agite agendo seu dolo
seu virtute utrumꝝ enim in hoste placet. Dixi

6tus.

Locus à causis quomodo intelligendus.

Dico 1mò. Causa in genere est id à quo aliud quomodocunq; pro-
ceditꝰ humanꝰ animꝰ immortalis est unde si immortalis

integra vita

integra vita spectanda est. Dico 2do diuidit in 3 genera cau-
sarū alia est efficiens a qua aliquid efficitur procedit sic vita
extra alijssimi omnes creaturē sapientissima effecit hec alia est
procreans ut Deg artifices parentes alia conseruans sic vites vinū
terra flores conseruat alia interimens ut Deg morbi mors alia
naturalis sic aurifaber respectu anuli. alia moualis quā res
n efficit sed mouet ad illas efficiendas sic si quis furnit ad furtū
causa moualis dicit furti. Huc instrumenta variorū artifi-
cū spectant. Argumentamur a causa laudata v vituperata
causa laudata v vituperata effecto negata v affirmata reiicitur v
affirmat vg hic studiosus est proceres atq; hellue ergo omnes
fortunas suas deuorauit. 2da formalis est per quā
res instituit et maxime differt ab alijs vebg sit homiū de-
scriptio pro exemplo forma humani corporis e ventestior status
erecto et excelso ut neg e normis procedit sit neg vitijs etabilita
pusillanimitas ipsa habitudo corporis suavis et grata ut neg
bellua vastitas homon sit neg grauitas tenuis infirmitas.
Oculi tanquā quedā sidera in carne fulgent et in seriora claro il-
lustrant lumina etc Subdiuidit in formice essentiale quā facit
rem essentialiter et inaccidentale quā accidentaliter ut pers-
it no constituit in artificiale quā ab arte habet constanter certa quadā
externa figura et talis e compositio domus ab ea argumentamur si
e melior forma et res e habet illa forma melior sit vilior et res vilior
quia a forma omne de vg mors n timenda quia anima nostra immortalis.
3tia materialis ex qua aliqua ex qua aliquares fit ut marmoris
v aurū sit argentū licinionem ejus in Rhetorica prius teriti annis
Vide argumentandi ex hoc loco habet data materia ad effectū ea non
data non datur nullus e paries in schola ergo schola non est. 4ta
finalis cujus gratia aliquid fit ut recreatio propter vegitationem
finis alicujus propter quē aliquid fit sic diligens sit in scholis terendo
quod. Alter cui aliquid fit dicitur 2 essendi. propter diligentiam Rhetoris abi-
quando Poetis et vitijs ignoscit. argumentabar sic formari solet si finis
bonus etiā quod referunt ad eus sit bonus si malus etiā hic mala.

Pradis illustrissima

Praxis.

Illustrissima tot siderum quod hic magna Ecclesiæ lumina et numina intuemur et veneramur conjunctio aduena, rabundan sui contemplationem etiam Minervam excitavit nostram Perillustres ac Reverendissimi Dñi Dñi. Omnem Mathematici ex conjunctione Siderea temporis faustitatem et Minerva nostra in hac serenissima constellatione vestra suam contemplatur faustitatem, et lætos non Ecclesiæ solùm sed qua vos accensis divinis soli radijs ceu lucidis diei telis toties tenebris asveta hæreseos fugastis et fugatis monstra, sed sibi etiam et suis scholis a Patrono luminis vestri in fluxu exoriturus ominatur dies, et obsequendi ducta temeritate protubo obvio Panegyrica oratione structuri hic vellet singulorum siderum majestatem, sed timens ne opprimat à gloriâ omnem conjunctorum siderum lucem demissam venerationem adorat palpebra pervariemq; vitæ solem orientem adorantium cum suis affectis prona sese substernit cidari illa ingeminando vota ut Ecclesiæ Patriæ et Minervæ nostræ faustitati majorum semper honorum et fortunarum radiantes splendore quam diutissime in polo Polono luceatis.

Finis.

Locus ab effectis explicatur.

Dico 1mò. effecta sunt illæres quæ ab altero efficiunt sic verba.

sic verba sunt effectus linguæ lux effectus solis.

Dico 2do. Tot sunt effectus quot sunt causæ, proinde effectus causæ efficientis est id quod ab ea fit. vg. aureus falix ab aurifabro factus effectus causæ formalis Est opus consequens formam actio procedens à forma sic intelligere ratiocinari, est effectus animæ hominis. Effectus causæ Materialis est illud opus quod fit ex materia vg Vestis est effectus Panni. Effectus causæ finalis Est opus v actio ad finem consequendum suscepta vg Bona et Sancta vita ad consequendam felicitatem diem æternam. Effectus causæ Exemplaris Est id quod fit ad normam Ideæ seu illius Imaginis quod est prototypon et directio illius factæ opera vg Imago manu Pictoris Serenissimi Augusti elaborata. Ex aliqua simili Idea desumpta per respectum ad Ideam. Est effectus causæ Exemplaris, per respectum ad ipsum Pictorem. Est Effectus causæ efficientis

Dico 3tio. Argumenta ab effectis desumi possunt. Imò si negamus effectum negamus et causam vg non fuit visus armatus Domo exire ergo nec vulneravit. 2do. si effectum asserimus etiam causam dicimus vg Delectum habet militem conscribit legiones ergo arma sumere contra hostes cogitat. Unde v commendatur causa si effectus quos assumimus sunt boni, v damnatur, si effectus nequam, vg Virtus facit laudem voluptas.

voluptas infamiam, ergo virtus amplectenda virtuoso volu-
ptas fugienda. Sit pro Praxi Sancti Michaelis Gratulatio
alicui congionatori ubi talem propositionem formo stimulat
me nomen et virtus Diui Michaelis in te expressa ad gratulan-
dum quod ab effectis probo ejus quem laudo.

Praxis.

Quibus armis victor Patronus tuus ab hoc casu nunquam
surrecturos prostravit hostes ijsdem ego animatus in proram
tui hodie aspergo venerationem Dei Dne. Animant me in-
signia Patroni in te expressa qui Michaelis nomen et virtut
tem gerens Diuini zeli armatus clypeo in sacris exedris
quis ut DEVS inclamando Paulus in ore Diuino tibi prope
honorem verecundias et gladius oris atque corda feriens ac ingenia
subtilitate trium phatis tuae veneratioris. Stimulus est quo
et tuis beneficijs stimulatus cotibi in votis fero ut victorio-
sor Patrono tuo consimiles numerum Numinis tui Annis ex-
plendo in terris vivas Annos.

Locus.

Locus à comparatione explicatur.

Nota similitudinem cum comparatione habere quandam
affinitatem, per hoc tamen differre quod in simi litudine licet
fiat duorum collatio non tamen respectu tertij sed unum cuius
attributum.

attributum datur in comparatione fit duorum collatio respecta
alicuius 3tij vg Deprædicent alij magnorum Heroum for-
titudinem imperterritum animum, amorem in Patriam exhi-
bitum qui cum sanguine suo consignauêre ego hæc omnia
in Illustrissimo Duce Lituaniæ vbi fit comparatio Ducis
cum magnis Heroibus in 3tio nempe fortitudine amore Patriæ.
In simili vero 3tio non habetur vg umbra et gloria diuersissima
sunt, in hoc conueniunt quod umbra, corpus, gloria. virtutem comitt

Dico 1mo. comparatio est unius rei v pluriũ cum alia v aljs
collatio fit pro exemplo comparatio Illustrissimi Ducis
Sapiehæ cũ Julio et Phabijs sic habet in Illustrissimo
Sapieha suos etiam Lituaniæ cunctatores sit externus
Annibal sine mora opprimendus v Julios ubi in celeritate
plurimum est momenti.

Dico 2do comparatio 1ma diuisione Quadruplex. 1ma
cum res comparant in substantia et materia: vg si
comparem adamantem cum pretiosa gemma 2da in quantitate
seu magnitudine ut si comparem Italiam cum Polonia.
3tia in qualitate, facultate et accidente: vg si compa-
rem Rhetores Polonenses in studijs cum Academicis Cracu-
vienſibus 4ta. in relatione si comparem Dnos cum aljs.
2da Diuisione Triplex. Majorum, Minorum, parium.
Argumentatio à majori ad minus fit v quando minus
probabile.

probabile concluditur ex magis probabili ꝟ quando ab affirmatione ꝟ negatione Majoris sumimus impetum ad affirmandum ꝟ negandum id quod minus: ut si Dominuli egregie operam navant studijs quanto magis illi debent quorum fortuna et conditio melior. Argumentatio à minori ad majus fit ꝟ quando magis probabile concluditur ex minus probabili, ꝟ quando à negatione ꝟ affirmatione minoris procedimus ad affirmandum ꝟ negandum majus ut Homines insipientes et scelerati id non auderent facere quanto magis non decet eruditum et virtuosum Rhetorem hæc agere. Argumentatio à pari fit ꝟ quando pariter probabile concluditur ex pariter probabili, ꝟ quando à negatione ꝟ affirmatione paris procedimus ad affirmationem ꝟ negationem paris alterius sic scripsit Philippica quorum facinus commune est cui non erit patria communis et qui occidit Patrem insutus in culeo deicitur in profluentem ergo et qui Matrem occiderit. Nota hic aliquando secum potest comparari idem modo accedat diuersa circumstantia: ut Nobiliores nunc Rhetores quam apte fuêre. Hic locus figuris et Tropis ornari potest hic finimus locos intrinsecos Dialecticos pono proaluci-
datione lucis ꝟ ultimi loci salutationem in qua hospites sibi comparamus.

Praxis Prædicti.

Praxis.

Prævenisti tuo adventu aduentum solis æterni non tamen vota nostra M.D. Stillico corda nostra tuæ præsentiæ radijs ceu atomos in tui venerationem protraxisti et quidni pertraheres ad te qui orientem Solis more si in memnonis lapides transirem illos si tuæ præsentiæ attingeres radijs in laetos solveres concentus in hoc etiam solis excedens activitatem quod tuo Serenissimo exortu minora sidera non extingui sed magis gaudijs illustrari, et à tuo Sapientissimo lumine fumigantes nos ignes majores et serenióres conijcere flammas facis. Non te tantus Lituani orbis solem non persarum vitæ plena cædari sed cordibus venerando ut tuam lucem humili salutationis comitemur umbra non accepis lampadibus ut suus Antonium Athenæ sed ignes cordibus in vota affectibus salutamus tibi soli nostro Serenissimo et sine nube vovendo ignes.

Sectio 3tia.

De Locis Extrinsecis

Extrinseci loci seu remoti ijs nominibus ideo dicuntur quia ab extra assumunt. Itaque sunt quasi remoti alij 12 alij sum Zodario 6 numerant. De his hoc paragrapho de illis sequenti.

5 primus Loci

§. 1mus.

Loci Extrinseci a Toario enumerati explicantur.

1mo Dicunt Præjudicia per quod intelligunt non solum judicia aliorum quæ in simili causa facta sunt sed etiam exempla quæ ad virtutes ornandas et vitia puniendæ jam olim a Deo v hominibus monstrata sunt, hisq; locis monstratis referunt judicia præsentia. Si pri oribus v maxime in simili causa sunt contraria ad præjudicia revocant responsa prudentum. Chirographa, Libri scripti, Theologorum, Philosophorum, Oratorum, Historicorum, et Poetarum, tractari possunt per comparationem debentq; Judices aliorum Judicum in hâvere decretis. Infirmant præjudicia 1mo si probetur causa esse dissimilis. 2do si ostendat in his aliquid non recte factum. 3tio si aperiatur aliquid novi quod acceperit causa. 4to si doceat o esse constantiæ, firmæ religioni, quo sententia mutetur.

2dus Est rumor seu fama est, quasi testimonium vulgi publicum, non saltem evincit præsertim si malitia interpretet v non fuerit nimia credulitas hisq; duobus capitibus Infirmantur.

3tius Tormenta seu quæstio sunt cruciatus quo reus ad confessionem sceleris adjitur. Huc revocant quid v ebrius v sobrius v in somnijs effecerit. Infirmantur autem si

metu et dolori

metui et dolori confessio tribuatur.

9tus Est Jus jurandum est affirmatio v negatio alicujus rei religioso vi facta refutatur si probetur violatus ex aliquando v pecunia extortus aut quolibet alio crimine corruptum v.

5tus. Tabula per has intelliguntur leges quae sunt aliae Divinae a Deo latae aliae humanae quae ab homine aliae est Ecclesiastica quae ab Ecclesia, alia est civilis quae a Magistratibus aliud est jus commune v gentium quod pertinet ad omnes gentes aliud proprium seu civile quod ad certam Provinciam v Regnum v civitates civile est v scriptum v longa consuetudine receptum. Huc v pertinent Inscriptiones chirographi, protocolla, legationes datae et acceptationes, pacta, bullae, brevia et alia instrumenta juris infirmant si non sunt integra v suppositi v si non sint à viris sapientibus et probis.

6tus. Testimonia seu testes alij sunt oculati alij auriti qui audiverunt alij jurati qui se v sine jurando adstrinxerunt. testimonium aliud est Angelicum, aliud Divinum aliud humanum Eterum humanum est v oraculum et hoc est vox Dei v auspicium et augurium et hoc est captum ex cantu volatu et pastu avium v vaticinium et hoc est datum responsum quod fiebant tribus modis v a sacerdotibus quae de obscuritate oraculorum consulebant v aharuspicibus

v ab aruspicibus qui ex inspectione exterarum coniiciebant
v coniectoribus quorum erant somnia interpretari. Huc
spectant consuetudines approbatæ item quæ pendent ex
authoritate, aut eruditione aut opibus, aut virtute illustrium
hominum. Huc revocant quæ pendent à voluntate Regum
Principum, Rerumpublicarum et tales sunt leges et decreta
prætoria. Denique revocant Huc Biblia prosecutæ sancti
Patres, scriptura. Exempla dabit tibi Cicero nihilominus sit
pro Prætore salutatio quæ posset fieri à Poëtis alicujus in
Theologia Doctoris quasi à consuetudine antiquitatis dedu-
cta quæ flores suis principibus suppernebat.

Praxis.

Sternant alij flores sertaq; in adventu Principum ut in plausus
votaq; magis efflorescant nos tibi venienti laurus substi-
mimus Apollinea. Laurus scilicet adhibimus auro dos Apollinis
laurus tuæ doctorali jungimus imo quia te coronatum Acade-
mica laurea Palatina Theologica victo vel adoramus tibi
pro herba triumphali hanc lauream à tua benevolentia
victi porrigimus quia non tam tuus caput quam victores
pedes quibus tu totus calcâsti victor orbem coronemus illud
apprecando ut quodquod calcaveris v rosa votorum in coronas
annorum tuorum efflorescens ~~erumpat~~ v laurus tibi iterum in
triumphos reviviscens erumpat, utq; coronati Sarmaticis Vatis
voto hederarobis oblata laurus annorum tibi signet decus fata te
norint prosperentq; parcæ, nesciunt carpi fici destinatos flamen
in annos

in annos precamur.

§ 2dus.

Loci non nulli extrinseci sæpius occurrentes explicantur.

Emblema est opus elegans Imaginem tanquam penicillo depictam repræsentans subscriptionem breuissimam habens per quam certa doctrina exhibet sic volens quidam ad patientiæ allicere varia tormenta Sanctorum et Sanctos ea subeuntes depinxit hoc addito Disticho

Aspice qui quereris pœnas grauiora videbis
Aut nihil aut certe mitius esse tibi.

Symbolum est Imago breui lemmate insignita cujusdam arcaniores Mysterij significatiua ad mores spectantis sic aurorâ pictura poni potest quod pereit dum pariet diem cum inscriptione diem pario pereo. Differt hoc a primo quia non explicat picturam sed dat aliquam doctrinam quæ fluit ex illa pictura: Emblema vero per inscriptione explicat quæ et eam potest efficacior.

Hieroglificus Est nota quædam seu occulta pictura et scriptura significans aliquid vocum sine ulla literarum dispositione sic Ægyptij notis animantium aliarumq; rerum utebantur cum literas non essent sic Romani Veteres publice Hieroglificus concordiam figurabant pictura sine ulla inscriptione et per hoc differt à duobus superioribus.

Acroama esse

Apercama Est festiua quaedam narratio et jucunda
ad delectationem deseruiens plurima habet talia Pater Pides,
manus ubi de quodam equo habet qui in senectute a Dno
expulsus est denotans ingratitudinem hominis erga suos
Benefactores.

Problemma. Est Propositio Interrogationem habens Philosophi
proprie Problemma appellant rerum additarum perquisitio-
nes et conjecturas quibus magis animi quodam acumine
quam certa indagine remotiora naturae arcana explorant.

Stratagemma Est astutia rei militaris seu fauinus egre-
gium consilio potius quam viribus gestum sic Moschi urbem
Tartaricam tali stratagemmate ceperunt dum Pastores pe-
cora ex urbe ad pascua educerent ingens numerus pecorum
erat, Moschi se immiscuêre inter Pastores quibus facto
consilio simul et semel vitam eripuêre postquam adue spe-
rascebat in habitu Pastorum expasci ad urbem pecora re-
duxêre in qua hoc tumultu plurimi cataphracti milites si-
mul intrârunt.

Dialogismus Est cum quis secum rem aliquam voluntas tanquam
alium alloquens interrogat et respondet sibi quid faciam
non eam ne nunc quidem cum accessor ultro? an potius ita
me comparem, non perpetialiorum contumelias? excludit
revocat redeam? non si me obsecret.

Dilemma Est quidam syllogismus cornutus qui ex utraque parte
evincit

Quamcunq; concedis seu negas vg Debeo tibi pecuniã
vi non debeo, si debeo non reddam, quia non habes, si non
debeo etiam non reddam, quia non debeo reddere quod non debeo.
Homdesis. Est figura sententiarũ, qua per similitudinem
cogniti deducimur in cognitionem incogniti vg Ut arcus
intensus frangitur sic ingenia continua intensione ad
studia. Tres eius sunt species Icon, parabola et para-
digma. Icon est figura cũ formã ad formã cũ quadã
similitudine fit collatio aut laudis aut vituperationis
causa sic Virgilij 4to Æneidos Omnia Mercurio si-
milis vocemq; coloremq; et flauos crines et membra
decora juventæ. 2da Parabola Est inductio per modum
exempli alicujus rei ficti ad corrigendos mores veritatem
q; sub pallio fictionis insinuandos inventa, sive sit
actio rei animatæ, sive inanimatæ seu irrationalis rei sic
de Pastore quicquem inventã in humeris tulit non agita nouem
vehinguers. 3tia Paradigma Est exemplũ dicti vel facti
alicujus sic Virgilius 1mo Æneidos Antenor potuit
medijs Elapsus Achivis Illiricos penetrare sinus. Fit tri-
bus modis a pari a majori ad minus et a minori ad majus.
Apologus. Est actio vel locutio rei inanimatæ vel animatæ sed
vatione carentis ad insinuandam aliquã veritatem inuenta
sic de lignis quæ consilio in[illegible] precedant securi in manu-
bricum ut ab ea amplius in sylvis non exscindantur amplius.

Paradoxa

Paradoxa sent quæ primum sensum suspendunt et deinde subjiciunt aliquid contra expectationem audi-toris vg hic oculis audit auribus ille videt.

Axiomata sunt propositiones quædam demonstrabiles quæ in communi sensu conceptuq versant neq ulla egent probatione sed per se ipsas fidem faciunt vg quæ sunt æqualia uni eiusdem sententia inter se æqualia.

Apophtegma est brevis et acuta sententia sive argutus dictum non cujuslibet sed illustrium tantum virorum lege Plutarchi Apophtegmata Liuius in ijs proficere et erudiri sic Polybius consuetudinem dicebat initio exiguus capere neglecta autem vires maximas sumere.

Sententia est pronunciatus quoddam seu effatus moralis sug-gerens aliquam doctrinam in materia ad humanos mores pertinente talis est illa non procul a proprio stipite poma cadunt. Gnome idem est quod sententia imo paradoxus Axioma apophtegma tanquam species ad sententias spe-ctant et solus penes authorem v penes modum effati differunt.

Adagium seu paremia est vulgaris narratio allegori-ca aliud verbis aliud sensu significans tale illud proxi-mus quisq sibi idem agit quis ago negat quis nego. Huc revocant Prouerbia ex consuetudinibus gentium v hominum frequentiore suas energias habentia sic Græ-ca mercatæ fide idest mentiri.

Fabula proprie est sermo et rumor populi et res passim di-vulgatus

diuulgata à fando dicta fictiones Poëticæ fabulæ
dicuntur. Seu est narratio ad delectationem inuenta verum
nec verarum, nec verisimilium sic quod Daphne versa sit in
laurum, et Tantalus apud Inferos fugientia captet flumi-
na, sed quid videt mutato nomine de te fabula narratur.
Hysteron Proteron Est cum mutato sensuum naturalis ordo ut
cum id quod debebat esse loco posterius ponimus et e contra sicut dicit
Virgilius Moriamur et in media arma ruamus, loco in media
arma ruamus et moriamur.
Historia Est Descriptio bonarum actionum in quocunq; genere
iuxta Ciceronem testis temporum, Magistra uitæ lux veri-
tatis, exempla in Curtio et alijs libris et vitis sanctorum.
Aenigma Est quæstio obscura quæ difficile intelligitur nisi
explices consule hac super re Donatum ubi fusius hac dere
solet tractari et quibus modis fiat ibi dicitur unde gryphi
logogryphi fiunt etc. Exemplum sit ex libro Iudicum de come-
dente exiuit cibus et de forti dulcedo de Leone Samsonis
dictus. Sic de Adam. Dic quod non natus est et mortuus, Ele-
gius ista. Ad breues et longas orationes valent et dant im-
petus elegantemq; reddunt orationem, ut patet in hac gra-
tulatione Sancti Nicolai qua clientes benefactori possent su
gratulari ab erudito ore seu fabula.

Praxis
de aurea tas

Praxis.

Si aurator Rhodijs imbres nascente Minerua indulsisse Iouem Doctos perhibent. verius nos ad tuus natalem diem aureos Minerua nostris fluere experimur dies Nam. Ipse quippe Diuus Tutelaris tuus sua aurea liberalitate, verius quam Rhodes à tanto aureos effornat dies nec tu tuo Patrono dissimilis aurea comitate et liberalitate sub tuo regimine Saturnia nobis redire effecisti secula. Nos igitur tibi gratos quos esse expendit tantis beneficijs oneratos cum Minerua nostra aureas pro aureis vouemus Stateas, ut non solus numeris nominis tui annis expleas sed etiam quot numeros Patronus tuus expendit, tot numeres annos omnes apprecamur.

Praxis 2da.

Literas Serenissimi Regis Michaelis Korybut ad Sanctissimum Dnm Clementem Decimus in quibus gratias agit pro oblato sibi gladio.

Quam inimica odia temerario ausu in Regem electo exercebant, eam nuper in gladio a Sanctitate Tua mihi submisso pacem accepi, cui osculum prebuisse filialis officij memoris duxi non ferrei timoris, neg enim a tam clementissima manu eis vulnera Mihi tremenda erant, quod asperiorem potius animi mei cicatricem sanauit, acce-

Lipse

pisse, me igitur meorum gaudiis amicorum hostiis formidines meis novam obligationem filiali recognitione contestor. Discunt exinde aversi vultus tui ad comminationem sanctitatis pallescere, incipiunt partium mearum propugnatores clementissimae tuae sanctitatis dextras amodnuori intuitu conspicari. Ut et consors nostra sacris sanctitatis tuae pedibus advoluta, eandem gratiarum significationem una meum praesentet et spes melioris in regno meo status ab omina ad eosdem sacras deponat plantas DEUS Ter Optimus Maximus tuae sanctitatem quamdiutissime nobis totiq; Ecclesiae sanctae incolumem servet. Cui interim demississima prostratus regnum meum ejusq; turbas sanctitatis tuae apud Divinam Majestatem pissimae interpellationi committo. Et haec scripsisse de Inventione sufficiet pro Rhetore inveniente. Nunc sit.

Articulus Stius.

Rhetor Disponens.

Dispositio est 2da pars eloquentiae per quam res inventae in ordinem distribuuntur accommodatum. Alia est Naturalis Quae ordinem naturae sequitur. Alia Arbitraria quae nullum habet ordinem sed ex sola pendet voluntate scribentis vel dicentis pro necessitate causae. Alia Artificialis Quae ordinem naturae non servans modo a fine modo a medio modo ab initio rem exordiens pro ut jucundior futura est. Haec

Artificialis

Artificialis iterum triplex est alia Analytica dicit quod fit 1mo cum à toto ad partes fit progressus 2do cum res resolvitur in sua principia vg. Rhetorica studendo quia utile, utile vero quia magistri ex ea in Republica euadunt. 3tio cum à fine ad media fit regressus sic finis hominis est videre Deum qui videri non potest nisi ab eo qui in virtutibus se exercet ergo exercendo sunt virtutes. Alia Synthetica fit analitica contrarijs modis nempe a partibus ad totum à principijs ad rem ipsam à medijs ad finem. 3tia Definitiua quod utramq; complectitur, ego duplicem statuo unas longiores alias breuiores orationum. De his hic agemus.

Sectio 1ma

De Dispositione Orationum breuiorum

Modi Dispositionis breuiores sunt 2 per Syllogismum Enthymema Epicherema etc.

§ 1mus

Modus Dispositionis per Syllogismum.

Dico 1mo Syllogismus est modus argumentandi constans tribus propositionibus Majore, Minore et conclusione consequenter deducta: Major dicit alio nomine propositio. Minor assumptio. Conclusio complexio vg à qdo vita nostra defenditur est necessaria, sed ab eloquentia

nostra

Nostra vita defenditur ergo eloquentia est necessaria.
Syllogismus aliquando potest esse 3 partitus quia potest
addi Ratio sua Majori et Minori, sit major cum ratione
addo quia si necessaria sunt vitæ ornamenta multo magis
id a quo vita defenditur Minori addo Rationem Mercurius
Deus eloquentiæ ab inferis animas reducere dicebat. Deme-
trius Phalareus dicebat quod in Bello ferro hoc in Repu-
blica oratio est Cicero eloquentia sua conservavit Rempu-
blicam Romanam ergo etc Videes 3 partitus Syllogismus. Ali-
quando possunt esse 7 partes plures sed pereus disponit
oratio longior ne tamen sic cæteros postavideat sic Majores
posita cum Ratione dilato. Judicium tandem vitæ commo-
ditates numerant in bonis, vita certe ipsa inferiores sunt quantæ
Itaq; vita rebus omnibus præstat tanto excellunt vitæ præ-
sidia: cæteris universi ornamentis, Minor quid igitur certus est
necessariam ne eloquentiam an salutarem generi humano.
Ratio minoris sed de utriusq; rei veritate præjudicium fecisse
iam olim videt ingeniosa illa antiquitas cum Mercurij
virga ab inferis animas evocari comenta est. Deum
hunc eloquentiæ esse voluerunt, aut potius hoc comento
Divinam Eloquentiæ vim expresserunt qua è faucibus mortis
atq; ab ipsis inferis homines eripi posse judicarunt. Tota
Ratio hinc merito Demetrius Phalareus quod in Bello ferro
hoc in Republica orationem esse dicebat in bello milites non

privatam

priuatam modo, sed etiam publicam securitatem in ferro con-
stitutam habent ijsdem armis hostes cadunt et Patriam tuentur.
Ita in pace ferri eloquentia excipit quæ dies improbos vi reiicitur
et innocentes defendit uniuersa simul Respublica et singulo-
rum prope ciuium saluti et incolumitati succurrit. Patro
3tia Referte enim oculos ad Principem Nationes urbes
in ea non magis Duces exercituum quam causarum Actores
de ciuitate insigniter meritos inuenietis. & multis solus
interea satis est Marcus Tullius locupletissimus et testis
et Actor causæ nostræ, quam tandem huic Oratori Imperato-
rem anteponetis cui duo maximi Imperatores Pompejus et
Cæsar eam laudem detulerunt ut alter uita Patriæ ei acce-
pta ferret alter de nomine et dignitate populi Romani
præclare meritis confiteri. Conclusio quæ cum ab eloquentia
præstari et me dicente et vestra sponte explorata ha-
beatis agite vos præsertim quoniam tempus et ætas adjuuat
ut eam scientiam et vobis et communi Patriæ et uni-
uerso generi humano per quam necessariæ et ipsi colatis
et quo propensius alteri colant exemplo et authorita-
te vestra commendetis.

Quæres 1mò Quomodo sit formandus Syllogism⁹ &
formatuo Syllogismum sic est procedendum inueniat
1mò propositionem vg Audeo peteretę hâc habita det

ratione[m]

Rationem quæ jungat prædicato propositionis et fiet major deinde eandem rationem jungat subiecto propositionis et erit minor, 3tio locus obtinebit propositio quæ dicit conclusio sic propositionis prima est ratio quia olim expertus sum illum in me beneficus ex qua sic formo syllogismus cujus in alijs causis experti sumus beneuolentiam ab eo ut petamus quibus egemus merito audemus sed tua experti sum beneuolentia ergo merito audeo ut petam.

Dico 2do. Variæ sunt formæ scribendi orationes per syllogismus 1ma forma est si directo syllogismo scribendo 1mo majorem 2do minorem 3tio conclusionem. 2da si indirecto non seruando hunc ordinem et hic modus optimus est ad occultandam artem syllogisticam qua variè hic ordo potest turbari 1mo si ponis minorem cujus rationibus possit majorem cum suis deinde conclusione 2do potest poni 1mo conclusio postea major demum minor & post minorem majori in fine & non repetit conclusio & si est necesse repetit sed alijs uerbis, communiter tamen in breuioribus vg Salutatorijs et gratulatorijs etc Repetit & loco ejus affectus materiæ seruonis conuenientes porro. 3tio 1mo minor 2do conclusio postea major & si plures partes habet tunc a ratione majoris & minoris inchoari potest et sic aliter et aliter partes perturbando. 4to potest

etiam

etiã aliquando major omitti et loco ejus Ratio ponit posta
minor cũ sua probatione deinde conclusio ad quem modũ etiam
referri debent ea argumentationes, quarũ principia du-
cunt à confirmationibus majoris aut exornationibus etc
Dum modo reliqua partes postea subjungatur. Tertius modus
occultandi Syllogismũ est si pulchre et cũ gravitatis
cultu propositiones universales per modũ absoluti et senten-
tiã eferri sic dũs deberes dicere qui sunt bene meriti sunt
laudandi melius dices vectigalis honor est et meritis fa-
mulatus et hoc quem negotia distinent à scribendo excusat
sic eferres negotiosus eritis humanũ tempus penã nos nobis
eripit, ut amicorũ minime vocare possimus officijs.
Observandũ tñ sunt ut particulæ majoris occultentur vi
penitus excludant. Sed observa, quia gratulationes, salu-
tationes, nuptiales, funebres et similes his certis quibusdã
affectibus constant memineris ut si forte per Syllogismũ di-
rectũ ad eos exprimendos non deducamur. In conclusione aut
post conclusionẽ aut in locũ conclusionis sermo substituatur qui
omissa supleat nam si vũ velles salutare aliquem hospitem
tuũ Syllogismũ talem formares: cujus adventus varius, ejus
gratus sed tu varius, ergo gratus, si tantũ simpliciter eferres
conclusionẽ subtrahes salutationem quã cũ aljs affec-
tibus debet subjungi.
Præceptis de Syllogismo compendiosã hanc doctrinã illustremus,

sit Arma directi

sit ama directi syllogismi oratio salutatoria consanguinei ubi hic syllogismus ponit. De cujus præsentia et conspectu lætamur est salutandus sed de tua lætamur ergo es salutandus. Major sententiosè occultat.

Praxis. 1ma

Major. Difficilè est vocem intra gaudia continere Mr. Dilect: ta enim cum sint ex innato amoris affectu plausus sumunt, Minor. et certe non alio me instructo animo. Decuit in conspectu Conclusa. tuus venire quas faciendi et gaudendi sentio idquidem quod dico et sentire me non possis non lætari vere fortunata vota desiderium meorum hodie eâdem copiosius auxit cum me in conspectus tuus detulit de quo tanto gaudij cupio ut magis gaudere non possim. Patere igitur exultantis affectus gratulationes et humiles has voces ad tuas sinceriores salutem illas alabi plantas tuas sunt et tibi non magis sanguinis affinitate quas uberigalis gratitudinis jure nunquam non debitas.

Praxis 2da.

Dicturus pro captivo redimendo possis hunc formare syllogismum qui propugnando Patriæ in captivitate devenit est redimendus. Sed Dnus N devenit Patriæ propugnando ergo est redimendus.

Major. Jam dopiero wdzięczney się oyczyzny rozwiecaig ozdoby y exactissimæ.

y exacti muneris znaczne swiatu całemu munimenta się
wystawuią gdzie ona krwawym potym łony swe skropione
a nato intolerabili nieprzyiacielskiego tarasu inclementiqui-
sitionych Maiestatu[?] dzwiga ręką, ani patrzy bez rozrzewnie-
nia [illegible] memoriał odważnych bohatyrow, nie-
wolą postronney pogrzebionych inter tranquilitatem krwią
y rannimi onychpartam refricari azeby niemata miseris vocabu-
ucha powolnego y serca lutosciwego nadstawic a lubo an-
gustissimis erarij rebus iako ostatnim haleze vitae sue
conservationem okupic. Gdyż niewidzę cobym miał wro- Ratio majoris
downym ziemianinie albo staraczytniey rzą Panskiemu
Maiestatowi fidelitatem albo gorliwszą ku Braci mi-
tosci albo też w nieszczęsnych terminach przeciw nieprzy-
iacielskiey nawałności doskonalszą odwagę jak zamno-
zyć Jako przeciw gratitudinis et aera post clade fortun y sto-
body iego a superstitibus suscepta. Tu cale uwiedziony Minor.
nadzieią Jmci Pan N. N. wystawił na plac marsowy zdro-
wie y szczęście swoie iako winnych mnogich potrzebach
tak osobliwie przy tey teraznieyszey Tureckiey a bo-
tarskiey ufarze inter primos dzielności swey periculis
czynie, a piersiami własnemi impetu hostilem retundendo
az tandem facto quopiam na koniu szwankowawszy armis
grubego narodu okrytym in otiu odwagi tayney nad smierc
srozszey, zostaie obtozony sententią niewolnieszego zdro-
ingenio corpore euerrit ergastula a zaplakanym oczem

a lectionis

Conclusio. a sectionici od nas wyglqda nuntiu. Bedgzlitake nieuzyte maciersynskie wretrznosci, aby niemiaty byc synowstey po: russone nedzy, bedzieli tak oziebta Bratersstta miloc, azeby nierozrzewnionym sercem tak zatosne gtosy, spot bratawego rumorice puszczac miata. Nie on o tym do: brze, ze fortuito ubig Patria, ale nam ieszcze Supremu pragnie litare Spiritu, azeby za dasem niebyt coactus impio Patria petere vultnere, a tak fortis nas sudar: bitros obiera azebysmy albo modica commiserationis impen: da iego leu oyczyznie pomnozyli pietatem, albotes obsti: nato neglecto crimine perduelionis gdy by mu gwattem wsiabt miec niegrzyaciel sprece iako inimicus patriae absolwowali.

2

Praxis 8tia.

Indirecti Syllogismi sit gratulatio novi anni amico per hunc Syllogismum quod faciunt homines politi in Novotanno et no facere convenit sed gratulandi tibi politi in Novo Anno. Ratio nam interalios Ludi gratulabundi agnellas aureas mittebant cui hoc lemmate. Primus ego primus virtus, primus felicitas currat et te currat. Conclusio Itaq me tibi gratulari convenit gratulari, quare gra: tulor. Incipies a Minori.

Minor. Explicare latentes è pectore amores Novo diem occasu oriente, novas amicitias prosperitates precari cultus morum politicos non erudit magister Dei. MD.

Duodenum

Quid enim aliud nobilissimi Iudeorū mores voluerunt dum relintegrato solis curriculo diuitem suis amicis præstabant aquilam lemmate hoc apposito, primus ego, primus ego, primus virtus, primus felicitas currat et recurrat, nisi quod in animo affectus gestabant eos suis amicis palam demonstrauere. Laudabiliter et nos facere arbitremur sic quod ab horeditate morum integritate commendati usq; perpetuo celebrabant festa sequamur imitatione. Quare veteris policiei vestigijs insistendo felicissima Noui Anni auspicia Mdnestrū oborta gratulor, simulq; precor ut quos in robusta iuuenes dies inchoans valetudine eos inseruet annorū memoria omni felicitatis genere ornatissimus prouehas.

Ratio minoris.

Major.

Conclusio.

Oratio 4ta

Qua prælatus quidam ueniens post Natiuitatem Christi nouo aliquo honore cumulatus Ecclesiastico posset salutari; ubi tic formo syllogismum. Magna et noua magnis et nouis suscipienda gaudijs; sed tu magnus et nouus ergo. Inchoo à conclusione, postea pono minorem, majoris loco pono ejusdem Rationem quia non expedit salutari magna et noua, habendo deinde repeto conclusionem.

Conclusio.

Post euolutam è sacris Christi Nascentis incunabulis hilarius temporis faustitatem, noua nobis tuo aduentu infers felicitatis auspicia Illustrissime Dne. Magnus nimirus post aduentū magni interris hospitis Dei et nouus

Minor.

nouo

nouo recurrente Anno aduenis ad nostras angustias hapes
adeoq magna nobis infers ex te ipso felicitatis auspicia qui
Ecclesiæ patriæ et tuæ Illustrissimæ Dioceseos unica
Ratio majoris. felicitas. Nec expediebat magnorum nomina magnis non
celebrare encomijs, noua orta gaudia nouis non suscipere
ijsq; lætis vocibus ortam felicitatem Patriæ et Ecclesiæ
Conclusio repetita. filiali non amplecti exultatione. Vnde tibi nos faustos
nobis à tuo aduentu ominamur dies faustos simul tibi vo-
uemus soles illud cui Pœta ingeminando ut tibi aduenienti
et nostræ Diœcesi amena præter faustitas læta volet arua
cultu, ut fluant passim pretiosa largis sæcula viuis can-
did i soles veteresq; uenæ fortibus nati rewocent Anni, gram-
dines gemmis frigusq; cælo defluat auro.

§ 2dus

Modus disponendi per Enthymema.

Dico Primò Enthymema est imperfectus syllogismus
seu oratio constans Antecedente et consequente, in An-
tecedente ipsa Ratio ponit in consequente Propositio.
Vnde Enthymema fit ex syllogismo, eo formato si eiciat
Major iam Minor non vocabit Minor sed Antecedens,
Conclusio verò eadem maneat et erit Enthymema. 2
Minor ejciat et jam erit Major cui conclusione Enthy-
mema et Major similiter vocabit Antecedens. Vg. X
Resurrectionem tibi gratulor, Invenies Rationem quia Sur-
gente

gente DEO surgere debent nostri affectus in applausu. Syllo-
gismus sic formo. Ratio sit Major. et Minorem adstrue
Deus nume surgit. Conclusio. ergo debent nostri surgere
affectus ponas y solam majorem cu conclusione y solas mi-
nores cu conclusione et ~~Enthymema~~ Entimema Potest etia Antecedenti
sua addi Ratio aliquando et sirmatio sic volens Capitulo alicui
gratulari inuenires propositione Vos Prælati Ecclesiæ ornatis
et juvatis Ratio quia in vobis Pietas et eruditio præluceat
in bonu Ecclesiæ. Maneat ergo hoc. Pro antecedenti Ratione
Quia cultus divi Ecclesia malitiis populo exercita:
tis ergo vos prælati Ecclesiæ ornatis et juvatis
Dico Do aliud Enthymema simplex quod pro antecedente et
consequente unam habet propositione aliud compositum
quod pluribus constat propositionibus sit Exemplu Primu brve:
Vis vitæ sens est ergo ad futuræ posessionis mentes et cura
diligenda est simplex erit compositu sic sic dica. Brevis vitæ
præsens est notis vilis mundus deserere debes ergo futuræ
vitæ cura est sapiendæ nihili præsentia faciendæ mors
sæpe cogitanda acta præ oculis habenda etc Item aliud directus
aliud indirectus Directus quando prius antecedens ponit
postea consequens. Indirectus quando ordo mutatur ut de Sylo-
gismo diximus vide et hic applica ad rem acta. Sit salutatio
alicujus Senatoris Episcopi per Enthymema indirectus seu inversus

Praxis.

Dum te hodie Maximus Antistes Urbi salutamus nec
locus tuæ magnitudini parem nec eloquentiæ tuæ magnæ
susipiamus hospitem nec verba quibus lætitiæ nostræ de
tuo explicemus adventu reperimus Illustrissime Dne.
Damus equidem in perpetuo conspectu nostra mansione cum et illis
conspectandi non desis. Qui amores omnis civis et totius
Ecclesiæ delicium expectamus infantem tam diu jam gratum ad cibitas salutari
Roma Tullius coram tua sacra purpura erubescere nam
cogis. Salutem et tuo facundissimo eloquio tacitus etiam
silentium indicis ut potius magnus taceat nomen quod
digna eloqui spectet veneratio. Conamur verba de tuo desiderato adventu. Sed tu ubertatis nos obruis gaudijs ut tibi
nihil adderi possit. Nisi gaudia exprobrationes loqui valeamus
loquimur ergo quia tacite erubescimus ut te Ecclesiæ pro-
pugnatorem patriæ bonum nostrum commodum omnium solatium
quam dilectissime servemus astra.

Praxis. 2da.

Gratulatio Sancti Stanislai alicui benefactori per
Enthimema tale directum.

Antecedens beneficia nos evocant, ut gratulemur tibi Sta-
nislaus consequens ergo gratulamur.

Antecedens cum Ratione. An stare hâc festiva luce ante tuum conspectum vea
gratitudinis nostra in vinculis beneficiorum an
prona in venerationem tui cadere debeat dubia habet

Per illustrissime

Per Illustrissime Dñe. Stare ne gratulabunda at stare cū robore tot beneficiorū tuorū in se immeritā collatorū muneribus obstupefacta haud poterit prona ergo ingratiarū hecatomben ceu victimā plantis suis se se substernere in humilemq; cadere tui veneration̄ te suū venerata ra columen, cuius gratijs ab egestate vindicata stetit cogitur. Sed tu qui patrocinio labentes erigis literas labentem erexisti, stare etiā tuo Stanislai jubes, non ne stat igit̄ ante tuū conspectū tuo secure animata nonne et cū inte hodie Diū Tutelaristui Stanislai stare omnes virtute et meritis quesitas videt laudes ipsa consistere nequit quin inte prona cū gratulatione redivivus veneret Stanislaus ac ssidete gratuler quod temporibus tuis de exorata terris cessissent Numina, et jam uix se ipsas præ gaudio magno de tua incolumitate capiens, in illa prorumpit vota, ut in tua incolumitate Nestoris Anni in tuis bonis omen fortunæ, in tuis munificentissimis Manibus Petri Pastoralē in tuo dignissimo vertice Præsulē Tiaraq; ac Ecclesiæ decus Patriæ felicitatem et suum consistat bonum.

§ Hus.

Modus Disponendi per Prothasim et Apodosim

Nota 1mo. Modus quisit per Prothasim non est diuersus ubiq; enim

ubi enim pro Prothasi universalis ponit Propositio, pro Apodosi seu Hipothesi applicatio.

Nota 2do. Si aliquis modus in materijs occurrentibus magis acceptus esse possit praesenti tempore isto non loco. Hic enim saepius in gratulationibus salutationibus etc in respecta habet et quamuis non nego et alios eius vicinos uti exemplus partes contrarias symbolum etc esse in usu, isti tamen sine hoc modi habere non possunt ut patebit ex dicendis ubi de his agemus quando quidem

1mo loco debet poni symbolus exemplus aut aliquis ex supra enumeratis et ratione reddita una vel altera discussis formari in communi in Ea vero parte debet applicatio fieri ad materia particularem seu ad ea quae prae manibus habemus.

Nota 3tio. Et in maxime locus habet in genere demonstrativo et deliberativo hoc posito.

Dico. Modus disponendi per Prothasim et Apodosim est oratio constans duabus propositionibus universali et particulari, quarum 1mo de re quapiam instituit discussionem generalis tum vero materiae particulari applicet, velut in altera parte orationis. Jam Prothasis quae Apodosis potest habere suas rationes vim et confirmationes pro necessitate materiae.

Sic modus differt a syllogismo et Enthimemate per hoc quia non requirit tanta connexio partium quanta in prioribus necesse est unum ex alio inferri vel deduci et tantum applicari aut etiam per intermedium discussum subsumi

Hic vg Discursum in materia nuptiali facere posses ubi
dicetes amicu qui inuenit Thesaurū inuenit cum qui
omnia conuertit posset de quo dicit quod alter sit ego
in loco si ad eum applicares quem alloquetis qui sibi
amicu inuenit talem qualem describit in funebri.
Praxis consolatoria de morte carissimi sibi amici, imo
Potes eque generaliter in prothasi et attracte: omnia
in mundo casibus plena esse et mortalibus mutationibus
hoc ipsum probare et exornare deinde deflendere ad
casum amissi presentem eum consolari vg

Prothasis

Praxis.

Nemo adhuc vetam hanc, nemo fortunā ita felicem
et consequentem habuit ut ea aliquando sinistra non
experiret. Inter casus ruinas versimus, nunquā eorū
seu seamedarū seu aduersarū res in statu stabiles
aut immutabiles mortales. Alius ipsum nunc tenebris
nubibus obscurari, nunc hilaris serenitate fulgere nunc flo-
rere nunc morere. Maria modo insanis fluctibus iactari,
modo leni tranquillitate subsidere let miramur satis non
possimus nos quantis natura involuat mutationibus
hāc lex fortunā hāc sors nostra. Et miraris per-
fectos virtū casus, tegā aduersā fortunā impetu non
tam graviter percussu sed leniter tacta, quod si
commune omniū horum sorte accuratius perpenderis,
mentem ad cristinā pacis, tranquillitatisque sensū
componis afficit enim ut verū fateat te minime

Patio.

Confirmatio.

Apodosis.

speratus aut expectatus amici funus, sed et in alio exitio
sane calamitatis pars non postrema est derivata.
Nam ut e sapientis sententia loquar: natura quod
gravissimus in orbe fecit. communem omnibus se prebuit
ut acerbitate pari consolaret. Quid tam mici igitur
malo afflictas te cogitas? Melioribus [illegible] animo concipe
certias a benigna Dei manu de futura, quo majore
impetu tristitiae affixerant.

Praxis 2da.

Salutatio Capituli

Prothasis Filij corona ex sideribus in capite gesta Apodosis
vos corona nostra et Ecclesiæ.

Prothasis Gesta erit in capite caligula aurea ex sideribus corona
non hodie pretiosiorem à vobis ex sideribus conflatam in illu-
strissimo virtutem capitulo Illustrissimi Dni siquidem re-
cundus Divinus sacræ scripturæ oraculo Filij sunt coro-
na patrij, à tanto magis singulis vestris convenire videt
pij veri Ecclesiæ filij illam cor victricibus de hæresi relatis
laureis, tot civicis quot conservatis ob tot civibus totidem
coronis quot maximis coronatis meritis sed nunc
vel maximus in unum congregati pretiosissimas effinitis
Apodosis corona, qua Ecclesia vestra maximis bonis coronetis. Per-
gite felicius ulterioribus coronare auspicijs recte factis
et illas his coronis æternitatis mereri coronam, quod utinam
post coronatæ Pontificali tiarâ capita vestra, et pedes re-
vos nominis coronet annos omnes unanimi voluerimus
applicatione.

Modus Disponendi

8 4tus.

Modus Disponendi per puncta.

Facilis et usitatissimus hic modus est seculo pred.
sentique multa circa eum laborandus nisi in transitu.
ribus, quæ sunt tunc maxime adhibenda donec cum punc.
ta diuersarum materiarum occurrent, ne velut seo.
pa maneant dissoluta. Dum vero per puncta nihil
aliud intelligo nisi propositiones, possunt esse tres
v quatuor. si in eadem siue in diuersa materia vg
petitio alicujus, gratiarum actio pro beneficijs collatis
inuitatio ad finem, consolatio. etc. hæc diuersa
quatuor puncta eandem intrant praxim, necessita.
men ut unum aliud punctum probet, et sicut se habet
petitio ita hic se habeat, sed habent aliquas ase de.
scendentias extra voluntate per modum nouæ et
nouæ materiæ. Ne vero exerres

Obserua hæc 1mo possunt esse plura puncta sed secus
connexa, et tunc non tantus tibi labor in dispositione
erit sed sunt eligenda puncta sibi invicem subordinata
ita ut videatur unum esse per modum rationis respectu
alterius, sic vero fiet si 2mo pones propositionem in se.
quentibus vero punctis circumstantias, causas, effectus
et alia connexa v emanantia extra propositione
in primo puncto posita. et hoc modo poteris ad instituendum
orationes sit in materia salutatoria alicujus dese.
vere commendare ad obsequia tua affinem, 3tio peteres
subtiliter ab eo tendam tuæ inopiæ tunc 4mo ponas sa.
lutationem discursus de magna familia et honore
ejus

8

eius in patria, cui etiã non unus inseruiit Domo et
iam ad secundũ accedes punctũ. comprobando id
ipsũ modo ex tua familia unus in domo sua reclina-
torios requirit, dabes rationem quia in hac domo v ma-
xime virtus premiat, et si ubi hic respectus fami-
liarius habet, uti non semel ex tua familia experti
sunt cuius et tu grauiõ fideris dum hunc cõmendas
tuã quoq; eã eodem inopiam (vides quomodo 8tum
intret punctum) et egestatem aperies.
Obserua 2do si erunt plura puncta, secũ non connexa
nec subordinata in eandem relationẽ recurrentia tunc
breui transitione necti v per figuras aliquas poterunt
Vt si hoc esse non potest v non uis tali periodo finias
ut intelligat alia materia tractari. et hãc sæpius ma-
teria occurrit in consultationibus ubi plures de hoc etiã
habent propositiones. v si uis poteris statim ab
initio hãc diuersa insinuare puncta generico aliquo
termino vg sunt in patria corrigenda et hãc obser-
uata sunt v etiam poteris puncta per numerum
iungere primo 2do 3tio etc ut statim diuersitas eorũ
appareat, quot uero alia puncta concurrat in comi-
tijs et comitiolis colligere potes ubi primo ponit
ut vg miles stipendium suum habeat 2do ut hoc
occurrat in fimo vg patriã grassanti 3tio. Rcum R nupsit
utrum sint concedendo 4to utrum contributiones
augendo quã utiq; distortissima sunt puncta. A
cõcionatoribus hic quoq; modus discat dum fauta

3

aliqua

aliqua Propositione ex ibi[illegible] sunt puncta vg de
Sapeto Nicolao ubi occurrit sermo de talentis
Posset talentu duplex apprimere emadquo aliquis
sibi ed lus erat, aliud quod in terras fodiat reanimo
suo detrimento eo lucrett.

Observa 2tio Respondentibus ad talia puncta ca-
vandum ut ad omnia respondeat nisi aliquid aliud
iussum fuerit vg materia postulat et sape con-
fingit ut dissimulet et supplicat hoc puncto. Unde
bene memoria erit tenendum quod ab alio per puncta dicti Sest.
Pro Drasi sit sermo Serenissimi Regis Joannis 3tii in
fine Senatus consilij habitus Varsaviæ 2da Martii Anno 1695.
Ista puncta sunt et quam diversa quisq; intelliget.

Drasis

Nierozumieiemy abyśmy tu rodna Exportia nasza in
presentiarum Senatus consilio względem obrzymienia całości
y obrony tey Rzeczy pospolitey takowego miała zabawić
Uchwały, kiedyśmy nie chcieli uchybić Rzeczy nadziemy zga-
dzaiąc się do zdania naszego, żeby gdy wtedy Exer-
cytu Jego Mości Pana Hetmana Koronnego pospolitym
ruszeniem obronić się mogła Zwłaszcza teraźniejszego
czasu, gdy inkursja Tatarska o sam Lwowie oparła
się y tak wiele dusz chrześciańskich wziętych zagar-
nęła niewoli y krwie naszej Ruskiej, które za taką
Bożą y naszym zasłużyłym, iuż się wpierwszych
Dniach odnowić rozlewać dały ogniem y mieczem

vedeyt, gdy Jasnie Wielmożny Kasztelan krakowski Wojewo-
da Sieradzki listami swemi do mnie bieżącego pierwszego ostrego
y obronę iakoby nayprędszą zalecą, przypadamy chętnie
y zgodnie na tę Deputą do modo et tempore
zostawuiąc pomiarkowanie. Czas była za odiazdu
rozerwanego, abyśmy do tego Sejmu ponieważ
sprawa Dobrodzieyskiego w Bogu Biskupa Wileńskiego
z Jasnie Wielmożnym Wojewodą Wileńskim
summit przy obecności krótkiey Jmci Panu daiemy informa-
mą. Alegują niektorzy excomunikę ze dla mieyscu
do vicinera abripi consilij z Pie. Bo do decy-
zyey Oyca Swiętego iako powszechnego totius Chri-
stianitatis Pasterza należy, stamtąd powinna skutku
zoczego y rozerwania oczekiwać. To pewnie wydany
mandat z Pie, bo my takie rzeczy y sami przez
się y przez wysłanych z ramienia naszego
delegatow staralibyśmy się y affektowali, że by te
kary sam decyzowania nie tamowano, mielismy
y chcielismy, tenże mandat za nieważny
deklarować. Co tedy takowego affektu do
skrypt ad Archiwum, którego skazowanie stat
rozmych dwakroć aufolich pod 1o schadek mie-
lismy w Zatkach potestwa do siebie a nadwer
y zgromnieczy chcy mikowi to z samo urzebac,
gdyżeż za tym dostato nam perswadiał gdy czytac

od Jaśn. Wielmożnego Kasztelana Krakowskiego
y wdzięcz ho scrupulos, a ztąd punkt wtoży
że Respublica prosequendo ulteriori bello impar
est, że naznaczeni są Deputatowie ex Senatorio
quam Equestri ordine do traktowania przy boku
naszym pokoiu, iżeli dotego Salutis Respublica
przyszłoby, lice lat temu całe mienio zazytoż
go na co? a zdałby tey mieszc nieczekałszy plenarius
wszystkich stanow całey Rzeczypospolitey conforsu
ieym po sejmie składaiąc ale cisza w tym ratia
a to bellagerere placet żadnych nieprzyroszcze
dzyumfow. Woyny się chce pozwalamy y woyne
byle tylko na wczesna y tłuszna, a nie taka
co się ani woyną ani pokoiem nazwac może, y
co nas barziey dizarmuie niżeli zasłodzyca, kiedy
y dla wygody sąsiedzkiey y Kolligatow Rzeczy na-
sze indetericus idą kiedy przez obligacie niektorych
nieprzyiaciel ma in visceribus naszrey diuersos, y
czuiąc nas inermes o tym barziey państwa nasze
incursat. Oswiadczamysię przed Bogiem y całą
Rzecząpospolitą, żesmy pozadnych nie pytali
labirinthach, pozadnych niechodzili z kodliwych
ścieszkach, wszystkie nasze dla tych cnych narod-
row akcie są y będą quasi fiuitas firma supermon-
tem posita quasi lux in candelabro erecta, bitym

gorzancem szlimy zawsze dla stawy y ozdoby tey
rzeczy pospolitey pokazesil y naprzeciwko tym pospo:
litym ruszeniu mistrze nasze y starsze Cywonskie
gdzie nie ubliżemy deuotum caput dla obrony y
zachowania Cyrzyrzy. Incidet tam. Rzeczpospo:
lita de facto fuga ram nienalezy uspeczy y kodo
Dana Boga zastępow gorąco supplikowac, azeby
iakq nas ztak wiela y ztak wielkich niebespie:
czenstw obronaty wyrwał, tak zeby y daley fa-
ciat nobiscum Misericordiam suam.

§ Finis.

Modus Disponendi per Sententia

Hei modus cultis et eruditis conuenit: solet
tractari non obiris contextu quem scilicet et varior
Transitio et ingeniosa elocutio admiratione non
destituat.

Sic 2mo. Sententia est alia aperta quando aliquid
profert universaliter nec restringit ad circumstan:
tijs aliquibus v personis dicha est: Quo semel em:
ducta recens seruabit diorem testadius. Alia occulta
quod est particularis et restricta ad tempus locum
personas, v aliquas alias circumstantias vg Ho:
pe medios secuit triumphos contemptus hostis et
hae: dedecorant mores animus quem pulchrior
ornat Dum

Dum sententiã uis formare fuile poteris ti adjun-
cta effectus proprietates rei illius considãeris
eam & laudare & eis vituperare vg Laudare eis
manus strenua alicujus considera effectus et
habebis: Non magis auro quã ferro coronata
manus decoris et splendoris habet.

Sico 2do Quinduplicitur per hunc locum materia
aliqua disponi potest 1mus Modus est abq; so-
lenni exordiendi forma et Propositione expressã
seu policitatione de quo disdicturus, ordirecon-
tentia Propositionis orationis ante inuentam
includente reliqua deeam spectantia contextu
connaturali prosequendo. Sic in Oratione de
Annuntiãne B. Virginis Metaphora noua in uerbo
deduceres: tandem cãlis grauioribus utiz Meta-
phoris cu Deus fecit Metaphoras in se Verbo
pergeres ulterius qualis hãc Metaphora quã ejus
necessitas suauitas utilitas.

3us Modus Inuenias 1mõ Propositionem
dein de sententiã accomodã Propositioni, eo
melior erit si se habuerit ãd Propositionem ut
Ratio hoc habito 1mõ pone sententiã 2do ea
explica 3tio Explicationem applica Propositioni
3tius Modus quando 1mõ loco non sententia assum-
pta ponit sed sensus quem illa continet nostris verbis

et Augus

et tanquam noster proponit verbo: ponit expositionem subjungit ejusdem sensus Rationes et confirmationes postremo sententia à qua alterum sermonem ordivit obtinuimus tangendo nostrâ sententiâ testimonium ponit et conclusio per applicationem & directe instituit.

2tus modus quando conferunt sibi contrarias sententias, et primus de prima tunc de altera disputat, donec ad rem propositam concludendam commodè descendamus.

3tius Modus si posita sententia statim ei contrarius ejusdem sensus v in explicatione ejusdem persimul immiscendo applicationem ad personam quas alloquens. Et eadem ars servire potest dum quis Orationem disponit per adagia, exempla, Apophtegmata Symbola, Hemata, apologos, et ingenios similes ad modos revocare quibit per Prothasim et Apodosim. Taliter pro cesi Serenissimo Principi Jacobo Diem natalem gratulando, sit

Oratio

Magna Principum nomina magnos merentur Encomiastas Princeps Serenissime. Tua Serenissima Majestas quæ maxima egit pusillos hodie nacta Oratores ut ex eorum more laudes suas perficiat, Dolluit iam illas primo orbis Sarmaticus, totusq;

magnorum ciuium senatus in corde patrio, nos
vero minores literarum ciues in tua Encomia quæ vota
nostra hac festa tutela distituimus deponimus in manibus
tuis, et sub regali tutela tua Pallas Manu pata
inclinamus capita, Palladium nobis de cœlo lapsum
arbitrati in qua non fata orbis Sarmatici se
trophæa nostras plurimi q regnorum fortunas legi-
mus delineatas, cujus dum auspicijs et animis
ingenia nostra deuouemus, eidem nouos quos
de cœlo petimus inter optatos quos q veros succes
exoptamus, nec ambigimus qui totius impleri pa-
triæ vota et nostra implebis, siquot gloriæ verba
tua consecrata audis tot oracula vixeris.

Finis

Modus Disponendi per Inductionem

Dico primo. Inductio est oratio qua proponitur ma-
ce dentia quædam certa et multa in consequente vel ex-
sert aliquid simile vt Antecessores tui ipsi etiam magnæ
notæ Viri (enumeratis) volendo profiere in tabulis pa-
triis ut leges etiam de antiquioribus ut de Sectore
Demosthene Dracone et alijs temporis inditis non insane
sant sed serio animadvertebant rhetorica applicuerunt, unde
et tibi faciendæ profectui, datur has habet quas Enthy-
mema Antecedens et consequens per hoc tamen differt,

quod in antecedenti plura singularia ponit. In enthimemate hoc non debet practicari. Potest etiam et inductio a consequente inchoare, sitamen sic inchoabit debebit consequens iterum repetti ut in simili de enthimemate dicto quod vocat.

Observando duo primo ut ea quae promittunt tint certa alias non probabunt bene quod uis inferre consequentiam ut id quod infertur ut premissis simile exempla plura facere debet. Hic modus sensim instillat et probando delectat et viresq; inducit magna tit multitudo latissimae praedicationis.

Nota primo Assumptionem inductionis est, quod plurimis illis pro antecedente affirmatis negatis vel affirmatis etiam debebit materia nostra negari vel affirmari. 2do singularia seu particularia quae ponuntur in antecedente non modo possunt esse similitudines vel exempla sed res dissimiles sententias, symbola, Apophtegmata, Geroglyphica in et partes in quas totus quod infertur distribuit.

Dico 2do. Dispono vero si potest primo ponendo propositionem, 2do similia, exempla sine applicatione ad tuam materiam, 3tio ad de applicationem quod sententia vel sensus aliquis bene sequitur. 4to Ex his infert conclusio. Vel 2dy modus dispositionis hic

esse potest 1mo Propositio. 2do illa plura quæ explicant & ponunt
5tio illa infert materia quam probas. Sit pro
Praxi alicujus columna pro firmamento habenda sub
formam hanc propositionis Columna tua est columna nubis
dicens populus Israelitis quod probo a inductione
quia hoc fecit quod et illa infert ergo est talis

Praxis.

Eadem columna nubis qua electos Dei ad promis-
sa ducebat terras, in tua gentilitia fœdera exoriens
ad tui nos produxit veneratione[m] illustrissime Dne.
Lucebat olim in illa Deus populo et gloriam ei per
illa sua manifestavit et in tua columna Dei in
terris viarica potestas et responsa dare et sua glo
ria manifestare gentibus novit. Quiescebat illa non
tam fatigata cursu quam ne populi quietem interturba-
ret: Tua nos datis et tua universo patriæ nostræ quietis
columna intulit, dum legatus ad Othomanicum re-
gnum aureæ pacis Regno Poloniæ investigasti pacem. Præ-
cedebat illa nocte in columna ignis et tua non
semel nostra & Reipublicæ castra in illa tenebrosa
discordantium animorum seu pugnantium procella
rum tempestate non semel præivit et propulsit in-
star illuminantis ignis quando sua directrice in
comitijs virga onere scholarium felicitet ostabam
tenuitatis, ut non immeritò eam Columnam tuis

apparauerit, cui indeficiens eloquentiæ lumen
illustrandis ea publicæ moribus diu antelucet.
na subministrauerint, tantus in te sapientiæ
lumen demissa in veneratione adorantes
pulchra eidem nunquam vero extinguenda
Vitæ lucem et æternæ gloriæ vovemus cla-
ritatem, ignoce has tibi umbras lucis loco
umbris scholasticis assueti adhibuimus. Dixi.

Finis

Modus dispositionis per Epicherema, Sorites,
dilemma, exemplum et per modus argutos.

De universis modis suos instituerimus Paragra-
phos, quibus finem dicendi faceremus, superest
de his enumeratis omnibus hic agamus, nec
difficile erit intelligere qui intellexit dispositio-
nem per syllogismum Enthymema Prosyllogismum et
Apodixim magna enim ab horum dispositione
modorum dependentia habent.

Primus Modus Epicherema significat Pertinatio-
nem qua adversarius vehementer urgemus,
est q. syllogismus cum suis Rationibus q. Ubi enim est
ubi in copia argumentorum orator non possit omnia
fuse tractare argumenta aliqua eorum breviter pro-
nuntiat. Epicherema vero sit tunc quando singulis
propositionibus singulas rationes apponuntur aut alteri

propositionis, aut non modo singulis propositionibus
sed etiam conclusioni, si quis probare velit probare
propositionem mundus consilio administratur sic argumenta-
beris major erit melius curare quae consilio geruntur
ratio ejus quia domus ea quae ratione regitur omnibus
instructior est rebus et apparatior quam ea quae te-
mere et nullo consilio administrantur. Minor atqui nihil
omnium rerum melius quam mundus administratur ratio
ejus quia et dignorum ortus et obitus definitos quendam
ordinem servant, et annua commutationes non modo
quadam ex necessitate semper eodem modo recurrent
conclusio ergo consilio mundus administratur. 2dus
modus quo epicherema ramus dubitanica propo-
sitionem continet in qua tamen integer syllogismus
comprehenditur ex quo dubitatur mundum quo nihil
melius regit consilio et prudentia administrari. Dispo-
sitio sit ut de syllogismo dictus conclusio sententia
claudat.

2dus modus Sorites est argumentationis species, qua
multis congestis propositionibus veluti gradatim et acer-
vatim collectis aliquid infertur, videturque esse quid simile cum
inductione, differt tamen quia hic semper gradatio fiat
ab uno ad alium, non vero a plurimis enumeratis ex simili
gradu aliud infertur. Sit exemplum si puer non coerceat
a vitijs in majora lebet iuvenis ille non vigeritque
iuventute, et vir in probus erit, si juvenis ab ineptis ra-
duci et erectus pessima erit, ita quae de vita prorsus homo

interitus. Igit ab ipe puericia male exercita perdit.
Simile quod Iustinus coram Principe Liciano
incusanta fuit pueri insolentiam loquutus Danie noto.
dosc buy nosc durnosc durnosc Lust com quasi insertet
ergo w m todosci nie day swegwoli. Obserua
xmo quod in sorte exigua sit exercitatio legis, nam
ex hoc argumentadi modo unus tanto ex alio infert
ig satis compendiose una periodo ordinarie. 2do
Quod hic proposiones gradatim procedentes lo-
cent se invicem subsequi et posse alia ex alijs inferri
nam non valeret hec argumentatio Bibliopola multos
tos libros habet et eos ipse evoluit, qui autem li-
bros ipse evoluit multum studet, qui multum studet
doctus evadit ergo Bibliopola doctus evadit nam hoc
falsum est quod qui libros evoluit hic studet ut patet,
3tio observa sc̃iten non parū valere ad exagerandū
aliquid et ad colligenda ea omnia quę ad probationem
allata sunt. 4to observa quod valde ꝓpriissima est
argumentatio
Tertius modus Dilemma Est syllogismus constans sub
disiunctione duabus propositionibꝫ, quarū utraq; aduer-
saria quadrit vg Improbus es socias cur eo utereris
est probus cur eum recusas aliud exemplū: v triumf.
v prede cupiditas te ad prouinciam petendā rapit.
bat, non triumphi ut tute profiteris ergo prede
ejus est p̃sertim in genere Iudiciali et deliberatiuo
Dilemma ab aduersario tibi obiectum duplici modo solueꝛe

potes

potest: imo totus dilemma in vestis et contrariis positis
sto cum altera pars dilemmatis tantum seu altera
propositio infirmata exemplis ostendam labo.
Sextus modus Exemplum est imperfecta inductio seu
argumentatio a uno simili ad aliud seu a una par-
ticulari ad aliud v.g. Ebrietas in Alexandro effecit ut
interficeret optimum amicissimum occideret ergo eadem
ebrietas in te efficiet ut quod est carissimum tibi perdas.
Dubium fit modo 3tio per prothasim et apodosim 2do
mere per amplificationem alicujus figurae ex ista
historia. Cum non sit diversus modus modo per
prothasim et apodosim nec egeat diversis preceptis,
Septimus modus per modos arguendi Quando aliena argu-
tia ad aliam progredior, in hoc modo nec est nec-
saria transitio quia fit per modum Elogii est hic modus
moderno seculo usitatissimus et fere fit quod aliena
phrasi et aliorum auctorum sententiis, id quod ad pro-
ceptos est referam, quem modus habet Lipsius in po-
liticis hic modus magna eget lectione, Comprehen-
sione rerum et memoria, si volens hanc sententiam amplifi-
care argentes pugnabant hastis et victi, dicerent: ad arma
non semper ferrea sed aurea quando, vincat aurum qui
neque ferro, neque semper catapultis aut ariete bellico
putrenda ruina melius illa subruat onustus auro
Achilles natus a Deo quisquis venit, non auro negli-
gendus pugnandum Phaleris, ferro ruina rotantibus aurum
bellum venit quod pugnat utrasque in solo melius omen

in auro per medios ire satellites, et perrumpere
amat saxa, potentius ictu fulminis ete & hi quos
fere comitatur sensus varios Authores. Concludo
hoc praxi quã salutat ab parvis pueris fuit filio-
lis vir illustris ad exemplo facta.

Praxis.

Alienia między Męznonowa statua, za uderze-
niem wschodzącego promieni Słońca wesoły dźwięk
salue obywatelom przegrawała Miłościwy Dobro-
dzieiu dźwięk prozę fabuły Poetyckiey niejak w
kamieney strukturze, ale wserau naszym dzyeya-
dzie ogłosiła gdy iasnieiącego Słońca witac naiekie
Litewskim Auimi Dobrodzieiow przychodzi y nie iuż
do zmyślonego ale żywego skiego salue serca nasze
wzbudza. Przyrzecaiąc naiaskrzey że Słońca zawsze
in ortu nigdy nieznaiące okazu wiatr nayduższe
lata, a nas influentiami Dobrodzieistwa swoich iakoteż
zaszczeli zagrzewaiąc.

Praxis 2da

Gratulatio per Modum argutus alicuius honoris
potest sic instrui.

Ex sole in solis ascende Illustrissima Dna, non pote-
dissimulatere fulgor, qui in te prodat, nec virtus tua
occulta qualia y amabigat corona, aureo dotes
sunt flammã tam dia delitescunt donec publicus
aspexerint, in lucem erumpunt, ne Gyrlanten coeta-

neo, nec

neos, nec Achillem in Scyro latere sinunt, virtus diuitijs animosa tuis, quas etiã inuita blande vestigat et ultro exambit honor. Nec tibi precario illi aut sorte obtigit sed impendio meritorũ, ita ut merito eis inscribendum putarunt elluo Eguardi preciũ nauale labore, obtandes et exumbra solas sapiens legerant, tradiſti omniũ vota et judicia, ut splendido suffragiorũ in hoc deduceueris solio comitatu, taceor multus suffragijs non tamen pariũ etiã tuis debes meritis quã his gloriã, et fortunã decorant insignibꝰ. Vide et nõ quem virtus suo coronauit calculo libentes non tam amœnas quas acclines plantis tuis inuiculis aduolumur, ut beatiores ab eis surgamus, nec dubitamꝰ quod à te ornato ornabimur. Vitas longasq; quoq; cumplissimo augeas meritorũ erario, fortiusq; alij à te splendide actũ muneris gloria ad emulationẽ excitent, quas olim Miltiadis trophæis Themistocles, hoc vovemꝰ, hoc optamus.

Sectio 2da.

De Dispositione Orationum Longiorum.

Communiores hic modo longioris disponendæ orationis dabimus, relictis alijs, quæ nostra frequenter prædamnabꝰ habent.

§. Primus.

De Modo Dispositionis Elogiaristicæ seu argutæ.

Elogiaristicus hic modus dictꝰ quia multus eus Elogijs participat, solijssimus orationes generis exornatiui per eum scribuntꝰ modum hoc posito.

Dico

Dico. Hic modo requirit inventionem et propositionem acutas, dilatationes et elocutiones acutas et ingeniosas, propositio verò ex varijs haberi potest fontibus.
1mo Ex non obvio oppositorum nexu ut vg Beatus incendium rationem ~~inveniens~~ ~~tacite~~ aliquo dicendo illustris umbra habita propositione invenies rationes argutas deservientes ad materiam quas assumpsisti, sic volendo eandem propositionem probare quod sit beatum incendium rationem invenires quia duo consumens visus fuit producit dum observare illustravit duo invenires rc: dicere in ~~christallis~~ lucidissimas transformavit et sic has rationes argute ulteriùs et ulteriùs dilatare, jam per comparationem breviter ad tactas, jam per symbola etc similis quod confirmatio addenda, eas per syllogismus acute efferenda tum demum conclusio constet v aliquo affectu v aliquo conceptu et hic erit
1mus Modus hanc rationem disponendi.
2dus verò si positam acutam probationem probes rationem aliam acutam, et hac ratione iterum alias inveniendo, et ex hac iterum alias non disponendo v per syllogismum v per enthimema v per expolitionem v per alius aliquem modum sic quod qualitatas argutias faciendo demum concludere. Hic quod fere modo est cum modo pro paragraphi precedentis, per hoc differt quod ille pro brevioribus hic pro longioribus valeat orationibus.
Quares unde istas possint haberi argutias? Jam unus de dictis Modis in Dico ab initio.
Quo habes ex paradisis ut estas in autumnode purgatorio dicere possis.
Stio ex ecclesiastica scholastica rerum vocum ad propositionem translationem: ut de Immaculata conceptione v sine macula.
Stus ex Enelogia eventus in oratione pertractandi cum

Q. alia re similiq Victoris scriberes arcus pars.

Stus ex generis insignibq seu stemmate dicenaui Barneaij et
ejus nomine Stephanus facetes argo coronata.

Stus Ex ingeniosa rerum combinatione fit mirus et numen
quod ut fiat videndus an res aliqua affinitate cum eruditio-
ne quapiam v Paradmia non habeat, v utrus non habeat
Amphibologia, Aequivocationes illud vocabulus quo res enun-
ciat. Hic de Hispano dum nunciatus fuit quod aliquod
millia galorum cecidisset quidam dixit: Hispani aliquod
millia galorum cecidere Hic lux martij Hispani est
hic fit allusio ad nomen Aequivocum galli et apte lux martii tri-
buit hic et Adresis per hunc locum vocabuli potest hidra sine
capita v hidra multorum capitum cui uno abscisso aliud non
reficit. (certum modum.

Stus denig modus sensq ingeniosos eruendi est dum eruimq
a circumstantijs, adjunctis temporum festi, mensis diei
locorum causarum modorum rei gestae, personarum, nominum
titulorum, insignium, stemmatis, honorum, natalium, eventuum
gestorum dictorum, prodigiorum, casuum, virtutum, rei bellicae
sapientiae, ac artium, fortunae ac operum, vitae, actus, mortis
insigniter v vitae elegiorum, plausuum, trophaeorum etc. etc.
Cui vult hoc in modo proficere legat Patrem Jugulares
Erarium Aquaticum, Hi enim insigniter hac tenuerunt.
Praxim habere potuit non tardq Rhetor ex oratione quam
habui hic ante studiorum in oratione, ut varietas delecta-
tionis pariter, occidit enim scamba repetita magistro
alias subticio Praxim per hunc modum in laudem illustrissimi

Protasewicz. Fundatore Academiæ Vilnensis

Praxis

Faustæ navigantibus in scientiarum oceanum cynosuræ Protasewicianæ lunæ literariæ gratitudo, cum acu magnetica hodierna equitabo. Faustæ illæ quis neget? quas nō quinquaginta quatuor Heroes, sed innumeros sapientes fratres & Dioscuros patriæ amantes fortissimos Hercules cum sua nave, suo munificentiæ lumine ad fortunatas sapientiæ deduxit insulas non unq hic Jason cum sua Argo Colchos tenuit, ut vellus illud aureum sapientiam comparare posset, non quis aureo vellere & quod Diogenes cynicus de quodam dixit et indocto dixit? sed aureis velleris futurus, exegies filius etiam purpura Senatorius contexat non unus hic Julius Cæsar sua fortuna vexit ut ad regnitatem publicæ felicis vehere posset, fluunt etiam ad hoc scientiarum mare ex academia nostra varia scientiarum flumina, fluit multiplex Nilus ut universas ubertate scientiæ fæcundet Etruriam et Romanus Tullianæ eloquentiæ Tiberis late in libertatis Polonæ campo exundat ad suas ripas non unus Romulus et Remus Patriæ sonet, diffundat se et Philosophus Euripus suis difficultatibus fluctibq non unus Aristotelis comprehendens æstus, quos comprehendi nequit, fluctuat varia rerum sententiarum fluxu et refluxu inconstans, nisi verius Pactolus dixero gemmas et aureas auaris scientiarum competitatibq promere e viæ exitq terræ evolvens, fallunt et Castalij fontes, in quibq non mollis Parnassus sed Polona juventus se quidvento se esse ne nihil aq noscat hoc ipso maximæ agricolturæ decumanos etiam difficultatis volvit fluctus

Theologicus mare in una natura humana facilius
mirabilig quia in Angelo sancto Augustino apparentis cochlear
pectasse immensus Divinitatis coarctatus mare Ver.
bum Incarnatus videretur. Fundus in hoc mari non in:
venies nisi in sola fundatus fide. hic inquiens ille Ocean
Deus tam optimus maximus est vera portus erat, de cuius
littora porro qui limitatis nequit comprehendi ingenijs.
Ipse augustissimus Divi Augustini caput in hoc capiendo
angustias suas ad ulteriora debuit, ubi ab uno Angelo
in uniq; dolio cum cabo facilig comprehendus totus mare
ingressit, non unus hoc mare ad sepulcrum damnationis
aeternae adisset. Arrius quod suo iudicio maximus in:
sijs Paulum invia divinitatis immensitate suo exi:
mij emetiri ingenio, et ex illimitato limitatus facere vo:
luerint, tunc solus in hoc mari prospere navigat, cui deo
fidei impetu Spiritus sancti impellente favonijs in altas scien:
tias proveht, profunditate tunc optatq; tenet portq; cur
hoc mare comprehendere volenda, illig amor immersi ab
illo comprehendimur ut tota aeternitate comprehen:
damur. Sunt etiam in hoc mari peccatores monstra ast
ideo hic monstrant ut suaviter necantibq; sirenas cantibq;
prudentes Ulysses cera non aures solas sed dispensu
omnes ad eor adeuntes illis proeludamus, quos monstravit hoc
mare, imo et in nostra Livania sua beneficentia influxu
derivavit lunatica, ipsa cygnosura Phanos erecta
navigantibq; nisi vertius cynthia tua in quorum situata esse
dixerim, quod sese sponte navigantibq; offerrat duplicii in
occabo stellis faciente cynosura, ut ad condi spiramentorum

deducat nos ergo nauta tuus lunam in naum sitiat. Et ita
pligynosuras pro beneficio munificentiae influxu victimarum loco per-
tuis laudes cordis et animorum nostrorum litamus hecatomben.

§ 2dus

De Dispositione per Allegoriam continuata.

Allegoria non primus jam prodiit eorum Seculis sic nuncu-
patus auctus voco, quive ornat oratione, maturo judicio de-
bet usurpari. Allegorica tunc dicit oratio quando ora-
tor rem quam assumpsit sub similitudine tractat, non
rem similibus dissimilem comparando sed de ipsa similitudine
loquendo, et sub illa dere ita ut verba et sensus simi-
litudini potius assumptae quam rei aptet ea prudentia
ut quod dicit de simili illud rei conveniat. Hujus
modi allegoriarum exempla maxime in stemmatibus no-
bis offert ea Vellesius dicens Sibanus Turcas vicit, et stemma-
te Sibanio dices equus Sibanus Turcas hunc
cornea sus dejecit unguibus et fugavit in tenebras
et nocte sua solus hoc Barbarum. Servanda in Alle-
goria primo ut assumptae similitudini conferes
deinde continuis Metaphoris et catachresibus et hu-
mia tenacia Allegoriae proprijs non perturbando
sensus verbis obscuret oratio. Hic ne discrepantia
adferant, similitudo ne scenda rei illi cui convenire
dicit. Ito ut verba similitudini aptentur, sic de igne
melius dices, incedit exsupit, quae corripuit et destruxit
sic per Allegoriam juvenem hominem immature mortuum

flovi de cesto comparando totus sermones formo de ho-
mine ut flore, proprietates ei deservientes homini applicando
qualia sunt colorig nitidis radiare ventorum injurijs deorsus
inclinari, languere de nocte, mane assurgere vigere et flo-
rere insperato decerpi universa hoc ostendendo in materia
suscepta.

Modus 2do per continuam orationem allegoriâ assumptâ diuersæ
proprietates rei eius ad similas considerando.

3g modg dr nõ ut una de similitudine orator allegat
res ex diuersis circumstantijs diuersos sensus allegoricos
ad suum deduxit propositum ut vg si duæ diuersæ propositio-
nes occurrerent duæ erant et diuersæ allegoriæ potest
ipsas una tenere quæ magis probari debeat.

4tus modg dicãt res vg ac personis sumatur historia
v fabula sic de Rege nostro hostium victore qui Tyros non
horruit contemnet Atidas grandior Hercule

5 Per Allegoriam synonimas et conglobatas vg Nec sine
cortice lignum, nec absq; lappa legem nec sine cuniget ignis
nec sine cede leges et rosas spina Asperas sic nil exape
gloriã vendicat totas flos. si illa in alliteratam
Allegoriã ornat 2mo Acumen sic de sanctis splendida ora
hoc quia instincti solis sidera sunt. 2do ponat tactus
comparatio eas concinna et rebg idonea sic de sapientis:
Dissolvis in poculo naufraga vitã ratis, ni caueas hanc to-
pulus perbis spalinure. 3tio stilus Allegoricus aliquando
deflectit ad usum et consuetudinem veteris, aliquando etiã as
Adagio, proverbio desumi potest sic de doctis hispectes dicere
potes manera quibg colitur Aquis Sejanus reputat v fatale

seus posse sodalis aures Tollosanus. Pro Praxitelis
Illustrissimus Pacidie defunctus episcopus Samaritis
a quodda Theologo absoluto à scholis reducendita Oratio
per Allegoriam continuata dedicata formata allusione ad
proprietates stemmatis.

Pro Dei

Ad Apellea conuenit fama Patricia non matina sed sanguinea
tica apis, et Theologica vedius auspicatus Hybla
exteriore fortuna mea prefagio, in senatorio et pontificio celsitudinis tue sinu, quasi in ore Platonico exit.
Quadrienalis operis mellificatione depono Illustrissime.
Sine enim laboriosis gradiendo tenamen, nusquam iucundius
obuenire potest quies, quam in vernante gentilitij tui stemmatis
alio sine idoneus ecclesiastico pallato laboris requiras condimentis, nil agreste scholastica vedolebit solertia, abstiberalem rei huius florem corrumpere suauitate. Quisquis
Dicitur est iuxta decantatus Trajani Encomiastes, pro secundo
mellificatione indicium, ut liquidi fontes et stagna vicentia
Musci adsint et tenuis fugiens per graminea vicus, palmae
vestibulo aut ingens oleaster in umbrat, quid amplius adspici
meo coronido in augusto natalicio tuorum desideres virtutum?
In quo nemo nisi Liuorij impotentia exoculatus limpidissimos non videt fontium scaturigines, e quibus tot Dominici
quot Serenissimi Dalmatiarum reges consiliorum oracula sortius,
ocatius quam pro Romana conditione petiere. Hinc ardens
externo pariter atq; cui li marte Patricia alitrigia communi libertatis amore vicendia optatum [illegible]

Finis.

Hinc augurium equestris ordinis fortuna congrua sumpsit
cunabulis hausit ornamenta quibus probe instructa publicas
non erubescerent lucem. Hinc ambesta hostilibus flamis ca-
cus Basilica adhuc ab igne veteris qualore, nouis resumpserit splen-
dorem. Quid loquar irrigua illa tot impensarum vilicationis quibus
latentia iumentus ex humili dubia ipsi herba ad insignes
animalis assurrexit fructus? Palmarum vero magnificae
uerecundae uberias ultro se inuitos ueneratores obtulerit,
quid vetustissimis a nostra memoria diuinis continuata
praesentia de templi fastigio ad summa proiecta non de me-
morabilia duxerit? Vehiculorum commercium gentium eorum
specie se venustat. Viuent immortales deo felicissimi pios
propagabit prolis hostibus gloriosa ciuitas diuina [illegible]
qua recens ortus occidens Sarmatiae Dacias impendit
climata. Sacras igitur priscis heroibus quas potius dicerim deo-
rum non mendaces semitas quae suas arces intrare auspi-
cia liberalis munificentia diuis obstas ingressu arcanas
laborum mei primitias esse uelim. Vis diuisionis
decentis intendo sed pro saduceo sacris Pontificis doctrina
suppleat explicator pedus ut tam nobilis operarium questus
diuisse plenitate excesserint. Postremo uel stationes obstatas
victor stationes adtingas diuis.

Titulus

De Dispositione orationis ex partibus contrarij coalescentibus.

Dubdiximus de modo per prothasim et apodosin rem agen-
dum aliter nihilominus.

Dico duas habet partes in prima parte ponit contrariā
sententia nostra materiē v sensū, v opinio, v facto, et eadem
plus contrariē opinioni nostrē, v etiam
nobis quod posset obiici siue illud sit contra rē de qua loquimur
siue contra occasionē dicendi siue contra personā dicentis
et postea confirmat rationibus confirmationibus, v ijs ab
aliis inventis et probatis hanc rē à se excogitatā.
In 2da parte ijs nostra sententia ponit, qui optimē cū probationib
et applicatione ad rē propositā. Addit n numquā refutatio
rationis contrariē nostrē sententiē denig Conclusio
ponenda quamdiu potest.
Potest etiam modo dici primō loco ponenda est nostra
sententia cū suis rationib et confirmationib ac alio modo
Do loco contraria nostrē hic quoq; generaliter ad per hunc
modū posses componere Imō dicens exorta parentib dignis
prole, et exorta aurora lētitiā excitari, hic et ratio et propo
sitio involuta confirmabis, dem enim familiaris fuerit illi
qua luce hac illustrante ratio confirmationis accipit quisq;
nato omnes antecessoris repraesentante postea conclusionem
breuē instituere cū gratulatione posses v g dies illustrem
Tibi gratulamur felicissima spondemus in tua luce
et hic ad Do ex ea descendendo partē facta transitione
rejicere, contrarias sententias cū earū qui tristante ex nata prole v g
adeant qui in ortu terrent occasu et in meridie timent
noctem ratio rejectionis dari potest quia in filio v g adeo
instructō

instructa à parentibq non pervertunt prolem denigq laus
Et omina formant bona grata prolis.

Sttius modq quando neutra sententia certus suus habet locus
Sed invicem permiscent et rationes utriusq mutuo implicant
se cum hoc tamen videndus quod debet ordinate ista fieri vq
Pones primo sententiã tuã et contrariã simul postea ratio
tua sententiæ deinde ratio contrariæ sententiæ ponenda
sententia deinde tua repetenda postea ratio et confirmatio ejus
ponenda, postea iterũ potest ratio contraria sententiæ po.
ni et resci, tandem conclude.

Nota hã omnes rationes et confirmationes possunt pro
necessitate disponi pro syllogismo deinde sic disposita
ratio potest habere in majori suã rationem in minori suã
rationem et hic. Sttius modq fit v maxime in longioribq
orationibq sint per hunc modũ v maxime primo compositæ
oratio salutatoria Illustrissimi Archiepiscopi Rythii ubi
primo historicã sententia ponit Diogenis qui aliquas tene.
bras imputabat Alexandro Macedoni refutata opinione
ponit propria sententia ubi dicit Magnos errores suos ubiq
spargere lacertus facta est applicatio cũ allusione ad Hem.
mã.

Praxis.

Cum Cinicq ille de tenebricola mea nominis hospite orbisq domi: Contraria
torem cerneret Principis adventu tenebras sibi de horriet sententia
obscuriores dici interiret quæ est ambitatem Præsul Illustri:
Contemptorem rerũ humanarũ animum supra ipsa tela na: Ratio
bat homines cumq à celsioris suspicerent ut maxima ex alto
despiciebat ut minima aut scelio die noctuq oblo in in lucis

regia

Rejectio contrariæ sententiæ

regia lumina speculari solitus majora clarissima cibis sidera fastidiebat ut [illegible] sed peripatetica aut potevolubili cardolio sententia disputent peripatetici de sub frigido

Nota sententiæ

Ioue verbis cum authore suo ad stoa ducunt stoici nihil

Ratio.

augusta magnorum rescientia et steroes sententias nonnimo quia solis lucis ubi secus vehere sentimo omnia magnorum certe cadaver titulorum Reges ac Principes ut infames circumsegent pallores ti serenissimi Illustrissimi otium - v in ipso admisceri nomini et serenotus applaudantur Principe Lideno ejus serenitatem ac claritatem pari qua acceperunt in alteros non pertinuerit sentiæ.

Confirmatio

Hinc denique annulo cum sole passu regis orbem cum pala securitas pro longo tutæ distitas terrarum partes Principis provi claritas nomini una solo ad suppedaneos migrantis antipodes v ipsis Die inferant nocibus quando inter densissimas tenebras regens non nisi serenissimi Principis audiunt et spectant Illustrissimi.

Applicatio ad stemma.

Quidita quem admodum pulcherrimus sui simulacrum in cubo Dei ipsa esse voluit solem ac lunam talis est in Republica Imago Principis in quo Plutarch. Quæ cum ita sint et profecto nobis unde hoc nobis ipsis lari gratulemur quæ illustrissimas tohi Aspicit sidus dum micat lucis impleti corruscatione Diuo jacentes e sui statione sagittari lucis speculatitanem pugno ind solis pugo lucida tela Dij querulis qualido toto retro diebus cubo sequi jamq cum in luce sagittas tuas omnibus seu polo seu solo Oppulis interitus feras tenebris hæc illa gentium luminis tela sunt quæ et tot fidens quot grandis claris simis Prosapiis libros cubo missa tolus longe tutæ civanib coruscant orbem, jam vero cum ate illustrissimo tui gentis sole felici vibrant ictu barbara illa [illegible] capitu in non sine vindice flamma succedant agmina mentem cum cum mente confundant tenebras Principis Plutonis Herculis sagitta confixus finxet antiquitus sentiet salutatorca lucis tuæ jacula ille Pluto, cujus latibula inter Othomanica lunæ Eclipsis Constantinopolis est, sentit inquæ propin error sum

in eorum ministris petit cornubem præsidio tuæ sanctimoniæ
ac doctrinæ dissipari ingemuisit exemplis videras Principis solis
ea olim fuit Aegyptiis generatio ut cum immortales animos et aduecas
animas variarij picturarij coloribus ac simulacris promitterent soleret
debent nec pingito addita eiem coloribus exprimendis dentiscerent
solem agebant nec pingito nec venerando orbis vultu pictores ingenia
tuo erent et non tam exprimere quibus in umbratile
viderent. Natus nobis sol hodie exortus est Deus Deus hic ipse
resurrexit ad maturitatem insignitus candidus vultus hæc conditu
majestate gravitas quot quantaq; tuis omittit speculis quæ orationi
esset illustres quas in numbrem stylo regio et Pontificio imperat
magestatis illustris et at splendor claritudines quæ tamen extra citra periculis
periculis quippe non in Divinitatis adoratione sed in lucis veneratione
facinus tetrum Sentem Alius nobis adorare solem precantur lucem sagittas tuas

Conclusio

De Dispositione per Interpretatio-
nem Variationem sensus sententiæ et vocis in
propositione contentæ

Revoca quæ articulo præcedente de notatione nominis
dicta sunt Paragrapho 2do sectione 2da hoc posito ante-
quam disponas per hunc modum orationem debes in-
telligere vim vocis et sententiæ ex qua eruere possim
conceptus qui vis per fundamenta servari quo habito
omnes conceptus ad hoc fundamentum probandi dirigere
Explicatio hæc nominis sententiæ dicti habet hic
modis tres fit explicatio nominis duo varias rationes
præsertim ex fine deductas nostri materia probantes vi
hic ostendimus significat autem ex sententiæ dationes fit

autem

Horicius autem tenebris aut dies offusis adhibent
auditio non vero in fulgore aut in luce sed sagitta
Adhuc ipsa tenebrosi nimis peragere sed solem.

aurea et ore aures permanent verba hoc probandum
esset inductione ex poetis q̄s homini sublime edito
tot ora oratoria adducenda quib aureis plane capesun
et vinxerunt verbis mundis. Sto fit dus significatio voca
et origo ac deductio earus explicat per ethimologias et hic
usus est frequens concionatoribus qui tema hoc quod accipe
pro concione deducunt per varias interpretationes sancto
rus patrus item quomodo aliqua habeat dictio et accipiat
in sensu allegorico anagogico tropologico et morali Sto dus
interpretatio fit per conceptus solidos et morales ac a cuto
sic disponi oratio si conceptus unus ex alio inferat v.g. Hino
men Andreas interpretatur quod fortitudinem significat
re curre ad mensem heros ut ex hujus fortissimi herois
fama manipulos gloriis legas. Sto fit explicatio nominis
v dicti dum aliquid totus quod ex iis nominis eruit dis-
tribuit in partes v dum universalis erectus conceptus
ex nomine in sua particularia dividit vg Jacob si-
gnificat supplentatores sic dividere, supplantauit affectus
et animos supplantauit virtutes supplantauit gloriam
supplantauit victorias etc Ut vero per hunc modus aliquod
disponas debes ita procedere ut de modo dicto Elogiari-
rius ex inventa interpretatione nominis formare pro-
positionem et ponere pro 1mo puncto 2das Sal inveniri
ejusdem v alterius vocis interpretationes pro 2do puncto
ponere v per modum rationis v per modum novi puncti. Ne
vero vires tuas omittamus Paragraphus brevem tuitionis ga-
tulationem cuicuis Professori Deo Deoque ubi ex nomine Stephani
lius formauimus propositionem quod id Dei hoc enim Bau-

lius designa

lius designat.

Oratio.

Non nomini tuo Ethelstane te coronatu Rege Deo Regia-
rum virtutis solio eminentem coronamus Basilium
M. dominij. Videm jam tu virtute inchoasti regnum
tunc imperator passionis factus iuste Religionis subie-
ti gerendum vnde agit ipsa te coronatura dignitatis corona
pro sceptro impleri manu oculata e Aegyptio vetustatis
ingenio sapientia quatibi subiectos in pacis regis populos
ne tibi solus desit daburt illuc corda nostra quatu prudes
amare tua potuisti, non licet pariter intervallis discreti
tibi tamen affectu finitimi popalis quos causa belli dederis
animos nostros tibi dilligendo tuu regnu armati imita-
dimus, et certe contra factorem injurias vatis nostris decer-
taturi, et tibi ipsi mutuus amoris certamen hac gratu-
labunda indicturi precatione. Ex quo ulteriores de animis
nostris victorias reportaturi de ipsis annis & annorum
triumpha.

Modus

Modus disponendi per Expositionem.

Nota per Expositionem non solus sensus aliquis
propositio ad ethicas symbolas exemplum, apophegmata
tractari potest. Do ordo partius potest non servari et
aliquis ex illis omitti possunt partes et tales sunt Exor-
natio et confirmatio potest quia ex illis quia omitti
simul sine ordo partius potest invertiri ita ut non seguan-
tur suam naturalem combinationem

Dico

Dico Expolitio est oratio constans 5 certis his partib⁹ quas
sequens ut author ad Herennium assignat et semper si ad
artis normam componenda est oratio sunt seruandæ. Prima
pars est expositio in qua res ipsa de qua dicturi sumus proponit⁹
2da ratio qua probat sententia ab re exposita. Hæc confirmat
v rationis, vel ut alij contendunt ipsius expositionis. 3tio
Exornatio qua v recta v ipsa propositio vel magis exornat et
confirmat aliquo ex locis intrinsecis v extrinsecis. 4to denig
complexio v conclusio in qua recolet v dissuadet aliquid &
breuis fit in ea adhortatio ad aliquid faciendo fugiendumue
breuiter aliquando repetit partes superiores et congratulando
alicui militi honores dicetur gratulor tibi honores. Patrio
quia armis et sanguine promeruisti confirmatio tesqui
celebre ille locus ubi te strenuu ostendisti hectore⁹ cubiculo
hostib⁹ eripuisti ubi ducem strenue tuu defendisti propriu
pectus telis hostilib⁹ pro salute ejus obiecisti. Exornatio me-
rito pectori tuo inscribat inscribas hic muro Cheneo erant clypei
ad quod saxeu posuit triumphans de orbe roma illud in to
us togatis miratura Quiritib⁹ quod est semper vincere et contra
quod Annibal victoria uti scias. Complexio Tanti ergo victoris
fortana fausta optatis famula vestigia tua et teamet si
hoc esse res habebis orationis hic modus partitus et peroration⁹
imperatorius usu habend⁹ ex dictis

Adde in expositione debet poni v propositio quod probanda est in
qua tria quæ occurrent in salutando gratulando gratias agendo v
sententia v denuo erudita erunt hic et nunc in exornatione
cultu aliquis in conclusione vero in tali⁹ sermo dirigitur ad per-
sona præsentem sic salutari in Litvania magnus imperator hac ora-
tione Razis

tione.

Praxis.

Magnorum Heroum et Principum nomina sicut scientia logui bellimus, sideres loco nobis semper sunt Illustrissime Dne. Exposito.

Vt enim illa sine cordis gaudio illustrere ita hi sine maximo deuotorum populorum emolumento dari apparere non possunt. Ratio.

Sidus profecto amico nobis hodierna die illuxisti cum omnis nostros animos mira claritudine collustrato ad insolita gaudia prouexisti ambitum. Augustis nimirum Praxapid splendor adornata tot Heroum in toga et thalamo clarorum virtute majestas offusas mentis fugat tenebras in clementes ipsius cedit injurias in jucunda verum commutat faciem. Tuminus illegesqui non emendicatis luminibus sed domesticis rectefactorum splendoribus tanto gratior quanto splendidior nobis illucesis universis. Dignus profecto cujus honorem toto vulgando per orbem Latium occurrat Eques atq felicii prosequio in Bellerophontem commutatus grandibus meritis ad eternitatem deuehendis, non pedes tantum sed et alas accommodet, palamq faciat Nepotibus te publicas publica vota accepisse cera sut eis non nisi vel virtutes comprimeres. Quare in tanta gaudiorum celebritate infestimus benepe: Confirmatio cum applicatione

Exornatio.

Conclusio

cantius

cantium animorum pertumpimus voces precamur demittat diu in columis magno tum literaria tum universa Reipublicæ commodo extra omnes aduersi sortis casus vivas et pronas tuorum clientum in omni obsequium mentes pauculos hos in tui veneratione obuias effusa benefico dones aspectu, majorum dicta lucem expressurus quod lucem habent ut illustrent et magno subinaxis hujus bono se communicent.

Ostes.

Modus Disponendi per Scriam.

Supponites quod de eadictus in Poësi notatmo partes in Scria possunt perturbari 2do transitiones aptas ad partes debent poni. 3tio possunt aliquæ partes omitti. Exordium omitti non potest 4to Transitiones in Poësi datæ non valebunt 5to possunt aliquæ partes bis iterari si necessitas exigit pro Festin Causa Contrarium simile, Exemplum, Testimonium Expositio non debet. — 6to ab expositione differt tio quia in Scria laus dicti vel facti debet poni in expositione non sic quia Exordium in expositione debet poni tum quia altera collocatio in illis partium.

Dico apud Rhetor

Dico apud Rhetores non modo duas partes ponunt posse
fieri oratio sed quilibet ejus pars demptis exemplo Exordio
et conclusione potest orationes construere patet hoc in exemplo
Si superstite Rege vadere [illegible] non debeo in eligendis ad
causas accipere ab electione non Principis dissuadere
vadet noster in superstite Principe res est tollicitis
plena honoris amor amans quos semel elegimus et diu
in columen diu feliciem nobis imperare volumus
quod meruit ejus in Patriis amor meruere civibus hoc
phoebe etc hoc amplifica et habebis orationes. Si vero
per 8 partes velles tunc volendo supra hoc orationes
formare quod juvenes non sint rigida disciplina co-
ercendi invenires sententias Stradd Lib 9 de nova
mo lib 9 presumpsere medijs melius sanabis Imo lau-
dares Stradam qui indulgere vult juventuti Do ex-
poneres quod illi qui presunt juventuti debent mol-
liter educare et dure non tractare. Hoc causas
dares quia qui gravioribus sub disciplina juventutis
gerunt pueri inventi in moderata enim rigor
disciplinis quos corripit non corrigit. Sic sine velut
agilis obiecto aggere coercent utcumq et collectis
fluctibus quiescunt ubi vero obices fregerint diuter-
cumulatos ibi fervidiori compescunt impetu sic juvenes sub crudis
regis imperijs postea quam egredi in solentia coercuit
exemplis Si romanorum tempore quo magis est scriptus

magis augebat nequitia nas Seneca de illis agit tem-
poribus: pessimo loco pietas fuit postquam Spiritus cultus
vitium testimonio est unde ut quidam monet videndum
ne spius exprimendo hac sanguinem exprimamus
contrarium et contra ipsa potestas semina nequitiae lan-
guidiora fecit huic nobis vitio insistendum est.
Pro Prati hic exemplo supra sententia sarbevi-
si abstulisset cui dulce ferrum unde ea Prati
posset miles emeriti petere a Rege stipendium.

Praxis.

Exposito. Armas vitatum militis a Principe petis hanc corona
Causa — et strenam ferri, ipsis auro etiam rependo. Litem empl
stultas, quam dulcia virtute. Patriis aureas paras
Scelus? Quid dicis Principum munificentia virtuti
hoc aureum addat calcar, cursus gloriae intercipit.
Quis enim arma pro patria caro pretio patrimonio quis
citra probrum illis meliora arma non deferat, si fal-
catis currib⁹ nulla colligat messes, hebescit mat-
tia fortitudo, hebescit ferri acies, si illum aurum
non acuat nec albo militis bene fusus convenit
nomen, nisi candorem duxerit ab argento in pro-
liares animas effuso quod sancta legio gessit in
hostis ferreis quanto patrio domi diuersi oneri-
cidio expugnabit. Quod felicius arma hoc aurea ignavia

militi et vigituro desidia animos expugnant. quo uberrimi
argentea de clementis, dis pargit in cruento illo martio
patrij gloria campo pulcherrima gloria messem, et fre-
quentes laureas in manipulo produxit. Ita nempe in
hostes animosius redeunte victoria premio, et hostis co-
pia manus expansiunt quas premiorum urget corona
copia. Languet agricola ubi sterile solum experitur
pietas illud excolere, in quo sole pene modo herbas
nedum labores curarum spinas fructus reperiunt meret
ergo illius agricola et militis virtus sua digna munere
ne concidat nec pariter elanguescat. globos gratis
vertere piget et hostiles cuneos subvertere venalem
animam gratis ferire beatis negatus credo
talacet in hostem irruere miles. Sub Cesare nisi
aufis grandioribus impar decernere dignitatis
tuus vero Trajane quas fortiter et instixit hostes
inflictis vulnera excepit exercitus dum cesis in
lacinia regalo purpura obligandis lauream militi
patentibus adhiberes. Ultro fortia regia et
quamvis non ultra equitate decimo tribunos
exercitus reducentibus amoris letitia obviam
occurrerent, et nequid plane in illo deesse videat, in
quo vis tamen dissimulare nescit meus frenae
amicitia insignes, mana aureas illi dicta salutaret
Dulcius felicius pathacsonis fuerat dum nouo melioris
Inidis arbitrio vinari et ultra fabulas demigraret.
Sequit et altera roma virtus. quod honorabit virtutis ellicit

limite

Exemplis

liberalitas

testimonia

Conclusio

deliberat Juventus, in lacteo suo manu Livio identidem
instillante, nihil non agressuros milites, magna co-
hortibus magna præmia proponant. Appromiemus
ergo ferre manu aurea insomnes nactes lucebonos
sanguines effusos effuso præmio

Finis

Hic modus dicendi per partes communes
oratoris debet habere terminus suos dictiones, earum
quant dictorias propositio narratio confirmatio per-
putatio perorato et conclusio. Aliqui perorationes
cum conclusione jungunt alij propositiones cas narra-
tione alij narrationes cas dictio sicut confirmationes cum
confutationes non semper istis debent partes poni, sed
debent esentiales vij propositio et confirmatio alij
esentiales accidentales quas possunt omittere ut
suis dictis potest orator vultare in aperte item
narratio confutatio dispositio omittit conclusio
debet ordinarie esse necessaria tamen esset perorato
præplacens de singulis partis per questiones
suas egemus

Quæstio Prima

De exordio

Primo ergo hujus orationes vocat exordium definit dicens est
principium necessarium ad præparandum animum auditoris. Hoc
autem totus præstat arte Dantitate in ejus officium attendit

oratio

Orator de qua re et dicturus. Attentione cū auditores adhibi-
genter ad tendendū excitauit, ut ti dixerit se dicturū de rebus
magnis admirabilibus nec sparsis iucundis. Benevolentia
cuth orator sumpta ratione et persona aut sua aut aduersarij
aut auditorū aut ex negotio presenti animos audientis &c.
et causā suā conciliat. Iuxta ergo exordium iuxta Cinderus fit in hoc
oratio pars faciei speciosa, cauendus est ne hac faciem deuor
et splendore ejus amittas proinde vitia ejus erunt a nobis deuer-
tenda 2do virtutes. Vitia vero hoc sunt animo ne dum dignitatis
exordij quidvis in tumore et jactantia de se, et postquā
toto timul apparatu in publicum processeris repente in decursu
sermonis inops et pauper comparas, et a sumis ad imas de-
beris. 3tio si dicit vulgare hoc est quod in diversis casibus usurpat.
4to longa quod magnitudini orationis totius non quadrat et
quasi ventri potius dicat. 4to seperatus quod cū reliquis orationis
partibus non bene cohereat. 5to Translatus quod non efficit
hoc quod causa postulat. Virtutes vero dicēt elegans et
venustus, aptus rei propositæ verbis et sententijs conjunctus
faciens auditores dociles et benevolos, et a quo nō violento nec
coacto sed facilis et cōtexta est accessus ad propositionem.
Addi seu forma exordiendi orationis sunt hæ, 1mo ponit
sententia nostræ contraria opinioni cum ratione vel sine ra
Credo plures animari cur ego ad dicendū surrexerim cum
tot alij viri sint gravissimi: eundem virum mihi ex hoc loco
esse nisi me authoritas magnorum virorum teneret. 2da Imo
ponit contraria sententiæ post meæ. Ego volui contraria
3tio Transitio fit ad propositionem vel Miramini cur ego
cum pitus &c. Non est assentior dicere expectationem enim superio

culi mihi in dicendo quod ipsis, ipse vero erat adue esari
ego omnia. Hic intelligenda est propositio quod ad partes ad
tuas orationes deinde ex ea generalis deducenda est
ratio quod sit ex ipsis rei in cerib⁹ tuis hanc exordia is
exemplis, similitudinib⁹, sententijs tandem ad
same tuas propositiones tic in fine obtinaca dicere
omnes tangit nulli parcit mors, cui quasi centrum est mori re-
stat ut unus aquis die morituris hominib⁹ uno in loco con-
sistere non concedit, tot enim animas in nostro hu-
mano corpore Theste Seneca Deus hospites, nunquid hos pu
diuersorio affigi debent quos sui repetunt? Ne naturae
hoc nimirum est verum monstrauit enim M. Tul. Inci-
pit exordia a sententia uniuersali, dicto alicuius, ab alti-
storia, ab aliqua alia eruditione, sicquod potest tractari
sicut aliquando Philosophi de fortuna de adicta, vel de substantijs, aliquando
sonora imposita non ignores, quod Cicero Rhetorib⁹ nostris
ad obiiciendum est, non ne pudet vos tanta probrosa sapientia
purpura assumere Bauchi, quos ad praestantiores et nobiliores
status vocat.
Loci sunt fontes ex quibus ergo exordia possunt. Duplex
in uniuersis est sonus, unus ex abrupto hoc est talis qui sine
praeparatione statim ab est sine animi conciliatione. Qui
est iustus et legitimus exordij, in quo animi auditorum per
quandam insinuationem praeparant ad reliquam orationem.
Hunc sonum in has vias diuidit Imaestadius sit per quan-
dam libertatem dicendi sic: Romani sunt ciuis et hostis
hostes

hostes accidere volui, nec ad mortes meas animi est quas fuit ad eadem et facere et pati fortia Romanus est. Ita per quandas comiserationes quis me malo genio quod fu. nestus omen cohit sedere inter eos iudicem, tu fratris ac. cusator tu reus, ambo sanguinis mei labes et dedecus alter alteri tas infers, quas pendendas fors mea. Hic per Expo. stulationem quousq; tandem no tam gentem animus tuus flectes mei Princeps, quousq; te externa tenebunt terra, et ciui. tatibus te depellent ipsa antepones etc Ita per Depre. cationem initio ducendo a precib, vt quo pergis o miser nec vides interitu, quo vnis nec miseria agnosci, moueant viscera tua et eruno lescant strages tot anteces sorum huo. rus Ita per Emphasim res augendo vt post tot acta gra. via fortuna tela o milites, ipsa in te torquere ulti ee non dicas sed gerere se, hoc prid hic caput est, habe una Ita per Increpationem ipso initio arguendo eos quos allo. quimur vt bone generose deuenere mentes, ut forti fudo vestro in est dominatus causa dit degenerare animus, ma. vt vestra toties hostis cruore ut gemmis ornatos com. putrefacta victoria onustus ferrus gas in vrnas signari et desidiosi transformatis ossibus, terra erubescant et hanc pleetant, ignauia flectite in hostes vultus irrumpite et immortale laureas capiti vestro imponite. Ioma affectus grauior quem seus orator affert ira admiratio dolor etc Dg fons enim vera dividit. Ioma ab enumeratione causarus habet Dg orator causas enumerat quas illas indi. cendo compleret Da ab adiunctis v bou v tempore v modo

v persond idq; v ipsig Oratoris v auditoris; v illig a quo
dicit; v g Demosthene aliquem aut Tullium requiremus
hanc personam, si pro maiestate laudari deberet tanta in ea oc-
currunt laudanda. 3tia si comparet; v oppones setetias, personas; v g
placuit illis Bellona qui convocauere ad arma viros ad ar-
ma viri ad arma animi pro quibus placet nulla salus bello pacd
te posci mg omnes. 4ta si hominis affectus et opinione
eius apud quos agimus ut nos ad eius mentem flectere
eum videamur, illos ad mentem nostram facilig alliciamus. v g
non decet oratorem de tenebris et luctu omnino odo-
cunt animi lasciui, rede potius communitati conformet
Ota denig a variis figuris in Boario portentis denig
ab eruditione fabulis conspicuitate et ex aliis locis Rhe-
toricis extrinsecis et intrinsecis sic Apostrophendo ergo
eius o terra an hoc feretis crimen, quod pudore vos
suffundere vobis possit imprimere debuit uterinis
dicta repetetetis occlusceum diruperis et scele-
sta caput in obtuis cur o terra quo minatis et in te hiscis
nasio quo me vertas ita me cogitatio criminis percellit
Et hactenus de Exordio.

Quæstio 2da

De Propositione

Dicendum Propositio est id de quo Orator sermonem instituit
debet poni in fine Exordij v d narratio præcedit in fine narra-
tionis, nisi forte narratio cum confirmatione coniungatur tunc ante
narrationem ponit debet propositio Ideoq; propositione secundum
ut sit breuis, erit si nihil superfluum addat, et aperiat verba

prejsutamur. Absoluta ꝙ omnia enumerabunt quod omnia
Accomoda ne fit propositio aliud et aliud oratio non multiplex
ꝙ ne species sub genere nec pars sub toto nec affectus sub causa
permiscent.
Dico 2do Propositio alia est apertа quando orator clare de-
nuntiat de quo sit dicturus, occulta alia quando vel de qua
dicit non omnibꝰ patet, alia simplex quod nullas habet
partes alia composita quod partibꝰ constet, hortamen videndus
ne plus tres habeat partes.
Infer 1mo Propositio longior debet in partes distribui, ut ter
orator vel clarius explicet et auditor melius retineat sic
Cicero fecit pro lege Manilia 1mum videt mihi de genere
belli, deinde de magnitudine tum de imperio deligendo dicendum.
Infer 2do Ex his partibꝰ singula quotiens tractata erunt ex
pedite fuerint, transitione sub sequentibꝰ conjungende erunt

Quæstio 8ta
De Narratione

Dico Narratio est enucleatio rei de qua quæritur. Est
verus gestarum, quasi gestarum expositio, per res gestas in
bello, in historia, per res quasi gestas in fabula. Duplex est
alia expositio quæstionis seu rei de qua agitur, altera
verus quæ ad illa quæstiones pertinent. Habet maxime locus
in genere judiciali ubi accusat vel defendit vel fit per
ironiam seu per Periodos. Figuræ maxime usurpandæ
sunt hipotesis suspensio, prosopopeia exclamatio admiratio
interrogatio communicatio sit exemplum ad hipotesim
habeat vim in media foro civis romanus in terra

nullus gemitus. Nulla vox alia audiebatur misi miseri interdolen
crepitum flagrorum audiebatur. Misi hoc ciuis romanus fuer

Narrationis hꝫ sunt virtutes. ma probabilitas. hec debet
hꝫ dicator sit vir probꝫ 2do narratio sit simplex
3tio ut expedite narret. 4to ut nihil contra decorum deferat
et siquid dicunt personis vel rebꝫ conveniant. 5to ut naturam
natura vite, fortune, habitus, affectiones, studia, facta
casus, sermones et cetera ejus modi ornatione quadret
6to denique ut loca tempora causas et reliqua circumstantias
ordine suo et clare exponant. 2da brevitas. ut nihil
superfluum contineat. si aliqui inter loquutores inducant
3tia suavitas. Quod erit si festiua interponat narratio. si hi-
storia irriciat. si breues erunt. Epilogi magna nauat
inaudita dicant. si in eo de tenore decurrat diuopinatiem
tus adferent. denique si figuris illustrent. 4ta denique per-
spicuitas. si verba propria erunt et usitata. Potest narra-
ratio aliquando Epicherematice concludi

Vitia narrationis hꝫ sunt. 1mus si in rebꝫ notis prolixa
Dus si careat affectibꝫ. 3tius si vere dicitur falsis. 4tus si contraria
sit fini proposito. Exemplus narrationis habes in causino
ubi de fabricia cozdeud potentissimi regis loquit. Digres-
rationes solent nonnunquam digressiones.

De Digressione et confirmatione

Digressio est excursio in aliena quae nobis possunt prodesse
antequam pergamus ad confutationem et confirmationem.
Aliquando illa interserit in narratione maxime cum res

continet

cintinet pluries attexitatis. Digressionib⁹ ultimar expo-
rendo res gestas descriptiones locorum Regionis separa
tractationes fabulares apologos locorum communiu⁹ de
vitijs virtutib⁹ libertate fortuna morte extra humana et
similib⁹. Adhibem⁹ Digressiones ad delectationem
ornatus aut amplificationes debet vero esse rara breuis
proposito seruiens redimgat ea ad rem appositè
redire debem⁹ bene adhibet digressio ab initio melius
in medio optime in fine hæc Digressio nō est pars
orationis sed equod ad lumen orationis.

Confirmatio est pars orationis Rhetoricæ qua propositio
adductis argumentis probat et roborat. Seruanda
in ea sunt ut singula argumenta bene propositionem
probent. Deo cauendum ne certis conclusionib⁹ et in una
forma definat sed partim figuris partim argumenta-
tionum genere distinguant. Illa ordo iste debet ut
fortissima ab initio ponant⁹ in medio minus solida
quæ tamen delectent in fine solida cum affectu. Ita
curandum ut exclamatio fiat si veritas efficacior min⁹
efficacia ponant⁹ ita si affectus circa finem major
quam à principio. Argumenta unde sumenda dicit Sect.

Quæstio 9ta

De Confutatione

Dico 1mo Confutatio seu refutatio est pars seu species
confirmationis in qua obiecta et obiicienda argumenta

contra nostra propositione Solvimus Loco potissim
habet in genere deliberativo 2ter ea fit aut eorum argumen
quæ ab adversarijs objiciuntur et hæ sunt antecedentia
aut argumentorum quæ posita sunt de facto ab adversarijs
Figuræ potissimæ adhibendæ Hipotiposeis exclamatio
interrogatio etc quibus vis et ardor augeatur Confir-
tarij argumenta ponunt 2 omnia simul 2 ea prius quæ
prius objecta, et deinde ea quæ posterius 2 firmiora pos
ut ijs tractis leviora spontesua corruant 2 leviora prius
atillis elapsis fortiora infirment et attenuent 2 omne
et ultimo loco infirmissima adversarij argumenta col-
locanda in medio potentissimae et quasi confusis acturbatis
ordinibus.
In refutatione duo servanda sunt ne insolubilis argumenta
adversarij relinquat 2do ne præferant ea quæ sunt
nobis contraria. Qui vult bene refutare legat Cicerone
in quo quanto observare potuit triginta quatuor modi
Refutationum inveniunt. Et quia refutationis pars est
plena caloris et vehementiæ ideo ad mistit dialogismos
seu collocationes ironias seu illusiones subjectiones inter-
rogationes et alios affectus ac vehementiores figuras
consule Cantorinum et alios peritos. Nobis hæc sufficiant

Quæstio 6ta

De Peroratione

Peroratio est terminus orationis artificialis in qua laborandi

oratori ut quem optime instruat conclusione ne auditor in fine dehiscat iteog ac caruto diligenē excitandog etiā partes oratoris trahendg auditor. Due partes peroratōis Enumeratio (qua alio nomine recapitulatio dicit) qua breviter comenarit ex dictis ea que maioris sunt momenti. Da Amplificatio qua breviter tota causa amplificata resumit. Utrumq in genere iudiciali plenius efficiendum est.

Inferam enumeratio fieri potest expraeteritus tantum causis capitibq cū firmioribq suis rationibq vel retrogrado ordine recensitis breviter quicquid in tota serie argumentationis dispersum est omissis causis capitibq et pro latis duntaxat firmioribq orationibq. Infer 2do Peroratio debet esse brevis ne inflammatus iudex refrigescat vel alio animo capiatur.

§ 8.vus

Reliquum hue spectans per quid sta expedit.

Quaeres 1mo An oratiq que pro longioribq orationibq sunt tradite possunt pro brevioribq usurpari et contra? affirmative quia longioribq possunt deesse aliquid partes item brevioribq addi.

Quaeres 2do An de solis orationibq doctrina hoc articulo tradit vel non quia etiā et in epistolis conveniendi eadem servari potest.

Quaeres 3tio Utrum tantus modi componendā orationis qui hoc articulo enumerati sunt dari vel non sunt etiā spurium et natura observati debeant institutoras

Quadres 4to Quid et quo modo amplificatio habenda
Poesis et Praxis quotidiana. edocebit.
Quadres Vltimo Quibꝫ partes orationis tuas distinguant Triplex junctura est orationis sententia Transitio et Digressio de prima et ultima et media nunc dico Transitio est dicti antecedentis et sequentis dicit vero Transitio quia per eas transit orator ab una parte orationis ad aliã vt audistis Sobrietatis horas ad hoc ut essent audite et pietatis Pro Praxi dictorum tuꝫ hoc quod precedenti paragrafo pono Profatio relantegy monastica ubi simplicem hanc propositionem Sapientia introduxit allegorice probabili Serenissimã augustã introduco.

Praxis.

Exordium. Annus abhinc elapsus dum his deputatis binis uno pro eloquentiã regno promoueras candidatos Pro candidatis sed vel ipsa hodie prodito infortunatus quod non datio fauste eueniat attulit omen. Fuere enim adhuc primas vias per medias eadem dubiis Regijs regni anfractu coacta dum cassarem admissi et non cum alijs duntaxat ad ultima fuit meliorem demandatorum Thyestes aut cum Nasone adhuc sua in vera grauiori prima mutandi ad quod tertia probationi ante ubi degregatus ab hoc minus cupidine nitissima quidjac seruilia dum subiecte mente damnatoꝫ eras, imitantibus et agua non interdictus ut dicad aquas macules abluerem contactas, et adignes exacto ingenio, edi- scutem proprio non alieno fauto sapere periculo verum ubi spe- tialiuꝫ gratijs reuocatus comparo sit eriam ego admissum in hinc ad coronandos propositi capitis errorem, fuere ea dies duo

sotes

D. prosperi. Confirmatio

ales, nec regnus bingo patiatr. Imperatores, libens proinde eu-
rie corrigas, ubi sinus quos correxit et orbis dolong errore, ungs
effimo sacro hoc est immortale Augusti decoris coronabo
Dw venerar nomen. Eiusdem quoq; potestatis erie in regnis sicis
ta introducas consortes Augustas. Attollite portas Principes
literarij vestras suas enim Augusta potens est bo potig quasten.
vis delapsa literarias augustali insert Imperatr. Nullas timet
errores stadorum, ejs aralii proinde totus ei in corona acceptet
orbis, in paludamentis solis utrius sunt purpura, ipse.
prius ex Egyptiis vetustatis ingenio visi est trabeas gemmis
proui dentia, habeto augusta, adorato, ignosim illi quos
Dauitus sanguis Dprintija fauores Dfortuna Dvirtus
ad templa deduit honoris sunt Augusti quidmodes non fuga
nostris augustis, quod jam ad insulas et paludamenta, omnis
ta seueritas disciplinaris et a se laureata promouet capita
jà ad purpuras regales nouis eloquentiis animorum
candidatos assumit, jà ad oracula et fasciana diuinatio
rum sectatrices, Antistites designat, jà ad fasces et insigna
turas, in ipsis adhuc Gramatices fasciis obligatos eligit
nouus omnes accumulat honoribus. Facerent multi in angu-
stia Augusti Maroues, Dn capite Tullij in capitolio Aristeles in
ædo, Platonem in portica, Platones in Academia, Aquinates in
Dcta nostris his augusta, animosiores inspirarent et augustiores ge-
nitis, facerent sordidi in pulvere magni illi portenta mundi de re-
rum, Tyberij, Octauiani, Julij, Alexandri, nisi eos his augusta ori-
geret clarius primus non defitcat annis tamquam tamen talis foret
nisi clarior esset ipsi fides sicuis eloquentia, alter autem quam tra-
scientia, Constantinus ore gloriam aut exspirit teste Suetonio deo
et victoria inter alios primus, Alexander vero orbis domitor

Narratio

non plus potuit (verba sunt Curtij) armorum quàm eloquentiæ imperasse, tanta possunt in ea ingenia promouet potentissima augusta quod ja non poterit ipsa, quod quod inuenit sibi subiecto animos, fortissima effecit imperia, nullus tamen enim terra regna crudelito exquisito sanguine, sed pacifica subiecta olea, non de sportulis lege, sed laudibus, ac amplissimis auctus gratijs in natalem eius benignitate non fere donare, mauult viuis et vegetis capitibus, quàm cruentis et mortuis corporibus laurum implantasse non tamen diffiteor suprias illi fuisse in subiiendis regnis difficultates, erant ei totobices et valla quibus ne hostis in Italiam inuerat, erant cuniculi quos cali in sui defensionem ne otiosos deuat, erant ferrea plane difficultates et radios laboris obstacula quæ sibi posita ingenitas subiecit omnia de potentissima augusta ingeniorum hostis tristitiæ cauit musas, et ducto ad Cytharas Poeticas Latinæ saltu exsulit, exercessat papinas barbaræ latinitatis pre cantra illius ipsius laetantis Grammaticas infantiæ exediuit ut pueri quos veterani suos hostes triumpharent, meminisse errorum ac velut Athaneo muro, validisq; rudis naturæ arcebo, inclusit sumpsitas aristotelis vires roberas Euclide, ja Philosophos ja Mathematicos arietes admouendo, et fortunate expugnauit vrendi vestabant omnis anioni capiendi affectu expugnandi voluntates corda et capita in deditionem accipienda, ipsa est Tulliana lingua modo pro laurea ut coronaret, modo pro auro, et aureis pertinacia expugnaret ingenia Gallis, modo pro Latella Gallicana ut eius corda vincirent, modo pro flo-

Refutatio. ribus et ab florea corona triumpharet. spondeat alijs orbi aureo

vico affero anos, lautabunt mihi vere de hujus modi hominum
spem, gloriæ infantem, fastis velut fasciis involutam, vari-
tamen in honores prosperitate adultam videbunt, nisi pri-
ingenij, quas ensis certent a cumine, non satis bene quæsitas
dicatis fortunæ regni erigent et salubria evulaeribus
suis Pharmaca cognizanti patriæ propinabant nisi experi-
mentis à nostra augusta dedicarint, et ei devinctas fasci-
sub ejecerint animos, erunt muneri absq; præsidio, tormento
atq; igne, munero sine dextra quantus hodie ad securitatem
defensionem, ac conservationem Imperij valenant ye ambigi
quis et experientiæ usu destituto et lumine ingenuo orbi
malignam naturæ adgnitam damnauit. Secure ab hoste
vacua inter gaudia virtus posset non componente mores
et tuente ac conservante manus parias, ne vel aureus
Rediviva cujus pia Philippi a fetus vel ferox audacia, vel bar-
barorum metu etiam omnes compages dissipet dissipet
ac superet. Et jam hinc augusta patet area ad oraque
tot svavibus undijs a crepitantibus imperij sui usq; ad li-
timos ortus fines dilatauit. Quod vero magis augustæ Confirmatio Di
potentiæ commendet eos nullas videlicet intra amplo regno
effatas admittit, tu enim mensis gijus spectare deficientia
Jovis illa autoris est nectare Deorq; ac Ambrosia vescit
O fortunata augusta cujus vita mensa deliciæ mensam
nitates quas enim Ganymedes Deorum Archytriclinus
non patitur cupedias? quos Vatis pinea cena Regis hia

propinat liquores? quibus modo tis ille vates Philomelides
Horatij? & orbij Marones, ejus non miscent aures?
quid plectra ad mentis gaudia lyricones non animant
Musas? delibat Phasiacis petitas a colchis alites, gallinas
Numidicas apud Romanos Satyricus? hæc omnia
menses ejus debent in ostreis, ut fame propulsent
ingenij accedentis. cogitate lacte Junonis lilia cogitate
rosas Armasiis Dea progenitas sanguine nonne flores hi coronandis ejus non asserunt populis? en Augusta nescientes legu-
lias. Sed ut verum fatear. non facile video. quid ea ponit esse
augusti? cui etiam natalis splendore Jovem accedat tra-
gulg. Jovantis et celebre filia nascatur, ipsaq; regum illustret
serenitates, etsi Poetarum testimonia loqui fas est, per fastos
numerantur, semperq; renata nobilitate virentibus etarmo-
rum proceres regumq; potentes patrijs ornat trabeis, togamq;
jungit lauriis, fasces fastis, gladijs sapiones, calamis regitu-
tus bellonæ. Quæ sæpe Minervæ lustri clypei, supplex illa
ultro exarmbit purpura et sola fulgere rubeo coronis atq;
jura dare populi meret togata, nec eronus ei hic honor et
mendax acquisita eloquio gloria, si lusit illa abinitio
natalis sui inter regum coronas, inter illustria sceptrorum
mitrarumq; trophæa infans adhuc insignibus insignita
Deorum? herba erat gloria? flos nata in ortu honoris meri-
diem, major provectio age. Plura desideratis in laudem
Augusti non spectacula sed miracula, inter ista alia nequa-
quam otiosi spectare poteritis si illustrios, Licios, Promerg, Aprocus,
Nielsens, Zrzikouius, & ceteros ejus ætatis Principes historici

Principem

Conclusio seu Epilogg

Principes ejus elegantiq attingere gloriã. Et ti famosi ceris insignita, dum augustale fuus ingredit Augusta, ne patiamini eam eos dine comitate inferre pedem et in solio regali clientibg rectutas residere, ite potentissima vestra Augusta obtusam officii Palemonij, explicate in vexillis sinoptile minerue stelas calamos mitiora arma vestra lauro coronato præferte, Thronus vestra sufferant ingenia, sceptra laboretiõ lantra et sic: non solũ Græcia Stoicorũ capita, nec sola Roma oratorũ nomina, nec sola Pyndari Poëtarũ flamina lauream reabit, sed etiã nostra Tellus sub hac augusta sapientia simulacra parietet adorabit. Ego vero literarũ augustale ascendenti Augustæ nostræ recenter ab inimicis vindicatæ Regnũ Apollinis per exercitus Oratores Polonos Politum subjicam.

Et hic in fine hujus orationis Titulus tam Poëseos quam Rhetorices dictandæ expressi; sitq; de Dispositione datis

Articulus 4tus
Rhetor Eloquens.

Sub hoc titulo nobis agendum est De Elocutione Quæ apud Rhetores magnifit ponderis, Definit vero Aiquod sit rerum inventarum et dispositarum culta et elegans enuntiatio unde etiamab hac parte eloquentes dicimur.

Sectio Unica
De Elocutione

Multa hic nobis occurrunt sed non pauca expedientur
hic cap: 2mo artic: 1mo Sect: 2da 3tio 4to et alibi utili
legenti patebit

Quid Sunt Virtutes elocutionis et quid eas sit

Dico 1mo quatuor sunt virtutes 1mo latine loqui est ver-
bis latinis pure et apud probatos authores receptis utinam
peregrinis nisi forte consuetudine longa pro latinis sua-
sciant qualia sunt vocabula scientiarum ut Philosophia
Theologia etc ite juxta regulas grammaticales loqui
post tamen raro gratia constructio usurpari ut videndum est
apud Historicos ite servando proprietatem latinitatis
item recta pronunciatione denig collocando apte verba
ne sonent aliud absonum in altera lingua vg Obligo tego
voco tuba omitto ego Deo planè dicere est ita loqui ut
ab auditoribus facile intelligi possit unde longas parenthe-
ses obstrusas eruditiones acumina crebra et inepta lon-
gas membra vitanda. 2do ornate loqui hic loquit liqui
cultiore stylo et elegantiore supra communem modum utitur
item in continuatione verborum consistit ne vocales cum
literas asperdg consonantes concurrant item vocales
tenuiores et breviores. Tropi elegantes et figuras ponant
denig apta translatio particularis propositionis adminicu-
lum. 3tio apte dicere idest convenienter dicere rebus et
personis

personis, hic vero hoc observat qui sublimia tubhiriter mediocria mediocriter, infima infimo loco tractat, circa personarum adhuertendum, tam circa eas quod dicit quod circa quod dicit Estne natura, erudita, religiosa, an juvenis, an exercitata, an politica.

Sit Praxis gratulatio sancti Andreae cuidam concionatori.

Praxis

Fortissime animorum victor et Andreae nonnullas pronis cervicibus, quas à te devictis cordibus venerarimur. Ad Te Duris illa hac festiva Patroni tui luce qua ad orbis lucem in vertex es in tuum illud triumphum, quo fortior Galliano Hercule e nostris cervicibus tuis catenas devicta et demineta gerda nostra Deo subjecisti, ut hoc tuo triumpho hodiernus Patroni tui ex Achaja, Scythia, Epiro, reportatis triumphis additi triumpho Patroni tui, adeoque tuus adaugeres. Triumphales plausus tanto Triumphatori et huic victori concinant, plus quod inter suum agnoscentes Palladium à tua omnium fortitudine sua melius integritatem quondam à fortissimo Milone Lysidem ruens sustentari et fortius Scipione propugnare videant. Ecce nonnulla manu umbra melius quondam sub Herculis simulacro ex presso Musis in Palatino Monte tuerit et eum sibi totas totis debere intelligat ubi tanto victori victoriis per nos vectigal ferunt, ut triumphales agendo dies victor ipsa quoque triumphes fata.

Modus

Quidam observatores de stylo prescribunt

In stylo Ecclesiastico hꝫ Seruanda. 1mo talia verba eligere quæ ipsi non ille eis seruiat, nam quæ verba sequentia sunt, auditor potius in ea attentꝰ quam ad ea quæ secuꝫ aliquæ relinquet. 2do Ex Poëtis et carminibꝫ posse fragmenta sed raro adhiberi. 3tio nimia citatio sanctorꝫ Patrum v scripturæ cauenda, nisi forte in affectu ut citando sanctꝫ Pater v hoc ꝫ aliqui scripsuraꝫ tunc per Apostrophen illud faciendo v per figuraꝫ alias, non interponat vi materna lingua verba latina v aliqua alia nisi forte tota vtat sententia, si vero sunt textꝰ latini longi curandum ut aliquid de eis citet et reliqua materna lingua. 4to Symbola apophtegmata et alia his similia non nisi in panegyricis concionibꝫ conenda verbo sit stylꝰ quod dictat spiritꝰ sanctꝰ.

In stylo Politico quæ orationes ciuiles scribunt hꝫ v obseruanda. 1mo debet esse floridꝰ et optimꝰ verbis et sensibꝰ gratibꝰ conditꝰ. 2do ut verbæ energiam seruent siue sint tropica siue non quia alias puerilis stylus efficeret. 3tio possunt etiã poni fragmenta oratorꝫ et Poëtarꝫ et non nullorꝫ Historicorꝫ præsertim ex Tacito et Floro. 4to laꝰ verborꝫ ornat et delectat fuge tamen nimiũ. 5to Symbolꝫ quoꝰ aliquod per allusionẽ vꝫ de morte Magni alicuiꝰ viri dicere possis occidit sol iste sed cui scribam ego occidit autoritꝰ. 6to. sententiis adhiberi possunt etiã carmina integra ex variis

Poëtis

Poëtis graues aliqué exprimentia sensus 3mo denig graues
sensus exornent.
In stylo Polonico seruenda 1mo sit proprietas et ener-
gia verborum 2do adhibeant ob meliores sensus expres-
sione etiã verba latina sed magna caronizata si maiore
energiã habeãt quod vero Polonice bene exprimi possunt
exprimant 3tio epithetata alia quod Poëtis quid oratoribg
magis sint communia vitanda. 4to non ferè per-
gibras vehementiores nisi in contionibg et quibusdam
deliberatiuis et Iudicialibg possunt tamen figuræ re-
ues et tropi adhiberi. 5to triumphant hi tragmenta
uen aumina grauia eruditiones. 6to Latina den-
tiã citanda non citato authore. 7mo denig per-
sonarum circumstantiã considerandã nam ad Regem æterna-
gnatem cum magna demissione et reuerentia perorandum ti
vero nomine Regis personas personam Regias regentes.
At pro praxi oratio senatori assistanti scholasticæ danda.

Praxis

Non uno gaudio mentes hodie serenas nostras, cum nec
ung adest Illustrissime Dne. Adsunt tecum illa Regia ca
lumina majoris tui, quæ tanto ente sereni, e luce sunt
quanto tu ipse majoribg major tua sapientiã meritorib
serenitate ejus qua late patet illustras patriã eadem cum
nostra, quoq; scholasticas serenas umbras ac velut me-
mones statuas in loquelas animas, ut tibi serenos

et sine nube voveamus dies Dixi.

6 Stius.

De Diuerso genere styli

Pro varietate ingeniorū et stili est varietas primo est inflato qui verbis et sententijs plus quā par est intumescit vt Non poterit Athlas ferre cum cælo Hercules. 2do Exc. cosdo qui nimium est imitationi addicto. 3tio Frigido qui omnia cōmunia vilia et obiecta habet. 4tho puerilis cū tumido cū frigido sine delectu permiscet nec cōnexionē in verbis et suis habet sententijs. 5to Parenthillo qui proximo est furori et qui plenus est grandibo et intempestius affectibo et figuris in re parua quasi insanient. 6to Scholastico qui pluribo et vtice plionibo constrenuit. 7mo Poetico qui et ingeniosus est pōdibus alligat. 8vo Allegorico et Periphrastico qui totus in allegorijs vagat. 9no Miscellanco et antiquario qui eruditione nimia et atrita loquacitatis ruderibo asperior est. 10mo Humilis in quo quid nisi humile et abiectū. 11mo Fluctuans et dissolutus qui non sibi cohæret. 12mo Siccus et exanguis qui sine ornamento. 13tio Qui combat ex breuibo sententijs hic multū ornat. Alias diuisiones

tiones videas in Rhetorica præteriti Anni.
Sit pro exemplo hæc propositio in homine apparet
Dei et hominis liberalitas et potentia. In sublimi
sic homo est animal multiplex, atq admirabile à
magno authore Deo cujus imperio amplissimate-
nus gubernant nervis colligatus, conexus membris
corpore toto admirabile, quadam Harmonia partibus
inter se dissimiliter concinnatus, ipsius vivendi mobile pro-
videntia non supremas illius majestatis testatur pariter
liberalitem ac potentiam prædicat. In mediori
Rerum omnium effector Deus corpore vestitus atq munito
vitali instructus specimen suæ potentiæ et liberali-
tatis in terris esse voluit. In humilissima Omnis
homo qui à Deo Optimo Maximo animatus atq corpus
accepit docet ut potentes ac liberales Deos esse intelli-
gamus. Genus Demonstrativum postulat argu-
mentis elaboratus et expolitus illustribus verbis et sen-
tijs Stylus. Genus Judiciale postulat Stylus in initio
verecundior sed affectiores sententijs narrationes
quotidiano sermone concinnatus Stylus desiderant ut
res creditior sit. In confirmationibus Stylus debet
esse vehementior et figuratus luminibus motibus
ornatis

Ex Salutatio unig ex Florido Stylo

Praxis

Quantis gaudijs de hodie suscipiamq non verba sed vultq index animi tanta magis tacita magis facundia eloquit. Perillustris ac Rde Dne. Crescunt quippe gaudia ex tot desiderijs nostris, quae tardo spe incusauere hore quot ea talente nobis inveheret dies, quo tu nonta cursu quae plausu et apprecationibq nostris in hanc invectus urbem, illa tui nominis impleres magnitudine, eaq vero nostra vota et desiderija tuq hodie felix coronat aduentus ipsa laetitia nostra de se laetari videt, quot te condigno venerari salutatione nequeat ideoq sua tenuitatis conscia solis ade te precatur votis ut illam annis tuis emetiaris aetate, quae antiquitas uno Platonis eiusaureis seculis circumscripsit Anno.

§ 4tus.

De Ornatu orationis per varios affectus.

Affectus seu animi motq est id cuiusli auditorum animi voluntates mutant et ad voluptate aut ad molestia aut ad metum aut ad cupiditate incitant. 2do fontes affectuum hi esse possunt. 1mo Virtq et oris compositio os pallidum facies demissa, etc. 2do virtq in aduerso casu miserationem mouet. 3tio fortunae ratio. 4to

aetas

ætas. 4to patria consideratio 5to imbecillitas sexo. 7mo communio sanguinis. Denig circumstantiæ omnes. Inventio motus haberi potest ab omnibus locis dialecticis item tropis et figuris.

Laudes quinq affectu et in quo genere sint adhibendi. In genere demonstrativo ad laudationem pertinet multu blanditiæ amoris gratia. In vituperatione usurpant multu tristitiæ odij ira indignationis. Generis deliberativi in persuasione multu sunt hi confidentia et spes, In dissuasione timor desperatio et pudor. Generis judicialis in accusatione sunt multu iræ, indignationis contra crimina et sceleratos inimicia. In defensione sunt multu clementiæ et commiserationis in accusatos.

Quo nas extinguant ij affectu ubi judicia et tribunalia occupabis intelliges facile. Collige quinas sint in hac oratione affectu in genere demonstrativo scripta qua salutatu fuit quida provincialis Paulu nomine doctor Theologiæ.

Praxis.

Augustinus magni Augustini vultu Paulu in ore videre cumulatis nobis benigna præbuere sidera dus te hodie in ore et corde Paulus veneramur et salutamu Ave M. R. Paulus es inde

in ore quia Apostolus non ab hominibus sed à Deo
in Lituania nostra ones sus, tot gentibus quot collegij
salutem Euangelicam, prædicare professionem Paulus
es in corpore quia non solo vitæ Il Nomine
Dei in tua vita Jesus per virtutem imitationem ex-
pressum per Apostolica Seraphici Amoris impressa
refers Stygmata adeoq; te in quo etiam salus et in-
tegritas literarum sita est Poloniensis Troiana stra non
iam ut olim Palladium cælo lapsu sed veluti cælitus
delapsu veneratur Paulus te inquam et gentium et omnium
Theologorum Supremus Doctore qui tu sublimi humilitatis
tamen nixa sapientia ad tam excelsa Divinæ The-
ologiæ penetrasti mysteria, ut illa non nisi ad Stri-
cti Divi Pauli cælum te nunquam absens fuisti ra-
ptus didiisse videreris ea quippe in disputationum
consessu revelas Theologiæ arcana quæ pro subtilitate
nulli nisi tibi et intelligere et loqui licet et cum sapien-
tiæ prodigium quot verba tot miracula præstes id
hodie in finem tuæ virtutis miraculis sacris quod ad
nostram humi repentem quia in veneratione prostra-
tam Sradam te demittendo omnibus omnia fias in
hoc solo tuo Patroni dissimile te exhibes quod nunquam
contra Ecclesiæ Dei, nisi contra Hæreses Saulus exti-
teris. Te igitur rediviuo tibi Paulo carcet de sit nota te

tanta

tantæ prædicationis virtutis reum Paulum, ad perpetuos cordium nostrorum quibus nec ad Cæsarem appellare licebit damnamus carceres hæc inter vestorum ferendo judicia ut post seros non nisi annos ad cælestem producaris Romam.

S. Finis.

Reliqua quæ ornant stylum subjicient. Per Epitheta et Antiteta Sententias et Apostrophas et his similibus exorat. Oratio item per Periodos Figuras Tropos quæ rem ornant. 1mo Exclamatio Vae tibi vae sane qui pernitiem amas. 2do Per Hyperbolem Isaiæ quadragesimo octavo Tacui semper fletui tacens fui sicut parturiens loquar dissipabo simul et absorbebo deserta quasi montes et colles et omne gramen eorum exsicabo 3tio per Interrogationem quæ quo frequentior eo vehementior ut non re monui ut servium animum in studia impenderetis non re petij non re persuasi non re commendavi nullus tamen horum amor 4to per Apostrophen Cernite cœli et obstupescite, terra audi et admirare. 5to per obsecrationem

per adjurationem. per optationem per admiratio:
nem Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer qui in aste
oriebaris. Addi his possunt. Repetitio. Conver:
sio. Ironimia. Dissolutio. Traductio. Gradatio.
De his Soarium vide.
Sit Gratulatio Sancti Stanislai Prb & laus ejus:
dem nominis

Praxis.

Bonis auibus quia prb volantibus Diritute lacertui
aquilei corporis Sui Satellitibus ad tui hodie
venimus venerationem Illustrissime Domine.
Ita nempe illi custodierunt dispecta Sui corporis
membra ut nobis aditum relinquerent Pedini:
cum inte venerari Stanislaum cui pro Prb sulco
Paludamento virtutum decor fulget per sangui:
nis purpura tua modestia qua nouum roboris
proprij ad laudes tuas Martyrem facit
tibi sufficit pro pecto Pastorali ex Aegyptiis
vetustatis ingenio occultatum Sapientiæ et virgi:
lantiæ sceptrum munificas ambit manus pro Prb:

sulea

selea cruce amor et salus gloriosa crucis Xristi pro-
pagandæ pectus et animum tuum occupant, et
nequid tibi ad Episcopalem desit dignitatem corda
nostra ingratitudinem versa tibi hac festiua
luce pro præsulea adeptamus Tiara, pro aurea
vota votis annectimus quibus te diu incolumem
perpetuo coronemq.

De Stylo

Quis modus est imitandi stylu et authores
imitatio authorum non modo sit a Tyronibus, sed etiam a viris
magnæ eruditionis, hoc quod sit modo ut res quæ fuit aliena
fiat nostra imo integra volumina dum committant authoris
nomen facillime amittunt nouis apumunt tum fit
dum alia elocutione et alia phrasi eorum scripta nostra facimus
vel ex solutis ligata, vel ex ligatis soluta vel denique soluta
manendo nouis sententijs et verbis ornatis unde imitatio
desinit fieri. Est expressio rationis qualis quæ imitamur
in operis huius perficiendo venit.

Quæ sit imitanda, cauenda et seruanda in imitatione

Seruanda hæc ut imitatio moderata sit ut præstan-
tissimos nobis aliquos Oratores proponamus imitandos de-
inde ut optima et selecta et non minuta imitemur
cauenda vero sunt ne sæpius utamur eo quod semel nobis
placuit, item ne omnia ex eo describamus vel prauam nobis

BIBLIOTEKA W.B.

exemplaria proparant vt ne stylo nostro ratione ad argumentandi accommodemus. Denique non plus curanda ipsa verborum significatio inclusa in eis, potissimum ne magnos imitemur authores quos assequi nobis impossibile est.

Quadruplex 2do Quotuplex est imitatio? Triplex enim est in inuentione 2da in Dispositione 3tia in Elocutione, quas imitamur in oratione quam tenuit inueniendi et excogitandi argumenta sequimur 2da ordinem naturalem et artificiosum singularum partium orationis et argumentorum obseruamus. 3tia denique imitamur si oratoris nostri ijs de figuris illustremus, periodorum nostrarum constent numero, demum ea de sententiarum et verborum varietate nostro sermoni insistamus. Duo posito

Dico imo duplicem Authores imitari possumus imo duo verba sola amplectimur 2do. de sensu verbis licet alijs efferendo vg hoc scelestus domi miserè mortuus est sic imitabor quo ad nostram patriam incendio et illegregie inuenibus nam quis celebrabit inclaruit sola vox luce indiget quam meretur 3tia duplex modus imitandi specialis plures habet sequentes placent. 1mus si uno simplici verbis eruditionem ponant vg loco Cicero ipse iudicas dicens reverebit palmam tragica aequitas 2da si sensus et verba eadem ponant sed numero Deus dicit agent ut ubi erat membrum ponat bimembris vel alia aliqua addita figura vg loco liberatis est Princeps dicas

dicas sitas profusa in omnes specie liberalitate Prin-
ceps Curia ab te quod Reg ostijs exeunt congiaria stio
cis proverbijs proprijs metaphorica et enthitchia sonunt vg
loco Pacem patriæ post bella et discordias inter immanes tarma-
tias procellas quas Turbo vg Moscho vitio excitavit
tereniores patriæ et quando restituisti malatias etc
as mutat sententia verba vero eadem retinent locus hujus
tantum ut mortem quo animo ferre nemo potest lugent
senatus mœret equestris ordo dicere imitando erditi hujus
hominis mortem æquo animo nemo ferre potest, gaudet
senatus exultat equestris ordo, tota Europa affecta gra-
dio est, floret omnibus in civitatibus, erigunt colonias, ædificia
ipsi tam restituerunt tam immane tam exitiosum bruta est dis-
se abstantiæ etc eo mutant quidem verba sententia eadem
retinent vg loco hujus dete facili ab extra contentione
certamen nostra familiariter tecum loquar, tu ipse
quemadmodum existimes vide etiam atq etiam et in te
collige, et quid facere possis considera tic
imitando dices sed dete inimicis pertinax adolescens
ab extra omnem contentionis acerbitate familiariter
tecum loquar, tu quemadmodum studeas vide etiam atq
etiam et quibus ipse progressus tibus et quos judices expecta-
turus sis considera. Etc Dum mutamus verba et sententias
etiam et figuras et numeros retinendo loco hujus atque in

officio persoluendo dissimiles, est ratio et pecunia debita propterea quod pecuniã quis retinet nõ dissolvit quis dedit non habet gratiã et qui retulit habet et qui habet dissolvit imitando sic at qui curia in bonis publicis et priuatis non eadem est qualitas, propterea quod qui priuata commoda statutis rempublicã nõ tuet, qui autem de communi salute est solicitus et patriã consulit et fauorem propagat Img sic pro sententia alia sententia, pro verbis alia verba eodem modo et tenore collocantur hoc auris sacra fames cogit mortalia pectora dicit nulla sanctus quod non violari nulla munitus quod non expugnari pecunia possit. Vbi sic ea de figuras mutatis verbis et sententijs imitamur sic vero dixit quid porro quod vendus est factus nõ est? at constat a quo at patet imitabor sic si quis vellit in virum doctum eradere quid si rasis vendus esse tis. Ut studeat? at constat, ut prudentissimos scriptores imitet, at patet, Img sic eadem argumenta eundem argumentandi dicendig modum sequimur Nomg denig modo sic vertimus Polonica in latinum et econtra v in aliquod aliud idioma duplicitur vero possunt ista verti v de verbo adverbium tantus potest servi Lang alijs verbis, nas sunt linguae tales quasi suas in hoc idiomate habent energias in alio vero ad verbum mutent, nihil valent hic exemplum Rni Pater Sarbiewski Kochanow ij strofa vertit.

Brzezina

Wieczna sromota a nie nagrodzona
Szkoda Polaku ziemia spustoszona
Podolska lezy a Pohaniec sprosny
Jedzie nad Dniestrem dziel lup zatosny.
Aeterna labes nec reparabile
Polonæ damnum, Podolia gestas
In pene vastare et dolendas
Pone Tyras numerare pradas.
Do Horatij oda lib: 3tij Asmæ Sic versa accipe
Odi Profanum vulgus et arceo
Fauete linguis carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos
Virginibq pueriq cantus
Prec stąd pospolity gminie
Gdy grac poczynam na trwinie
Gdy pienie nowe wuszach nie bywało
Panicom zabrzmią struny srebrzyste biała.
Li exemplus sit illud Do loniew Komusić śmiele
tobie się strescy. Chor po swu sic vertere cui comoliet
tibi in psalles minuetus Unde debeo volens vertere sensus
illig inquirere et penetrare et invenias ew: Alteri fortuna
famulari tibi neq dominabitj: v alig mihi lowtq audiet
tu neq Ciceronem loquens admiraberis. v aprs ewaculco
seruari a ranea etiã sineeb odi habet.
At pro prasti salutatio cujus piam viri magni in qua hic

Lensus

Sensq fuit: fulmen es de cælo lapsū qui hæresim tollis
non vero licet eo percutiamur ab ira numento dū nos in
amorē tui accendit non vero tabuit. Quem sensum imitando
tale fermo Salutationem Allegoriam.

Praxis.

Alij belli fulmina Sapiones volant nos te fulcrū nostra
et fulmen hæreseos veneramur Illustrissime Dne
fulmen non solū Carthaginis sed universæ metropolis
hæresi Ecclesiæ Patriæ et nobis salutare, quod dū ex
alto gloriæ suæ ad nos se demittit, nos prosternit
vero in veneratione et tibi trium phatori hære-
seos non solū in trium phales signes corda nostra
sed in ardescentes etiā accendet affectu ut diuti
Supremus Numen ad tutelā suā reservet Ecclesiæ.

Caput Primum.

Rhetor Docens
In particulari

Iliadem in putamen Nucis mare in concham Solē in pun-
ctum transferre, dū hoc caput aliquot chartis comprehendi
re intendo, impossibile nimū quisq; judicat fieri, ego Deus
ut tam ampla materia tā exiguo capite et tā breviter
pore extradat, proinde magis necessaria trademq, Sparsim
quia jam aliqua ex jis dicimq capite antecedenti partim
quia in parte 2da ubi de Rhetore Polito sermo nobis erit

tinnuemus. Hoc capite breuissime attingemq tria genera orationis Demonstratiuu Deliberatiuu ac Iudiciale.

Articulq Imq

De Genere Demonstratiuo.

Demonstratiuu genq aliq dicit nomine Exornatiuu seu Epidictiuu in quo laudat v vituperat aliquid. Materia huius generis est posita in re bq quq laudandq v vituperandq sunt. Finis huius generis est voluptas aliqua quq percipit ex contemplatione obiecti pulchri v odium et molestia percepta ex consideratione obiecti turpis et deformis sed hoc utrumq ulterius dirigit nempe ad finem quiesq v commendatio virtutis v detestatio vitij quq utrumq ab oratore debent persuaderi. Hic tantus agemq de Elogijs Encomijs Panegyri Prefationibq et ad ea spectantibq

Sectio IIda.

De Elogijs.

Elogius lato sumptus modo pro quacunq laude accipit, Ethic sic sumimq cu propter affinitate styli etia Epitachia includamq hic etea non debent propriedici Elogia

IImq

De Elogio stricto

Elogij nomine hic intelligimus discursualique sententiosum acutum et eruditum stylo concisiore conscriptum. Oratio taliter scripta posit aliquis dicere libera Poesis et quodda Epigramma continuum et multiplex sed lege Poetica soluta nisi frequens Epigrammatis levitas ab hoc illa nomine Elogio habet tres proprietates. Primo Est brevitas orationis sed styli. 2do Acumen quod in qualibet linea debet esse vel vara a brevi eo. Stia Independentia unius Puncti ab alia quod Lapissimae est suo acumine tamen omnes ad idem spectant argumentum sicut in oratione soluta plura argumenta ad suam probandam propositionem. per acumen hic intelligit sententia vel Problema vel adagium vel dictum alicujus authoris celebris vel fragmentum vel versus authoris. Eruditio vel lusus variorum in verbis. Lege Emanuel Thesaurum Masculus — Jens Lugvare P. Tredzianow Stej proshlo vero potest legere Ciceronis Plutarchi et Senecae Philosophi

Observanda praeterea hic in Elogio primo quod sensus non modo acutis sed etiam moralibus magnificis tropis elegantibus allusionibus ad nota eruditionem vel dicta veterum abundare possit. Insuper loci dialectici definitiones pulchre et acute festivum adhibeant. Sic de Julio Caesare dicit quod sit lux Caesar pater patriae Romanus Alexander Mars Latinus etc ornans praeterea multis distributionibus circumstantiarum sive nominis sive actionis etc et cuilibet ejus parti suum substantivum vel adjectivum vel verbum

brevis

breuis aliquis v similitudo v appellatio adjungit.
vg Decaligula Cesari ut magis ortg ut Cæsar vixit
fortior infans quod adultg. Dolo figurad Elo-
gijs seruient compar Anthitheſis Patronomasia
Distributio et alia quod festiuitatem aliquo hyle
habent et aptad sunt Acumini et nerues oratioi.
stio curandu tamen est ut laudat aliquo acu-
mine v dendentia v insigni aliquo sensu.

Illustres quid jas composituro Elogia faciendas &
composituro Elogiu, Imo consideret an unus aliquo
predaru factus mirabile aut nouas laudare velis
an vero Elogij stylo multa predara facta illius
totas seriebitas egregie et sancte acts recenſere
Vltimo modo componis invenias causas ingeniosas
facti et acutas eruditiones etc quibg habitis hi-
omnia disponc stylo conciso observando inferi-
ptione Elogij ut v arie dispositis Gnelis conceptus
conceptu opponat sententias seorsim ponant uti
et sapientad dicta, assiomata, scripturad verba evi-
dentes plauita etc si vero hoc ipse facta habent
partes suas et sit diuisibile Imo de una partedis-
curendu ingeniose, sententiose, erudite post ad aliam

Elogius inchoari potest omni
quocunq; materia poetica — v per modu narrationis
v per actionem rei aut personæ v per aliquod dictum
rei v ex abrupto. 2do si scribis elogium supra
totam vitam alicuius incipias dicturis 2do dicta pro-
xime post quodvis punctum vitæ aut actionis ponere finem sententiæ
finem aut acumen finem eruditionem donec venias ad
finem qui finis elogij avarus potest ut quantus potest
claudat alia aliquid de sententia adornata proverbio
aut quocunq; illustri sapienti aptet
et hic componendorum elogiorum communior et vulgarior
est modus. 3tio scribi potest elogius non ita
paradoxa opposita sensui admirabiles, sed solas
acutas rationes ponunt una absoluta brevissime
ad alios et sic conficiet elogio. 4to hic modus
varius construendi elogij et planè ironicus cum aliquis
laudando vituperat aut vituperando laudat. per-
hunc modum elogius taliter componitur si quis inten-
dit aliquem vituperando laudare ijs utatur modis loquen-
di in contextu sermonis qui primo intuitu videtur laudare
vituperium attamen trahat ad laudem sit de aliquo
eximio gloriosi diu meletatore dicat magnus prædator et
etraptor

et vaster non humana sed ipsos rapuit ho-
mines infimos in admirationem pares in mutationem
virtutis majoris in veneracionem quod si toti vitæ unus
vita fuerit non sufficit titulus potest et Alter et
et Stig poni, donec omnia explicent, quæ laudare inten-
dis, licet in vituperando per laudem. Nunquid non
illustrissimo Natiuitate sua illustrauit Patriæ morte
extat publica cujus causa erat calamitate obitus com-
bustione inflama. Denig seruient hijs quæ dicta sunt
de alijs. Solet his elogijs titulus præfigi qui in ipso
legendi exordio monstret actumen vel encomiastica
objurgatio, vel encomia vituperans.
Nota quod in elogio non tam particularis sed transi-
tionis quæ rerum species nexa scribunt, vel solute
per modum carminis postremus est utilissimus sit
solatus elogius S. Stanislao Epi. et Mar.

Praxis 1ma

Justitia præsides multos habet Patronos sanctos
Stanislaus adeo Cracouiensis Antistes mortuus
citare testes coactus est ne optima causa caderet
præsidis à Petro viro nobili emptus fraude amica-
rei ejusdem prope perdidit, nisi illius ipsius Petrus

trienius mortuus ad judices rediviros, quem nemo ulli
intestabilem ausq est dicere ~ refutare vitiosa
seu vergine dex, imperandi ignarq regulas flectere
seu pauperum tabernas seu regum palatia metiret.
In omnes peccandi licentia Boleslaq rex provec-
rat, quem neq quidquam admonitus Stanislaq pios
trius mouit. Non erat Rex huic q vo pro
ferendo sed vindicta spirans satellitib, ad aram
stanti victima objicit ipq territus Diuina virtute
vim affere prohibitis ipse cathnificis manq occupat
et laniatis a se Antistetis membra dispergit, da-
mnarunt crudelitatem ejus aquilas, perpetuis
excubijs reliquias custodit donec miraculo adle-
stiq luce exstiti mortales eas in urnas componer
das legerunt, exercuit pietate Diuina manus
lacerosq inter se artq ita colligauit, ut nullos
crudelitatis vestigia superesse. Non sustinuit
impius Rex tas luculenta in sanctis suis exi-
probrationes sed regnum exilio mulctauit, omnia
hominum odia cui Stanislai triumphus etiam aqui-
lis augerunt

Praxis 2da

Qua laudat mira Ludouici in adeundis peri-

culis

aulis fortitudo.

Omni ausus hora provocare fortunam
Actus conatus eius omnes ita contexit
Acti ijs se obnoxiu ne sciret obnoxiu.
Se ipso loricatus animq
Omnia prestitit indiscriminatim non vocatus
Ubi fortissimus primas volens
Ubi primi legius est
Eligere potuisti postremas
Ferui esse illis
Ipsam mortem credas
Adeo interrit
In eius se tamen lusit
Exemplis sui violentia
Ferstem ipsis Achylem fieri coegisset
Si imp ere solitus animis se sequutos
Vt ejus emuli fortitudinis
Ad prope ad fines accederet temeritatis
Ingeria cus sane eo usq
Progressq lex est
Illa parendi necessitas
Nec gregarius ulla mercedis amicitas impulisset
Animus se totus suis ita devouerat
Sed Vt ebos jam non solus authoritate
Ipso etiam vellet corpore tegere

Eo regnante
Vix alios agnouit galia metus
Quas ipse hâc fecit tantâ securitate fecisse
Pro uno nihil sibi timere
Omnes omnia metuebant
Nunquas pro de virtutis præstantia dubi-
Semper de fortuna & infidelitate soliti
Absumpsit tamen omnes
Erecta in hostium metus
In omnem seruia natio
Neunus quidem pisandus
Cui odiosa videri jam non possint pericula militi
In tot exercitio munerat
Quod usi adeo cara fuerunt Regi

Horatius Itia

Complectans totas Ambrosij mediolanensis vitas
Ambrosio requas nomine dulcior
Mel ante habuit in ore quas voces
Aureus gloria nobilis nobilior sua
Christiano ante capit ipse quas fieret
Et pro Rege destinato Antistes
Sybiratus virtuti suas
Quod latere nesaret effugere
Effugerat,

Jic ea fola

si ea ob[l]y suffragia delegissent
Laboribꝫ suis alienos assumens
Nulli non intimꝫ omnis sensit incommoda
Ita miseros audiens ut felices dimitteret
Ita feliciores admonens ut linqueret infelices
Principibꝫ eque ac utilis
Venerat ut Patres correxit ut Pater
In hoc verendus
Quod contemneret neminem
In hoc timendꝫ quod neminem formidaret
Christi causa reputans suis
Ut depressa erigeret & ꝫ depressꝫ
Facundia hostes deterait constantia fregit
Aures sua[m] & Athenas nulli
Vocem omnibꝫ exhibens
Fecit in certus
Audiendo[rum]e magis profuerit an dicendo
Vocem virtute corroborans
Disertissimꝫ etiam cum taceret
Nunquam avidius optabat audiri
Quam cum diutius esset auditus
Probis factus ad hos flagellum improbis
Urbem suam eo meliorem reliquit
Cum deteriorem acceperat
Deficiente natura nulli defficiens

Ita prædales se esse meminerat
Vt senem se esse nesciret
Quorum honores expetierat venerat exercitus
Exhibitos alijs honores promeritq
Vitam mutauit cum est visus

De Epitaphijs.

Sicut Epithaphia ita et inscriptiones de quibus sequenti Paragrafo accedent ad Elogia ijsq sunt vicina ideoq expedito Elogio ad Epitaphia accingimur

Dico primo. Epitaphius est oratio siue prosa siue ligata in defunctorum Sepulchris scribi soluta supra vexilla pendentia debet in ea continere nomen mortui gen mortis gentis familiæ et factorsq præcipuorum breuis commemoratio id vero hæc oratio laudes vituperia continet tumuloinscribenda; ante initium Epithaphij solent hæ literæ inscribi D. O. M. v Æternitati Epitaphius infine exprimit ejus nomen qui illud inscripsit, potest etiã omitti quæ vero sit Epitaphiorum materia patet nimirum laus vitæ bene actæ. Varijsq modis hæc materia potest tractari in uno præcipuo

Dico 2do. Tmo Modus disponendi naturali et simplici dispositione in qua iuxta naturæ ordinem ætas, officia assignantur scripto nomine ponat Natiuitas, Puericia, Adolescentia, officia naturæ ætatis Senectus et mors 2do Versa dispositione ordo naturalis non seruet actionis in laudem mortui adductarum sed aliquod punctum insistreant atq tota vita propone subtilitate v occasione reducat constituit aliquando Epitaphius moralis aliqua doctrina breuissima oratiuncula v carmine comprehensa. Talis illud

mortalia

mortalia Claudo Wesotowski Biatostoky Mareschalco M.D.L
posuit. Ftes aliquando ipse mortuus inducit de se lo-
quens ad viatore aut lectore & eos monens & suadens et me-
rita recensens Parentes patriæ consolando et valedicendo ijs
quod fecit & simpliciter in persona hominis & Allegorice se fin-
gens aquilas evolantes ex busto sepulchrali & felicem renascentē
& quidquid ex proprijs stemmatibus desumptis. Jam vero instru-
menta sua apponebant picta pastori baculo venatori canis &c.
matico etc. Unde etiā hæc ipsa instrumenta loquebantur
nunc loco horum stemma cujusq; boni potest. Aliquando pa-
rentes & Amici inducunt defunctū alloquentes et deplorantes
eius valedicentes. Aliquando etiā ipse alloquitur viator & sepulchrū
& stemma & defunctū et & sibi ipse respondet & inducit sibi hæc
respondentia.

Nota 1mo. Partes Epitaphiorū aliqui 3 assignant, Exordium Narra-
tionē, conclusionē. Exordiū debet esse brevissimus & per allocu-
tionē viatoris vg Staniator et lege quod mihi hodie cras tibi &
cesaliqua sententia vg aliorū victor & scriptura contentū corona
æterna exuit victor fui etc etc Ista pars narratio et describitur
hæc & respuncta & maximè vita anteacta. Stia conclusio quæ licet
est artificiosa sed est adhortatio ex scriptura & sententia ali-
qua & hæc te volui viator hic te confidere et habere etc.

Nota 2do si verò scribis Regis Ducis etc Epitaphia tuū Majestas
personarū amplitudo et auctoritas spectanda, unde ornanda
sunt verbis et sententijs exprimenda sunt, gen⁹, res gestæ, educa-
tio, sapientia in gubernando felicitas, religio erga Deū, pietas
fortitudo, iustitia, clementia, cognoscendo

Dico 3tio. Epitaphia solent esse non tantū seria, sed etiā ioca

nonnulla

non modò hominibꝰ sed etiã animantibꝰ, ut, equis, canibus, auibꝰ, imò etrebꝰ inanimatis. Vtde omnia meliꝰ gãtebunt ex subiectis Praxibus.

Praxis Ama.
Ioannis Fauasij Gallis Mareschalli.

Epitaphium.

Peruisite Phdra iacentem ciues
Dugne periit ille non gloriã.
Ejus nihil miserandum in morte
Cujus in vitã inuidenda sunt omnia
Flente tamen Principe
Sine lacrymis priuatos esse non decet
Quas gratuitas dedit ipsa serenitas
Vos habetis.

Epitaphium Idem
In funere Margaritæ Principis.

Margarita sereno genita cœlo
Plumio deficit
Vitream ne putes
Quod vel in tumulum lapsa frangi non potuit
Integritatis inuicta laus patitur
Pretium aliunde non nostri
Ex hoc uno coniices.
Quod qui non nisi bonas emeret Margaritas
Hanc ut redimeret
Se ipsum pupus est vendi
Amissam post hanc cum ne lugeas
Habes ubi illam inuenias

Ex Dei mandato

In Dei manibus est.

Alium Epitaphium.

Novo commensus civium quos fœda lues peremit.
Heu quod unus hic tumulus domos capit
Spiracula mortis hæc sunt
Ampla quidem
Odiosa in epitomen minuentis
De ingenti novo commensus colonia
Quos fœda lues abduxit e mundo
Hæc solus univeliquit analecta
Vitam multi suffragia postulant
Avarum fiator te nolo
Justus non es si negas omnibus
Quod vel singulis debuisti.

Alium Epitaphium
Framea loquitur De Milite.

Acuta fui olim framea
Sed nunc ad mortis saxus hebetata sum!
Fulgebam olim splendore Martio
Ibi X. X. X.
At nunc rubigine ferri corrodor
Timebat me hostis
Sed quamdiu me brachium Domini X agitabat
Jam eum Domine de fœda bello et victoriis
Hic quiesco.

Alius Epitaphius

Tum Epitaphium
Cani Regis Sigismundi Tertij

Viator
Quid sepulchrorum cernis
Canis est
Hoc honore dogma visa etiam in bruto fides
Regis ille fuit
Ex sui generis animalium mento futurus Rex
Nisi hostis esse maluisset
Vulneribus cede in multos grassatus
Quamtamen gentilis sanguinis injuria pari fero beneficio rependit
Ferocissimi Leonis agminis singulari quendam certamine confecto
Felium quoq; generi infestissimum
Nunquod hunc victoria gloria quidreret
Sed infidiosis eorum per noctem et tenebras molitionibus
Insita generositate infensus
Etetsum inferiora animalia haut fere ira dignatus
Superiora adiit regiarum partes deprehensum dilacerarit
Natus id supplicij meritum
Qui patrias sylvarumq; desertor
Aulam et vana ambitione preoptasset
Regijs vestigijs semper accubuit
Seu custodiæ seu venationi
Cultano domen fuit
Barbaris Regibus solenne
An quod insulis magni Sigismundi sit

Ast hic jus

Ut hi ejus Regia id olim sint
Quod ille fuit
Ejus manibus nihil est quod preceris hospes
Nullidum nusquam sunt
Sed optimo Principi Deum precare
Quam meretur
Quo regnante
Quod vera virtus præmia non expectet
Si ejus umbra in bruto pretium habet
Curtius Leo, Illustr. Monumentum hoc
posuerunt Sodales

Ex Delicijs Orbis Francisci Pavini

Epitaphium.

Inveni portum spes et fortuna valete
Nil mihi vobiscum est ludite alios
Hospes eram mundo per mundum semper eundo
Nunc suprema dies sit mihi summa quies

P. L. Iglia Jo. Cosla.

Epitaphium Anum Philomelæ

Kiedym żonaty wpoznoteciach iastrzębiego
Mowitem żatoliście te słowa do niego
Kiewinnym ia śpiewaczek mało na mnie zwa
A on ie przecie wgarsto dobry kęs do kęsa

Epitaphium Equum Vetuli Litigiosi

Ives habuit furias aquæas sed vespia manes
Ut petijt, ferias quatuor orcus habet.

Stilum Epitaphium. Diuiti.

Ja Bogacz ktorym Bogac miał posyć mienia
Lecz mjałem go miał w sercu mało na sumnienia
Hic [illegible]ci miłosierdzia do nieba iak pismo rzetelne
Snadna droga iak linia przez ucho igielne.

Stilus Epitaphium Anni.

W tym grobie baba lezy patrz inne mogiły
Jako po sobie trawke zielona puscity
Matey gdzie baba lezy urosły po krzywy
Owoc niebarzo dobry ziarno Diabeł dziwy.

Stilus Epitaphium Joanni Fossa ex Lumo Poëtis studio ad insaniam reducto.

Hac sunt in fossa Fossa mirabilis ossa
Cui fibi condendo versos cecinere comisci tbrum.

Stilum Epitaphium Darco.

Ju skonera legł Charon go powiozł do Kocytu
Nie płaci od przewozu y tam skonera y bu
Co widzę persona da charona rzekła
Ja zanicego zaplacę zawiez go dopieklo

Stilus Epitaphium Philosophia Magistro Grammatica ne rescienti

Hic jacet Magister noste
Qui argumentauit bis vel ter
Semel one Charent
Vt omnes admirarent

Bis in die pesto

Pax in pulsesorum
Requiescat in secula seculorum

Unum Epitaphium. Gorioso.

Tu pianica leży ale tylko ciało
Dusza nieuiem ieśćli onieba dostało
Mettde pewnie w niebie iako y naziemi
Zamyśla o dla zwady dziwi przepianemi.

Inum Epitaphium. Eidem.

Wtym grobie leżo kości y zeby
Tego co piwo nad lewar do gęby
Nie przeto śmierci że umarł taiq
Lecz żemu w grobie pić niedostaie.

Tertium Epitaphium Eidem.

Gdy cwaneś urodził w karczmie cię o korzono
Zlechtego odgorzałki na słomiu złożono
Gdy cie mijaiąc dziatki dosyć tego żałobie
Jeżli niemożesz płakać — na grobie.

Quartus Epitaphium Ductori Pedituś Gotmistrowi

Wtym grobie Pawny Gotmistrz odpoczywa sobie
Buzdygan y chorągiewka Mars oddaię tobie
Duszę Bogu ieżeli cudzemi wołami
Nie zaiedzie do pieklta z Pany Gotmistrzami

Quintus Epitaphium Furmanowi.

Wtym grobie furman leży ieśli potrzebno

Duszę iego, w błocie iey mieysce naznaczono
Do ieszlitam iest pieklo gdzie Diabli mieszkaią
Furmani czerto Diablow w błocie wspominaią

Item Martino Lutero, Epitaphium.

Martinus Laterus hic situs est nec monachus nec
Maritus nec sacer, nec profanus, nec imperator,
nec subditus, nec stultus, nec sapiens, nec probus,
nec improbus, nec constans, nec inconstans, sed om-
nia, nec in urbe injuri nec in casnobio, nec in mun-
do nec domi nec foris vixit sed ubiq, nec vigilans
nec somnians, nec interdiu, nec nocta nec astate,
nec hyeme, nec in juventute, nec in senio mortuus
est sed semper hoc illi neq encomium, neq convi-
tium, nec in prosmiis, neq in podram neq flens, neq
ridens composuit sed proiecit amens nonamens sed omnia

Item Magistro Doctori. Epitaphium.

Hic jacet Sodocus qui fuit Romæ cocus
Doctor in partibus magister in artibus
Ex gratia speciali sepultus in hospitali.

Item Epitaphium. De Obrioso.

Tu leży Jan Piwnicki w beczki mu za dzwonce

Gesta

Gdy tym gozdziem a przenie stawy mu ochrocie
Zaswoy grosz miat sie dobre kiedy Zmartwy chrystanie
I pytaią co zrobił: rzekenie: pitem panie

Alium Epitaphium Eidem.

Tu leży Jakub Z Rożyna
Zmarłem upiiwszy się winna
Taki żywot pogrzeb taki
Nielepsze mięso niż flaki

Tertium Epitaphium Eidem

Dissoluitur in poculo
Naufraga vitae ratis
Hic aurea hinc Stygium
Peribis Palinure.

S. Stius.

De Inscriptionibus.

Licet Inscriptiones differant aliquomodo ab Elogijs quod personis seruiunt et Epitaphijs quod sepulchris inscribuntur, hae verò diuersis rebus tamen quo ad stylum huc aliquomodo spectant. Possunt

vero

vero ꝟ solute ꝟ ligate inscribi si primo idem seruat
quod dictum in Elogio, si ligate debent esse breuis
sime imo quandoq; una voce persolvunt. Vt patet in
varijs simbolis, annulis libris, candelis sic illiqui-
dam inscripsit attenti dum alijs presum mihi consu-
mor, sic Carolus Fridericus Dux Illa censis pro
simbolo habuit parmam ut scutum cordibꝰ humanis
plenus cũ inscriptionibꝰ. Hic Murus Aheneus esto hãc
tamen bona inscriptio habet quã ꝟ sine carminis ꝟ fa-
cadozo ꝟ sententia constat non totum tamen quod
in libro est explicetur peream.

Dico xmo. inscribunt mensã annuli, sciphi tormenta, vo-
xilla, campanæ, cultri, tabellæ etc saltem duobus
versibus ꝟ quatuor debent absolui, si sunt longiores tum
sicut breue Elogium debet inscribi, et hæc insignibus imagi-
nibꝰ Colossis obeliscis scribuntur.

Dico 2do. In longioribꝰ hæc duo conscribenda xmo ut Acu-
men ꝟ sententia ex materia quam inscribis emanet ꝟ
2do debet esse allusio ꝟ ad rem ꝟ ad opus exemplo
illustro.

Inscriptio Ama.

Pius excitatus mediolani Eminentissimo mortis nomine
Cæsari.

Supra montem positas urbem.

Carinus

Clarius iam micare parest
Quando in occidente rubere mons cepit
Regendo mundo nati sunt montes
Athlante iam fatiscente
Montem altem parat Hesperia
Cui mundus impenat,
Roma amplificatur Urbanus
Qui supra septem montes
Augustae arcus aquilas statuto in monte nidificant
Eminere iussit Octauus
Cui ipsi plaudite ciues
Ut de illaesa laetitia
Inde vestra securitas.

Ida Inscripto

Arcus triumphalis eidem.

Augusti victoriis Caesar
Assuesce triumphis
Et Caesar et priuatus esse non licet
Ad primos Romae regimen
Per secundas ascende
Aspice sublimia quoq; ferunt ut crescant
Eminentia titulus alijs
Monti etiam natura est
Si virtuti praemia non respondeant
Merentis gloriae prede
Non tenacitatem debentis
Vel uni Ciuis honestando non sufficit
Triumphatum mehadhuc illa tecus

Imo de te
Quod modestiæ tuæ vicerit vitij fuit
& in iustitia tua inde etiã felicem fias
Ingredere igitur
Quod iterum Cæsaris sedes est
Etia, Inscriptio Genethiaca ad
lores Templi Iani
Patuerint hac teng Iano fores
Augustus alter exoritur
Qui eas æternum occludat
Iane funesti Ingrs extinguendus
Iano suo piaculo accendit
ferte ciues
Decordis ardoris & rogo suppetias
Eo sublato
Astreæ et telo ne possitis
Iam habetis
Eta Ludicra etiã posunt esse
Sic Status illustrissimi vir a Domino Bellotti exstructo
Varsauiæ inscripsit
D. O. M Dominus Belotus
Nec sanus nec ægrotus
Fecit sedere Virgines abrigé sedili
Deus parcat si velit diligi
Eta Cultris inscriptio.
Noy noz Katolik mnie iednemu Stu
A podług Ewangelyey niemoz Edrugiemu.

6ta

Sta Anuli sponsorū
Palee edobi y oraz deree koronuie
Dwoygu dorze czyniąc dwore wraz oraz krzuie

Ima Vitro impleto carente fulore vulgo
zodbito stawiano
Vtrquites minoge Aiato bie o bie
Gadayzemi kto uiece y w hym zaz kodzisoke

Sta in vestes gallicas abyz oapsis
, Vulges habent fouea s w pis mie to mamy
Vciebie lysi kuntuz przenieniema iamy

Ima Breuiario in scripta
Breuian iako mniemam od breuia zwany
Dorzdługi zdniem gorzdnym kapłani skonany

Sectio 2da

De Encomio

Si in alienā mese talis imiteremur, Cetera Poete dus scripsere mecentabig Encopia in infinitū iremus encomiorū modos enumerando Proinde Rhetorico

§. Vnicus

Quid sit Encomiū apud Rhetores et quas circa ea seruanda. Encomiū est laus et predicatiū alicuius, et proprie quod ex multis eius virtutibg compingit. Solebant enim Encomia cani et dici victoribg in quibus occasione recentis meriti vepeti solebat quidquid

illi laude digna gesserint et hæc laudatio proprie encomium dicebat, nunc vero latius se extendit, quia quilibet res etiam vilis laudari potest ut lutum febres pallices die formicam Melanton, majoragius lutum Scaliger anfere passeratius asinas encomiabant et per hoc differt à panegyri in qua una actio magnifica & plures alicujus personæ locutiones subtiliter efferuntur. Ab elogio verò per hoc differt quod in eo sit stylus acutus breves et tersus conceptibus sæpius abundans, hic non requiritur, sed sufficit scribi potest.

Dispositio verò hæc solet esse ejus primò debet poni exordium hic idem q Seneca quod alibi diximus de exordio. 2do ligatres quæ laudes tunc ipsius rei causa origo et effectus donantur sive verò persona tunc familia patria naturalitas genus consanguinitas linea etc. 3tio ligat res tunc adueniens. 4to quæ sunt ejus proprietates quæ circumstantiæ et sunt ponendo, si vero persona tunc bona animi fortuna corporis, studia loca, ars etc. 5to instituit unius rei cum alia & personæ cum persona comparatio. 6to denique conclusio.

Exhortari vero potest fere ijsdem modis quibus exordio de quo diximus cap. 1mo Artis 3tio Sec. 2da. 5 1mo Quintiliana: præsertim vero si consideraveris proprietates adjunctas effectas rei ab his in horre posterio vg resistimetas et terminus incursus gloriosi Litvani Rebellionis. 2do si plura ejusdem generis adverso talia, cum quibus res tuam comparare possies et ea rejicies tuæ rei & personæ illis rebus & personis differendo vg Amo indolem Macedonum dignam solio plus tamen Litvana, jactet antiquitas Alexandrum

dru̅ modica tamen ille laude meret, qui pridem
gloriosiorem eo palmam prædripuisti in tua indole etc.
Stria li v̄ rem qualem laudas dvaliare v̄ personas u̅
alia compara? v̄ alijs pluribꝰ dine rejectione vgsta:
beat odores suos Arabia, smaragdos Erythra, Leones
Arcadia, Hircania Tygrides, Inthia elephantos at Colo.
nia habet Heroes. Ato a figula aliqua præsertim
a vehementiore. Prædipuum tamen Encomij modus
laria est v̄ sententiæ expolitio. Sit pro Praxi oratio
en laude Sancti Ignatij et Xauerij dicta pro festo con.
firmationis 12 Martij.

Præludis

Icarid temeritatis præcipitia ad hos soles metuo nouus
Phaeton. Accensus portentosij igniby eos lux extinguen.
dis sæpe præludet imperijs. Indices enim priùs iratas
flammas in his funalibꝰ proponit sauibꝰ, quas euersarus
urbis sepulchra, funesta Prouinciarū busta, Regnorū
sequent funera, exortus nuper cometa fatalem Cutiña
non vano augurio Othomanicā lunā portendat occasum, ut
quibꝰ illa lernibꝰ totus sua capacitate impleve cupiens
impetijt orbem, idem Christiano orbi subiecta jugo por.
tare debitu v̄ erubescat, est eadem funestos alijs infausto
quia futurā felicitatis prodromos transire ignes v̄ ex
Boethleemitico terrā solis aspectu videre est, quos v̄
ideo exortos dicere, ut lux veritatis illuscens fortius su.
perstitionū fugaret umbras v̄ ut arcanus Incarnati Dei
mysterium ipso sole humano generi clarius appareret v̄ quod
ipsum Numen benigniore tunc humanum genus aspexit

oculo- cui nō pervancellos aut per tenues fibillumen
cōli videlicet oculus intensius et avidius sub nube humanitatis occultatas aspiceret deitates. Quid etia hodie
benigne respiciens agnoscat vultus qui duos solos in Europa
quia societatis Jesu cōlo extra alios regiones produxit
captum. Aureas dierum horas spera Romana Pelagio
Et iam solifugi serpentes Lucernas et Lumina intelligo
ut de filio tenebrarum esse probent, et Concilij tridentini
et Ignatium solis meridiem non ferentes latebras et
antra quadrant ut securius venenatis morsibus in
audaces invadant, aut nihil hic tenebrarum latere potest
cui nunquas occasus Papiri soles Ignatius occidente
Xauerius orientem uberiori radiorum influxu beant. Spe-
cta te Tiara docilitate prima huius diei incunabula in
occasu, si tamen occasus dicendus est ex quo plurima fide-
ra cōlo oriunt, et prima huius exortum horum si-
derum in monte Martyrum conspicietis in quo vel
cōdeo suam posuêre stationem, ut efficatiores ra-
dios ad Hæreseon umbras propulsandas ex
alto diffundere valeant. Compelle jam etiam
in ortu solis obscura Superstitionum Mater
India vel Tartareas persecutionum umbras.
oppone tuam soli nostro Xauerio caliginem
premet his non opprimetur Xauerius imō clarior
ab oppo-

ab oppositis elucescens umbris durag hac ratione eum Apostolici Zeli sui concipiet calorem quo totus Oriens non pœnitenda ruina sed cineres Vemagnoscat et fauillam, etiam occidens simili correptus exardescit igne, è contrito ille perdidit Ignatio sanctior Diuiniore scilicet Phaetonte qui casu suo (cæpta tio sum sibi æstimaret mundum humana cupiditas) totum orbem ad cineres pœnitentiæ exareret, ut vel sub his cineribus Diuini amoris latens fauilla magis lachrymarum consterfis ignea ad Deum erumperet nisi verius hi cineres pretiosa arena appellandi sint, quot ex ea tot in inveteratos vitijs Mones extra Thebeas Equino recoctor gratulemur. Quid ni sub illis recoqueret radio, qui plurimos in a peccatorum mutatorum

tos Jhoñales eñ deoq; examines quod vaptus ille è eñ lo prometis ignes facere nisi in fabulis non potuit sua Diuina virtutis Emula virtute animauit. Quis iam ad tantum Jumen ecucurrens eandem quā et solis est imo majorem efficatiam non tribuat, quigeneos etiā quia ad malū obstinatos solo vadiantis vultus conspectu in aurū transformauit sensitejus in un aterra nobiles influxus qui exsentibq et parvulis gratos Deo quia odore virtutis fragrantes purpura verecundiā nitentes, niueo asperitate cordis candores conspicuos flores Jua luminis eduxit activitate ipsi solinostro in aeternitatis coronā cesuros et quā tā remota extitit ratio quā à calore ejus sese absconderit quo solis nostri radiq n pertingeret, qui ipsa arcana peccatorū penetrando secreta cordiū perspiciebat et qualis sub diei authores diuersas assignarent regiones archetā Graphiis exhibe ipsa tamen videta quia mutato solis nostri ardore in illis remotissimis luxēre prouincijs unus sibi ut multis testibe Ignatius fateant, est necesse ipse splendor quo tantis ad aras resplenduisti magnus tuā lucis est argumentū. Impetrans ille

claustri

claustri v cui ipso Ignatio in aera sublimi adsuus erumpebat
centrus. Itie illo extra fabulas Phebo quod nullo inconstantis
Dei furor efficere potuit effecit felici spirè non unus proprio
ex exterioribo tunica in ipsa exuendo voluta et ut hoc expeditione
sectiores ad coronad gloriā curerent antagonistas. Atchen quo se cecō
mentius proverit furor in tenebris cgs le non es restituta in cōnobio
religiosa observantiā diem, infirma non ferentes putulla, in thetis plagis
lucae ae si nubes quapiā solē nostrū obtenuant, cadat alter solem nostrū
occasui subiacere arbitrantes cui brato gladio aggressō ipso Athene in voces
resultante, quo vadis infelix dicit ipsa astra contra nitentes contra fieri.
Negate exculati in probitatis tenebriones solē esse Ignatiū qui v
ex eo solē se esse probat quod nocte lemoru spectrorumq matrem
non ex collegio tantus Laurentano, at ex ipsis animal nunquā reddi:
turos tenebras eliminauit, ut continua die gaudere possint patre
luminē. Cōtemplemini addicta cōlis animā hunc societatis
solem, et eam non in linteo cū procis sed militaria vita in ani:
mo depingatis nam deterreat vos ignes Ignatij vultq nouit quan:
do iste Phebo suas luces deponere et deficere etiam ut plures fi:
os habeat imitatores, quam quam isti defectus quos v extasis v mor:
tis umbra vocabulo ambrauit majores illi pariat serenitate quā morta:
lium animis illucescat quidem sunt stellā illā quā conjurata
societate supra defuncti Ignatij tumuli apparuere anno
magnā sub mortis umbra indices serenitatis magnæ et ille solis
nostri argumentū quā tum humanis affectibo (quasi sui luminis
expudet ad solis nostri sentia) sunt exorti nam occumberet
Ignatius, at quam e Divinitatis particeps Ignatij. Abripuit majo:
stas, ut occidenti intentus tamdiu ad orientem non respicerem,
En iam illa lauerij virtq cui illuminando totq non sufficit orbis
cuius radijq ubi nihil humani propter hominē fuit omnia ad huma:
nitatis formas transformati, a superstitionis magis quā à corporis fu:
ligine deformes et hi ages mortis et inocentiæ candore dealbat primo
quidem ortiens cælus viderat, at tenebris imineriis involuto sua erubat
in luce adeo, ut et infortunatis insulis nunquā fortunatius sit experto die,

Etiam inter

Etiã inter congestas opes Iaponia pauper esset, inter gemmas
siscaria ora viles intus valeres umbris, nisi tuum splen-
dorem à Xaueriana virtutis radio verus anima accipe-
ret. Loquantur illius efficiatia barbaræ gentes, etiã sibi certius
quod fabuloso Neronis colosso erigitantis solis beneficio
euenisse fatebuntur, quando ad lucã cordius saxa in reso-
nantes cõlis melodia sunt resultantia, radius solis nostri
fides est ad cuius contactũ non tam monumenta rupes, sed
protensiores è rupibus barbarorũ mentes uno passu Heroũ
certe altiũ à terra ad cælũ à vitijs ad virtutes sabere
commotæ blatorũ ingis quadrigis, pecabundas scilicet
sylvas nescias inuisitatæ coacti, et saxea corda non inthebas
sed impulchrũ Deo palatium confluxere exornanda pulchrioribus
orientes [illegible] ad unius mutuũ unionẽ dissidentibus com-
positis animis, in æstimabiles illas vere dixeris Margaritas
quod illig gloriæ valeant ad coronas. Definitæ rectitudi-
Philosophi olim esse iustitiæ oculus Xauerius est perque
despectas dudũ orientales plagas benigno intuitu respexit
Deus, definite mundi animæ ille Empedocle. Xauerius est
qui tot examines ad Heroïca facta animauit, ut ipsi cælo
rim inferre non exhorruerint, illustrissimas Dei umbras
non amplius solem vocate et Ægyptiis posthac Xauerius
ita visibilem in carne Deum esse et proximis adumbrauit
ut quisquis inspexerit veras Diuinitatis imaginem non
possit non fateri. Diuinitatis colossum illum appellauero qui
Pretio placaret, non aurum, ast mundi pretio pretiosissimus
cruciatus partículas parsit obstitit ad muneris exolentia
Nereus, pote statem Diuitijs mensus, nequaquam ingloria

Petauius

gutamity, suum etiam vitreum Regnum tanto superesse Impe-
ratori hinc ut obligata sua probaret fidem veterem fratem
rationi hinc ut obligata sua probaret fidem veterem fratem
restituit impenso per caltum vectigal obsequio. Bene occulta
antiquitas immanes solis aquas fingere conseruisti extra
apellis tabulas, aquas in manu tenet Xauerius qua vities
centena barbarorum millia e non tetris Stygis terfitibus
in cœlicolas duxit candidatos, quas totis in urbibus fana, infanis
aras, imo totus orientes impia correptus flamma extinxit
Diuinione non nisi igne te accendendo. Sed nec spicas è
veteribus eidem soli apingis solitas defuere cœlicum panes
dixere, quo famelici indorum populi ad tantum volueuerant
enutriti, ut ipsos Deos prosternere soui fulmen extorquere
Vulcano suis flammis et malleis adiicere potuerint hos
vero non fabulosi Gigantes, ast infirma mundi quia parvuli
passiones sed pius debellarunt Deos ut vel indigo opinio
sacrificio causas opus ipsis Dijs mactatis saturam vel quod Deos
per ultimo maximo minus censuerint a se ejs brutorum
millia, nisi ipsa Deorum in hecatombe immolarent. Quis
iam te salem negabit Diuinissime Xaueri, quod ipsis mortes ad vitam hu
calore animata suus loquunt solem. Enarra gloria horas astrorum ani-
matus societatis Jesu cœlus, sed suis hic soles conspicua ad tenebricos
non indigent splendoribus. Ergo ad tuos pedes tota societas deget
interrogat sternit Gregori decimus quintus quod hos laudissima
tervis fidera tandem apostolica authoritate inter cœlitis fidera
adnumerasti nullus melius gloriæ tuæ monumentis edutare po:
tuisti quam hos duos soles triumphales dicat nomini huo accen:
sos ignes vaticano oraculo in astra transtulisti. Prodesit hodie duo

luminaria tua in Ecclesia merita, et tuus ergo Societatis fa-
tauore, et fastis aeternitatis, et cordibus nostris insculptum
remaneret.

Lectio 3tia

De Panegyricis

Ex hactenus dictis et bene expensis, facile a quo ulteriore quis doc-
na possit Panegyrim componere, nihilominus ea sint quibus
singulariaque animenda iudicauimus. Nomen hoc Panegyris
latè sumatur ad multa extenditur nam donat libellos tales
cabrius soluta, et ligata oratione conscriptos, et talis est in
materia funebri, nuptiali, et gratulatoria honores, ratos fore
etc de quo sit doctrina in paragraphos digesta.

3 Atus

Quid sit Panegyris et quid circa eam primo seruandum est

Panegyricus proprie sumpta est oratio in qua facta, et acta
alicuius Herois amplissime stylo culto oratoria majestate cele-
brantur. Qui ergo vult scribere Panegyrim hæc obseruare de-
bet primo ut sit cultura elegantia stylj et apparatus omnis ille
qui spectat ad genus Demonstratiuum. Hæc autem elegantia non
debet poni in conuiciis fabularum antiquitatis eruditionum, nec
hæc obseruant orationes si indiscrete et passim usurpantur
ut si scribas de re militari quasi fine his nominibus hæc
Alexander, Hercules, Annibal, Romulus etc non possis scribe-
re, non tamen penitus et hæc exulent, sed suadeo ut mode-
rate adhibeantur ornant vero Panegyrion sensus et stylus

cum

Cumina oratoria, quod per decursu sermonis insidens
Lucis proficere legetur Plinius, Nazarius et recentes oblatas Pa-
negyres a viris doctis. Ponohic fragmentu prostylo. Habet
superbia suos gradus ad extremu devolvitur, postquu deve-
nit ad summu, qui non novit ultra crescere, cadere incipit. Ni-
hilq; proximu casui quam quod est sublime. Ad hoc ergo quo ad
altius occurrit aspectui, fatu expectat, et momento lapsume
perit quod egregie sæculu peperit. Ad Debes hic præfixa materia
habere et sufficiente quæcung, exsupra enumeratis scribi,
hinc gratulatoria hinc salutatoria Panegyri et omnes circustan-
tias qualis est persona cui dicitur et cujus facta celebrari
debent ejusdem quoq; personæ adjuncta ut sunt stemmata
insignia gentis patria familia conjunctio dom, debent re-
vocari. Sto Considerare quod est necessarius ut ei dicies et
occurret quod ut electus sit in mare fabricasquod nupserit et
et sic facile ad hanc materia tibi occurrent sententiæ lym-
bola, Anumina et maxime si consideraveris stemata et in-
signia seu personæ seu palatinatus in quo ad honores assumit
Sto Circumstantiæ denig sunt considerandæ in quibus confertur
honor ut sunt loca sicut metropolis an ejus dies diversa fuerit
populq quod imperium et potestas ejus sit futura, quis annus
quod dies hora et abilis omnia formare poterit verbo circumstan-
tiis omnes tene expendendo, quod expensio dabit facile ad rem
animum ad aliquam inventionem formandam.

S. Zelus

Habita materia quid faiendu et de propositione panegy-
ria non nulla dant.
Conceptus inveniendo de quo vis dicere et illu in partes di-
tribuas, v puncta, ut sic facilius de illo discurs formes
quia si titulu habes facilius tibi succedat opus, id vero circa
titulu hic sunt observanda 1mo Ut ille stabuit et perso-
nae conveniat quae laudat, sic Regi dat bonus ille Maje-
stas formatiu, sic per respectu ad luna stema a alicuius
Episcopi darem titulu faustus Praesulei lideris influxus
et eu dividerem influxus per sapientia influxus per
virtutes influx per pietate etc et sic posset discurrere
de singulis et ample habere materia laudis. 2do Talis
titulus effo mando, qui consideratis personis de qua agi-
tur circumstantijs et rebus ad ea gestis posset verificari. 3tio
Ne titulu talis sonat v sic eu dissimilat, ut postea illu impro-
batus et maiestus relinquat unde symbola antiquitatis
Creditiones possunt transferri huc et applicari ad virtutes
personae de qua est sermo, sic ejro busta erit oratia
Duae res quomodo Progestrio panegyrica potest vitiari?
1mo potest esse comperatio vg Lechicus ossero Alexan-
dro quem Polonus adoravit orbis barbaros exhorruit
ferocia, v problematice, non dubito orbi agnu fuit Alexan-
ne an Agustus magni cognomentu meruerit. 2do si
ironea exornet Allegoria panegyris vg Novus occiden-
tis et orientis Orion Xaverius 3tio si per modu
questionis instituat vg Quo honore afficiet Stas pria
tantas virtutes. 4to per quendas oppositione et conflictu

vg eo magis

vg eo magis inclaruit quo magis latuit. 9to Nouus Ds
Ds ds inaligno vino condiciones v ad imagines virtu.
tu melioris inuitares ageller 6to prosagia et auguria
ex aliquibg signis colligendo sic in Annuntiatione BV.
dicetes. Et hac legatione speret vobis pacem 7mo Li
vero tibi talis ac encomio occurrat de quo nil tuas se
tantus quod quesit pro bus tunc inquiras causas curia
tent ejus acta et habebis quia non satis capere tot bis
- quia ds lo et conscientia testr contenty terris occultat
- quis generius et universale accipe vg quanta vivis
quoru gesta licet tacent tamen optimi semper habiti
debatur veneratio v denig in laude ejus majores pa.
triq familiq siquid scitur excurrat etc

De Modo Dispositionis Paneggyris

Paneggrici vargijs possunt scribi modis 1mo dolute 2do
solis elogijs 3tio sola ligata oratione 4to solute et
elogijs permixtim 5to soluta et ligata permixtim
idg v odis v Poematia v Epigramata v fragmenta pos.
sunt permisceri 6to dolute ligate et permisendo elogia.
1mo Disponendi modus sonit 1mo Exordio postea 2do
Positio 3 post ea confirmatio vel argumenta, postea non
unus sed multiplex esse, hoc argumenta efferant per dyllo.

gidmus cum majori addit tua Patio confirmatio exornatio quae potest sumi ab eruditione sententia exemplis symbolis dicto celebri a posteg mate et postea similiter et minori primi argumenti faciendo quod cum majori. Postea accedat ad argumentum faciendo similiter et sic deinceps. Conclusionem quoq; illogismorum illorum ab adjunctis poterit amplificare. Hoc etiam notandum quod una vatio argumenti vel maxime exornatio deri potest sed etiam plures. Tandem conclusio illa universalis quae post positus exordium propositionem et confirmationes elaboratas jam requirit. Et hic potest esse prima Dog modo si per elogia scribis tunc hic observa quae dicto gio et stylo eius diximus jam vero hic potest et debet habere sententias sive quasi quaedam topicas ab initio elogii in progressu puncta quae tibi eloquenda pro positione qui juxta modum elogij dato proferenda, Hoc elogium haberet materias vitas alicujus vacta vel familia describendas res vel virtutes vel similia, quae licet uno elogio comprehendi possent, longum tamen deberet esse praesertim si hic omnia laudanda occurrerent, proinde inventas conceptas aliquas universales et divide illas in plures particulares, ut Lilius Divi Casimiri Poloniae et Litvaniae Patroni sic distribues primo Lilij regalis radix, 2do Lilij Regalis incrementus, 3tio Lilij Regalis statura 4to Lilij Regalis

vigor

vigor 5to. Lilÿ Regalis candor. 6to lilÿ Regalis odor. 7mo
Lilÿ Regalis Matutinas. Sint his tribus titulis subscripsisse
dare poteris ex scriptura ex aliquo Authore vg
7mo lilio erumpet radix ejus ut libani cresc. 2q 2do
lilio Deus incrementa dedit 7ma Conin. 5to Statura
tua assimilata palmæ Cantico. 7mo 4to Non
dabis sanctum tuum videre corruptionem Psal. 15. 5to Rul.
christudine colorem ejus admirabitur oculus 6to Ecce
odor filÿ sicut odor agri plenus Senec. 7mo 7ma de-
dit illi claritatem æternæ sapientiæ 8vo Ovidius
les titulos facere illustrissimo Radzivill Ex stemate
aquila posset facere tales ut quidam fecit senatorem septem
Consulatibus Marij aquilis signatum in aquila illustrissi-
mi Radzivill dilexit hunc titulum in septem aquilas sym-
bolica cuilibet suum epigraphen inscripsit 7ma erat aqui-
la ad solem evolans provocat fallax et vaborivit ni-
do ad solem 2do volantes aquilæ de rupibus inscripto
tandem evolandum est et sic deinceps. Et possit ex quo:
libet simbolo discursus insignes formabas per applicationem
ad illum. Per hunc etiam modum inventi titulus pro blema:
ta Regia ex auspicato aquæ gesto dicuntur in aliqua pro:
blemata 7ma an magnus ortus ad magnas virtutes confer:
vat, ubi solute scribit et post addit odas. 2dus problem:
ma melius meum esse quod molimur ita solute super hac
scribit post odas subjungit et sic deinceps

Stig Modo qui solet scribi et soluta et Elogijs, ijs satis
patet, quod similiter disponi ut Do possit hoc tamen no
tandu quod possit in horanda a Elogijs statim q solu
luta deinde possit fieri q aperte positis titulis ut dixi
q supra pijs illis. Curandu est Licet etiam aliter fieri
possit modo ut per soluta res ipsa et ille particularis
conceptus exprimat, Elogius vero fit per modu cujuspia
acclamationis gratulationis q affectu alterius, pro ut
materia exigit q descriptionis q alterius cujuspia rei
ex occasione narrationis, hinc potest quispia colos poetari
tuere q templa erigere q imagine illi, rei de qua dicit
in soluta de pingere. Talit etiam construunt Panegyre
Do soluti permisient carmina q simul et carmina et Elogi
4te Modo Dus sola ligata est, potest laudabiliter in hoc
modo cui Elogijs ab aliquo viri laudati facto non ram
Licet etiam tota fingere materias sic posset Poeta fingere se
interfuisse consilio Deorum et recensere quod quisq dixe
rit ex Dijs de hac persona in laude diligendo q consi
lijs virtutes q triumphus etc fingere et sic pergere
Et hec De Dispositione

Cap 4tus

De Exordio Confirmatione et Peroratione Panegyrica non nulla dantur breuissime

Sicut in alijs orationibus generis demonstrativi, ita etiam
hic breuissima Periodo exordia absolui debent et Pro-

positio

positio ponit ut ex illa statim orationis materia di-
gnoscat, hic de sancto Joane vocem nacti sumus dede-
cet in voce hærere. Quæ magis vocalior vox Joane
esse potest, cujus & ipsius nomen voces designat.
Exordia erui sumpsit rmg. Panegyrica a tempo-
lestis circumstantia vg In Natiuitate Verbi Infan-
Verbaletibus Infantiles alliuit linguas. Sto. a circum-
stantia loci et personæ vg Horianus si allegueres
flores et florida posuit Florianus verba. A loco Regia
urbs Regios tibi præstat plausus. Sto. ab effectu congru-
ente tempori potest incipi exordium sic Si salutares ali-
quos in die Parasceues diceres Licet orbis integer ho-
die in lacrymas solutus, orator tamen linguas in læ-
titiæ non incongrua est erumpere. Sto. Bene etiam
dicatur ab allusione ad allegoriam qua intendis in ora-
tione seruare & maxime si auferat aliquid imperatum-
ut in die Pentecostes ad sui incendij nuntius quo Spiri-
tus sanctus et orbis conflagrauit, comes enim flamæ vali-
dior ventus longe late spargit incendium, nec tamen ope
in ploro, et idem cum gratulor. Sto. Si propositio
videtur esse incredibilis, in exordio hæc incredibilitas
magis augeri potest. Denique dico alij modi exordium
faciendi sunt quasi communes. Primus a modestia
tua dicentis, et utriusq; ingenij diffidentis & a timore et
rei magnitudine ordiaris vg Impar onus humeris

meis assumpsisti, nos te intra Principes omnes laudari
oportuit. etc Idus si inchoes à modestia debes laudare, qui maxime agere laudandus agis quas hau
dari vq plurimas meritas laudes nullas audire passus
hodie hanc admitte assequutus unas in vita gloria quas
cum nihil gloriosus faceres, unas in vita fugiebas.
Confirmatione in Panegyri v maxime tali in qua
continuo narrandi facta virtutes alienas juvare
poterit. Amo. Ut tractaveris virtutes cujus pia inge
re pulchritudine, antequam eandem tractaveris in eo
quem laudandum assumis. Sto juvabit eundem Principem
conferre aut preferre alijs qui in hac virtute exce
luerunt. Stio juvabit digressionem instituere in laudem
majorum, affinium Principis laudandi, avitae comitis
Sto Omnes speciatim ad ejus laudem et in particulari
inspectantes ac curatius et argutius decurrere cir
cumstantias. Sto juvabunt Panegyricos transitio
nes, quod solent in confirmatione usurpari. Hagerus
collegit Pater Quiatticus. Ama. Staret hic admira
bunda oratio. Et tua stetissent tropheda, verum hoc
ex puerilis animo qui prodigiosa facta majoribus contri
nuo factis debes etc. Do Non intra hos fines stetit tua
gloriae amplitudo, nisi enim in plura se ornamenta
diffunderet, ate augusta judicaret. Stio à cunctis quae
de tuis humana aestimantibus deesse videbat quotus
virtus

Virtga ascenderet nisi tu re et factis ultra logitatio-
nes progressus, iuuandis duo nostro ignorantiæ obiciisses
Ita ejusmodi plura memorarem sed oratione admi-
rationem ab sorbet tuorum facinorum immensitas. Ita Pro-
digiis foret omnia referre deberet. Ita Verus hoc
tuis in factis admirationem habet precipua quod etc
ma Ag letinas tibi gemino hujus dui Trajano pares
ducerem Oratores etc Sua credent ne posteritæ nihil
ut imperes agitabe nisi gdmeueris et parui erit ona Aliud exalio mihi
occurrit quæ enim species etc Nono egregiatua
o magne Imperator intentio quæ tua satis ampla maxi-
ma legis encomia etc

Circa perorationem hæc observa quod peroratio aliquando desi-
nat in apprecationem et votum vg tales nobis solus perdulcat
Primaiæ tas virtuosa germinet terra Mecenates etc Aliquando
constant gratulationem Principi patriæ familiæ vg. Nil ias
restat nisi ut tanto patria tuaris Principe etc Aliquando ad-
hortatur Orator ad similes actiones ias positus vobis exemplar ad
imitationem habetis quæ sequamini — — hocce robore hau
fortitudine posteri aliquando continet excusationem Oratoris quod
non juxta propositionem laudauerit. Aliquando exopportune obla-
ta circumstantia ad contiecendos vel ludit Panegyris sic de Passio-
ne Dñi ubi materia est pro sanguine lacrymæ concluserit quidam
finis sit nil enim lacrymacitius are sit vos tamen sic doloris are:
dicta lacrymæ utrin amoris flammis transeatis. Denig laudatis
virtutibus Principis potest trophæa erigi colossus sedere in seriei pos:
sunt nunquas obliterandæ sic: Ego iam veneraturus ad peracti ser:
monis calce Mantuani Vatis adscribas Epichonema quo ille Roma:
nas gentis

nõ gentes magnificauit initia, uno vocabulo mutato tantũ mollis erat Stuffanõ condere gentẽ et hõe de Daneggri pleura dabit. Si non queris desidiosus magis traduito.

Sectio 4ta.

De Prefationibus et Dedicationibus.

Prefationes varij sunt generis alia quæ ad initia studiorũ alia in defensione ex Philosophia, Theologia alia ante oppugnationes, ex his alia quæ ad lectores scribunt de Daneggrim similes quæ dedicant, alia quæ ad lectore absq; dedicatione in capite libri scribunt de his hic breuissime.

Titulus.

De Prefationibus.

Prefatio est particularis, Universalis universalem vocẽ quæ habet ad initia studiorũ in ea debet tractari latus ingenere studiorũ per modũ Encomij in laudẽ composita particularis est quæ in laudem alicujus studij particularis ueluti in Academijs haberi solet in laudem Theologiæ Philosophiæ casus Rhetoricæ de qua ebe in his orationibus laus debet esse in particulari ejus studij quæ laudas vg canonicũ sit canonicũ fit. Disponi vero tas hujus quæ præcedentis orationis materia potest taliter sicut aliarũ dispositiones orationũ fiunt. Vide Articulo quo egimus de Rhetore disponente.

Hoc tamen nota si defendis ex Theologia Philosophia tũ oratio defendentis constare debet laude ejus materiæ quæ ad propugnandum accipis. Nec integro cuyus integra, si ex integro Anni labore labor in mensuis sit hæc materia quæ tibi proponit. si milites etiã faciendũ oppugnas quæ sit materia quæ oppugnas vide et tunc ex materia et laude ejus personæ cui dedicat potes ergo concepes postea breuem præfationem ad Theses facere. vero nulli dedicant Theses

tunc

tunc in laude ejus scientiæ quæ tractatur. Ac vero te hæc ex allegoria
materia præparationes fatigent impetus assumere poteris ex stematibus
vel circumstantia loci. Quo dedicas utrum civitas provincia vel strictus
vel ex circumstantia personæ cui honorem hunc exhibes vel ex circumstantijs
temporis modi officij tui vel alterius cujuslibet suppatioris defendere nomine
Philosophiæ possis ex ea tale eruere conceptus lilius transplantatus Rhetoricis
in tuis venio litteris. Sed eruere conceptus possis ex illa scientia quæ defendis vel ex aliquo effato principali vel ex paradoxo eruere conceptus hoc
ex titulo hujus Antiquæ prophetæ Oratori Polono Politus, Diceris Ora-
tore Polono Politus fieri impolitus coram eruditorum vivo, et eloquentissimo
facundissimo Rhetore item potest fieri Allegoria ex circumstantia aliqua
speciali facti, Publii vel mitiant habeas ite ex occasione prædicti
giorni cometarum mentio dicens flores principalius etc. Possim vocare
pacis hortos hesperidas in quos rege flores lilia transplantes, et
hic est meus modus tollendi difficultates in præfationibus elaborandis.
Idus hi præfationes procedas vel inducendo unas vel alteras personas de laude
illius scientiæ vel scholæ literarum de quibus loqueveris secum disputantem
ita ut una pars eripiat palmas alteri vel Philitæus Rhetore disputan-
tem ejus nam ars magis profit Reipublicæ Orator vero Rhetorem
statuas plura tibi natura suggeret quod ars duo breves esse voluit
subtexuit. Sed cum meliores ea ex praxi pateant sit

Praxis 1ma

Præfatio quam habui omnes tuas ex materia de peccatis et lavacris
ex circumstantia loci mecum de sacramentis defendentis.
Postquam in eadem quam tibi sapientia excitis septem columnis in ornamento
fabricavit aditus patuit ibi deo Sumo inaugurato Pontifici et magno
Sacerdoti cognitæ vobis per sacramentales ad emundandos subjicere confessionem vestram
cata orbis per sacramentales ad emundandos subjicere confessionem vestram
mutandæ mihi interitia ubi ego venerat est ut id quod sacramentis hucusque
erat et non nisi solius Ecclesiæ clavibus subjiciebat aperte in publico cognitum
fateamur, ideo enim mutata hodie sententia magna Theologorum capitis
magni judices huc confluxistis, ut in facie orbis scelus naturæ humanæ
judicatis damnaretis. Proinde ut mandastis publice ego illud confiteor, vos
vero clementes in naturam benigne ea illi dicate et absolvite. Ego depravata
hominis natura

hominu natura deuenit, ut antequa lucē videret tenebrisimu
veret et antequa ortu adoraret in occasu ebet potioren
alio pro bono Iure sibi Eligendo nondum homo erat natus et
iam damnatus audiebat, prius proditus promulgatur anti
orbi genitus vox coronati vatis in persona nostru omniu
simulq est tessera singulorū, Ecce in iniquitatibus concei
ptus sum serpsit adeo late scelus, et in omne diuisu mortalia
genus, ita manfit ut nec justo locus daretur iustitiq siqui
dem et hic septies in diem cadit, hoc tamen cu discrimine q
in ipso lapsu firmus ille stare gratia sustentantrus inue
nitq, contumelq enim ejus peccatu non generat mortem
perna sunt, in malu ab adolescentia sensus et cogitatio
humani cordis primu eoru libertati exercitiu est pri
principio et salubri naturq rationalis dictamine sese
opponere et à regula omnes recti honestiq irregularia
recedere. Vix tenerus nouit ingeniu arma tractare
et iam infinita haud bellē in cælu bella mouet, aut
in Flumen Gigantomachia exercet deos sibi Trium pho
polliciendo sed impiu sud ipsius iniquitate capiunt flumi
bus peccatorū dorus irretitur, nunqua enim impunitum tu
scelus manet, Et quia offensa æterna culpa, dignu est æter
nus eu comitet supplitiu, nullus enim ius edocet pena fini
enda, du dignitas panæ non finitur nec q ratio dictat dignitate
seu meritu ad pena mori, du culpa iniuria inirit, veritate hanc
magnus Asseta, et simul inter maiores Maximus Regni
Anglia

Anglia Cancellarius Gierson laudabili consignauit edicto
mplicat dicere quod absq; misericordia posset peccatus ali-
quod pfinitam pnam haud infinitam sufficiente
puniri; nam quantuscunq; detur de pna, semper manet
dignus puniri. Resuit certe ille nesait quid sit peccatus
et horribilis ejus enormitas, qui ejus demiratur exitium
et nisi taliter malitia puniretur saltem temperanea re-
veritate inspiceretur, aut nulla aut ludicra punione tole-
rari eam dicevemus, debuit iustitia saltem de congruo
satis fieri non enim decebat ut pniteret iustitia Dei
non pnitentia iustitia humana ex his iam inferre licet
quantus ratio offensa involvat malitia quas grande sit
malus tanto privans bono. At si ulteriori ratione fo-
fundiora malitia investigauerimus fundamenta quod
unus malus soluunt mala et ne amore eorum ipse amas
rectius dixero amens langueat alijs stipatur malis vide-
re erit inobedientia per oppositione ad iustissimi legis-
latoris in gratitudinem erga nesciente mala redde-
re benefactorem hic per assam amicitiam auersionem
inde Regum Regis et Domini Dominantium vilipensionem
cujus infinita majestatem infinito digna amore cui seruire
dignetur hominis abiecta vilitas contemnit mille alia

monumenta

nocumentaqua spiritualitas propriè quae proximorum
inferuntur. Vitas docebit sacra pagina; hae omina trio-
rolendus, per multa diuisa in unas lethalis aggieuarant
Massas peccati duo ad singula actus alis additur aduer-
tentia haec grauitate sin peccata inducit, haec ultima-
tus discrimen inter Theologicas et Philosophicas malitias
assignat, ita ut alia offensa ad naturam limitatas alia
ad Deus tendens habeatur, licet nec prior postremas nu
posterior primas ad inuices seu in sensu reali exclu-
dant iuxta mentem Angelici Doctoris negantis possibile
conversationes ad bonum commutabile sine auersione
hi sunt ergo humanae in corrupta natura libertatis
effectus, haec peccata quae duo areatu absoluitis mihi
quae peccata eius confitenti ubi peccauero indulgen-
tias et in subiectu vestris crucibus caput benedictione
et absolutione rupes limini nec pluta, nec majora con-
fitebor quam quae dixi.

Praxis 2da.

Oratio pro oppugnatione ex Theologia dicata
Illustrissimo Episcopo Vasionensi habenti prosthe-
mate fasciam.

Optime Praesule defendens gloriae tuae et laboriquadri-
nali Theologico prouidisti, duo cui fascia illustrissimi
Mecenatis coronare voluisti, non potest illa sine nu-
meroso decoris comitatu spectari; sola licet in spectacu-
lum

lum prodeat sola videri nequit, circumstant frequenti
ordine vetustæ nobilitatis insignia publicii sapientiæ
honores virtutum meritorumq; coronæ et totgloriæ ve-
lut fasciis fasciæ Illustrissimi Mecænatis tui illiga-
uere quidiam redeuntem in se fasciis circulus quam
nobilissimus sumorum vinculo felicitatis publicæ ster-
nus nexus æternitatis quoq; figuras dixerim in qua tam
inani labore initium quæ finis quæ vis inplenere æter-
nitatis faustos immortalemq; gloriæ Lvonsciana illustris-
sima nomina ita ut initium difficile inquirere finem nec au-
sim investigare. Hæc tu fascia labores tuos hodie coronare
intendis et his ligaminibus te irretitum gloriæ satis bene detra-
hit quondam Alexandri capiti emerita virtus fasciæ et regiæ
frontis decus cicatricis fermentum fuit, ignavia virtutis
vulnera tilionibus aliqui non poterant ut stringerentur
coronari etiam merita plus egit Alexander quæ voluerat
duæ fasciæ vulnera ligat, fortitudinem coronauit lacera-
uit insigne capitis ut lacerata foueret corpora capi-
tis ornamento pro capitis sui vitæq; integritate susceptas
cicatrices fouit simulq; ornauit præstantiori modo tu-
os hodie labores condecorat fascia Illustrissimi domus
Bonsciana dum et te et tuos Theologicis circumvolutis
cursibus æterna ipsa æternitatis omnia datura quas fasci-
as gloriæ tuæ non tam dissoluturus quam perpetuus
atq; bonus abeius nexu probatura, accingio ad oppugnandas

Praxis Stricta

Jon dessensionē ex Vniuersa Philosophia talesumi seu,

Satis mensum

Satim ensam

Philosophica oneraria trienalis enim cursus em ensaites hodie
ad Promontorica bonae spei stetit studiosos. Luit illa inter brevia
argumenta scientificaves argutiaves vexata et inter labyrin
tes sophismatum ventes felicissimis verberata fluctibus victrix eva-
dere inter tumescentes maris procellas doctissimas religio-
sissimos Syrtharum insidias tectus declinatorius adinvenire
et in sapientissimo undarum cathaclysmo Academicarum decer-
tationum non modo non demergi sed nequidem erroribus
immergi valuit impellebat a dextra ad sinistram quae-
stionum universalissimarum gyris involuta a thesauro aspo
rissime multis prodiit avaritiae quae profiteri precisa absor-
beret, verum inter ipsos fluctus stetit intacta, et licet ex-
stetnerit rubra admisit integritatem tamen non amisit
imo impugnantibus impulsu ventorum infelicissimo delata
montes dilaceravit fortunatae constitit mentes. Versus pro-
inde Philosophica oneraria quos quondam Imperatoris
cujusdam terra navi inseras, fluctuata non meliter.
Debet profecto ei Poli censere Polus si non integra Ionia
quanto nec Augusti vel Adriani Triremibus congruum
Imperii, tamen si arrogans felicitatis vocabulum non ma-
gnis eventibus sed magnis consignatur literis jactarient.
Vehit enim oneraria nostra in ficta felicitatis thesau-
ros coeli infinitis tas categoricis grammatices quae syncategore-
matices praeterea et valoris gratia quae navis ipsatores delon-
ge portans panes sub specie eucharisticis orbis apportat
universa quo incuntes vita mortales omnis decor pulchri-
tudo ac forma derivatur, et cujus manus adhibita sup exsuan
partim profusione in ineptos subjectus Divinae Mercurij indu-
citforma. Memori proinde hodie ei ut quondam navi quondam sala-

minis

minus Cristophorus inscriba versus. Magna servata in ipsis. Animi
lo in ea qui Aristippo timendes naufragius, sanxerim ethice
vestigia hominis seu eodes inquam signes naturalibq expressa,
Nec tantos Mathematicis notas Creatore solo exaratas versiculis
essentiis veris in intellectu abstractis sensibusq. Physicis per
species suas representatas. Habet preterea Pentor Maeuleros
tres videlicet animas potentias, quas unus animatus constituunt
corpus unus spiritualius volunt ut videlicet ad Promontorius
bonas Dei illas promoveant. Ipsa est Thessalis una navis Im-
peratoris sui qua Philo cum barbaris factus vexit hospe
Xersis, qua illa cum exercitu immenso traiecit Hellespontum
ad laudes atq; gloriam amplior, et onerariam illaq; quas
importavit sonte Augustior, judicata longe certe augustior
Philosophica onerariam quod humanis invexit ingenijs sapientias
quas omnium dissendio servare regnorum Alphonsus dictissimo
subterfugerit. Occupletet unus quidquid auri & dives Hebrus
pretiosq vehit, dives, & sermator Bessus de nobiliore cumu-
lat vena, ociulentior ille quas aurea onerarias scientias
Philosophias ornavit coronavit et ditavit. Ne tamen ejus
ipso portu naufragius patiatur documanis quassata fluctibq
huius se pedibq et protectioni subiit cujus sublimi provi-
dentiae missus à Deo Gabriel ex Esse navis prova pupigi carens
tes comendavit die non dubito fortunatior à gratia illa ejus
eundem, quas antiqua illa quadrem sculptis victoriosq nomini-
Deorum gloriabatur latius, ad portus concinet celeusma quas Ego dixi.

De Dedicationibus

In Dedicationibꝫ idem fere seruandꝰ quod in prefationibꝫ
Dispositio eade seruanda, item similiter ad materias circumstantias, stemmata recurrendo ut allegorice tractes, prę-
terea tamen sunt hic obseruanda. Imo si dedicas libellum
v. Panegyrim debet in ea seruari concessus — allegoria libelli sui
qua seriꝫ in utriusq debet insumi laus ut plurimus circa eam
personam cui fit dedicatio, aliquando orator hoc loco partim tenui-
tatem muneris exagerat partim motiua exponit, quę ad dedi-
candum id eum impulere, quę quidem rationes cum laudibꝫ perso-
nę cui fit dedicatio sint conjunctę. Aliquando patroni
nisi ac tutela quodcꝫ libro rei oblato quęrit, cujus sub aus-
picijs lucem videat. Aliquando ijs dicat liber quorum id ma-
xime interest v. ad quos materia libri pertinet seu jure. Acu-
men ejusdem dedicationis desumit a plurimꝫ personarum re-
ferendo adjunctis. Aliquando etiam fieri potest ex stemma-
te ejus cui dedicat, item ex titulo ipsarum thesium quas dedi-
cat et ex qua scientia. Diuis etiam quibus fit dedicatio, et tum
partim propensa in eorum cultus voluntas partim laus eorundem
exprimitur cum aliqua allusione ad materiam libri v. rei dedicandę.
Aliquando fit talis dedicatio tantum per titulos et acutas defi-
nitiones conglobatas v.g. Ite Anecdonates potiorum hi Anecdo-
DEUS cui ejusq Matri Augustę scientiarum profectu, ingenitę
sapientię altrici dicat.
Ante propugnationem seu defensionem thesium seruanda sunt
eadem debet poni Apostrophe seu allocutio ad eum cui fit dedicatio,
v. quem præcipuum Patronum tuę facultatis defendere habeas.

Deo Optimo

Edoctyh cerum nec nimis laconicq nec nimis fusq debet esse sed
medij inter Senecam et Ciceronianum verbis florib⁹ proferens eloquentiam
ut addat animus excitetq lectores ad legendu[m] et audiendum quod
hoc libro⁹ in thesibq exprimunt. Sic ꝯ hᵗ dedicatoria oratio.
hes nec nimis breues nec nimis longe esse debeant, bene dis-
ponent etiam per Enthimema⁹ et Syllogismos ut patebit ex
Prazibq sequentis. Ato hᵗ quod thesibq inscribunt debent
esse multo breuiores ijs quod verbo tenus ad eum cui dedicantur
dicunt.

De dedicationibq munerum idem intelligendum quod de oblationibq
sepulchrali muneri nuptialiq eodem modo formant sicut
illud sed de his in nuptiali materia. Iam veri pro dedicatoriis
orationibq munerum tribuunt materia et forma concepti hu-
iusmodi rerum quod dolent offerre. Unde hic causa formalis et
materialis triumphat vt aurum opus offert possidere Ato:
ymaginem ten złoty vpomine ten Imci Pan Kochanie
zyczge przyrzim złotych trzi set lat szczęśliwych. Ex forma
annuli Lubo palec koronuie sie ślęgi ednak serce okru-
zyt seymsi Panny N. Lubiiio aliquas Prazes prodedi-
cationibq variis formatas.

Praxis prima

Ta czara albo kubek albo Stopa albo Kielich albo Flasza albo
Tutaj ieszcze y mieysce miedzy ludźmi trudno znayduią
cey prawdzie vota w rostruchanie albo puhanego sprzę
tu albo na samym dnie zapisały, czyli to iż ią
wtenczas naylepiey wynurzy prawda kiedy dobrze
Pomuszy y zaleie, a kogoż u nalezionego głęboko spuszcz

---

y wsrod serca chowac potrzeba, iako kolwiek iest przy tym
teraz stawa conceptie ze lubo niepowątpliwa Illmm Pan
o szczero prawdziwey Imci Pana K Zyczliwosci ku sobie
iednak zercu w tym upewnisz, skoro ten prozencik od my
nieodmiennego przyimiesz za nim pomnienionq upney
mego affektu prawde, y wylanq ku sobie serce czytac bę
dziesz.

Pradis Zda

Ius breue scribens Panegyrim, cui titulus prodixi echo gra-
tissimus uni ex Benefactoribus pro festo Sancti Ioannis in ca
pite Radices.

Satis tarde ad tua nostra resonat voce echo Illustris Dne
Vel ideo quia in syluis educata, in sylvis enutrita, noluit
coram te sylvestris apparere, donec meliori Lineamenti
in formosa ut cum corporis mole excreuisset et hanc suam
ignominiosa vitae barbariem alunde emendicato exornasset
apparatu, vel eo ideo quia tunc nec loquitur nec risu
potuit absq voce justa illud Poetae: Cum nec reticere loquen
nec priora ipsa loqui didicit resonabilis echo, Expectauit
proinde Parentis suae voce Ioani, donec eas hodie in lucem
ederet, et sic gratiosiori in conspectus tuus prodiret, Gra-
tiosas dixero a gratijs tuis, quod eas ut exornauere, ita
vita et spiritu quo modo reuixit donauere, Dicas Ioanni
nas a Ioane nec dubito quod eas tuas agnoscas, quod tuis mu-
nijt tuis expolita remansit beneficijs, deflet si qui eas
errores obscurarunt illustris ingenij tui facula condona-
bisque benigniora quae pares tuis beneficijs. Et haec est
ratio cur prodixi huic labori titulus Echo quae sonoris est

vocis

voces p̃ dtereaq̃ nihil. Hoc tamen nihilus creaturas tuas
summus effice bonas creator affectus ti p̃ singulari com-
tate amplitudo ineq̃ animi tui benevolo amplectaris animo.

Praxis Stia.

Quas Thesis q̃ decatis N D Nimira Vexillifero Minicensi
tui p̃ ornate lilijs inseruisti

Nusquam maturius efflorescere potest Philosophia nea, quam
in gentilitio tuo Scutello: Dne Legit in illo liliorum non
vestitus in oculis gloriosis Nimiarus compendia, spectat
ipse Nimirus Lilijs horridanamut dis cat Philosophus iturus
in eruditas manus tuas ornum lilia pro dignos poterit.
Et quid non efflorescat in tuas laudes quas sub flore tuo sunt com-
mendare amplitudo non desunt et Philosophus flos flores
quibus te inserit. Sunt qui te componant de alterius literatus cum
vero palmarius tuis inscriptus lilijs magnitudo gloriosus tuas legendus
te p̃ posuit q̃ deo q̃ in ipso limine majestas gloriosus audacius Nilotor
phidamnat dus in magnificus laudis formas lilia tibi ponte efflorescunt
et liberis illud salutarius: literas salutem afferunt aeternitatis de
te dictus ergo duas tuas spes o lilijs vigores semper illentes Nonstaverat
non difficiter Divi Augusti lilius Romanos imperio in numo publicus
centies Polonus ordo in vestro speraret flore qui lineamenta in nam-
mo non invenit nec requirit ut sibi ipsem emat aut pretio in dis
mationes q̃ dem excrescat ut ficies in spe publica sine numo
queos patria p̃ stantiores augustos ipsis semper et bene dilectas
vit nunquis flore cat lo vero tutus lilijs floret et vestris serenis
simi Joannis tertij, quorus candor Polonis majestatibus gitap lanuit ut
cor vestrum in arcanorus thoros secretiores eligerent et p̃ valentia
latus suo habere voluerit, nec hostilis sanguine irrigata candorem

Ans

rum amisere, dum abisso ceruore candidiora spectant, in lineis ho-
stes palmas agnouit unde merito ijs insaniebat Italia, fauor erunt
bi candigione hauserunt, ubi odores speraruent non tamen negotijs
plendore, quo reficiant patrias, odor Lilij, hyacinthi, cui odor agri
pleni cui benexit Dominus. Horum fragrantia allectus, ab
umbra illorum subijcio me ea Philosophia admittet, parce trun-
catis elogijs, ne tamen in tuas laudes parcus audias. Deuoti
tuis obsequijs animus in vices panegyris astringet, datur mari-
lilia plenis. Illustrissime Princeps Jesus etc

Dedicatio Logicæ Brattensis

Beatæ Virgini Lotitanensi.

Solennes visitanti Beatæ Deiparæ sedes nuper Ecclesiastici
celebrauere fasti. Virgineus hic in Montana ascensus pur-
clara posteritati reliquit incitamenta. Mariano exemplo pa-
studia Christianitas quæque vestigia obsequentes Arte docuit his
ce pietati datat peregrinationi, ad sacra conflit loca
Tu Laurentanas Augusta Matris Deum es Votiue exor-
nat anatemate, et quidquid Zelotes suggerit affectus
id Regina cæli in aras deferet tributus. His religiosa Chri-
stianitatis ardoribus etiam Philosophicum incaluit animus
qui licet vacet à literis, à pietate tamen vacare, ac tepido stu-
dium non patitur calores rectas ducit, Deo iniussu putat sacrum
vero iter Diuum animo præconcepto hodie inijt, atque sub
non sub externo sidere et transmarino climate peregrina-
tionis dubius profectus, sapius nimirum vero cælum animum mutant,
qui trans mare currunt damnosa potius curiositas peregri
curioso lustrare oculo, quod patria exhibet solis, ea sinus
vis inuestigare semitis, quod compendiosa ducat collis dece

Vaissauensis

Varsauiensi territori, sarmaticæ gentis pauci à metropoli
dissitas parergio Poloitnense Augustæ Mariæ de peregrinan-
tis Philosophiæ pro termino designaui ut unde votorum compotes
alij remeant, ibi votis meis depositis ad Mysticam hanc sedem
arcas reponas perpetuo asseruandas. Et sane non alteri tuciari
archivio potuit committi Antelucanus labore comparatus the-
saurus, nisi Deli eiusque Mater sapientiæ Salomo-
nios sublimata Throno inhabitat. Diuorum cætus in dicto Aphisen-
tia Leonum vigiles excubiæ securitatem spondent asylo Dom-
nam insidijs. Cane ad inclyta Virgo ad tua addita sacraria
et stellas scientiarum Logicæ tuæ permitte ancillari mutibus
naturalis Philosophiæ Alma reparatrix naturæ flexanimos
plicte ad tuum captare iure Thronum. Methaphisicæ stagiritici
scientiæ Principe benevolo excita in tuitu. Torias Deiparæ
in tua Dei excelsi ambit obsequiosa functiones, et ignes pietatis
ad nominis tui illustrationem sint inextinguibiles sacri foci
Ad sacros Poloitnenses Dei lumen Philosophiæ meæ fortu-
nate consistens te etiam prædicto Domino Deo Deiparæ ac Ascen-
mus profundissima salutat veneratione de illustris
Domine ac modo etc. Te enim duce à termino hoc iter ceperam
non aberraui. Tua munificentiæ liberalitas lautissimus sup-
peditauit viaticus tuæ hospitalitatis humanitas Paterno
peregrino excepit limen, sacra adita reseravit apud Augu-
stas Dominas Imperatrices conciliauit mihi audientiam. Uni-
versa hæc beneficentiæ tuæ in me argumenta nullis meis
obsequijs. Est enim quod et Philosophi solvere nequ

ex his sunt beneficiorum Gordij Hodij quibus me totus nominis et honori perpetuo obstrixisti, & si lingua mihi superesset, tenta esset adhuc respondere tuæ liberalitati omnifidæ. Verum nostra tua liberalitas exile meum obruet vouum ut consultius putet tacere, quam ejus laudes excurrere qui magnitudine rectè factorum superat dicendi facultatem. Id restat ut quæ tuis donis tua tibi persolvas beneficia, et licet gratiosè collata a Mecœnate non valent ad justitiale æqualitatem exolvi, ad gratitudinem animi testimonia maxime conducunt. et Deo Diuina et Regibus Regia placent. Gaudia, vetustas et Deos et Reges munera placant. gaudia tione tesserula hanc gratitudinem animi licet tuis impensis elaboratæ tibi tamen gratas fore minime ambigo. Accipe peregrinam hanc, in qua me tibi debitorem fatebor, et pro debito contracto in pignore Philosophiæ habeto unicuique, quod pignori non sit par debitis, adequo illud, et me ipsum tibi ad omne obsequiorum genus trado in pignoris dicti.

Articulus 2dus
De Genere Deliberativo et Judiciali

Multa huc spectantia expedivimus utriqui assertæ in his generibus causæ: quid confutatio et quomodo tractanda, et memorationes hæc quomodo sint disponendæ reliqua hic dicam

Sectio 8va
De Genere Deliberativo.

Deliberativum genus est quod continet in se svasionem & dissuasionem

cui consentamus

fu consultum dere bg nō necessario sed contingenter et dependenter à libero arbitrio nostro futuris. Huc spectat suasorie dissuasorie, cohortatorie dehortatorie consolatorie petitorie commendatorie monitorie, mandatorie, disputatorie conciliatorie reconciliatorie accusatorie excusatorie Praxes

5 Tmus.

Quid Materie et quod argumenta generis deliberatiui.

Dico 1ma Maxima de quibg omnes consultant fuit ait Aristoteles Lib: Rhe: ca: 4 et quod deliberantes aggrediuntur quinque fere numero sunt, 1mo agit de rectigalibg etc. 2do de bello et pace quod quantis copiis necessarijs quas habeant et hactenus habuerunt, nec modo sed rei perhabende sed finitimarum maxime aduersus quas bella resumpsit. 3tio de custodia regionis locorumq unde multitudo fructus et qualitas sit. 4to de iteribus ubi sint præsidia locanda, item quas magna impensa loco alicui adiungi aut efficiat etc 5to de ijs quæ importantur in regnum et asportantur 6to de legibus nouis et veteribus in his vero fundata est Prouincia et ciuitas Et hæc est Materia generis Deliberatiui. Iam verò ut benè leges ferant Iubet Aristoteles interalia cognoscere quot sunt status rerumpublicarum quæ sunt quatuor et Rhetor hi mixtus 7mo Democratia regimen populi et gubernatio generis plebeij fine democratico promouens principatus populi, in hoc statu

eligunt Magistratus habitatorum dives ne sit an pauper nobilis an
ignobilis, et in tali republica imperii est penes populi. Tali
Respublica fuit Athenis quid et nunc Helvetiorum. 2do
Oligarchia In qua ex censu Magistratus eligunt ac proinde
requiruntur dites. Stiles Aristocratia In qua regnant
optimates qui iustitiae colunt, et profunt communi bono
Tales respublica apud Venetos et olim apud Polonos fuit
Monarchia In qua unus recte regnat qualis est
Pontifex. Ex his quatuor generibus Status ejusdem cuius
genus resultat cum nec penes Regem est imperium absolutum
nec penes optimates nec penes populus sed mixtum ex omni-
bus tali respublica Polona. Democratiae finis est liber-
tas. Oligarchiae divitiae et opes. Aristocratiae disciplina.
Monarchiae custodia. Romani a Romulo Monarchia re-
gnante, abrupto Aristocratia. Postea in pulcherrima plebe
Democratia ultimo Oligarchia ante Iulium Caesarem. Nul-
lum enim poterat esse in Magistratu nisi eques fuisset
eques autem a nemo fieri poterat nisi quadringenta nu-
mia possedisset. Porro Senator censum equestrem deberet
duplicare

Si quadringentis sex septem millia desunt
Et animus tibi sunt mores et lingua fides q
Plebs eris hae eruditionis gratia dicta sunt

Dico 2do ex ista Aristotelem libro primo Argumenta generis deliberativi de-
bent erui ex fine deliberationis qui est felicitas. Partes et definitionem
felicitatis recitato libro Aristotelis cap: 5to fuse enumerat ego eo
hic succinctus sit felicitas bona res cum successu cum virtute con-

citus

sicetq; autea vere ad vitæ pertinentia abundantia, ut
nihil præterea requiratq; aut suavissima vita, extra omne
periculu posita aut firmo statq; et possessione et corporum
viri et potestate eorū conservandorū et parandorū. Fere
enim horū unus aut plura felicitatem omnes faciunt, quor
ni tale quoddā est felicitas, necesse est partes eius esse
nobilitate, amicorū copia, bonorū amicitia, bonos ac virtute
præditos filios eorū ipsorum copia, quæ vel enectute tu
præterea virtutes corporis, bona valetudine, robur ma-
gnitudine, vires agitas ad pulchra certamina, gloriā honor
prospera fortuna, virtutes et partes eius, prudentiā fortitu-
dine, temperantiā iustitiā, nasita demū quis cumulatus
bonis omnib; nullius q̄ præterea rei indigens fuerit, si et
ea quæ in ipso homine sunt et externis bonis assumpt
neq; enim præter hæc alia ulla sunt, in ipso autem ho-
mine sunt tum animi tum corporis bona extra autem ho-
mine sunt tum amici pecunia honos, præterea adhibitamuretopes
litas amici pecunia honos, præterea adhibitamuretopes
convenire, ac simile potentia et fortuna adopte, nasita demū
vita ab omni periculo remotissima fuerit.

De Dispositione singulari consultationis et sententiæ ferendæ. § 2 dus

In exordio materia proposita ad consultandū explicanda
præterea si primus dicit. si vero non primus dicit potest laudare
re sententiā primi vel partes vel totā, si simul ipsa ponit senten-
tia quæ in hac re sentiat materia, communiter autem propositio
consultationis ponitur statim in exordio sed et ea ponit

et post exordiu. 3tio ille modo est exordij per applicationē affectꝰ alicuius. 2do per figuras aliquas quod affectus contineat quales est optatio execratio ironia interrogatio preteritio licentia dubitatio comunicatio epicphonema et exclamatio Potest etiā adjungere rationes affectus in figura expresse vel omittere.

In confirmatione proposītiones argumenta probantia eiles ex his locis 1mo persuasione tunc ex locis honestatis utilitatis jucunditatis necessitatis facilitatis possibilitatis 2do dissuasione ex turpitudine damni periculis difficultate infelicitate. 3tio exempla multum prosunt sive recentia et domestica quod multum movent sive antiqua quod necessitate et gravitate præ se ferunt 4tio Transitiones breues et claras curandas. 5to amplificationes sunt instituendas per tripotipostimesim prosopopeiā proponendo utilitates etc gaudia subtorsiones damna et lachrymas.

In conclusione sententia breuiter repetatꝰ 2do motus vehemens et patheticus non debet adhiberi sed leuis quia res est non cum hoste sed cum ciuibus. 3tio Dicere totus expositi quid super hac re sensi. Porro ubi modestia et moderatio adhibenda ne aliorum sententiabus repugnes ut in curras auersionem.

Nec ad 2das partes Sic procedendum. In exordio rei difficultas ad deliberandum propositi demonstranda. 2do Eorum qui super hac re consultarunt honorifica mentio faciendo

quod

quod munerijsuo non defuerint Stio ex varijs variorum seni-
tentijs certas hic dies et determinandas sententias ferendas
ides petes ut omnes collegiorum consula id quod decer-
gestae materia ad consultandum proposita.
In confirmationem rationes utriusq; partis Gebe-
mendo quas videbant tolere eas repudiabis quas valent
eas approbabis 2do Utriusq; partis Rationes non
probabiles aut vtes videbunt, causa deferendi sunt
cur non placeant, demus sententias tuas seu decreta
feres. In conclusione variatae admittebit et deve-
titui facultate ostendes exemplis habeta apud
Ciceronem Philippicis gna Dolabellam statua de pitio
in foro stando decernit. Primas partis Praxes
plurimas ex comitijs Regni habere possessio nostro
subrius labore Spartas Pro quo sit

Stius
Exemplis dicta illustrantur.

Praxis 1ma

Consultat utrum bellum cum Turca pax instituenda
Prozumiawszy ingruentes Cyzynie na sey periculo.
Dowmoc, ktory nam Turecka crudelitas y tatarska
feritas tenuit, ktoz tych sie Cyzynie Cozym in per-
nicien nominis nostri ad wesfalom stabilis restituere
mozc iezeli nie nasz mocz armata mang, kogoz

gramy gotowi ktory by nas bronił, smiechu by rzeczy
dna ogłą gdy by my Polacy samych siebie ratować nie
mogli, ktorzy smy przedtym za Władisławow dobrego
przyiaciela Węgierską ziemię obronili a i dawniey
szych nie wspomnie czasow y teraz za Panowania Sze
slawnego przed kilko lat Maiestnieyszego Monarchy nasze
ra trzeciego. Ktoż nie wie iakosmy Zelazem ryc uz bronio
maiąc niemiecką partią pod Wiedeń nadsiecz by byli uszy złoto ozym
ra iuż znacznie nadszły zostali. A lubo dzi ample potentią onego mieli przeciwko sobie iednakże
werezonong zostali. Załokazaniem naszych iedni zdrowiem kaczgedrazy uciekszy sie saluuge
ie czy iuż smy sie przedtym myśmy sie potentiam onego ktory
tro Polskiey obrodzili. Wiedzą to wszytkie narody Tysiąc nasto amaratorych
waggi przedtym: Wiedzą to wszytkie narody Tysiąc nasto amaratorych
dzieżgc odważyli, y szczęśliwą victorią położywszy na ozm:
dziesiąt tysięcy na placu nieprzyiacielą, do domowych się progow
powrocili. Jeszcze tenże Geniusz w nas Polskich zostaie, ut
tut in visceribus nostris przedko na szych nobilis sanguis
ię myśl trzebem onych, a Bog ktory zawsze tenże zostaie
Rabom naszym pobłogosławi.

Praxis 2da

Contraria Primo

Przypominamy victorie y temi się animować chcemy, ktore
Polacy bez ktorych nigdysmy nie byli a to silentio pasce
nie chcemy. Slawna victoria nad Turkami za Władisła
wa Krola Polskiego ktorą smy mogli ten Turkom namienić:
o de literoney niechcemy go dnem belli zamilczeć, iezeli ta
nie w gemitu et quide grandi zostawała, nie ieden onex
sanguibeis bawy mis opłakiwać musiał, przypomniawszy
sobie exitu belli o tak sławną victorią Władisław zywo:
tem zakończył. Wielesmy y naszemu niedawno rzecz:

Slicin

słusie Panuiącemu Monarsze Za Vrzędenską winni. Ale
co za gratitudinem od Alemanow dobieramy, lubo y ta nie ie:
dnez Synow Matki naszey krwią zapieczętowana y
iuriiatią niemałą nasię niepszyiaciela uczyniła iako podzis
dzien doznawamy, oto in Compensationem obelrobria, Zarty
odbieramy, ale czegoś podziewać od takich pasz kwinatow
Nowem, niebyło żadney, tak sławney potrzeby, gdzieby się
krew z obustron nie lała znacznie, y tak tam gdzie sobie
wiktorią obiecujemy, często krwie przychodzi do tego, że ne
mo tius clades manet. Niegadaliśmy z Panem Bogiem ie:
Niby nam y zabłom naszym pobłogo sławit, dy bysmy w
tym od samego upewnieni byli, na każdego bym dolała o.
niby leges miles arma, miles arma, ale żesmy w tym nie
upewnieni radzibym à propósito supersedere, pokoriwszy
od Pana Boga danym cieszc.

Sectio 2da
De Genere Iudiciali

Genus Iudiciale est in quo accusamus, defendimus, et tales
sunt orationes accusatoriæ excusatoriæ expostulatoriæ que:
rulorię, deprecatoriæ, exprobatoriæ monitoriæ, increpatoriæ.
De hoc genere aliqua hic attingemus.

3 Tmus

Quotuplex genus Iudiciale, quid materia, et nulla de statu
et causa in hoc genere dantur
In genere Iudiciali tria sunt Sumenda 1mo quot et quorum
gratia injuriæ inferunt 2do quomodo affecti. 3tio quales
et quomodo se habentes unde in Jurria incidit Aristoteles.

est sponte propter leges officere. Lex vero alia est propria alia communis propria est quā scripta ciues utuntur. Communis est quia non tulla etiamsi scripta non sint, apud omnes tamen valere videntur. Sponte vero facimus, quicunq; scientes et non coacte facimus. 2do quid faciunt homines de causis aget fortuna, consuetudine natura, ratione, ira, cupiditate. 3tio qui et quales diuites, pauperes, iuuenes, senes, etc.

Dico 1mo. Multiplex est genus iudiciale. Simplex in quo de re una seu de crimine uno agit. Alius coniunctus, quando plura genera criminū, plura carmina ejusdem generis discutiuntur. 3tio comparatiuus quando quæritur quid alicui sit magis Anticategoricus. Quando est mutua accusatio. Talis oratio pro Milone ubi Milo a Clodio Clodiusab eo facta sibi injuria dicebat.

Dico 2do. Materia generis iudicialis est id omne quod subditum cadit et judicio potest determinari hoc verò est vel capitale versatur circa crimina vel ciuile versatur circa ius quod defendit vel petit.

Dico 3tio. Status in genere iudiciali est causa constitutio alicui facto non negeti. Vis tamen illata negat non esse tale quale arguitur sed rectus et justus esse ostendit. Addiscipunt controuersiæ superscriptis dicet quod hoc vel illo modo explicari debeant quod hoc vel illa fuerit voluntas legislatoris vel scriptoris. Denig notandus quod scriptis alia scripta præsertim recentiora opponi possunt. Causa verò a Cicerone dicat ratio qua aliquid efficitur. Est duplex in coniunctis impulsio et ratio ratio quibus firmetur rebus facti suspicio confirmatur.

Ad hoc genus conducunt multa ea quæ præcesserunt vel subsecuta sunt vel antecedentia consequentia concomitantia item circumstantiæ per particulas quis, quid etc expressas sed de his jam egimus.

S 2dus.

De Disposne.

De Dispositione Generis Judicialis.

Dispositio talis esse potest. 1mo Exordium si accusatoris tunc erit plenum reverentiæ et odii si defensoris tunc mansuetudinis et clementiæ sed utrumq; debet esse artificiosus postea quit Narratio facta prospicua et probabilis, si quis in accusatione quod in defensione in defensione siquidem si narratio fiet tunc talis debet aferri quæ tota prosit si vero tota nocet omittenda est v partes nonnullæ vero candidæ 3tio. sequit confirmatio. In qua non confuse et conglobate sed sigillatim proponenda sunt argumenta ut pondus suum uiusq; majorem habeant confirmationis vero argumenta sic debent disponi ut fortissima et validissima ad primam et postremam orationis partem conferant quæ minus illida in medio ad quodlibet validus argumentus adhiberi potest Conclusio vehemens v interrogatione v exclamatione v epiphonemate adhibito confirmatio vero adhiberi potest accomodari debet ad orationem adversarij valida enim accusatoris argumenta vobruenda sunt digressionibus plane non est illis respondendus quasi levia essent quæ vero sunt levia auriter sunt refutanda unde non parum ioci et facecia prosunt, multa etiam conglobanda et involvenda sunt obscure sic tamen ut ostendamus nihil nos timere. Demum peroratio quæ debet habere alios et alios motus pro genere causæ vg. odii amoris miserationis lenitatis et misericordiæ. De his omnibus diximus supra. In particulari vero sic est procedendum si est accusatio et reus est infamis tunc sic procedendus Exordium erit endum a miseria temporis corruptis moribus v a licentia proditi hominis v a necessitate puniendi reus propter bonum publicum v a criminis

v à criminis gravitate. Narratio robusta magis esse debet quàd ad pompã instituta. In confirmatione singula collige crimina deinde singula expone tabulas proferant testes inducant explicent facti circumstantias proferant causã adjuvantes intentio exagerent præteritionibus argumenta leviora subiciant peroratio denig vim & autoritatis motus excitat.

In Defensione sic disponitur Exordium petit à circumstantijs locorum ut apud Ciceronem pro Milio v à circumstantijs personarum ut pro Roscio et de loco v a officijs collatis ut pro Plancio v persona quam defendit ut pro Archia v ab erroris confessione ut pro Rachirio v à clementia et humanitate Judicis v à persona illius qui accusat declarando quod ex via odio post narratio postea confutatio denig Epilogus frequenter pro tribus utitur.

In defensione facti sic Exordium sumi potest à confessione ipsius facti deinde proferunt de illo varia indicia postea explicantur causã v quod ex amore perfectus fuerit denig Conclusio sequitur quod mihi tenere in facto nihil sapienter gestum.

Defensio manifesti criminis sic Exordium petit potest ab hominum vano judicio confirmatio rationes quibus probat id quod arguit aliquando hinc respectis occasionibus honestis idem stabilis a simili et pari. Postremo Epilogus quod juste crimen comitis excusari posset judicando relinquit.

Invectiva est oratio mordax altera in personas esse potest altera invitia una fit vero. 2do sic frequentissima conficitur. 1mo Exordium petit potest ab expositione sceleris ut in victimiana apud Ciceronem v causa suscepta accusationis vehementioris nempe propter gravitatem sceleris talis contra Pisonem

v a persona

v à persona quæ arguit à circumstantijs loci temporis. Narratio
vitæ omnes à puero discutit vide Vatinianus num: 28 confirmatio
criminis aut vitij prauæ omnes affectus ita percurrit vt facinus
ostendat repugnare pietati legibo Diuinis et humanis patriæ moribo
majorum institutis etc Adiunkt et amplificant incommoda denig ostens:
Dib quod graui supplicio indignus qui accuset Dg fit comparatione
et enarratione motus quiddiu et incidia illi conflare possint,
In Epilogo seu Peroratione vehementioris motus in vtrq objpado:
rij etc excitandi sunt. Objurgatio quæ est superioris ad in:
feriores Exordiu habet à causæ objurgationis v à vitæ narratione
personæ v facinoris quod arguimo v ab atrocitate criminis v à
rei turpitudine v à spe decepta v à dubitatione etc Narratio
rem subjicit oculis per Hypotipofim lege pro Dejotaro numa 3:
Confirmatio crimen exagerat ab adjunctis et alijs locis. Epilog
lenimentu oratioi adfert quod fit si probemo objurgationem
nostram ab amore pietatis esse, v etiasi crimen reciat, in prauo
animi affectu vehementiorem et ita excusset etc Expostulatio
quo accepta injuria et in ea excusanda voluntas significa:
candag e non male quod vis suspicari quæ ingratus animus
et accepti beneficij non memores mirari nostramen unde factus fuerit
ut culpa irrepserit. Exordiu ducit à commemoratione be:
neficiorum in eum collatorum de quo conqueriimur
antequam narretur injuria petitio excusationis et re:
nib cum pronunie debet ut modestior videat. Confir:
matio continet amplificatione injuriæ qui fit per Hypotipo:
sim Prosopopoiæ etc ac per Explicationem adjunctorum etc
Epilogus excitat motus misericordiæ, clementiæ meto etc prodi:
versitate argumenti. Exprobratio hic fit, Exordiu ducit ex abrupto

testem apellando

Testem apellando conscientiâ illius qui se ingratoam
probuit. Narratio complectitur explicationem
artificiosam tuo beneficiorum quos contulimus tum in-
iuriarum quibus nos affecit. In confirmatione duo
agentur Imo amplificentur collata beneficia 2do
illata iniuria exagieratur transeundo ab Hypo-
thesi ad Thesim de Crimine in genere. Epilogus
excitare debet timorem et verecundiam Com-
municatio stylum habet concisum Exordium
ex abrupto ducitur requirit amplificationes vehe-
mentiores et cominationes vide Verrinum num: 63.
Epilogus continet optationes et adhortationes ne ex
dio cominatio perficiosi videatur. Deprecatio
Exordium sumit à qualitate criminis cujus venia
petitur nulla fere datur Narratio confirmatio deinde
veniâ ducatur. Imò à persona ab conditione
et statu ut pro Deiotaro num: 40:
Ab his verbis non debeo Cesare etc.
Epilogus motus excitet
vehementissimos
misericordiâ.

Et hæc

Et hic De Genere Iudiciali et universo
Rhetore Scholastico iuditium concludimus quod minimum satis supra
De illo dictum est et nos
Iuditia ferte vestra
Futuri Iudices, talia, ut cedant simul cum nostro
opere

A. d.
M. D. T. O. M. G. B. V.
M. S. L. O. C. H. Hec N. B.
IOLADHAT MATTVBOS
cultum ac Venerationem

Finita

Finita parte 1ma in qua egimus de Rhetore scholastico restat nobis pars 2da Rhetor politus qui in Regno Poloniæ et Lituaniæ triumphat usus ejus ubique est nec eget speciali ore commendatione sat se ipso commendat. Duplici capite peragemus in uno agemus de materia magis publica in 2do de materia minus publica.

Caput 1mum.

De materia magis publica.

In hoc capite legemus quomodo bono publico provideat unde in eo agitur de materia consultationis legationis gratiarum actionis pro honoribus collatis aliarumque hujusmodi dissuasionis vel dissuasionum.

Articulus 1mus.

Explicatur materia Comitiorum et Comitiolorum.

Ad hanc pertinet materia 1mo præmiales comitiorum quales sunt inibitatoriæ Regem nobilitatis ad comitia 2do inchoatiua comitiorum generalium ut sunt Electiones Mareschalci etc. Aliæ quæ sub tempus Comitiorum fiunt quales sunt Regis salutatoriæ nomine nuntiorum ad has responsoriæ invitatoriæ ad audienda vota Senatorum etc. deinde aliæ sunt quæ post comitia valedictoriæ Regi gratulatoriæ si bene comitia successerint si recepta doloris manifestatiuæ. Et quæ fiunt in comitiolis relationis de his aliqua attingemus.

Sectio 1ma.

De materia

De Materia primalium seu illarum quod procedunt comitia.

Moris est in Polonia ut ante sex hebdomadas Rex nobilitati nuntiet comitia futura et literas ad varios distrectus mittat patentes nuntiando in illis tempus comitiorum et exprimendo necessitates cum hortatur ut succurrant Patriæ sibi appromittit non defuturus Reipublicæ. Postquam has acceperit nobilitas literas in dicta comitia convenit in suo distrectu ad locum certum ad hoc destinatum postea a Castellano v Palatino v Primario instituitur congregatio ad nobilitatem congregata hæc puncta exprimuntur. 1mo institutio causæ nobilitatis ab amore et cura in Patriam et ab obedientia in Regem. 2do Ratio data cur sit nobilitas convocata quantum sit negotium quantum Patriæ periculum. 3tio Regis laudes breviter accura quæ habet in Patria ponendo hortandas nobilitas ad eligendum Marescalcum si non est in illo distrectu v Palatinatu quod prosit his comitiis ubi post electionem suam gratias agat nobilitati pro sua electione et promittit suam operam si vero est sicut in Prodensi Sidensi Vilkomirensi etc. Jam alter non eligit sed post orationem ejus aliqui nobiles mittuntur ad introducendum legatum Regium cum literis et instructione.

Orator introductus hæc debet servare punctatim debet esse salutatio nomine Regis cum suis applicationibus & maxime festus pro oculis habendis gratulatio instituit. 2do Laus Regis ab illius adiunctis. 3tio gratiarum actio nobilitati quod ad vocem Regiam in communem, ut consuleret Patriæ concurrit. 4to laude nobilitatis consta

tatis constare debet ab ejus in Patriam cura liberalitate
etc. 5to. exagieratione periculorum imminentium necessi-
tatis Regni. 6to. Reddition punctorum in instructione
missorum à Rege. 7mo. Adhortatione ut tanto amori Regio
et paterno vigilantiæ ac caritati erga patriam respondeat
maturo agat legatus tuo finita hac oratione tradit instru-
ctionem Directori ipse illas legit et post lectas adhortat
ut bono publico consulat si vero aliquis Junior uti volent esse
aliquando ætatis annorum sufficiet si post redditas literas
comendatitias à Rege aliqua in laudem Regis et necessitates
præsentes prolequatur reddatq instructionem Directori aut
ipse illam legat et postea voluntate Regia declarata com-
mendet hoc ipsum suffragijs nobilitatis ad executionem.
Legato huic respondet Director comitiorum in qua oratione
Regi gratias agunt pro cura et vigilantia erga Regnum
laudarig breuiter Rex potest approbatio instructionis nomine
nobilitatis, voluntati prompta responsio promittet deinde
concludit gratiarum actione Legato pro Legatione, permissa
gratitudine. Dispositio tabulæ omnium quæ aliorum
per quemcunq modum fieri potest.

Sectio 2da.

De Inchoatione Comitiorum Generalium et Comitiolorum.

Si in comitijs universalibus Rex vel in comitiolis Palatinus Mar-
schalcus vel aliquis eligitur officialis. Hæc puncta ex-
primunt. 1mo debet structus quis sit ostendi si hic eligatur
officialis, ab hoc enim vita mors civium, conservatio liberta-
tis

tis fortunag ciuius pendet è contra damna. 2do. auxilius
deo petendus et Dnus. 3tio Iuuabunt ciues si in concor:
dia et modestia eligent. 4to qualis eligendg amans animarg
patriæ et alieng à corruptionibg. 5to Ratio quod talis eligi
debeat leges et patria postulat.
Electo Mareschalco dñs reddit præteritus sessionis hæc
puncta in oratione seruet. 1mo gaudia de concordia sussa:
gioris in electione. 2do breuis laus electi. 3tio omen futus
rorus ab aliquo affectu gratulationis et apprecationis ipsi
electo.
Electus vero Mareschalcg hæc seruet
respondendo puncta. 1mo laudat affectg eligentiu. 2do
Ingarem se dicit huic honori. 3tio omen et spem ponit
in Deo et in affectu eligentiu quod iuuabunt et dirigent
eum in hoc officio. 4to laudat breuiter eligentes. 5to gra:
tias agit eligentibg postea præsenti directori. 6to
offert suos labores et obsequia sua patriæ et eligentibus.
Si vero Palatinus v Iudex eligit tunc hæc puncta seruantur
1mo laus ejus qui administrabat officio. 2do commendet
hoc officium in genere v particulari. 3tio quam necessitas
sit officialis exagiendi. 4to Regio dicat hæc esse volun:
tas ut eligat aliquis bonus ideog hæc esse comitio la facta
demum ponat directori.
Si eligunt nomine Pa:
latinatus v districtus hæc seruabit. 1mo Mareschalcus
electus laudabit concordiam nobilium quod propendeat in
bonum publicum. 2do gratias v Deo agant quod fortunet
ita consilium publicum et animos amicis collegerit in unum
v nobilitati pro pari consensu. 3tio Ingruat necessitas
bonorum Legatorum qui nomine districtus illius bene cura

Theatry

Theatro orbis commendent. 4to. Accedet ad Electionem et
ipse 1mo nominabit qui est eligendo & petet nominationem à ma-
tonibo pro ut est mos illius loci. Si vero ante electionem nuntio.
rius capta comitiola, hæc puncta ad Directores seruanda. 1mo que-
rela deperitio patriæ & de dispensionibo ciuis & de infelici parta
quæ non est permissus bene gerere dispensionibo ciuid. 2do exagerar:
da Regis pericula in quæ ciues pro suas rusent dissensiones 3tio dolor
regio et tas malo nuntio quod membra a suo capite separentur gaud
dus hostis nobilitatis dum vident inter eorum discordias se faule pose
in turbido pisari. 4to adhortatio ut melius de republica sentiat
melius amet Regis sal. 5to. ostendat modo quo tantes malis
possit obuiari maxime iterata petitione ad Regias Majestate
ut alia concedat comitiola.
Nota post facta præfatione Directoris dum nuntij eligunt breuissimæ
accedendo & ad electione eorum includat & laus eorum qui eligunt pe-
trita ex aliqua ratione quod vg iam in talibo experientia et usus habeant
quod in lege patriæ peritia habeat & ab alijs doctis, quasi tria hæc puncta
exprimunt 1mo sens exprimit quem eligit. 2do laus eius aliquæ rei
3tio petitio ut candidato acceptat sine cunctatione illud munus.
Deputati duo eligunt ad Tribunal hæc seruabit puncta director. 1mo lu-
dition ac Judices bonoris necessitate exquibo et publica et priuata de-
pendet 2do laudabile mos esse eligendi ex nobilitate atq; deo ex medio sui
Judices ubi cau Justis mores afferendo esset petitis ex principio institutionis
ex iustitia legibo et ex difficultate errandi in talibo iudicijs etc 3tio temporis
instantia quo inchoanda sint Tribunalitia iudicia. 4to supplicatio ut ad
Deus ut ista fortunet iudicia. 5to adhortatio aut ad bonoris Judicis electionem sacrad atis
Deputati electi & se excusat & non se omnes tunc hæc materia erit 1mo gra-
dus agendi pro electione et iudicio quod de illius capacitate ad hoc officium
electores habuerint 2do Excusationis festa et rationes cur non possit officium illud
suscipere. 3tio. petendi electores ut ratas suas excusationes habeant 4to pro-
mittat prompt tudo ad alia et obsequia nobilitati in alio genere. 5to subrogent
ut in suos locos alios et illi sua suffragia et tribuenda. 6to Deus instituat 1mo
laus affectus fraterni ita de se bene merentis 2do officij splendor et onus 3tio
modestia

modestia sua capacitatis ad illud excusat. 4to gratiarum actio pro electione facta. 5to votus et apprecatio ut digne servire possit in hoc munere.

Sectio 3tia.

De Orationibus quæ fiunt sub tempus Comitiorum.

Sequenti 3tia die postquam est electus Director novus Collegij nuntios ad ipsum regem eius salutat nomine equestris ordinis in qua salutatione tota nihil præter laudes Regis continetur ea vero sumit ex præcipuis virtutibus regijs qualis est moderatio animi clementia iustitia pax publica studium pietatis ac religionis gloria fama gestorum gratulationes Natiuitatis nomen magnus etc ex feliciori regimine et pacifico ex abeffectis alijs et adiunctis dignis Regia Maiestate ex ipsis populi cui præest et qui imperat genio laude quæ sumit ex libertate ejus ex amore et fidelitate in suos Principes de qua 3tio mendo 2tio Rex Poloniæ dicebatur tectis in sinu unius nobilis Poloni posse dormire cum ermelino cum arma alios Principes, item ex militari virtute et obsequio in Reges suos singulis perorando et petet petet aliquis modo hoc conditionis accipi ex supradictis et per eius salutari modo puncta vero hæc sunt 1mo communiter instituit ipsa salutatio 2do Rationes dantur salutationis acceptæ ex superiori materia quæ adque amplificat et exagierant. 3tio gratias agunt Regi pro cura et solicitudine circa bonum Reipubl. 4to. petit manum ad osculum inter hæc puncta possunt alia inseri ut si gratulandus sit et condolendus Regi exemplaria meliora dari non possent quam ex Comitijs. Eadem puncta servanda sunt ijs qui dicunt nomine Civitatum et Urbis ad Serenissimum Regem.

Iam vero si nomine militis salutat Rex quia et illi legatos suos mittunt subinde ad Reges intra vel extra Comitia similiter ad nobilitatem congregatos tuo 1mo salutatio fit 2do laus Regia desumpta ex superioris dictis 3tio enumeratur merita et labores militis 4to eorum desideria proponuntur 5to petit manum ad osculum inter quæ puncta possunt etiam alia inseri pro ut tempus postulaverit et ipsa puncta pro genio Oratoris variari.

Idem dicit a Legatis militis ad equestrem ordinem cum eis in suo Collegio salutant excepto ultimo puncto pro quo substituet miles Orator petitione seniorem episcopi ad Regem ut militi in suis desiderijs satisfiat commendatione obsequiorum. . . etc

Nota de ad Regem

Nota si ad Regem miles perorat debeat se gerere et habere
si ad equestrem ordinem tanquam par status et conditione, unde
forma usitata adhiberi possunt, quibus se nobilitas compellat.
Ad has respondet a Rege aliquis ex officialib, vg Cancellarius
v Procancellarius, in quib hæc puncta seruant, imo exage-
rant, pericula Reipublicæ, 2do solicitudo regia circa bonum publicum
aut dolor de infortunio aliquo publico cura equestris ordinis
et amor circa idem, observantia et amor regiæ in Regem ostendit
Strio grata illa equestris ordinis salutatio addita aliqua
textu Rebo, ad prouidendas Reipublicæ nobilitatis accessus
et alia quæ tempus personæ Regiæ et nobilitati laudi et com-
mendationi conducit. Ultimo gratia regia omnib declarat,
in cuius signo ad oculos manus regiæ equestris ordo in-
uitat et hoc seruandis si equestri ordini respondet.
Si respondet militib tum merita eorum ostendant, et cordiste
Regiæ Maiestati, 2do laus, reuiter perstringat militis ab
eorum egregie gestis, v quod huius non accessis stipendijs per-
seuerauerit in obsequio Regiæ Strie declarat Regi eorum grata
ejus salutatio, 3to ad oculos manus inuitat. 4to prorogan-
ing eorum desiderijs satisfaciendi ostendat. v statim
ejus respondet nomine regio ad salutationem equestris or-
dinis aliquis Minister stat, v pater inuitat ad audienda
vota Dominorum Senatorum equestre ordine singulatim inserit
etiam responsioni suæ propositionem comitiorum et ad vota
audienda inuitat certo tempore. Si postea tunc tantum
inuitat in sua responsione ad audienda propositiones v
post prandium si mane Rex salutat, quod communiter fit post
sacrum v sequenti mane circa horas certas si à prandijs Rex
salutat. Si ergo separata fuerit propositio in comitijs dis-

cutienda

cutienda in oratione hec puncta seruabit tmo aliquid in lau-
do consiliorum publicorum ex eorum adjunctis utilitate necessita-
te ex consequentijs instituat. Hic spectant ritus antiqui-
tatis aut aliarum gentium in consilijs de republica capiendis di-
cta aut sententijs de ijsdem 2do Regia solicitudo quorun-
do consilijs publicis posset malis exortis obuiari. 3tio Necessi-
tates publicas declarant. 4to fiunt quedam propositiones
circa quas tres senatorum vota hortabitur consilia in comi-
tijs versabunt. 5to inuitabunt senatores ad sua circa pro-
posita materias declaranda vota et equestris ordo ad illa
audienda et de inceptis consilia capienda de republica.
Orationes que ualde quod contingunt sub comitia carent com-
muniter exordijs sed statim que ue la exigerat consequentia
malis et predecessorum exemplis in similibus materia quid discordias
ue resillas ob quas citadi exordiant consulentes consequuntur
conclusit petitione amoris et concordie maturde ut indicta
quid exagerari et amplificari possunt pro tempore in aliqua
dispositione per expolitionem esse potest

Sectio 4ta

De his orationibus quod fiunt post comitia

Orationes que fiunt post comitia dicuntur valedictoriales sed
eo hoc nomine plurimum comprehendant pagem de nonnullis
Tria ut aliquis ex collegio nuntiorum assumatur ad senatum
In locum decedentis senatoris in cuius valedictoria tmo
agentur voluntates Regias equestris ordinis quod eum ad senato-
rium ordinem assumat hic quoque habenda breuis laus Regis
et sua extenuatio. 2do dicet prompta voluntate suam

ad perseuerandum

ad perseverandus in hoc ordine, ex quo affirmet, propterui-
ta quieta, unde aliquando vere dolere insinuabit, quod ab tam
grato Regio gremio avellatur. Sto promittet se in eodem
affectu in equestri ordine nutrice et matre sua perseveratu-
rus, et ijsdem affectibus sequijs omnes et singulos deinceps
turus quibus antea. 4to petet ut si qui in consilijs dandis
errores ex imbecillitate ingenij sui comitantur, ei condonent
Sto gratias aget pro affectu sibi praestito. 6to denique
valedicet tam quidem supremus qui semper illos in
pectore habiturus est sed tantum ex una domo in alias
migrans. Et hae orationes solent esse orationes et
quot sunt per communes dispositiones.

2da qua
valedicitur Regi post comitia. Si nihil sunt tunc sto
instituenda gratiarum actio Deo et Regi illi, ob feliciter illi
finita comitia, huic propter solicitudinem quas habuit circa
conservandas concordias et amore paterno in Regnicolas
ut ipse et omnes nectes saepius litabat exagerationi
ne fortuna publica tali Regi praesidente ad famam
illius ubi laudes Regis ponendas ab ejus adjunctis maxi-
me ad tempus comitiorum perpetrata in bonum publicum
opera edito. 2do Auspicantur omina futurae felicitatis
Regis ex tam felici successu comitiorum. Sto Declara-
vata clementia Regis sub comitia emendatio quae
etiam foras alijs se praedicaturo dicet. 4to instituat po-
stulatio ut admittant ad oculos Regis manu.
Si
ruptae sunt comitia tunc in valedictoria haec sunt ser

uenda, 2mo querela de infortunio publico, quo optime
fit per affectus doloris & desiderij melioris fortunæ &
iræ & indignationis infactigos cives, seruientij ad illos
aliqua fragmenta Authorum experimentia istos affectus
et qui ponent ante oculos indignitatē Regi, nam oratio-
nes quæ ab aliquo affectu incipiunt Exordia possunt habe
ducta etiā a latiore sensu. 2do Infortunium istud reiicit
in peccata hominū malevolentia nostra, boni publici
fata aspera quæ Deus permittit in regna et respublicas
obscelerat. 3tio fit condolentia Regi quod cura et solici-
tudinis ejus tantis nullos fructus respondent quod tantis
impensis publicis et privatis, nihil quod ad salutem publi-
cam pertineret peractum sit. 4to dicant ea quæ publi-
ca calamitate exagerant et Regem lenta faciendo etiā
spem melioris Deo iuuante et prosperante ejus regi-
men fortunæ privatæ et publicæ et curæ et laboribus Regis
5to petit tandem osculum manus. Utrag disponi per
quemcunq; poterit modum, hæc secunda melius ab effectu
incipit

Responsiōes oratiōnes nomine Regis ad valedictorias duplicis sunt
generis: 1mi generis si comitia finitaq; erunt gratias agent mode-
tati quod cooperata sit Regijs laboribus sua concordia in promoven-
dis publicis necessitatibus unde institutus laus nobilitatis ab ejus
amore in publicum in Reges reverentia et submissione 2do spopon-
accipiomina futuræ felicitatis patriæ ex tali concordia 3tio
fiat aliqua adhortatio ut ea quæ salubriter constituta sunt in
effectum educantur, declarabit amor Regius et clementia
promittentium

promittent ejus ulteriores labores et deinde ad osculum Regis manus invitant nuntijs. 2di generis Comitia rupta sunt
Oratio fit ab Oratione doloris Regi ex infelici fine Comitiorum
et quod labores Regios cum detrimento sanitatis susceptos
in casum ierint. 2do fit exageratio calamitatis publicæ
et periculorum quæ in vos orient patriæ ex discordia civili exage-
ratione aliorum quæ animum Regium tristem et casum Reipublicæ
lentem ac plane desperantem de fortunæ Reipublicæ ostendat casu
hoc punctum abaffectu doloris ac aliorum pulchre inchoare potest. 3tio
intimat nobilitati ut Regios labores et curas circa bonum publi-
cum alijs explicet, quomodo nihil non fit motus et Respublica
in statu constituerit. 4to fiat adhortatio ut incumbat no-
bilitas et provideat, quo pacto patriæ ejus leges libertas
fortunæ, in integro servari possint. 5to Admittunt Legati
ad osculum manus Regiæ.

Sectio 5ta.

Quæ servanda in Comitiorum Relatione

Licet hæc fiant post Comitia hue spectare videntur. Post comi-
tia congregat nobilitas in suo districtu ad certum locum sibi
nuntij solent facere Relationem de actis Comitijs.
Si sunt bene finita Comitia puncta hæc sunt servanda
imo degratiandæ erit cum gratiæ significatione lætitiæ
gratia singularis Dei et fortunæ publicæ in tam arduo
Reipublicæ negotio si nihil quod possit exprimi ab aliqua eruditio-
ne et sententia ad eandem materiam servientem. 2do Regij

labores et solicitudo comendent. Stró progrediunt Nuntij ad ipsius relationem ex suis Diarijs. Eto post lectus Diarius fit ad hortatio aliqua nomine Regio vt in effectu illa deducant. Dicunt rupta comitia. Imo post lata exageratione clamorem tatis publicæ ex ruptis comitijs quod alia noua, quæ gerauret nobilitas afferri coganth nuntij, quod exaggeratio sumiposset et amplificari ab incusatione v male volorum ciuium v alijcujus alterius quod rupta sint comitia inchoari. Deo Comendando est Regius labor et solicitudo dicit se ad hunc casum Regis non dedit causas. Dixerò aliquomodo coeparet dicendo est modeste et cum quada excusatione se. Stró progredient nuntij ad diarium Eto petent veniæ quod noncum eo labore fructu ad nobilitate qui sperabat redierit. Respondet illis nomine nobilitatis gratias agendo pro laboribus promissa gratitudine et alijs quæ occasio illis persuaserit.

Sectio 6ta

De Praxibus quæ hucusq dicta sunt illustrant.

Praxis 1ma.

Przedmowa Marszałka do seymu ktory witał JKM Dnia 6 Maia Roku Pańskiego.

Klimat pod którem iako świat stoi y dotąd iszcze nie było Panstwa takiego coby go postawić nie rzekłbyś iedno stay niemiało, niebo tylko samo ten sobie per petuitates zostawiło na ziemi, ktoby się obraca verum omnibus orbis kiedyś nakrayodzy iakie rozmaitemi dolegliwościami doty ka się Pańska

Dewny to

pewny to u nich ppowney pociechy prognostyk zdrowie y
cało ść gotowy na ktorey zawisł regiment, a przytym porządne
mądre y zdrowe rady, niemoże być od innych rzeczy liższe y
ta oyczyzna nasza, ktora tak wiele przeszłych wiekow
doznała też na sobie zwykł to inhumanis vicissitudinis. Nie
raz pożądanym kwitnęła pokoiem rzadko kroc zas podrożne:
mi niebezpieczeństwo woiennych utrapiona ięzyła ciężarami. Był ten czas kiedy ozdobney sławy dostatkow zażyła:
li inni, był y ten kiedy z zatowy upadkow inni cieszyli
się nieprzyiacielę, a ponieważ zastarzałe dawniey
szych dzieiow pamięć lat temu kilka po onym sławnym
Tureckim na wszytek świat straszney zwycięzstwie co nam ad summa fortuna niedostawało iedno per:
fecta felicitas, ktora tu miedzy ludzmi wiecznym bywałym go:
ściem, ia wierzę że gdzies wracaiący się z takim triumfem
z tamtego placu Rzeczypospolita naszey poseptat Genius
abysie na ostatnie obrocita kosta, iako ono niegdy w naywię:
kszey Rzymskich Hetmanow pompie, tuż przy samym try:
umphalnym wozie Redt ieden co zwycięzce abyszczęścia
obyczay nie ufał napominał. A za k to po tak wielkiey
na wszytkie kraie tey korony nowinie, nie nastąpiła prędko
Ziemi Inflanckiey strata, ktora się nie kto ten tu ięzyc miedzi:
rzego W. M. Pana brata, ustkami, niedobrey rebellis, krasnie mało czesc posiadł, gdzie iuż znami biana lle bellu pro:
wadzi, ieżeli my przecie przy łasce tego ktory woysk y
zastępow Bogiem nazwany obciąż bye po tak niezrownych
przypadkach naszych nieomylnie prezydi upaleniem

prosperitatis znaki, że potey nie spodziewa na lepszey
fortunie JMK. na tym mieyscu patrzymy, zledo-
znawany JmK. Mć do myslowania dobrym pospolitym
czułości, z ktorey iż y teraźnieyszy-ey z tożycesva-
wszy tumżenie JK. JMć. Pana Boga prosiemy, ze wiekiemy
tu zgromadzone wszystkie Rzeczypospolitey Stany. Sego mo-
re, institutog' majorum na oyczyzny y każdym czasie ra-
chunek publica consilia pochodzić zwykły, Masz za
JK. JMć. Krola y Boga swego, ktory przez te wszystkie
lata iako nam szczęśliwie panować raczył z osobliwey
swey JK. Mci opatrzności nigdy nie nieumykał. Ten
iż to z przednieyszych wyrokow swoich nad nacz yuszy
JK. Mci tych Państw koronę między tugami nieprzyiacielskie
mi włożyć na głowę JK. Mci, podały oraz kamulecin vitri-
ces mang, ten korzgwić y woyska JK. Mci polskich Gul-
tanskich Inflantskich Moskiewskich prowadzić y zda-
wał sławne tryumfy, rzucił pod nogi ich monarchami
pustrone stolice, ten Osmanom rozkazował abyzwiecz
hanbę y sromotę swoz acciperent legem, ktorzy przedtym
kazdym srodze panować a nie słuchać umieli. Ten one nie-
szczęsne iuż wiecznę niepamięci zanurzone rozruchy
domowe uspokoiwszy Ich Mci Pana
drzeć zrakac niedopuszczał z Wegierski potrzeskie iedne po
drugich straszliwe y szkodliwe rozrywał taiemnie ręce
zyczliwych y dobrodziejow z nieprzyiaciołmi naszymi praktyki
obiasnio. Wyrzadzaną krzywdy mogł wolą dwarzy znacznie
y hiet znaf, zdrowie nawet in illo funesto casu a furiosa impetu

Eudowine

cudownie ochronił longa Panow naszych sterilitate wier-
nemu y krew Krolow swoich mituigcemu narodowi na-
nagrodził potomstwem WKM votis publicis zgodnym.
W zgoła zawsze a wszędzie stawał WKM in dew Prote-
ctore, in dew Refugij, a kiedy zas mu co to zas etc wsteno-
wrzeć tak nedz z laski swiętey pociesz. Ten y teraz
przy pobożności WKM iawnie do pomoże iawney pobiedy y zie-
mi sprawiedliwości, iedna kze między ktorymi choć z Boga
now zelt w dzis manus ad mouenda pewnemi my za Pa-
iasnieyszy M K Pan R M ze WKMex hac specula na
ktorey woyskowy iestes Vgatrowac będziesz nasz wszy-
thie siebie pilnemu strzeżenia y potrzeby Rzpltey w ktorey iako
pierwszy stan y nay przednieyszy pospolicie obwyklawa-
niem swoim Panskim. Nie niewątpię ze ohm Pa: Senato-
rowie nasi Panowie Bracia starsi y WKMwienney rady
y mądrey y nam [illegible] Za rowney ochoty do spolnego
ratunku dorasli. Na to smy y my od Brau naszych do-
na pozostałych na ten stan wysłani, abysmy nie dobiegali
w takim razie czego, ktore iesmy wszytko po Boga
powinni, y ktora omnes omnis ciuitates complecti in
nas tu przemaz ty każdy z nas z ziemstwa swego
in hoc theatro Reipublicę stanie ktore nieprzyia-
ciołom pokazac tamiey ze na sztuke ziemi sodigeamz
wrodzone przodkow naszych przeciwko Panu y Ojczyznie
stadia co mierzchnąmy odwiadzyc nam przyszłe ziemi
ziemie WKMD M przodiemy, abysmy nie stesniwie

do Sprawowania Szki przy pusciu vaiby.

Praxis 2da.

Prædmiotis sub Electione.

Zawitał czas dies magni consilij, w ktorym Swiata Polskiego fortuna po krotkim y mało wygodnym wythnieniu Związku publicæ orbitatis paratismu interni et externi agitata per cellis pięcioletnią wpada recidivę odkłada iak Słonce od brzegu na rzeczywisty day Boże fiorete: cunctis ventis pluszczącą się na burzliwe collidentis inge: nioru morze Oyczystego w iednej swoiey nierv: zerwanej Kompanicy wiozą. Salutes publicæ et aquitas libertatis tu termin szczęśliwości tu Ojczyzny grauis discrimini horas adventare palosse Y dlatego to iedyne arcanum sanciunt antiquitas, że bez zastony y zasłuty sub Jove libero et sub Dio consultare Jupit: aby Polskie ore tu pieszczotach Swiąta podane obłoki tam z samego nieba od tego przez ktorego Reges regnant wziąwszy influentią bystrym słowiańskiey zgody naszey lotem ten Sarmacki Armiger na iedne: go spuszczenie Siecta rzeką, a czyiąz go rzeka godna abo on czyiey godzien Radzywyszem derivatori Arcano: vis competens esto u tego nam tylka gorgeni Suppi: vijs malatia zgodnych Suffragiorv expetenda est, a tak by non ambitiosb regionis ale Religionis Orthodoxæ amanti Ojcowisko Siepsko addanie Sanctuarijs tego

nostrarum

no strawy powierzone integritas tak vasti imperij soru-
czona bytta z kąd Pszym skiego Jaśnienta cieszyć bysmy
się mogli słowy Hungaromajor extat libertas quam
sub Lege Pio, ktory by non prescripto debito alegrato
et libero beneficio znat et venerarech dataś sibi od Swobo-
dnych narodow Majestatek. A ktoż nam ten kamien
odwali teto poządanego portu po kaze termin, czyia vada
y rzeka potym votorw nastrorw Oddanie zeglugcym za
sadzone vitabit fines et Patry odes, ieżeli nam patrias mos
intra orbitas legis, servata integritas compositaad legem
naturą modestia nieboże pszyswiecała, co aby doskona-
tym porządkiem dziać się mogło Littera Jovi legislatori
pszytwierdzić ad Jaśnie tak iego Directora ktory by memor
że onego Pszymskiego bodności ewessona strona Ja sarem
veho et fortuna ejus, ale drogi serwisy y służbą swiem prod-
kow naszych nabyty zwięzie kleynot, ut Publica exter-
tate et prudentia tą nawą kierował iakoby non amvi
Solepari, pondere grauis ale virtute vigens, illibata
fide do swego prowadził termiru, Te Sa Cyclystedefide-
via et vota Zgromadzonych narodow, ktore Ja ich tu-
telaribog szczęśliwie niech za Byna.

Deus dixit Fiat.

Reddituria Scipionis Marschalcatis

Kiedy prawdziwie za Boską Boża vulgare dictus, dimi-
dius facti qui bene cepit habet, Pada dos cyclysta na

rare ce wielkiego bo wielkich przodkow swoich qua sago
quę tego eminentissimo rowi superstiti, y wszacunek rzą hiiego
dostaie się ten stan z ktorego desiderata dawno speraż
malatia, mocnic bespiecznie moge tak zgodną Wm Panow
Starmanio urodze y de fortuna Wmi Pana vatiinari
o nimiż dilecte Deo cui militat dete, et conjurati veniunt
ad castrica venti, tata zgodna inauguratio indubitate
fortune et felicitatis przysagiwestio,

Praxis 4ta

Responsoria ad eandem

Zapedzi ty mię nasz burzliwy Ocean, sauentes miłosci Bra
tersiey Wmm Panow tamowy, dawszy mi stan tey nawy mi
tey matki Cyeby zny w ręce aby ze nim tam z tego salus
patricq y romanae kierowała, y pewnie by mi sie ku niey nie
Zdało tak wiele egsluzyc, gdy by z tego ich niebyło wiadomym Bra
terskich Wmm Panow affektow, ale kiedy widzę wszystkich
Wmm Panow concordes animos, mam nadzieię ze bez mo iey
industryey samitę nasz do pożądanego zapędzicie porta
ktora czeka ledwie co żyiąca oyczyzna, wyglada świat
chrześciański samo niebo życzliwe, u szczęśliwego cię pra
gnie widzieć brzegu, czego mię dobrą otuchą iednosci Bra
terskiey Wmm Panow mitose, przy ktorey gdy dokąd
trwać będzie cię, da nam Bog z ktorego ręku wszystkiego
dzieła, pożądaną widzieć cwiata Station ę, gdzie y sa
tak na tym mieyscu pro munere meo stawać będę iako
by służąc oyczyźnie iako nay lepiey votis Wmm Panow

y Braci

y Braci mogł respondere, ponieważ nec mihi nec eremi hi incolae. Jest mihi vobiscum.

Praxis 9ta.

Qua ad formitiola legatus gerens peroravit.

Fortunnego zaiścia sokalnowego przy pierwszym iego ad pedes Ummpanom powinszowawszy szczęsy tego [illegible] aby ten per quem Regem regnant Generalny Państwu tych prowincyi Bog wszechmogący Ummpanow y Braci dla gowszelkiey securitate pacis y w dostatkach fortunach owac raczył, a iż należało to do pilnego tranquillitatis publicae y wolności naszych Straznika, a gorliwego Ojczyzny mi łośnika y nayuniżone zdaleka upatrować instancia ktore nie tylko trąby woienne lecz ani żelaznemi uderzenia mi mocz prawem nakazanym domowych krasow naszych przerywac nie chce, aby impedentia mala, malorum upatrone eliminowane były takowe media ranzey dostoieństwo Ummad invenire, ktoreby nie iuż Cesarem albo Cesarzem Regią ale communem Ummpanow y Braci salutem interesia et Cyrtes publicznego niedostatku niosły. Te media prodmeditata do dalszey acceptowac chcieyąc resolwuiey y te powierzone mu Regalia za ta zgodną wolnych głosow consonantią rozumiem że Ummpanowie y Brania pochwalic raczyć. A chcąc dosc [illegible] Ummpanow informowac o szczytach z tamtey strony naszey pogranicznych niebezpieczeństwa

w tym bardzie y instructyey mentes Suas aperiat. Da przy tym takowey Sacratyey wszytkich stanow, aby iako amantes boni publici in rem patriæ zgodnie ku dobru pospolitemu zgodliwsza z mieszczanami chcieli. Gotow y sam K. M. zostaie desideria Wmm Panow reciproce Panskey benevolentiæ y iako nayleppey m secundare curente. Ktorey ciez tedy iuz moi Mpanowie voluntatem Vrzędu z wzglętu acceptare observantiæ y rozwazywszy ad stateram amoris et venerationis ieydkiem do szczęśliwey one concluzyey tego iednostayney prowadzić.

Praxis 6ta.

Responsoria ad eandem.

Widząc z uprzeymych affektow powolnosciq acceptuiemy deputowany przyiazd Wmm P P N, ktorego iako wszytkich vota gratia ip auribus Swiętych poddanych, take y mentis nie mniey z wdzięczną pełna y vota Mci plenitudinem należytey mieć muszą submissey dziękuiemy animis concordibus y tego wternemi Mci P P N na ato mieysce powagą tronu naiaśniey szego wokowani, za te insignia starania y affektu, gdzie usilnie Regias curas applicare ważą iakoby całości cyszystey y wolnosciowych poddanych ich wcześnie mogł providere veneramur, pokorą uktonem nayszym Naiaśniey szey Maiestat K. M. P. N. a wyświadczony affekt nie na zadnych inszych tablicach ale na cieplych sercach wyrytemy, wdzięczność dobroci Panskiey

w pozną obiecuią c zieg ność mitra prudencia Iuriwych Podda:
nych oicomy lnie power, junctis consilijs et viribus y wszelkiey
uſtugi naſzey cooperatią idem velle et nolle y ouſzem idem
ſpiwane co teglurick Dſſm optimo factu do całoſci publiczney
podobacsią będzie. Dziękuiemy y ſamemu Imci Panu y Bra:
cie za podiętą tatigę w oddaniu Panſkiey Imć telera:
cyey, a iakoż z wdzięcznym upominkiem goſcia lubego,
do Bratcſkiey uprapamy konfidencyey, aby tak prud:
meditata Dſſm woli Zyczliwey ſpolng coeparatią do for:
tunnego euentu były produkowane. Iuriſlicte tedy upraſamy
Imci Pana do konſeſu y zawziętey conſultatyey.

Dradis Trna.

Ira Legationis Turcicæ facta est Legatio in Comitijs
Naiaſnieyſzu Mći Pći Mowiono iż zaptakac a
chociaż na miedzy moią lubo ig tot linguis quot plagis tot
verbis quot vulneribus, tot oribus quot furoribus loquor,
ani ztąd zemdomi ſpoczą ſtatie et fortuna desicima, ani
zem wrzekł aby zaſtawą nad puttora lata wystawiał
fortuna Reipublicæ experiendo iż quispiam acceperit tutka
do mey tyranni ſit illius seruus licet liber venit, ani o praca
trzech mieſzcy dwuletnie bez domu bliż zemi były liſtra:
les velamaras dla uſtugi Wći Pći Mći y Rzpty ouſzem
Znać amoris pene gdy od nieſmiertelney Wiktoryey
chocionſkiey pod ſtrzemieniem Imć Pći Mći będzie
domia kowia mego nie zram, ani zom zoſtrego traktatu

BIBLIOTEKA W.B.

traktamentu Skąpego nadewszytko z powietrza w którym Stambule sto dziesięć ludzi ozdrowieje y żaden niewolnikiem y Jaler wgwałtownych pięć nascie, w drodze rozne mi chorobami ludzi mego umarło, ale ot by zapłacac na Krzesiany Stwo ze pey cognatas aeies za pamiętate giniè, am na wschod słońca nigdy o sru nie obroci choć tam stawia ołtarze, aby ze godzina nie przyszła, et tenent oculi eorum ey grzechy Krzesiańskie bez bozność y bałamuchwalstwo przewaziq. Zapłakać by y nad sortem miley Oyczyzny ze pogranicznq będąc nigdy o tym Sq siedzie rzetelney relacyey nie słucha etc Secuta deinde Narratio Legationis.

Praxis 8va.

Abiturus ex Senatu cum Protestatione et contradictione. Vbi poteſt.

Pozwalałem przeciwko protestatiom odemnie zanieśionym tak wiele razy prolongacyey, bo nie chciałem oyczyzny gubić, y re: curitatem oney tłumowac, ale videtq non est qui contradicat. Bła: wanomiq ledo Pana dlatego ze przy wolności stanąwszy y tak: tiś blandicijs vellare vere nie nauczy temsię. Jeśliem impe: chiq mowiłem, i dnia ze mi dotego zelus libertatis przyszedł, druga ze mi to y natura dała, wyszedłem dnia onegday sty z protestatiq, bo na tym sejmie wszytko stawa in convul: sione Statu et libertatis a wolności tey która mi smakuie y w ktorey urodziłem się, powrociłem znowu abym zq opinią wyprowadził de animis Senatorskich którzy rozumieią

 tyrań

iakobym miał być auwocatus et simili instrumento, y drug:
gich tentować, y abym od towarzystwa świetlikiego XX ety su-
spicyey emundował, ktory ze mnie do tego nie iest powodem
Testor Deo et conscientia, dulcedo libertatis amor patriæ do:
tego mię przywiodł, do Wm Pana Mści Panie nayłaskawszey
Rzeczy obracam, niemiey za złe ieżeli manus tua de hoc
subselio y tuszy publiczney tanqua de tabula tollo Jesza:
tes Wielkiego imienia Ogla Cnotliwego libertatis potomek ieś
et paterna virtutes stadres. Lepiey tak aniżeliby miała
Oyczyzna zginąć, y otym Seymie to napisać co nieprzy-
komus przypisano: Subte plebs cum nobilitate perijt. Pro:
testuię się tedy y do chorobe firmato animo ad extrema quę:
Jezeli się iednak do occasus Seymu tego powroczę do
pożegnania.

Praxis 9na

Illustrissimi nunc Palatini Vitebscensis protunc Na:
Wschalni in comitijs ow comitia sad agonizabat
Kona Seym Mci Mści Panowie kona Rzeczy spospo:
lita à wszystkich gadacie, gadayąc aż do śmierci à stąd pięknie
poumieramy pięknie zginiemy. Per amorem patriæ dobr:
stwo niechaycie nam na gadac aż do śmierci ale widziec
koniec Seymu salubertima consilia ad omento instruity.
Z Mdata.
Illustres praeses in Oratore Polono patericis habere y maxi:
me recenti Illustrissimi Episcopi Plocensis et hic aliqua

in prima parte dedimus, et in nostris scholasticis omnia ducimus

Articulus 2dus
De Legatione.

De Legationibus quæ fiunt intra Patriam articulo 1mo, hic Sectione 9tia diximus hoc articulo de legationibus extra Patriam

Sectio 1ma
Quid observandum in legationibus extra Patriam seu ad Exteros.

Si exacte describere vellemus quæ circa legationes extra patriam observanda essent plura diceremus Politici verò plurimis edocent hos consule hic tamen quæ observabili breviter tradam.

1mo Materia circa quam legatio versatur ea est circa quam deliberatio, et solet ea proponi Legato à Republica v à Principe cui expediente. 2do Modus varius est orationum quibus Legati utuntur, unde considerandum est à quo civitate quæ et à quibus fiunt. Hæc tamen semper servanda 1mo Salutatio ad quem fit Legatio nomine ejus à quo instituitur utriusque v alterius utrius aliqua commendatione. 2do exponit postulata rationes q ejus afferunt. 3tio Responsum suspectis Stylus debet esse sententiosus et gravis non affectatus. 4tio Quia diu est materia et diu est

persona

personā in legationibꝫ ideo legatus ad exteras gentes mis
iuxta varietatē rerū variarū varietatis stylū habebit
aliter enim bellū denuntiat, aliter auxiliū petit, aliter
amicitia stabiliter, idq; ꝫ per interpretem, et tūc clarē
et nude res exponenda ꝫ absq; interprete et tunc prēd.
ceptis universalibꝫ Rhetorū et Oratorū utendū est.
Ad hoc ꝫ maxime orator curare debet ut Maiestatem
nomen et authoritatē Regis ꝫ Reipublicæ digne cō
rā exteros circumferat, unde ut caute et circumspecte
procedat commendatur. Ad Prædicta hic nu
mero ꝺo hæc puncta adhuc habebit 1mo amicitiæ et
salutationē nomine sui Principalis Regi exteri ꝫ Rei
publicæ, 2ꝺo mandata ad Pontificē obedientiā offerret,
3ꝺo negotiū in quo mittit exponet. 4tū Rationes pende,
rosas et graues ejusdem negotij dabit. Ad 5to concludet
ꝫ suadendo ꝫ petendo ꝫ promittendo aliquid. Pro Praxi
ō Stalinij lege legationem ꝫ maximam orationis quā
habuit ad Pontificem Romanū nomine Ladislai Quarti
quā incæpit: venit iterū Pater Beatissimus ꝫ lege Lega
tionē Varanij, prēterea videndo Curtij Livij Tacitus
hac super re.

Pro Praxi sit quorundā Legatorum sermo.

Praxis

Non hic absumus invicte Princeps ut annuā moram, qua
aduersitate nos defendimus, anxia deprecatione deprecemur
Quis enim urbi toti Belgio potentissimā modius adeo obsidē

tus copijs trimuisset. Tu ipse (ut nemo fortig regnes amas) felicitate nostra metuens, voluisses (ut opinor) ma-
gis quas probabes. Compertu erat nobis militu vestroru nu-
merus, explorata castroru necessitates, contempta
nauiu raritas, et tamen cu ista militu paucitate Ar-
tuerpia ab Aquis à terra occupasti, Flandria parte ubiq;
statuis occupasti, arces ac munimenta per campos
alimine subuerso prosemginasti, et quod fieri potuisse
solus credimus ias paulo ante conspeximus, cu fluuiare
marcis auxiliu trahente longe pus es, mare sub ponte
misisti, quod ufpias machinatus est, quos non admiramus
pilas ires classiu, quas miracula ignis, quot natantiu
moles artis non exproperamus, quantu ab ingenio, quantu
ab arte petisortuit, cadu mare ac tantu non Tartara in
societate auxiliu euocauimus, tamen ego omnibus non mo-
do à nostris finibus te non abstrahimus, non absterruimus,
sed etias in alioru etates urbiu circumferente arma et
victorias irritauimus. Rem perfecisti Princeps qua vete-
ru recentiu temporis annales, majus utig non habent,
Durabit loco celebritas quamdiu Religionis solitudo, artiu
omniu, præsidioru terrores non obstruxerunt. hoc asilu
commertia securitas alit, quanta autem speranda sit eiu
erumi negotiantiu populo securitas, inter alumnatos et præ-
de asilos hujus profecto urbis populationes, incendia exci-
dia luctuso atrocig documento satis erunt, quas sane ma-
le ne uruscu orbis pertimescenda sint per hodierna dedi-
tionis leges, quas secuu inituri hic accessimus, sapientia

Princeps

Princeps tua prædecuerit.

Lectio 2da

Quomodo Exteris ad Legationes Respondendum.

Nomine Regis solet aliquis ex optimatibus præsertim Cancellarius vel procancellarius ad legatos exterorum Respondere. 1mo ergo puncto laus Regis instituidebet, 2do laus illius cujus nomine legatus dixit. 3tio gratias agendo si favores auferet promittatq; mutua conservationis amoris. 4to puncto quæ erant videnda et ad ea respondendum; 5to stud si sunt nova inferenda puncta 6to fiat brevis alloqua apprecatio. Et hoc fit si legatus cum bono nuntio venit Vers. Hic idem observando maxime quod ea monuimus in superiori Sectione de Legationibus minime adque respondes circa quod et à quibus 2do Majestas authoritas Regis vel Reipublicæ servanda.

Si vero cum malo nuntio ut bellum indicendo vel quid simile 1mo puncto sit laus Regia, 2do ostendat vel maxime quod minime timeat, cum par sibi potentia et vel maxime cum in Deo spe collocet nec ejus exhorrescat minas, 3tio si quod alia erant puncta respondendum, si modo non videbuntur potius contemnenda, 4to 5tum quod si est necessarium addendum præsertim si quid vi ejus erunt orationi. Dispositis per quæ cunq; modum Stylus et elocutio pro captu personæ et dignitate Plura a Praxe; te docebunt quas legendo observa tuam hic pono

Praxis

Responsoria ad Orationem Legati Cæsarei in Comitijs Grodnæ habita à Cancellario Regni

Idem plane accidit Sacræ Regiæ Majestati Domino meo Clementissimo quod Anno 1273 Augustæ domus Austriacæ protoparenti Magno Rudolpho, cui in Romanum Imperatorem jam electo jamq; in augurando cum inter coronationis apparatus ne sic quo casu sceptrum defuisset, substitit, habit adhuc quantus mox conspecta ch alteri cruce Dominica illa sibi loco sceptri dari voluit, eaq; ornatus et armatq; in solio consedit, idem omnino evenit Sacræ Regiæ Majestati Domino meo Clementissimo pro olamatq; in Regem tuno populorum labio dere bicentio antequam coronaretur, substitet hasit quæ statum teneret, quo gubernaculo se muniret, crux placuit Dominica, præclarum sane sceptrum quo Deus mundum rexit et erexit omnia sceptra fulciens, omnia sceptra fugans Virga directionis Virga regni quippe regnavit à ligno Deus hanc elegit hanc regno ante habuit et præstulit, hanc ut orientali Ecclesia plantaret exigit primò manè primo regni die lucem ut potius atleta ad pugna quam Rex cinctus videret, ad coronam, ergo cum hoc et in hoc signo intrepidq; decurrens, intermartis mortisq; vias, pro gloria Altissimi pro honore Crucis pro exaltatione Dominica cui omni genu flectit in pro meritu, interitus rem Dei causa egit pietatis et Religionis gloriosa totas labores suos Maiestas offert ac dedicat Christianitati auspicus majora et plura modo in illis laborem et

quietem

et quietem solicitudo omnium conciliet tranquillitatem
has plus quas Herculeas curas Serenissimo et Potentissimo Principi
Dno Leopoldo Romanorum Imperatori semper Augusto, qui alte
aestimat recte impensas bono publico iudicat id honorificentis-
time hac legatione confectata omni gratitudinis sensu nostrae
cipit observata respondebit Imperatori maiestati omnia cere-
volentia et officiorum Antipelargia, nec unquam in hac studiorum
stadio se vinci patietur. Per jucundus est memoria revolvere quae
arctus a tot saeculis inter hae duo vicina dominia intercedat
nexus, quanta inter Polonos Germanos Germanitas ut vastis
confinium latifundijs distincti populi in unum quasi coaluisse vi-
deantur. Recuratur ergo vetusta temporis felicitas, redeant in aurea
saecula prisca. Offert haec Caesareae Maiestati Rex Dnus meus clementis-
simus, nullo fuco de colorem, nulla sophisticatus Tinctura dealbata
amicitiae integritatem, fidelem amicum socium qui petitat pacem exuat
suspitiones ab animos regno ad umbraticas Zelotypiae Insulas
relegandas, effusa conditiones Caesareas effrenis militis licen-
tias tantum non est ut stabilitae foederatae amicitiae constantia
convellere possent aut labefactare. Turba hominum est vix hominum
indocilis pauperies pati, assueta praedari potius quam praebiari
nec belli leges observans nec pacis sentiet dulcedines de illis
Rex et respublica merito dicat quod olim Rhadamistus de suis
nimium sagittatis equis, ideoque calcitranti et refractariis
nec me patiuntur ubi acres incaluere animi, corruga repugnat
habenis, quis initiat habenas rapidissimo torrenti, dum tumidus
ruptis lacubus et repagulis premit vallem, innatat campis
sternit segetes, involvit omnia subvait hominumque deumque labores

et quis illis frenget et perumpat foras et a bobice sellorichbt
Quis me rem dicat si Domitius Piso vel aper Calidonius vel
furnans et furens Verres est Hesperiarum vi memore eruumpens
virgino pectori damna inferat et lagenas ? prohibebant severe
ius Regia authoritate tus edictis publicis hdc extra fines regni
transfugia fugebant rigidisq ecclebant, retrahebant, vastabant
bant ad supplicia sed frustra omnia sentine est Calonos vixa
mus quid ex Peregrina colluvie sucere uit, edunt quo nocta
via sed quo fames impellit, graculus esuriens cadaveribus
vis ibit Vniuscuiusq eorum tepebat non alia credideritis
militarem nisi illas Servilem Scurilem et Parazyta

Pompejanus ego si vicerit omnia magnus
Bononia si Cæsar Cæsarianus ego

Cætera Sacra Regia Maiestas ea quæ illustritas vestra propo
suit, expendet cum statibus et ordinibus, nam hdc nobis lex et
consuetudo dabimus operam ut inter Principes nostros perenne
net fœderata amicitia constans perpetua quæ nec Iouis ira
nec ignes nec posit ferrum nec edes obolere vetustas interim
antiquas repetens appreciationes optat Augustissima principes
noster domus felicem, Imperio tranquillo, Senatus fidus exer
citus fortes, et quæ cuncta sunt Cæsaris et hominis vota.

Articulus Stilus

De Petitorijs Vacantibus gratiarum actorijs obstatorijs
officiorum.

Iuia

Tria hic sunt puncta primo dicit quo vacantes petunt
dus cū Mareschalco accedant Regem petunt q ut juxta leges
ante comitia inter benemeritos distribuant. 2do gratiarū
actorias involvit quod instituunt v̄ eo privatis v̄ pro pu-
blicis beneficijs. Stud denig oblatorias officiorū dicat vi-
delicet dū insignia offerunt de his suis sectionibus agem

Sectio IIma

De Petitorijs Vacantium.

Petitorij vacantiū alij sunt publicā alij privatā
Publicā dū accedunt Regem cū Mareschalco ut omnū
ubi hāc puncta solent seruari primo vacantes petere
2do Ratio hujus postulati debet dari, hāc verō potest esse
v̄ à consequentibus quod scilicet his obligabit sibi Rex
ad obsequia sua et Reipublicā si virtute officio hoc quod
postulat prāmiet v̄ à clementia et bonitate Regis cuinor
set opus bonorū cōmemorare merita ut prāmiendi v̄ mo-
re antiquo ut ante publicas consultationes publicas officia distri-
buant v̄ à justitia distributiua quod condigna docet distributio
nes prāmiorū v̄ ab aliquo alio. Sti Laudare poterūt Regem
comparando cū alijs Regibus et Principibus. Ito tradunt Regi
per Directores in charta vacantes. Dispositio ex breuitate
q aliqua esse potest ut per Enthymema Expolitionē Sylo-
gismū Prothasim et Apodosim
Priuatā quando non nomine cōmunitatis sed tuo v̄ alterius

expostulas aliquã dignitatẽ v quid simile tunc talis postulatio mouere poterit cã conciliatione benevolentiæ v à causa petendi v ab excusatione earũdem rerũ quã citra petitionẽ suspectã esse possunt v à commendatione liberalitatis ejusque petitis v ab extenuatione meritorũ tuorũ. 2do explicabis quid petis. 3tiò rationes ponendæ sunt quæ moueant eum ad dandũ id quod postulas, eas enuere ex dictarijs locis poteris 4to iterata petitione concludes.

Respondet vero si promittit Rex hoc modo 1mo ostendit Regis propensã affectũ ad præmiandã merita. 2do dant ejus rationes ex vi meritorũ et virtutis quod ubi non sint præmia virtus ibi vigere marcet et hoc potest aliqua sententia v similitudine stabiliri, item ex clementia et liberalitate quæ maximè decet Principes ex amore iustitiæ in Rege ex notitia obligationis sub ad colendã iustitiã sine qua respublica ruunt v aliquo alio simili. 3tiò laus nutiorũ potest inferi quod memores antiqui sint memores quod virtute aliorũ recognoscant et tamen ac per hoc respublicas velint reddere regni et domicilij virtutis alios ejicientes ad majora quæ gaudenda pro Rege et republicã. 4to Possunt interponi de eadem materia exempla ex antiquioribus quod per similia præmia creuerint alibi respublicæ et regna, concludit tandem promissiones satisfactionis si prius inter ipsos benemeritos capatiora præ aliis subjecta Rex perspexerit.

Si non promittit tunc idem 1mo punctũ seruando, 2do inclinatus Regius animus ut satisfiat postulatis, sed quia aliunde difficultas oritur, 3tiò rationes hujus dentis difficultatis

cultatis, v quia iam alijs oblata, v quia licet mos sit seruatus
ab antecessoribus nihilominus hic et nunc obcertas (quod generice
in mui poterunt) dationes hic non sequendus. Pin 4to hoc seruandas
quod in 3tio supra dicit conclusio dicet nimirum bene se perpen-
dere si poterit id prestare quod annuet votis et inter ipsos bene
meritos capacioria subiecta coronabit hoc premio de quo est po-
stulatus.

Sectio 2da

De Oblatorijs officiorum.

Officia regni sunt si illa, clauiculares, scipiones, mare schal-
cales etc hec v post mortem eiusdem in comitijs alteri reduntur
v ascendente uno ad superiorem gradum alteri ineunde succedit.
Dum post mortem officijues reddit insigne orationis tota est mate-
ria laus illius defuncti quod sic tractanda ut etiam ad Regem pe-
tare videat qui talem habuit officiales. Maxime si ab eodem de-
ge illi fuit collata hec dignitas, proinde judicium Regis pru-
dentia et prouidentia commendanda erit laus vero defuncti conta-
bit ex effectis et rebus gestis in illo officio, ut si reddere est can-
cellarius sigillum enumerandi essent illius virtutes spectan-
tes ad hoc officium qualia sunt prudentia fidelitas in rempubli-
cam et Regem, fortitudo inferendis inuidijs amor in patriam et bonum
publicum, vigilantia circa idem et legum ac patrie libertatis conserua-
tionem etc potest hic orator precipue si viderit officialis
ijtius defuncti reddit grauiter ferre bonos etiam dolore manifestare
v maxime si sitei qui reddit sanguine iunctus. 3tio concludit

comendatione v virtutis ejus ut dignus in Regio Reipublicæ corde habeat domicilium v domesticorum illius, ut propter merita defuncti respectus eorum habeatur, et illorum qui ad idem officium concurrebant ut suis meritis par præmium habeant hæc comendatio cum ea fiat modestia quam Regi debet. Elegans tertius oratio inchoatur aut ab effectu doloris v ab ipsa propositione v ab affectu desiderij v amoris.

Si vero ipsi ascendentes superius reddunt hæc oratio constare debet gratiarum actione Regi pro illo officio, et deprecatione justitui aliquid aliquando non ex mente Reipublicæ gestum sit. Gestiones hujus debent dari v ex gravitate officij v ex natura imbecillitate v ex ingenij et virium adferenda onera illius officij, tenuitate et alijs quæ excusare possunt errores commissos in officio. Potest quidem commemorare labores proprios exanthlatos pro Republica modeste tamen cum aliqua extenuatione suæ asperitatis, et illa felicem adominij Orationem infortunæ clementiæ prudentiæ Regis et affectum illius conicere, justitiæ curæ deinde gratiæ et collegis et Regi ipsi pro adjumento in tali officio præstito, item gratiæ Regi pro nouo beneficio quod hic et nunc accipit Orator, postponat extenuationem suorum meritorum, gratitudinis debitæ promissio et alia quæ possunt tunc occurrere Oratori ingenioso et perito. Dispositio per communem fieri potest modum.

Cum vero honorifice Regis talia insignia conferunt tunc hæc oratio debet habere primo laudes Regis a quo confertur, laudem illius cui confertur et laudes officij quod confertur. Laus Regis

habet

haberi possit ab ipsius liberalitate munificentia, clementia
quod sicut manet quidquid accepit statim in alios dispen-
dat, a justitia amore quod ferat in merita et virtutem
premiandas a clementia et bonitate quod etiam non petito
conferat etc. Laus illius cui confertur sumitur ex ipsius
virtute, habilitate ad hoc officium, meritis, rebus gestis, cate-
risq; adiunctis. Laus officij a illis qui hoc officium concer-
runt, et quod illud in se includit, quo valebunt illius varias de-
finitiones officij a adjunctis petitas. Sic cancellarius definu-
ri potest quod sit or Regius cor Regis manarcus Reipublicae,
primus Thesaurarius patricius etc.
Difficultio ergo talis esse potest. primo fiat in genere discursus
quod honores sint virtutis premia quibus dilatant imperia
vel quod alibi magna sit difficultas bonorum virorum unde co-
gunt Monarchae illi et Principes ab unde sibi consiliarios
sibi advocare, in Polonia et Livania propter premia virtu-
tis honores, propterquos iam in hac iam in alia virtute in-
clyti volunt insignes evadere, difficultas oritur ex frequentia
et multitudine parium sibi in virtute nobilitate rebus gestis vel quod
magna sit necessitas bonorum officialium, quorum defectu ma-
gnas clades et ruinas solet afferre rebus publicis. 2do
temporis circumstantia videnda qua vacans confertur, ut ex
illa magis commendet ille cui confertur ejus dignitas
et amplitudo ad hoc officium, vel Regis prudentia inter spicien-
dis subiectis aptis ad tale officium. 3tio Laus Regis quod be-

ne meritis præmia et incertiua sub virtuti
4to Laus ejus ponat cui conferri, et 5to commendet officium quod
Datus. 6to Adhortatio si necessaria est ponit postea ad
bene obeundum hoc officium. -

Sectio Octava

De Gratiarum Actionibus

Gratiarum Actio habetur pro beneficijs privatis
et publicis publica sunt et respectu dantis ut quæ conferuntur a
Republica et Principe ut honores etc et respectu accipientis ut
labores et sumptus qui in comodum Reipublicæ et Principis exhi-
bent a Viris magnis imo ipsis Principibus. Privata autem sunt pote-
unta defensiones clientelæ procuratorum hominum munificentia
erga amicos.
Gratiarum actio dum fit Regi pro aliquo publico beneficio totam
materiam habet exagerationem beneficij collati a Rege quod
optime fit ab finitionibus magnitudinis illius officij, quæ tra-
ctari possunt cum amplificatione sui sine fit a extenua-
tione meritorum suorum virtutis et capacitatis suæ ad hoc
officium. Dari possunt causæ cur non abhorruerit illius of-
ficij Orator, si ita fuit et fit a commemoratione aliorum bene-
ficiorum ante a Rege acceptorum, quibus velut ultimum apice Regia
liberalitas hoc munus apposuit. exageratio hæc pulchrè
dum potest ab antecedentibus consequentibus comparationibus
similitudinibus thematis et Polonicis N. D. et ipsius cui confert
et gratias agit interpretatione etc conclusio talium
orationum

Oratione tota ferè in in Regem
et Sempadica, petit deinde à Rege subsidium ad administran-
dum hoc officium bene, item dissimulatio et correctio errorum
si qui ex imbecillitate ingenij occurrerint. Dispositio ta-
lis fieri potest per communem modum.

In alijs gratiarum actionibus hæc servanda: Primo exordiri posse
sumta à loco aliquo communi de liberalitate gratitudine
de invidia aut ab ipsius beneficij adjunctis, vel ab ipsa gra-
tiarum actione quæ fit per communem exagierationem beneficij
et extenuationem nostræ gratitudinis. 2do fit exagieratio
particularis beneficij et particularium adiunctis qua-
le quod honorificus quo animo oblatus beneficio, et vitae
extenuatione ejus qui accipit hæc beneficia; Tamvero
Oratoris prudentia et liberalitas laudari debet. Ampli-
ficari hæc possunt a particulis Quisquis modo et
Stylo concludit iterata gratiarum actione promissa
gratitudine et boni usus promissione, denique petendo
ut inchoata beneficia cumulentur.

Tamvero qui pro collato honore gratias agit similiter
debet procedere exagierando honorem, extenuationem suorum
addat beneficiorum, et laudet eos qui antecedan-
ter honores administrant

Secto 4ta.

Præcibus dicta illustrant toto hoc articulo
Qua reddit Præces Sigillum Regni Poloniæ post mortem

Illustrissimi

Zasiadał niedawnych czasow w tym kole zacnym JMP.
JMM Spielki Senator magni consilij viri, dwuch Krolow
Piechotarz, trzech Monarchow Rzpltnik y wierny sługa, JM
Pan Kanclerz koronny za wysokie merita swoie domagał się
prawnie. Teraz gdy ta która na zadne premie nie patrzy wzięła go z oczu naszych aten speciat koron:
ny vidues zostawiwszy przez mię iako po krewnego brato:
wi oyca w rzędzie kolegow swego do Zastanku WJPN
resignuie. Kcąc tedy praesentare maniby iego, vadym
tu Heroica facta wspomniał, ale trzeba było aby one
sam abo ma innata facundia wyraził, albo Hereditatis
loco nadrobiłem na mnie w lat eloquentiae. A to że uspa:
miatty animusz zawarł się in breui urna y da nudi mi:
nerua omney zgodzenie mowiąc y dla krotkosci czasu
y temu zbiorem Pelagus wzięty iego. Dobrze powiedział
ieden że virtus est catena meritorum, wszyteki zy wotgodzen
pamięci tego Pieczętarza wielkiego et re et verbo, y bytnie tylko
łancuchem zasługi iako ogniwa łączy tyś się przystugi u
Krolowey Panow swoich co raz to większe bo exulta juuen:
tute z wielkim swoiey Pamięci Władysławem Vodowym
JMP ieszcze gdy Krolewicem był do Moskwy od Pod:
ca JKM posłany in re bellica od wielnego Hetmana y
powinnego hołkiewicza wprawiony zadnych wyiechcek
czat y dzwy nie omieszkał, starito powrocił by po za:
waleniu pakto w, kiedy burza straszna Otomańska nasz:

powała

powata, vulcare maria przyrzekł, aby y ziemią y wodą przy-
służyć oczym pisze do Króla Angelskiego wyprawiony
Tazystycz Regis, że kilka tysięcy ludu posłał, kto-
rych lekkie arimus Regis, że kilka tysięcy ludu posłał, kto-
ry lubo go usposobienia przypisuje, przecie na wyższe ego
dyuie zgodnym był, a ten chorym król posłow drugich y
ad conspectum przypuścił. Nadzieja wojna do Prus mi-
litari manu kosztem woysko Jkm wspierał, aż do innidiey nie
dotrzymać Pana swego Seym zaś widział go directorem
Za którego directia nayprzemożniey wszystkie turba,
wane seymy aquietowane zostały. Zaszym Jkm ciężko
Jkm y pospolstwo koronne, y starostwo K conferował, aga
iuż ultimo morbo agrotus był podskarbstwo nadworne
onemu powróciły. Na ślekiey świętey Pamięci Króla
Władysława potem Jkm y za electią zgodną z wszystkiemi
Vrbis Piecletarskiemi ordinibus dziękował, że dla choroby
Jkm na czas naznaczony nie przybył do Krakowa ser
siasiy zeszłego na przyjazd Jkm. Do piero drugą lega-
cią sławną cum abedientia do Oyca świętego Vrbana tymże
ucieszony był z całą sławą narodu naszego Rzymu pysz-
ktory y sobie przyrzecz co nadkobywa, ostrocz iednego
naszego Jm pana Kgodney pamięci podkanclerzego Koron-
nego y do statku iego z sprawom dziwuią się ad videra
wszystkich. Przez pospolitą wspominaią sobie dawne
triumfy y sumpty dawnych Rzymian siwiat podbiiaiąc
quadrare słowa mogą iednego opisuiąc wiązd po victorye
sujęcia miarabatur, stupebat orbis in gestatim rapto
pospolu podrodze nazad rzeby pospolitey wenedzkiey

ten ze Poset wielki takie sobie bardzo y za Posłestwo y za
Posła JKM dziękował Wdy Krakowski. Kiepsko znowu two-
ciuszyc Stamtąd, na Woynie Pruskiey Komissarzem albo radcy
ucie Regem będąc o Królewczynie mało pod kondycyą maiąc mul-
ti momenti do zawartego pokoiu przydał. Ja k tedy ex orbe gestis
et facie Provinciey et Regni notą wzięty ad Senatu y do Woiewod-
two Sendomirskim był pozadrony zaraz potym miedat mu
Król Władysław od poczynku na Seym walny Rzeczypospolite-
ckiey do Petrokurgu iachać y de matrimonio naszey prze-
szłey Danii Cecilyey renati traktował y do skutku przy-
wiódł za Bym Cesarz JKM widząc takie do tey wyprawy
to imperium Principatus y mieysce nadnaczyć, postrzegł
orzeł biały ze czarnym orzeł takiego uczcić y sam obrał
za Władysława Króla y Dobrodzieja gniazdo całe Żyd. Do-
piero nie tylko aby co to Cesarz w pracach oniał, co raz większe
okazye nasze powały do usługi Panu y Ojczyźnie, iako ex
prom ptu in consiliis, iako za lutaria dawał rządowo wszystkim
Na Elekcyey JKM in tempore licznie niemniey Cesarz JKM
y usłużnie starał aby o Cesarz JKM koronę y Oycowską y
Bratersky na głowie swey nosił, ze tego doczekał wielkiey
cieszył skorokedy JKM z miłości swoiey ku poddanym
Zdrowiem swoim iako tarczą chciał zasłonić salutem pu-
blica przeciwko Pogranom y rebelizantom pod Z. Barar-
nem gdy Majestat JKM zabrzał, ten Konsiliarz wysoky
rady swą cotmieni całe y Rzeczy to przemi consilio swe-
tlnym czasie emolium cor barbarum, ze victorey przyiachali
woiowac nieprzyiaciołami się stali, y tak JKM na wielkie
zbędzie tytułu i zięste Salvator Reipublicae et Regni

Co takich

po takich fatygach ten Minister Regni conspicimus chcieć
confulere duszy na Jubileusz wybierać się do Rzymu ale Bog
iako Jubilata Rzeczypospolitey tak postanowił aby gdzie
pracował głowę położył, y iuż teraz extra incidia, bo iexe.
li komu bardziey służyło iako iemu virtuti comes invidia y
kiedy zobaczy cnoty nadgrodzą zayźrość, to iedno do śmierci
trwa, post fata virtus oreuit æternitate y zayźrość ginie
kwitnąc y w wiatr się obraca. Nietrzeba mi rzkać
testimonium tego urzędnika przemile testifikowania y że WM
do MM. Audientye y niedawno przypisowałeś WKM
dexteritate confiliorum mowiąc. Wielkiegym rzeczy gdyby
choć przez ten Seym przezyć y zdrowego Pana Kanclerza
widzieć. Dziękuię przezemnie WKM manes iego dziękuię
zadoznane dobrodzieystwa, a pod nogi kładzie WKM coo
przodkow wziął WKM, y starey szlachetności y greminum
tye wszystkie. Vniżenie supplikuię cby WKM w sercu
swoim pamiątkę zasług zachował y iego wskrzesił ta ska
bo kiedy matrony wszelkich cnot oziewaią, matkę godzą
obrony iako dobrodziey wezmieć. Podzonemu Bratu Rzeczy
Panu. podstarościemu Radwornemu który od śmiewego stopnia
piśmie WKM vegiæ munificentiæ pokazeć. Kiedy Jego
Pana starostę Lubeckiego, cum bona indole, et expectatio.
nis y daley li[illegible] to wieś. A iako tego bespie:
czne będą mogł nieszczęśliwy sobie mogł przykazować
dicta iednego xięcia w Niemczech pro patria consi:
nor. widzi WKM, widzi Cyceryna że tak iest dla nie:
consumptus aby ona pacata pulchra była, aby WKM spo:
kojnie y tranquille panował

Praxis 2da Responsoria

Domine Regio ad præcedentem

Niech liczą Królowie y narodowie wszyscy regnorum Imperiorum suorum felicitates niech się multitudine ludu y populorum niechcą z wielkich skarbow y bogatych chęci, lecz tego to stabe Principatus et regiminis fundamenta nayspewnieysze imperium wiecznie status publicum gnarę y Panom swoim Zyczyc consiliarij et ministri. Tych pracowita przeciwko Panom usługa y wierna rada zas przeciwkotym cała Panow konfidentia wszythkie inne felicitates longe superat. Experowałem to in simplici mea politica przodkowie nasi gdy lat tot fulcra takowych vzedników et ad tuendas Majestatem Panow swych do przestrzegania praw swobod y wolności Rzeczy pospolitey postanowili obu boku Pańskiego przydali quorum consilijs swiątobliwi Panowie nasi zawsze bogaci, zawsze nieprzyiaciołom straszni, zawsze podclany in swym amabiles fuerunt, y ta to felicitas iako rzeczy pospolitey tak Panow naszych bywała yz nigdy nie skłodziła na tudziach quorum consilio stetit res Polona zawsze, vetreactorum Sclauorum annales aż nam ich nieszczęśliwa.

Alec iako to Królowie Panowie pro summo Majestatu Boskiego omnium beneficio tak gdy im to Pan Bog odbiera inter maximas infelicitates socbytaia, dał by Pan Bog ca felicitate Rzeczy pospolitey ktorą dał Kaią śmiey By iako swey Pamięci Bratu, tak y Amemu Królowi Polskiemu Rzplitey, gdy nietylko w Obywatelu ale y u postronnych

narodow

narodow Stawnego zdarzyłim Swiego Cmartego Dwiel:
kiego Kanclerza ktorego iakie bysty przeciwko Krolom
Panom naszym wierne vsługi in Republica merita y
wzaiemne iako krolow Panow naszych przeciwko nie:
mu affekt y taska mowić niepotrzeba, kazdego przypa.
trzyć może Jere posteritati Zostawuie, ona et mirabit
et pronobis loquet Ktozabowiem digne eloquio tego virtu:
tes qualitates prudencias in consilijs dexteritates in nego-
tijs traktandis, promptitudine in audiendis quibusve wy powie:
dziec może. Jubo Dates Wm Mci Panie Kanclerzu Wo
Ja sie omitema kazde Encomia y onych repetere mniey
potrzeba iednak JWM do konclusyey nie bez Zalu przy:
daie: vixit Senator, consiliarius et Regius ciuis patriq; que
rapturo gemuere omnes.

Oratio 3tia.

Gratiarum Actio Serenissimo Regi pro sigillo regni Polonia. a Gil. Dorhm

Wracaszig znowu do ulubionego siedliska swego Jaustis edu:
cabus sub penetralibo pięknego niegdy Dziad onego
wypielęgowany reka za rzeczypospolitym JWM Do brodzieiy:
stwem orez Polski JMKdy Dm, dczczepnie:
Scia letnia doprawiwszy w roznych wielkich domach po:
wiatrzanie, po spustoszonej vstawiczney wojnami iako
do Pałacu Pokoiu y cieszby oyczyznie naszey zaprowa:
dzonego z fortuny Monarszego w Antecessorowi JM, teraz
dzonych z fortuny Monarszego w Antecessorowi JM, teraz
pod zwycięskim Sztandrem do obiecanej wracaiący ziemi
fortuna ratum dlug Polski do grodzieństwa JWM w
dom moy wnosząc insignia y ktorey sobie na znaie

Bystrim iako na
ten się herbownego dzika mego łaskami y dobrodzieystwem
WKM ogłaskanego nie lęka, bo to te za szczęśliwego
Panowania WKM wracaią się wieki, za ktorych iuż
nie tylko Leo et agnus ale agdila et aper habitabunt con-
fidenter. Dzieciątko tego fortuna to złote ministery
wolnego narodu iabłko, rozrzedo niego przezbaszwa-
biaią capsetiky, a złoto za osobliwą WKM łaskę y
nigdy niezapomniana po sobie moią inclinatią omni
do blior lustro gloria soli contigit exacto nunquam me-
morata per dies. Kiechayżą szczęśliwemi che-
cenafowie augustami, Tytusikonowie Theodosiuszami
Darmdniarowie weliciemi Alexandrami, będą tych cza-
now y monarchow wiata pacis et belli arbitri, mnie ad
opus ministerij swiata tego zawołanemu od niezwy-
ciężonego Jana gratia Dei per gratiam, ktorie zapatrzy
na pierwszą zarazem to dobrę na męzne serce nie
przeliczone odwagi WKM przyznać musi że dzieiow
iego bylta campus arena. Szczęść WKM Pan on przez
krwawą odwagą y za zdobyciu za ogczyznego progu, pierwey
niepodległości krwią swoią potius populo Rzeczpospolitego zdro-
bowawszy purpurę otrzymał na imię nieśmiertelnego animu.
Tu dołączyć się Kozackie Tatarskie Moskiewskie na-
ogczyzne inimicus aiaką wielką łaską y buntowa przerwa
magni laboris merces dostatysię wręce WKM przyznać
każdy musiał w senacie Koronnym na woynie Herkulesowi

Dolskiemu

Dolkiemu virtutibꝰ ille fortunꝫ domuit, nunquꝫ leuantibꝰ
alte intumuit animꝰ, sed mens circumflua luxu nouerat in
tętem vtig seruare vigorem. Juz by była inundatio popu:
lorum ych całego kergonu wyrwana potęga cooperiset Galiem
terrarum do ostatniego tchu oyczyznę przywiodła Zwanku gdyby
nie perezorna pod Rochayami y na samym Batykanie Zacia:
łem wielkiem ogłoszona Inter pugnantis senatus applausꝰ
Victoriæ tak cyeby ktey zabiegła zgubie. Drudi ato
Gty zadnemi nie zapomniana wiekami spocinstiey tegdy
Rzymu zniosły na głowę potęgę Otomańską pierwsze
zawrzał na tamtym placu wolnego narodu aby mu panować
odebrał desideria quod ego titulis omnibꝰ petitissimꝰ eos
quando momentum non trabibꝰ aut saxis sed muniments
dignos laudis ini scribitur. A kiedy inszięcey zmieść niemogły
gratiarum animi tey konfuszey ze adequata nieumiały me:
ritis et virtutibꝰ W X M P M prawdą, to co nay kosztowniey
szego mieć mogły Stany regni nostri całutem populorum berło y kon
nieuwieńczały Stany regni nostri całutem populorum berło y kon
rony wziętey podnogi rzucały Niepierwey się ig W X M podnie:
sionę na głowę swoią włożył aż przez dwie lecie od Gleckey aż
do Koronacyey Starey potęgi nieprzyiaciel gleb kraie nasze oddał:
szych imprez Pogańskich apostatowałes contra eum similiter:
vans in lege tenorem. Ta Państwo swoie uspokoiwszy od
grania nieprzyiaciół spędziwszy albo w samych tylko murach
kamienistych zawarszy, nieprzemowała alta spirans hero:
ca mens W X M, ale y w cudzych Państwach rękoma nie

przyiaciela quod utile est ad vtrum secundorum seraduersarum
cu secunda felices aduersa magnos proberit. Do kiru świata
stawać będzie nie wymiędzie Pust potomnych wiekow narra:
bunt patres filijs suis nie zapomnie historykow pióra obromione
Wiednia eliberowanego w pułtorasta do pesszey lut. Arigo:
riu pokazanego za radom woiowania sposobu do warzoney drogi
do podobnych podmoc krześciańsko. Budy y Belgradu iednym
słowem nie porownaniem gdy z radnym Monarcha WKM. Pa
K. Mci virtutis et gloriam prodigij iasniec zawsze będą w lito:
rych niesmiertelna WKM. Pana vivit adhuc completq vagis
sermo tribus aures quę nec ventura silebunt posteritas nec ignota
rauj: et subnube vetustas pod tale nie zwyciężonym panem
rzekę lepiey całego świata cudem kiedy za nadspodziewanie
moie woli iego interpres et publici affectij vartio retinet verba
gudor ia tum bym miał dobrodzieystwa creatura meo respondę:
re podziękowaniem. Fortunne zawsze widzę trini nameri
domour memu omen kiedy w Zygmuncie trzecim zawsze
M. Pa. M. Mory Santrzeci in imprepublicadisti y ossłem takie
uebynites Dobrodzieystwa w ktorym nec visus? habere primus
nec videre sequentem, kiedy co pomieniony Zygmunt en iago
wyniesieniemad seculares curules pokazał łaskawszeito WKM
in toga vestisti gdy pierwszego omnie domu mego powtornym conde:
corasti biskupstwem y iąlep by in certamen wyprowadzeniey
bogo boyny. Czym to WKm sprawiteszę secuta exemplu gratid
innocentia Wtenczas gdy WKM. P. K. m. Biskupią we mnie in:
fuła Kardynalskim bieli szaty dom nasz decoravit biretem ią
Ich bity

122

tę bytność Zygmuncie nachilitty du vangstra WKMści de industri seruato
estże już rzeiakoś fabij cunctando alt iako Ioanes Maximus beneficia donando
nobis restituisti rem. Dosadzkes WKM tyle nasw senatu Pandobry y ta:
skawy ieden co każdy zosobna ze wszytkich Antecesorow WKM non
prędzitit a tomiech bądzie pierwsze podiękowanie nie będzie nasłu:
żeniey za wodiętą ongsu za dziś iey sze dobrodziey stwa tesperafateri
beneficia Kiedybym Tysiącem ięzykow albo mogła albo umiał mowić
nigdy bym niewynalazł tyle liter w Nowach ille mam obligowanych
obowiązkow zmyślem upale podiękowaniem Jey mci Pani Mtej literatenemino
materiąl ze ribus spiastowała zawsze gotowe mię nadwyrez WKMści
cieszyć zawsze z tego officiales Zgrzmy kiedy mieliśc
Gdy Junonem propitia, takież mnie ustąpie podciało szczęście
Ktey pełney ozdoby pełney pobożności Junony naszey Pol:
skiey niemasz tego JMPani (doznałem na sobie) ktore muby
dogusiła kiedy dryftem à facie Nadyscedre. Więc kiedy za do:
brodzieystwo twoiey Pani pod Zimny marmur z soba zabierac obiecu:
ięsie pamięć, te cnota loquetur Tellus, te varijs scribant in gloz
ribus horis, longaq; perpetua dilcent in Secula fasti. Niemogę prze:
bomnieć Krolewiczow Jchmciow Panow moich miłościwych pooby:
ciu naięc naprzod od krolewicza JMci Jakuba cnoty dziel cylow.
Jlich vero hordę zycze aby za ich ktorych uznawam zawsze
y uznawałem Panską dobroć na pierwszych Swiata Throiach
regaliu virtutes sedi pegua wystawiła fortuna, kiz ego nec de:
cios pulchros fortes Metella prostulerim, non qui padnę do:
mueę ferocem Scipiadas, gallię genus fatale Camillos
Roznieca w emnie y poty m zyciu nalezy tawdzięczno:
iedyney Siostrze WKM Xiężnie Jey mści Radziwiłowey
Podkanclerzyney y Hetmanowey Oyca ktorey prima
partem łaski y dobrodziey stwa WKM na mie zasłużoną

moią wnigsta osobę. Ibię chiedy Ia RKM ze dawnieyc
szych venerabundo zamilcze silentio po wielkich ludziach
Xięcie Jmci Kardynale y Xięciu Biskupie Krakowskim
y niedawno in hoc opere z martym Jmci Panu Stanisł:
Szczepkowskim tentak wielki klegnot z wyuiązkiey WKM odbieram
ręki Ztąd protestuią że WKMci dobrodzieiowi memu zabe:
dą wdzięczność prawdziwą wiernośc Stateczną przy osobie y
dostoieństwie iego uiarę przeswietnemu Senatowi Bratskiey
obseruantią, a mianowicie Jmci Xiędzu Biskupowi Płoc:
chiemu memu MCa Panu, który magno iudicio WKMci cenzori
godzym pieczęci quam esse maluit debitam veneration em, eque:
stri ordini liberw aditu y należyto u boku WKM przysługę
voueo et promitto. Co co wspomniony na podbgtku Diad
moy Osolinski Wtadi stawowi dworiemu na podwziach Pałac
tukolnego Ia niezwyciężonemu Panowi memu na seruitio:
in digdy niezmazanym zapisuię charakterem: Mihi tam
benefico Numini non Lare sed unta Lat aut locus sed vita
et sanguis Laura sunto.

Praxis 4ta

Petitoria Vacantium

Proposition. Przychodzi supplex przed naiest: WKM Duchowne Dyecez:
skie koło a domu cała rzeczpospolita w tym doczego iuż dawno
od naiaśnieyszych WKM tak wiela praw przywiązana iest y
uwenerowana abyoła stuzonym tey ochydzie dynom pozostałych
Wakansow rzeodrobiwszy swoią munificentią spełnał a iako in:
Patricij Imi: caria Dei na ziemi trzymaią y potestatem conferre raczyć

Jaywyższy Panowie zrzekłem się tą naturę iż iakoto rządzenie
Ziemie porzucieć aby mię zdy obłokami nie dla siebie uformo-
wano co za z potney ziemi na nowy świat orzodłe dowiedzyto
pragnienie tak y wy nato do szczodrobliwych ku swoich bież-
cie aby z nich zawsze nowa benemeritis benefaciendi wyply-
wała hoyność bez ktorey y nayburzliwsza sterilescit virtus.
Jego omyłkę od W K M Pana mego podnieważamy W K M nadzieię Conclusio
nasze co skutek sam wprowadziwszy tym sobie y cyczy-
znie w dalszych y nowych zachęcisz usługa ktorych ideo
na nayplodnieyszych Lasach oto spiekała się maiestates et moles
imperij. Co W K M Pana mego potornie upraszaiąc te same pod
nogi Waszey Maiestatu W K M podrzucamy.

Oratio 3tia.

Responsoria ad petitoriam Vacantiu.

Jeżeli Zwierzchność y Jasney prawicy Monarchow przyzwoita Antecedens
u wszystkich in vinculo amoris benefaciendo animos trahat
lub im dotego, szczupłe albo zadrogie niestały zasługi loc
praximus locu dijo tenetis quis ex alijs natura gerit bene-
ficus ac largus et melius potens? Incepi? daleko bazniey ktore
rych laudati stopa et dago w usłudze oyczyzny zalo mi labor
res w ktorym doznana in arduis virtus oraz cyrke tuszawie-
ozemiu daie świadectwo nie iuż sine congrario co iest łaski di-
te sine premio co iest de bili od Throniu Pańskiego dochodzio Ratio
niemały Nie K M że nullus est Magno Principi imor- precedens
tali tatem? merituro impendi genius dignius quas quid cogit
mi bene

in-benemeritos nie wchodzą w tych przewrotną ligę, ktorzy
nie co cnota ale co maiestat haze krwawe vitia zasługi swe
winne sobie y niewolniczy obracaią tributa, umieiąc w tych
ad aquas ponderare labes prace, wie iż na fundamencie
consequens tak virtutis wszytkich Państw rozpierania się sciany. Spiesz
chętnie nam desideria Wmm Pp przyzwala y w tych ktore
rzecz Wmm Pp Gdzie podali wakansowe tributa nie
szego nie szukaiąc tylko prędkiego virtutis obiecuie, że zas tak
pędko oddać ich niemoże czy nie to ex dictamine silig
ktore quod temere et [illegible] w invidia distributionis fiat
y mieysca mniey sze zasługi więk szym nie biegały mowam
exigit na sprawiedliwe ktory y zupełne wszytkich Wmm
ukontentowanie bierze Gdzie Pmm do tego informo.
wania y przypatrzania się wzgodnych rzeczy etiam niewzyst
ktorego nie wątpie niewątpiczemu Wmm pozwolicie.

Oratio 8ta

Przy oddaniu Wielkiey Pieczęci.

Już to drugi raz za panowania W K Mci tego wielki
orzeł Polski do straży wiernych poddanych, do tej Pan:
skiey iako do własnego y przyrodzonego gniazda swoiego
powraca y niemoga c nic wyznać żadna miara czym
iest dotego powtorzenie Maiestatu przyboiowy nakiero:
wał od ktorego wzięt loty żywot non potuit volucer ejus mus
lare Jovem, otoż ten sam tenże pan od ktorego się on orzeł
bye pisze, nie trzyma go żadna miara długo w zdawaniu

ani pęta

ami peta nie iako sobie wolnego, takiego do taſk y do bro-
dzieystwa anie odradney obrapierszy przyuesy tego bespie-
czenie kiedy iedno zechce zwłu do rzeki
od dac y powiesyc mozeorta ktory wielkiey strazy potrze:
buie wielkiego krolestwa wielkich hleynot orta nie iuz pio:
runow od chleba y obstoli zakafata, ktory orta, ktory z ktore:
lewska tarcza iuz sie tak pięknie y dowcipnie porozumiał
ze cobona odnieprzyiaciol walecznie zakrywa toim hoyniey
odkrywa pogadanym? quod tuta hoski det estw cieni: Orta
nagrodek ktorego mogł by tu kazdy slusznie z wywrocony y
wszystkiem nieceſsitati etvitili, a ponaszemu cnotliwy y pokrebu:
ięcy to takowego orta dobroczynnemu Geniuszowi komuby
Boris miał dokim wnowo straż y opieke powiesyc gdyby
kedy indziey by to bycie nadeszym choc nadoskonalszym to nie
krolewskiey zabawie, nie dla defektu albo niedostatku
ofob ktoryoh tak obfitym wgodności cnotie y rycerstwie
z taski Bozey zlatawnia. Dkm szukac niepotrzeba
ale dlatey ze samey tak licznej godności przyszłoby podo:
brodtuzey. Dkm deliberowac, komuby to oddac iedne:
mu, czego gdy sedwie nie kazdy godzien wszystkim tym mac
niepodobna, aleco to utacnia na ten czas umysł Dkm
tenże sam, ktory non exaudito principis dextra, iuz na
tym prawie stopniu stoiący Pan tacno widziany, y sedwo
nie weka panska skazany byc moze; et dicier hic est. Przy:
patrzy sie sobie Dkm wiernego, rozsropney dozorney
czuyności, ktoryz Wmm Mci panie pod kanclerstwy koronny

należy to mniejszey Pieczęci woli y rozkazania JKM
około całości y ozdoby onego urzędzenia y chociaż mniej-
szym titułem, tym nie mniejszym w urzędzie swoim
być pokazał, jako to przez lat wiele cnotą y pracą wielkie-
go godnym stałeś. Nie umyka też by nam nie JKM
Panu Stanisławowi, któremu naywyższa ufność nasza
y uwaga u swoich wręce dała, nie ubliżając należytości
tytułu. Dodaię to tym co sądzi być winnego pro dato
ciu Pieczęci ministro y onego, którego ozdoby y prerogaty-
wy wielkim imieniu zostaią niety tylko samym JKM imieniem
ale y całey rzeczypospolitey dziękczynienie y
ramiona wdzięcznie składa y poruczą. Dobrze:
rayże kedy dla szczęśliwego omine et auspicato pasztetu wie-
ku urzędy tytuł Kanclerza koronnego tego dobrego Pana
w tarcza cnota y zasługa przodkow y wkroczonej dobro-
czynności JKM stopień powołał szczęśliwie zaiste nay-
większej nie życzę nadto dwa choć proste y krótkie ale
starodawne życzliwe rzymskie słowa, y które za-
same prawie z ust idą: bonis avibus.

Vadis Jona.

Gratiarum actoria prosigillo.

Jeć to za łaskawszego Majestatu JKM y świątobliwych onego
Antecessorow od pierwszey daią się koronacyey z korony Pol-
skiey na dom moy tobie Panie wylane dobrodzieystwa ze samego

WKM przeniesko domowi memu dobrocsynne taski y
fawory zwabiaiąc, admirationem nie tylko o szerokiey dosc
Polsce, ale y ostatnie septemtrionalnego rogu tym o bia:
sie odgłosem. Azaz o to y teraz Bymie bierzesz WKMtwia:
dem domu mego pod Ochronienie twoie, patrocinium siedy
maiąc sobie ad distributiua justitiae przy pad tym godnosc
swiątey pamięci Kanclerza WXa Lto. wielkg pogoni
nie pozwalaiąc ciey na nieznaiomey dłuzey tułac się
paszy, do ktorey alieno ambitu na ten czas deuianetat
na przyzwoitsze domu mego prowadzisz pastwisko
zdobroczynney taski swoiey Panskiey. Powraca tedy
na ubity przez tak wiele set lat z stawu narodu swego
gosciniec, a powraca do rąk moich z taskawego WKm
na dom moy respektu zacnosliwy tudziez krolewy
Seymu interpositia, ktorą to iako zrzekł WKm mile
przyimuie, tak pewien będ WKm ze subsidia pang
tego ktorego te rz nie dosiągły wszechmocnosci dzieła
seruantibo dare gratiae et exaltare humiles, y da lubo
niezdolny WKm sługa wrowaszcz z taski WKm prze:
mieniwszy kreaturą na tak wysokim urzędzie będąc
tak sprawo wał, iakoby m Maiestatowi WKm poddanstwo
wierne oyczyznie miłosc tym nowsky, zastudzonym rzeczy
promotia, ukazuiąc w tym nie odwłoczną sprawiedliwosc
uciśnionym skuteczną pomoc, niechętnym venia per
oblitione sciebie zas samego tak sąsiadzkiey WKm iako
y całey Rzeczy pospolitey mogt dilikowac ustudze. A iako
abstite zwłoka przez podziemne kawerny do swoich wracał

zwyklty nurtow takteż taſki honory y Dobrodzieyſtwa na
wiernych poddanych wylane do vaksią otwartych WKM po-
wracaią. Laura za tedy WKM do vaksiego Danskich po-
gonia mnieyſza WKMci powracaiąc tey notnieyſzacowa-
ney wolnoſci y swobod narodu tego niczym nieskorumpo-
wany ani nawyſzony, za ktore powierzenie wzku mnoich dzie-
więcią letnią niſko Maieſtatowi WKM podziękowawſzy Bogu oddaią

Dvaxis Gllā

Oratio ā Legatis nomine Militum

Aczemubyſmy wodwazne zabiegac sięrzecza wyſokich pełni
Duchow Victrices niemieli animos, czemu o fortunnym Mar-
wnie omylng vozwieſsięnadzieie, kiedy zaſpes Princepsoſti
Kniepzyiaźnigh zwycięzca Zgiałkow Pater patriæ de Pa-
Polſki Maieſtat długoletnima pełnym triumfav koronuieſk
panowaniem. Dokogozby poufaley wyrzyſtkie woyſka naſzego
aquilas miały swoy zaciągac przekoty gdzieſwoie nieżmier-
ne oko iako na lumin are maius Nataſtrzyſzego Maieſtatu
WKM Słońce ktory tym barziey zyięzy Dex Auguſtior in Da-
et miles fuiſti felicior. Niewprzod WKM in augurativ pa-
trzia na powinne Monarchow prowadzita foliwaz in arena et
ſole panuiącego na zaſzczyt swoy doznała zwyciętkiemi
Lawrami uwięczoną głowę, dopiero włożyła koronę Polſką.
Tyrus niewprzod Tyrus inter coæquales ozdobiła pierſnią, aż
ſię nieprzyiacielſkiey krwiedobrze ufarbowała miniaturą,
nie inną tylko czerwonego bo krwawego Marſa Koloto do
Do Ilſkiego Maieſtatu autoras Deuecty cherſoneſu. Tak to

nikomu

nikomu Tuszniey iabłko tylko incoriciſſimo nikomu vello
nienależało aureum tylko Polſkiemu Herkulowi, ani ia:
kodrogie dary celiriar thron oyczyſty komu innemu od:
dacſię mogł tylko WKM capitigalleato, mozeſtbyc Tu:
szniey ta nieśmiertelney ſławy orifis, tyle ze Polſka
naſza więcey niz decentia bella gerens, niemogła gyc yna:
szey, eurior iako ſubſegide tanti Hectorziś pod Pani:
na WKM ktora tym ieſt ſcuto perſey y celitiorim
Adam barziey ſprzyiazna, Niechay dawniey ſe WKM
trop hſa długo pamiętne wynoſza wieki, znacto y w
teraznieyszych Bellony zamieſzaniach Le etia de
rubes Serena? Odbieraſs arcus triumphalem nieraz
z Zuconey pod nogi twoie Othoman ſkiey kuny, dzwi:
griony Pzguby Kreden z Dogge ſkiey ziemi zrucone
niewoli jugum ieſt to chava leter nieśmiertelney ſławy
WKM, kurtnie et in lauros fronde ſiś WKM Bukowina
Budziackich Wołoſkich polemenſus ſtadia dalſzey
nad wołythich krolow Polſkich zbiegtes Kes gloriBim:
mortales na złotey gorze na laztes ſig kny Muners, bogatz
y mienia Polſkiego Auriſodyne, Dunay, Dnieſtry Prut
iako Rikiey krwie tak ſławie WKM ſigkym ſpłynęli
ſoto kiem a niezwyciężonej ręki dzielnośc barziey niżeli
ad lidius lapidem o kamienie Podoſtki probata, nigdy nie
ſkpiała Mietylko Tureckiemu Dniu ſz conozyni WKM
iako lidius primus magnitudinis ſcelisſim, maią dniey
ſwoie zaćmienia y te ſtella minores Tataryſtich g tow

Pozogi które iako errratica planetarum tygna bawiey
szczodliwe pozarzy mieli fatuos ignes na oyczyznę nio-
sąc dostatek że W.K.M. iesteś, sol perdere natus a stramina,
Dał w tak wielu polach ten krymski urwanie c. w swoich
zabiegach pańskich ochłostany tak wielky, klęskę, które przy
tryumfach W.K.M. immortalis rycerze na marmurach
sama a podobnato aby się y sama fortuna do W.K.M.
zdawała, niemiała, kiedy ią ta do Throni W.K.M. pro-
wadzi. Pulcheria Maiańskiey za Konstantyna tey stu krie
pulcherrima bo matri patriæ lepszy niż. Te pierwsze
oddane państwa po stryiego pomoc za tey panowaniem iako
nata Pallade złote szczęścia ziemią poddane złato stilli
cidiu, aiako w osobę Pandori Boginie niemoiey y w Maiestat
W.K.M. wszytkie charites złożyły to lonia gratiarum. Zna y
rycerstwo nieustraszone na nieprzyiaciela W.K.M. serce [illegible]
Za tym u stugi naszę nieboszczko magno Louiale y Polskiey
Panonie widząc etiam suas Deabg fulmen adepse. Mast
in suppetijs W.K.M. Nasiąpiey Konstantyna Jgo mości
Jakuba, którego prace odwagę tatyg iuż w dziecinne oczy
Zna ma widoki, nie inne bellaria tylko w młodym wieku bella
illi ludus erant, bo rostawił per scuta pierw pięcy ch
lat swoich początkach a ieszcze zostedat iasny dzie
Marsowych medidiem, a gdzie świat widział że ieszcze
vena trufit ani tam iuż mężstwem y odwagą antiquorum
it pulchrior Ganimedes z Polskim orłem na bisurman-
skę hidrę Louiszowi swemu podawał fulmina orężnego
W.K.M.

W M formowac potrzeba erectig tylko ze Marsprawdziwy
W M lustrauit aquilis victricibo ortus. Juz stuszne
odwagi velut siro W M oyczyzna argentejs signabit
pedibus, y po zwyczajskich lawrach nietylko ulnizone
serce naszych serta ale y korony subnectet. Tu zas ge:
mina sanguinis purpurati armilla, ktora purpurea pa:
tricis crinis iakoy W M take y całey oyczyzny nazwac
sie moze. Naia sniey ji Krolewicowie Alexandery Kon:
stantyn jako dala augem szczesliwego panowania
W M caly swiat wdzi y do tych imion magnitudinem
gloriid przydaia tę na ktorą Grecki y Macedonski
Monarcha zatobil; take wdzieki tryumfow W M ni
zwyciestwo zawsze segui vestigia twoy sto W M ani
bynamniey Polskiemu bellowi w lotney nieustą pito ocho:
cie za wsze bowiem Eques Lituanus Comes Tatorum et
bellorum zawsze pocwodem Ich M Panow Hetmanow
wszytkiey tey sławy z W M de curriet Olympia. Za
patrnieiąc na to Zyczą stwo rycerstwo nasze, et exulta:
tione sua w te się zabiera vota aby te Principie incolu:
mi oczyzny złotych wiekow sine fine pucher vivas en:
hauriat, bo z nit swoich y fortun wyciągnione goto.
we iednak za dostoien stwo W M immotari, sub umbra
tylo Maiestatu W M corrait supplex, aby w sercu W
M meritorum iusta crisis oyczostka, pracy y strat po:
niesionych kompassią znaydowat asię, y lubo niestpia:
te, ieszcze nosiemy ferrum, barzicy iednak ad acumen
przyidzie siadą do effectu zasług naszych ferruginych
za pomocą W M aunet lima, y Ich M Panow

Hetmanom naszym Principalibus nam w nich substan-
tią swoią y krwią szafuiącą godne respekta oświadcz-
ać zgodliwey szczodrobliwości Ich Mć będą. Daszmani
teraz teperam Panskiey taskiswoiey kiedy do pocałowa-
nia ręki swey Panskiey przystąpiwszy niezwyięzoney
desiderij ktore w instrukcyey mamy dane Ich Mć
Przeswietnemu Senatowi y całey rzeczy pospolitey do-
niesiemy annues mitescere.

Praxis 9na

Responsia ad præcedentem.

Podwodzczą y niezwyięzoną Ich Mć rękę, podchwaleb-
nym nieśmiertelney sławy godnych woiowaniach
względem na iako Wmć Panowie zarabiacie dzie[illegible]
ich chwały y nieśmiertelności niechcemy wrzesporne
siłą historie dosadzamienić: quem nec ventura silebunt
cuncti, et nec ignota silabunt nube vetustas. Krwawe Ich
Panow zasługi et pretiosissimo sanguis tak tęgo boko
w respekcie Rzeczy pospolitey zostawać muszą iako iest
pewna, że nigdy na Heroiczney Wmm Panow wdzięcz-
ności w sobie niezbywało ochocie romanus reparate de-
molemq labentis imperij fulcite humes A że mały
iest niedostateczny respons niechcemy verba szczupla
debitis ianiis sanguinem vulnera et ingentia fauora
carentia oddawać de clarissimy omnibq studijs et co-
ratibq do iak nayzupełnieyszego prowadzić desideria
Wmm Panow ukontentowaniu zaiemne nasze zawiera-
iąc zadanie.

Praxis

Praxis Toma
Seditio Vacantium.

Naiaśnieyszy Antoniuszy Krolu szczodrobliwemu Panu
mucherá w niepoznaiącz nigdy oddaiemy rzgłoie:
zelina ria niepryiacioł rzuca piorony ieżeli na przyiacioły
podanych sypie bez przestanku łaski złotą trzystrzarnie
gratyjusia wnętrzonica niechaj się spustoszą tysiąc lat
ktorem bliskota oyczyzna stoi odezwie niech ktory
sine odio et gratia żeżeli wiadczat walecznieyszą chwa:
lebnieyszą y g toszczemi imie Polskie zwyciężony omoznie:
rzą że ię niech pełne teyże kroniki wszystkie podwaleroc
y potrzyrocz zapałami W K m zmienione wyjuiadczą y wyra:
chuią, iżeli była kiedy koynieyszą, y iżeli ktora wątpiącą
pertranxy ben efaciendo, obscurat veteres obscurabitq; fute:
ras Pardonies armisq; manus, Nie pomarty a nie się pogrze:
bty za dobrocz y nego W K m panowania cnoty y nie trzeba
na nie tak iasnego dnia kiedy aby z mrocznych vmbratywoła: Iust:
gite sopitę quas obruit ambitus artes z łaski Bożey y dobro:
by nosu W K m non obruta virtus pauper tate latet leeto
et omnibus oris eve his et meritis, non quaerina bala quaeris
et Aualis, non unde salus g dzie tedy na pewniey że cnoty za
stug przytulenie składamy pod dzied zicznę W K m tarczy
zregestrowane onych prodmia, wiemy że tamich zadna zawisna
niedotknie y nie porusi chustadjsiti hinc nullis meritis
obstere cupes niechaj nie od sprawiedliwego y do brodzynnego
W K m szczupnku z tuboście gdzie indziey oretica zamiota
wiatry: owe ugrzko fatow mieszczęśliwość z sobą bierze

benefitia ubi multa ante venere pro gratia dius repen:
dit a valey niech się mroza krzewią y rosty in tolatiu
dantis et decq oyczyzny, mnogie officeny, wzaslugi cre:
scite virtutes fecundag floreat etas ingenijs meritiq.
Ja ktorych u kontentow apie spisany W kanfow zapozwo:
leniem WM ozstam Katalog.
Et hoc sufficiant circa confilia p lura exempla in Ora:
tore Polono habere potes v maxime in recenti authore
ab Illustrissimo Zaluski Episcopo Plocensi edito

Caput 2dum

De Materia minus publica

Hoc caput nobis materiam prebebit ad salutatio:
nes gratulationes honores festos, victorias, ge:
nethliacas, natalitios, funebres, nuptiales, et
alias officiositates de his hic agendum.

Articulus

De salutationibq et ad eas Responsorijs.

Orationes salutatorie dunt in quibq aliq̃s significat sibi
sibi et gratus accedisse aduentus omnia fausta et affectus
suos pollicet et hic est succus omnis salutationis.
Jam vero sciendum varias esse salutationes, alias sunt quas fiunt
ad magnates aliaquas ad equales, Responsoria vero ad eas
similiter varia sunt de his hoc articulo.

Sectio 3tia Magnatum

De salutationibus

Ad salutationes etiam variæ sunt cum Principes Reges illustres aliquos personas salutant, & quando salutant cum ingrediuntur urbem cum etiam cum Rex a districtu venit et ingreditur urbem cum etiam cum Rex a districtu Palatinatus cuiusq; etc. salutat. Cum post victorias partas cum triumpho ingreditur sedem suam de aliquibus hic agemus

Caput 8

De salutationibus illustrium virorum Principum Magnatum dum urbem ingrediuntur

Primo considerandæ sunt circumstantiæ an novo honore auctus veniat nec ne frequens an rarus, Legatus ne Princeps domesticus an externus Rex Regni Senator his consideratis circumstantijs formanda est intentio simplex vel mixta nam si visitat aliquis novo honore auctus intentio erit mixta exsalutatione et gratulatione primumq; locum in hac oratione habet persona visitans cum suis circumstantijs quales sunt natalium splendor honor opes etc. 2do considerandæ personæ ad quas diuertit item locus tempus 3tio finis qua intentione et quibus de causis veniat aliter enim est salutando eo qui transit urbem aliter qui in negotijs reipublicæ aliter qui ad reditus tandem quare si fuerit illustris vir nullis habens honoris laus erit ex rebus ipsi personæ propriis si vero etiam honorem habuerit laudabit ex rebus ipsi personæ conuenientibus et ex honore bene administrato si fuerit Legatus Magni Principis dices te in Legati persona magnum Principem venerari.

Materia hujus orationis exigit primo ut indicetur lætitia de aduentu hospitis quod variis præstari potest modis vt dum oculis te nostris

instinuas

insinuas si malquo[d] mentes et corda nostra ingrederis. 2do a simili ortus solis post longas tenebras hospitis aduentus postridie turnam absentiam non sinè serenitate contingunt animi 3tio Ex aliquo Authore impetus sit illud Plinij dum Trajanum salutat. Testis ipse qui omnium lætitia inde resultantia v gestibus tectaq nihilo tantis clamoribus satis clausum est etc 2do ad materiã salutationis spectat exagierata laus hospitis nam ab hospitum magnitudine animorum serenitas intenditur sic vg edem hanc tot siderum effigiis coloniam quot è gentilitia sua domo sidera cælo patrius adfulsere. v tu sola corporis proceritate alijs excelsior desuperbia Principum quendam triumphus egisti. 3tio spectat ad materiã exagierare tenuitatem lauet eorum ad quos diuertet hospes: vg si ad tenues se demittunt animos Principis solis ipsius edocti magisterio qui è cælo ad ima pernadia deflectit, nullum inde suæ lucis diminutionis passus. 4to spectat ad materiam exprimere desiderium aduentus pridem concessum vg sic non gratius agris silentij rorem nubes Romæ Pompeiæ Asia sic omisit quam tenebris tua humanæ prætervecta fastigium humanitas. 5to Ad materiam spectat instituere digressionem ad majores hospitis si aliquis in ejus laudis occurrat. 6to denig quasi ad quandã insinuet dicendo vg hoc ipso tuis signatus vestigijs iter, et post hac veneraberis ipsi et excipient facti memoria anni consequentes. Ilde verò puncta omnia seruari possunt v præcipua non nunquã ordine hoc quo posui aliquando mutato v ejus unus punctus aliquod congloband.

Intentio talius salutationis quod si in nullo ab initio varia esse potest v enim explicat lætitia de felicitate illorum qui visitabit v de felicitate incolamitate, et benevolentia visitaptis pe sond v pro intentione statuet gratiarum actio pro humani

visitantis

virtutis, v prædicatio beneficij, cuius par gratitudo referri non
possit v admiratio v solicitatio gratæ memoriæ etc Maxi:
me laborandus est in explicanda in directa intentione quod est
causa directæ intentionis vq directa intentio dator ex ad=
ventu suo Ratio seu indirecta intentio, quia magnus sortena
scendi magnus honor, magnus virtute in has domus umbras
ascendit.

Modi vero eam scribendi sunt varij
Una per allusionem ad circumstantias temporis seu ad plausus et
laudes trahendo. 2do à circumstantia natalium ac stemmatis,
Stirps clara Tertius complectitur adjuncta rerum loca temporis personarum
concurrentia. 4to potest aliquando desumi ex circumstantia no:
minis nam multa sunt talia quæ amplas offerunt dicendi ma:
teria. 5to quando aliquis occurrit eventu aliquando digni:
tas dabet dicendi impetum sic quidam inchoauit adventui:
Fatalem super ex hominas adventitia cælo face, sed ca:
metes dic augur lætitiæ fuit etc Dispositio veritatis salu:
tationis potest esse v per communes partes v per enthimema v
per expolitionem v per sylogismus v per prosthasim et epodo:
sim v per puncta. Dicta Praxibus illustrent sic Gro:
nes 29 Febr. 1688 Salutatus fuit Serenissimus fuit
Joannes Rex III

Praxis 1ma

Fortunatissimo profligatorum hostium triumphatori orientis etiam
occasu tumulatis domitori, parenti publicæ felicitatis lo
hic Majestatem ad oculorum memoriæ honorat prædicta
una nostrum veneratione tibi proponit Sr Rex Sme In:
quem augustissimus gestorum tuorum comitatus, interminatum gau

dorum nostrorum materiem adduxisti, erectas videlicet ab incen-
dijs urbes, vindicatas provincias, redditam omnibus pacem
conservatam libertatem, et quod maximus esse ipsis quo
nobilitatibus incundius, Christiano reipublicae effectibus
reperimus, quid enim aliud magnitudo animi tui, mens
divinorum altrix honorumque felicissimus publicorum negotiorum
finis, quid nullis unquam de gente nostra bene merendi
cogitationibus explicata capacitas, ultra diras Boreas caeteras
mundi plagas provecta poterit, quae immensa patriarum
florum spatia aequatis ab sole limitibus ambienda. Dicet
securus astra fama, omni potenti Deus nostri servo, immo-
lata Spartacorum Veraniensium capita, Gallas hostilitatis
cervices una cum amissae pedes victoris concidisse, dicet
rientis quondam in exitium Poloniae, septemtrionis ensis
vires, doctus meritis spivare boheten consultata totes ty-
tici prodonis audacia, inusitato caeteros bellatoribus Gras
dicis prodigia ostendisti virtute pugnare non numero vinci
Martijque caedis potentia subtuis aquilis ipsis bellorum nu-
minibus imperare. Caesaris illud veni vidi vici tuae festinan-
animitatis tuae inter miracula veterrimorum Asterum
reponendo, ac vitae nec non serenissimorum dominorum tuorum
impendio comparatae favori et pastori stoffiusi lle addi-
genne Moria in numeris nationum copijs vallata titanicam
mus, nec Statores Jovem sibi suisque reperire potuit solo
nominis sui terrore exanimata, cessit, invicto campum
in quo funestas Turcia ad supremos Christianitati vero uni
versas victrices palmas impulsasti. Sensuerunt orbis judicio
supremam Herculis nostri salutem Mahometana monstra

Lucas

lux vera austriâ ingentibus populorum votis orirj visa ipsi
Vrbem nostes muri te videndi cupiditate subsidere ciuitates
et obsida barbarico sanguine in cineres redacta ac con-
tacta spurcas cruore Othomanico rubescentis properare:
Verbo dicam vniuersa orbis christiani imperia Domâ im-
gentibus Dnâ ac Saeroru capud eburexit, in te uno lege
gri fidem meritorum tuorum suffragijs occupasti curules
casa fascijsti fasces nec nisi substratis barbarorum cadaueribs
tius ascendisti. Auidis sanguinis innati mucrones cruen-
tis manibs ita exterfisti ut numen contra te hastas augeri
non vires aut animos posset, latebras etiamnum in belles
animas multitudinem suas credere maluerunt neue in
vulnus fulmina belli spirante vnicaderent. Nam Bellonâ
trium his inuictas sociasti virtutes acies, quâ duo immortales
meteret patricâ lauros, perennaturas gloriâ tuâ manu bias
legit ficles tua grandes posteritatis fasces insigtura ut pote
orto doctorum exemplo reg cumulati diuos honorib manes
patens calamistris clementiâ assiles Simula Pontificis dilecta
Austriis sorentias, castrag sobrietatis et pietatis decora victo-
riarum suarum gemmâ probantes, nec augustius tuus bellator
ensis regia dextera, quâ auita religionis amor et zelo
animes tuos exornauit, tu Sarmaticâ nostrâ mens et reapit
cor reipublicâ quo viuente vixit et undiq hostib cincta hostes
non metuit. Vnde quod olim Roma suo Troiano votus Iul.
sit in marmore non perennaturâ exaramus in pectore nimirus.
Patri pio patri senatus. patri bonorum omnium patri patriae pio
iusto felici semper augusto tibi Serenissime Rex Serenis.

sim& q; Prosapiâ tuâ tot Superi imperstiant gratias
quot Subditorum fortunas tot annos quot ciues sanguinis
tui pro nobis prodigalitate conseruasti.

Praxis Vta.

Vta salutat Illu: Gadiurit Cancel: M Ouinisens Coll:
Vellem Princeps Illustrissime ita gentilitiâ tuâ aquilâ
nostri paterent animi quemadmodum Societatis erga tuos sincera
propensione confirmati sub aspectu veniunt. Vidisset
perspicacissima illig aciei longe gratissimum capitis non
minus hostie parietes quas intra veligia pectora receptus
honoritus devota, vidisset Regina vultuosum in intimo subditorum
animo receptu atq; in ipsis affectuis penetralibus quagratu-
lationis qua votorum tuorum salute collecta stipendia gratula-
tionis quidem quod munificentissimus fundatores singulare
ordinis nostri Patronus ac indulgentissimus Societatis Patres
in offerta incolumitate florentes Dti suspicium et salutum
votorum vero huc tendunt stipendia ut eo rerum successu in vestras
questus in Deum et Patriam promerita sequirunt, qua solationis
affluentiâ diu fortunatq; gaudeas, qua et publicum bonum augeat
et nostra de fidei ardentis aternum gloriatus deuotu longe secuturis tem-
poribus porrigunt. Hoc ipsum non minori studiq; apprecantes quos
nunc adit praxis mores obsequiis aut literarum stipes Principali
oculo non animo submouerent. Arguat justitiae tuis benignus
cultus et quemad modum nos sub Gadiritanis alis positi Gadi-
ritanis sic tuis beneficijs ijs q; non annes duntaxat sed dies
ac horas pene singulas detinuis, ita cel: tuae diuinis hue qu
me vsque

meroso annos dies augmentaq; ipsa interno ouatione
gaudia, inter prolixos superi fauores decurrere videamq.
Neq; enim melius aut tuis nostrisq; fortunis consulere possumus
quam si hoc celitus impetrauerimus, quo diutius vita tua vero
in nos fauor quam diutissime prorogetur.

Oratio Illa.

Salutatio Illa. Ecclesyn Sci Protunc Episcopi

Vt tuo gratissimo aspectu frui possemus non unus prosertim
vobis Illustrissime Antistes. Nihil adolescentiæ herbæ optabilius
vere matutino nihil illis quig lovis stadiis currunt diuinius
cipio oculo gratius si nos vtrumq; fumus certe vtrumq; tu
nobis exhibes Senator amplissime. Merito igitur inhelantes
tuus tibi à te præstolamur aduentus cujus institutu tantopere
nobis fausta esse existimabimus. Tu præsul illustrissime
qua soles in tuos scientes uti benevolentia eadem tibi prospera
precantes literarium stipendiarios amplectere.

Oratio 4ta.

Salutatione Illustrissimi Veyna Castellani ex Sten-
ornate sic fecimus.

Lassico excitata Pallas nostra tibi obuia venit illustrissime
Domine: gaudet illa quod suus veternus sopor interrumpere
Veynarius tubæ ausus. Audiet illa Venora hic vaticinia et
vocali ora responsa quem Ephesi in Dianæ Deæ Basilico templo
sua ab Antistite instaret tuba, quæ iam tot documenta
tuæ prospera semper patriæ intulit. venus illa quæ Tebana
Menœphei viva tot familiis hujus Heroes in tot vita patriæ

extulit

extulit; propugnata dubios Insulatos alios purparatos toti orbi
adornando exhibuit lagos et toga senatores claros et quid
mirus eyus genius non alius erat nisi salute patriæ personare
cita ut verius illi quas olim Marci de Aurelio et Demosthenis
tubas inscripsere toti perorator orbi. Ad cujus tonos tubæ dus
noui coruscamus athletæ non bellis moturi sed pacati nostra
inclinamus capita vocem ejus audituri ut sic voce ejus
quod non nemo inscripsit tubæ sirenum videlicet et tritus laudi
vocales nunc vero spiritus nostros et vitam dicamus ejusdem.

De vatis ode

Qua salutatione de illustrem canonicum simul
Parochum inauguratus

Dum primum oculis pridem iam artium susceptus de objis
nostris, illico magnus apparet hospes Illustrissime et Reuerendissime Dne, magne in ipso ordi, quia omnis nostræ exoreris bonæ
magnus quia a regali Majestate ad quod hucusq; moratæ ad no-
stra tedmithis ut subleues. O magnus quia a sancellaria dignitate
iam ab omnibus canonicus, iam ab universa verbis huius plebe
Bonus adoraris pastor, gloria magne quia ex prima dignitatis
tuæ aurora aureas Ecclesiæ patriæ horas ominamur. Hanc tamen huius magnitudinem non tam ab illustrissimo honore quem
nuper in hac cathedra auspicato es derivasti, quæ a maximi generis
et magnæ virtutis tuæ claritate quod ipsos etiam sublimat
et illustrat honores, et quod te ex clarissimus fidus è polo polo-
nis in polus Lituanis translatus maximis Ecclesiæ et patriæ
luminaribus ad luminandi, ab hoc itaq; excelso tuæ novæ apri-
ca bene volis affectus dus in nos influis radijs, tabulosas illas non
fabulose memnonis statuas ex nobis ereas, quæ tibi soli exorienti

geminato

geminato applaudent concentu, clarig dixero Principi planatarum
minera phenomena, perillustri canonico Palladis alumni aman-
ti patriq timorati filij. Pastori subditi grex perfoluit, quate-
nus et cessioris loco meliustuo, influxui subiecta studia nostra
patrocinante tuarum gratiarum foue, illustratione, et ad sub-
miorem honorum et honorum plus ultra proueharis meritiem

Oratio 8ta

Salutatio Serenissimi Regis per hoc enthimema
desideratissimas tuæ Maiestatis aduentus maximos tuis
attulit lætitia ergo de illa gaudemus
Quanta sit omnium nostrum ex longe desideratissimo tuæ Ma: aduentu
iestatis aduentu lætitia aperire non possum obstat eadem
quas peperit magnitudo regalium promentarum et nostra inferio
veneratia. Certe te Principe non Polonia duntaxat sed patris
Christiani boni, fruitio cognito delectatio omnium felicitas. Sed
gli humanitati satisfacis humillimis quibusve nunc luminos
tua presentia miseros quodam modo facis quorum beatis-
res cæteris qui te non iam in solis animis sed in oculis ipsis
habemus. Quis enim est tuorum subditorum qui te non compl
ctatq et Patrem, ut potentissimum non venereq Regem non su-
sipiat ut victorem non adoret ut de tua felicitatis tuæ alta pace
compositas Poloniæ gratulamur, publica omnium ordinum felicitate
seu cepta bella victorijs, hostilem impetus fortitudine fraudes prouden-
tia compressas miramur hinc miserorum perfugium, cupidorum terror
generis humani ornamentum, pes afflictorum supercilium veritatis salus
regni, non in publico modo sed in penitissimis cogitationum secretis pos-
dicaris. Cuius ergo in publica gratulatione orationis dulcitas, et iam

nostros non alienos à Majestate tua judices lætitiæ sensu audire gratias regiæ Majestati tuæ habemus quas maximas in cujus testificationem tui nihil tenuitati nostræ videamur reliquum non gratitudine votorum compendio colligimus minimas, ut quite nostros veluti Deos aspectabiles hic veneravimur suspicimus immortalitatem quoq; Divinas in Diuturna tua annorum tot regalium reportus serie communicata videamus.

Præsidis

Salutatio Illustrissimi Episcopi Varmiensis

Qui temporum felicitatem à tuorum clementia provenire contendunt docte ut cum minus tamen sincere disputare videntur Illustrissime Princeps. Miserum aut Beatum tempus nec pluvia lingua nec serena fecit Jupiter. Sua sunt etiam terris astra quæ publico aspectu res humanas serenent, et fluxis temporibus felicitatis præferibant leges ita ut non sit opus in altos peregrinari cœlos, a quorum planetis nostras metiemur felicitatem, quod si ea Principis facultas est ut in subjectas sibi terras magna efficacia illabatur non aliter Præsidis tui auspicatissimus fœdus est, quas tu ipse Princeps Illustrissime. Iterum redeunte ano publico hospes inno Deus ac Princeps hanc ingressu urbem iterum nobis ver imperata serenas hilaritate, fatemur nostra et temporis hujus felicitatem à tuo pendere optuto tibi plurimum debere. Sed utinam aut accintus aut te in nostro diu morari liceret conspecta prolixius optata frueremur voluptate, et vere quod ab altiore natura impetrat sole à tua consuetudine perfecius experiremur. Verum cum ingens animas, et in amplo Ducatus tui corpore te ubiq; per successionem adesse oportet

Ldlc

spe in absentem solem ferimur desiderij etne ætà diosa obnu-
mur expectatione, interdum præsentem nobis fingim⁹ etiam cùm non
sis. Colligè iam inde Princeps Illustrissime quantam et ipse ad-
uentus tuus importas lætitiæ nobis, et nos quam prono in defide-
ratissimâ hospitem, animorum sensus venientem accipimus, vel lo-
quacissimæ rapiemur inte gloriâ tuâ recordatione cum nuperam hisp.
nus galliarum regnum auidus sarmatici nominis ratatibi in natâ
gratulitatis humanitatis prudentiæ commendatione abundè ex-
plesti. Dem florentissimi Europæ posuli obiter vidisse gestierunt, nos
die clientes hodierna itereum veneramur, tanto illis beatiores.
Quanto tu nobis propior es et ut sis quamdiutissime à propitio
numine precamur.

De Ius

Quomodo ciues Principem Dñm subditi Dnm salutare debeant
De salutationibus quæ nomine Legatorum in comitijs habentur ad
Regem iam diximus superius lib. 1. tract. 2. cap. 3. pro-
inde non repeto sed ad locum eum ubi diximus remitto
Jam verò pro salutatione qua ciues Principem v. Regem venientes
salutant v. subditi Dnm hæc observanda. 1mo considerandæ sunt
circumstantiæ utrum spe v. voto veniat utrum ob quam dignitatem
auctes utrum in columis. 2do Ideo hæ circumstantiæ considerandæ
ut pro ratione eius finis intentio. Unde si spe veniat ex:
phabit latitia de incolumitate Principis et singulari erga
ciues benevolentia cui subjunget subiectionis et submissæ obe-
dientiæ declaratio v. potest esse in intentione declaratio læti-
tiæ de felicitate ciuius quod tanto Principi et Dño habere possint
subjunget appreciatio felicitatis et incolumitatis et subiectionis
declaratio. 3tio confirmatio sumit ex laude personæ abillu:

strib⁹ maiorū gestis et p̄priis ab honorib⁹ bene administratis
ab humanitate amorū suauitate iucunditate comitate et
deinde ex prosperitate ciuis erga p̄rincipes. 4to conclusio
fieri potest ex intentionis repetitione ex incolumitatis felicitatis
apprecatione subiectionis declaratione.
Eadem seruare possunt famuli erga dnos et nobiles erga regem
ad illos deflectentem.
In solenni Principū ingressu solent machinæ erigi aliquæ
seu arcus triumphales quibus ꝟ picturæ symbolicæ adiunctæ
ꝟ aliquid prosa et ligata oratione inscribit. Iam vero picturis
rū declarari possunt ex allusione ad insignia Principis honoris generis
ꝟ picturæ hæ sunt testes et indices publicæ latitiæ ex aduentu
Principes derivatæ sic Alphonso Regi urbem ingredienti depic-
cta est corona laurea in annulo dependens cū lemate: hilaritas tuinam
iam vero in arcubus triumphalibus ꝟ elisa aliquid exarare, inscri-
ptio illa debet continere breuem sed nervosam laudem Principis
ꝟ apprecationem ꝟ omnia ꝟ publicæ latitiæ indicia. Sic Neo-
sponsis in arcu triumphali erecto inscriptus fuit felibus Pacis fœ-
sponsis serenissimis sabaudiæ Principib⁹ S. P. Q. R. Traiani
foribus clausis has triumphales aperuit. Pro diuersi tempo-
ctis sono salutationes. Serenissimæ Catharinæ Principi
Polonicæ quæ ad prædium quod de una cū serenissimæ fratri-
bus diuertit

Praxis

Felices nos Serenissima Princeps qui tantis regionū fidei ani-
mis q̄ de propinquo afflamur te vero felicissimā qui salutare aspe-
ctu armatis coniunctionis tuæ optatissimo aduentu prosecisti fui-
gebant nobis hactenus depulsis eurori imbri Serenissima Princeps nostri tui
getmani ut ubi gratissima tui videndi præsentia illuxit explicari non potest
quanto fauentiores aspectus benignitatis indulgentiæ clementiæ nobis
affulgent

affulgent non ja amplius orbis supra nos decurrentis favore
Quin si inquirimus ea intra sublimes quidem polos sed nos
tris propinquos publicæ felicitatis lumina desideratissimo sibi
et nobis occasu velut in solis demus incrementa intuemur. Sta-
iestatis id tuæ beneficium est Princeps serenissima ut nihil reliqui
vota nostra amplius defatiget nisi ut ea quæ de tua Sereniss.
simoque Fratris tuorum lumine undique prosperius diu nobis ef-
fulsit inistat Serenitatem.

Sectio 2da.

De Salutationibus Familiaribus et Responsoriis

Nomine Salutationis familiaris intelligo salutationes
quæ solent esse inter amicos hospites obvios, et has quæ so-
lent parentibus à filijs præstari

§. Primus

De salutationibus amicorum hospitis et parentis à filijs

Salutatio amicorum dat iter instituit ame explicatio affectu
Ubi de desiderio votorum gratulationis gratiarum actionis
Deo propter inoffensa amici valetudinem, prosperos succes-
sus que abiens secundos fortunæ cursus. 2do pro confirmatio-
ne prædictorum adhibes multos felicitatis in nullius amici de fide-
vata præsentia finis est quod ex probari potest ex his di-
co Ut sententia aliqua aperta vocalia. Ubi Conclusio erit:
rebit repetitione insinuata ad initium lætitiæ vota et
assertiones pro incolumitate amici obsequiorum officio-
rum delatione, desideria ulteriorius voluptatis ex meritio

aspectu. Salutatio parentis a filijs taliter. Imo in-
tentio huius salutationis est declaratio lætitiæ de felicitate de
rico lumitate de aduentus declaratio debiti filialis verbi-
catio felicitatis quia filij consequunt ex rico lumitate et
conspectu parentis. Ergo variatio actionis quod omnes reuocauerit
ut hoc lumi præsentia frui permiserit. Ad intentiones eo
modo exponi possunt sicut intentio in salutatione boorijs
amici de quibus nos hic dicemus. Ad confirmatio nonus
argumentationes seruio habere debet quadam explicationes
oratoriæ cuius fi fontes sunt heresis pulchra honesta
facile difficile necessaria prius iucunda varius frequens etc
quæ similitudine exemplo contrarijs ornari possunt. Sto con-
clusio constat ex petitione intentionis et postulatione gra-
tiarum et filialis obsequij et appreciatione prosperæ
valetudinis. Salutatio quia fit inter amicos debuit
semper parata requirit oratorem qui enim minime speratus
casu fuit. Iam vero quia ex tempore hoc qui orator debet
assurere. Stylus in oratione seruanda familiaris gratior
enim amici oratio quod fiet ex ore et quod ad finiendo affectu
non habuit tempus. Seruanda ergo hic sunt ea omnia quæ
mus finis in ea est seu intentio: explicatio lætitiæ 2do fieri
potest per enthimema quare causa lætitiæ potest poni in
antecedente, ipsa lætitia in consequente ergo Antecedens
quia rico lumis et salutis actus consequens ergo hic gratulor

mihi

Mihi gaudeo

una ꝑiodo altera conclusio ꝙ ponet ethis propositis in una ꝑiodo in altera confirmatio et conclusio ꝙ certe singule partes singulas sibi vendicabunt ꝑiodos. Ito ꝓtest ethis fieri ut ꝓmo in propositione lætitia exigat. 2do ex præsentia tanta obvia lætitia ut eos non tam verbis eloqui quam ꝺo interno affectu explicare valeas. 2do confirmatio unorum nate ꝙ duoꝝ ꝙ distincta ꝑiodo proponet etiquonia lætitiæ obiectus est aliquod bonum ideo vahis propositionis seu confirmatio accipienda est ex aliquo bono, quod tanquam obiectus adlas lætitiæ excitauit animus hæc autem bona esse ꝓsunt eos spectus amici diu desiderati, valetudo integra, tædij remotio voto ꝙ et desiderio impletio, amicitia ꝙ es alicuius gloriæ aut utilitatis vel etc. Ito in conclusione ꝙ optatio vale: tudinis ꝓsperæ ponatꝫ ꝙ lætitia explicabitur ꝙ spes diuinio fauoris et ꝓsperæ fortunæ semper afuturæ ꝙ declaratio amicitiæ stabilis nunquam defuturæ ꝙ omnia hæc simul una ꝑiodo ꝙ pluribus exponi ꝓsunt. Ito deinde impletio naturalis ut etiam fit et in alijs politicis orationibus sequendus est.

Salutationes etiam interꝓpinandæ fieri solent in conuiuijs in his hæc nota quod materia talis haberi ꝓsit ex sua ꝓpria lingua ꝓpinata eius qualitate, odore, sapore, liquore, forma, figura, ꝺo ex circumstantia temporis conuiuij ut est tractatio simplex ꝙ nuptiæ ꝙ funebres, ꝙ dies natiuitatis Patris familiæ ꝙ aliquid aliud quæ materia ꝺ ꝓcuissime tractet ꝺ ꝓpositio

esse potest tamo sonat breuis discursus. Deo applicatio ad laudes patris familias et alterius, ad apprecationem sanitatis potest interseri eruditio ea quod nota Reuissime et etiam a sententia inchoari potest. Obseruatamen hic si in sanitatem Regis et Principis propinat tamo sonat propositio ex qua colligatur quod in sanitate Regis et Principis propinas. Deo vota et optatio quibus optabis felices annos fortunas imperio &c. gratias sacratis victorias et his similia, sed hec omnia breuissime absoluantur.

Praxis dicta illustranti.

Praxis Prima

Salutatio Tui amici.

Tanto maiori affectu te saluto quanto diutius mea prouota dilatata fuerunt desideria sed dulcis illa delatio quid tam insigni compensat felicitate cui optimus amicus optima video prout valetudine et quamuis subito locorum memori pectore longe gratissimus tuus circumtulerim nomen gratiora tamen ea nobis ipse fortuna quod in oculos sensusque incurrunt, hac ipsa hora docet gratulor proinde intimo amico desiderata prima incolumitate, ea qua ut primus mihi gratulandi materia porrigat, supplicioto diuina conuenio in diem statem

Praxis 2da

In eadem Materia.

Zadrem moim niebo kogoś zastało gdym tresunkowym potkaniem na mię go chciał wdzięczną radością przyiaciela za to przyiaznemu niebu Rzęki oddawszy powinne, oddasz

Armiana

2

Vrnm Pana Zdrowie Boga mego upraszam.

Draxis 3tia
In eadem materia.

Bonis auibus hanc ingressus viam, quia pretiosissimus the-
saurus reperit, amicio enim amici boni iactura thesauri
inveni thesaurus quia mite omnes messe ad fortunam omnis prospe-
ritas, imo ipsa vita a te dimissio animam meam defendet corpo-
ri tui hilaris esse nisi tua exhilaret presentia, quia intergo boni
fauentes, superi, ut tua prospera incolumitate, quam dictis si-
me sectui valeam.

Draxis 4ta

Quod potest esse inter hospitem et Patrem familias.
Nisi me prudem animo tuo presentem esse crederem nunquam
postulatus quamuis hospes adesse auderem N.D. Fenestra
enim in atrio amico querimus, quos in pectore ante habuimus
sed quia claris simis argumentis tuus in meamore accepi, cau-
lis me infero quo animo sones

Draxis 5ta
In eadem Materia

Comune amicitiæ vinculum est trahere trahi, vinci tillata-
men quod viribus prestat potentiorem inter amicitias fuisse
ingenue fateor, qui me ita beneficijs tuis et amore devinxis,
ut ad te videndum traxeris

Draxis 6ta.

Qua Parens a filio salutatur.
Veritatis suffragio comprobatus esse adeo tenera pietate manere
ut vultu ipso laudatur N.D. a: Genim filialis frons mihi rectus

contrahit rugas, cum à supercilio tristem suspendit nubem irati
salminis feracem tam celeratâ turbato vultu læsa pietas offendi,
verum tanta est hæc injuria ut ad ejus aspectus vobastiri ali-
qua virtus constantia non teneat sed abivato vultu vastrahat
Fenerio est pietatis oculo ut etiã dinegato ad aspectu filiali
vultu dolatur parentu enim oculis iniuria fit quoties filius
ab aspectu submouet amant oculi suos intueri quia de ipsorum in
filijs velut in imagine intuent neq; fauile hæc voluptas per
literas transmittit magis enim filius comendat parentis oculo
quã scentis literas hanc ego negati vultus offensionem, à tua dile-
cte Parens pietate deprecarer nisi tuo imperio ablegatus à latere
tuo abfuissem. Nunq; nam eodem pietatis imperio auctus in-
columes vultus tuos deo gratias estuberos sinceritate etos paternis
genibus accidã, utq; diutissime prosperos numeros dies intime
exopto

Praxis Prima

In eadem Materia

Nunquã ad tas magestatis nostris annuere spectauimus, quas cas felici-
ter flagrantibus desiderijs nostris dilectorum conspectu Parentu
representat, quo dum conspicimus vota etos desideria adimpleri
cor nostrum et animus concipit gaudia vitasq; nobis inspirari intuemur
Pars siquidem boni Parentis atq; cas hic respectus est, cas enim ad
vita tuendas sas pedit at reuniuersa inimo vitas inspirat animalibus
cos ipsos paterna benevolentia et amor exhibet filijs, proinde
vitas ipse hanc vitas quas nobis inspirasti tuas, nostris lumina-
te et prosperitatis longas annos serena serie et influentijs be-
nefitiorum plurimos in annos irradiare nos deseras.

Praxis Sua

Praxis Sua. Propinatoria

Quamuis sciam dictu illud à Poëta n̄ est in pota vera salute
salus nihilominus id quia sit vera virtus eius in fundo appareat
dabo tibi precando salutem pro tua sanitate usq; ad nonas tertias
tibi vero omnia ut adsint felicia precor.

Praxis gnā
In eadem materia

Przy tey niestawianey y tak wesołym cirkule do Wmpana pe-
działa z życzeniem stałego ale stałego w domu Wmpana sze-
działa aby się szczęśliwym kołu fortuny toczą cirkulem ora-
wiekie w dom Wmpana zawsze zatrzasło fortuny
czego życzą z pełnia.

6 Talis
De Responsorijs ad Salutationes.

Quid nam sit faciendum ad salutationes Principes aliquis nomine
Principis respondet: supra diximus ubi de comitialibus. Qui ad salutā-
tiones obuias quid respondendum docet.
Vniuersaliter in responsorijs ad salutatorias hac seruanda primo dicat
sibi gratum esse affectum salutantis et ejusmodi salutationes obvaletudine
ejus tum ob propensum in se animum. Deinde externe et modeste laudes suas
et salutantes laudet. Sic apprecentur cum fausta et sua studia
et obsequijs offerat petendum est in affectu semel inchoato
ne hoc seruando cui parti primo orationis respondere debeas utrum ad
intentionem salutantis in qua latitia explicatur an ad orationem

Latius

lætitiæ explicatæ. 3iad primo vis respondere dupliciter id potest
præstare ꝟ mutuæ lætitiæ tuæ explicando ex conspectu et benevo-
lentia amici orta ꝟ pro affectu in lætitia explicata cum lætato gra-
tias agendo ꝟ simul utrum complecti possis ad 2dum respondes
1mo potes extenuare tua merita et beneficia hac lætitia et amore
indigna ibidem potes declarare tuæ lætitiæ et gratiarum actionis
2do potes dicere te hanc lætitiæ amici declarare et alio amico rele-
vocare videri amor nunc vero corrupte iudicat quia tibi immeri-
rito tricta officia exhibet. 3tio potes dicere magis convenire ut
tu ex conspectu amici magis lætaris quam amico extra quia plura
sunt amicitiæ tibi declarata beneficia, et maior nobilitas ꝟ gloria ꝟ
aliquid aliud ut ere promanatio ex conspectu amici quod externam
Conclusio duorum taliter tractari potest ꝟ optabis illi valedicere
prospera fausta ômnia ꝟ diu te desiderare ut ea omnia quæ
tibi amicus est deprecatus simul in ps aquo et lætitiæ amicitiæ de-
riuet ꝟ etiam permittas te huic benevolentiæ in salutatione de clara-
tis meritis tuis Responsum
Vnius talis observatio pro omni responsione ut occasio sumatur
ex dicto aliquo salutantis disponitur vero ꝟ per enthimema ꝟ
per prothasim et apodosim ꝟ per simplicem propositionem
enunciationem ꝟ quæ impetus tibi modus protunc dederit.

Praxis 1ma.

Sit Responsio ad 1tiam in præcendis posita

Quem thesaurum mea tibi præsentia adtulit amor iste copia
diuitem certe fecit ita nudus quidem ipse quia sincere est

amor

amor amantis inopes esse non dixit nec tamen solius amoris opes numerem ad communione fortunarum mearum te admitto. Tum demum fortunatissimus me existimabo. si tuas amorem aureus fecero facilius tunc eas. Hyperbolem ferat ut me nomi lideris voces à quo hilarem trahas lucem si te auro meo illustravero nunquam fortunarum mearum participem esse valo abejusdem incolumi præsentia mutuas lætitiæ me partici- pape gaudeo faventes superi dinceris Amicorum respon- deant votis.

Praxis 2da.

Responsoria ad salutationes Amici absentis.

Hec mihi gratius celus quidquid exhibere potuit quas cu- te incolumem Amicorum optime ac præsentem intueri concessus. Unde tot tibi candidos lætitiarum ac faventes in precordijs si- intueri placet legere licebit characteres quos præsentia tua et incolumitas ibi sculpserat quod ex absentia atro merorum concipiebat, quare antiquo libertorum more venienti tibi in ijs- sim ingemino salve utinam verò nunquam vale.

Praxis 3tia.

In Eadem Materia.

Nihil magis et mihi superi præstare potuerunt quam uti incolumem amicum spectare concesserunt. Fecit hic amerissimus conspectus tuus ea animo meo lætitia ut ad imparis verborum copias pro tanto hospite exuperando verò cogeret affectus. Salve igitur gratissime Amice et quid quid amico tuo boue superi cumulatiore te vertant faustea ani- mitus voveo.

Praxis 4ta.

Responsoria ad suam propinatoriam.

Nunquam

Nunquam et ego credidi asserenti Poëtæ non esse in posta vera salute salus, cui toties ipsa experientia edocuerit latere quoq; suas in haustu e pōto sanitatem deo ipsa antiquitas poculus sanitatis cōmendauerit experientes M Dnostra Deus hunc orate rem ad fundos ut promisit explebit tunq; demus fatebitur est imposta vera salute salus.

Praxis 5ta.

Responsoria in eadem materia ad gnam.

Wtey sobie affekt Wmm Pana przez słowo wyrzekony powazaiąc ánizeli fortuny moiey y te ktorem i handlu szczyrego affektu Wmm Pana bēné precat à pręto uniżenie za to dzięk uie anatencias zeszczere sprzyiąc uniżenie ody te do mnie obiecano petnissmen stwo.

Articulus 2dus.

De Orationibus Nuptialibus.

Hoc titulo varię orationes ad nuptias spectantes complectūtur trifario ego diuideo alię quæ præcedunt nuptias et dicunt ante nuptiales alię quæ ipso die nuptiarū fiunt et dicunt Epitalamicas alię quæ post nuptias.

Sectio 1ma.

De his quæ præcedunt Nuptias seu de ante Nuptialibus.

Hæ orationes variæ sunt alię quibus petitur sponsa à parentibus et amicis Responsoriæ ad eas cū promissione negatione et etiā ad deliberationē accipiturs.

alię

aliâ quibus gratiâ agunt pro sponsa promissa aliâ quibus annulus offert à sponso item gratiarum actoriâ pro illo. De his hic agemus.

5 Amus.

De Oratione qua Sponsa petitur à Sponso

Amus modus talis esse potest. 1mo laus domûs familiæ ad quas se confert sponsus. 2do affectus et motiua cum adhortatione familiæ fiat. 3tio rogabit sponsus determinatè 4to gratitudinem suas et animus promptus promittit. 5to petitio repetenda.

2dus modus Duo inchoas à sententia ab aliqua eruditione. ero à tactu amicitiæ et amoris seruientibus ab aliquo decursu de amicitia 2do proferre huius rationes quæ etiâ aliquando potest omitti. 3tio applicatio faciendæ ad sponsi quo modo inquirit gratias parentes tutorus ut obtineat sponsa 4to aperiendus est quod speres hanc gratiam petes ut sponsi preces tanquam iustas non spernant futuramq promittes gratitudinem

Nota si magnæ familiæ sunt ex utraq parte tunc in 3tio parcto non est necesse magnas laudem ponere si vero non tunc poteris utriusq partis ex currere in laudes

3tius modus 1mo est intentio seu petitio sponsæ 2do pro confirmatione hi termini considerent amor amicitia vitæ humanæ conditio mutua auxilij indigentia de fœlicia vota spes proles futura in epotes educatio sponsi illustris familia utriusq ex his et similibus terminis eiusmodi orationes petitionis eruant quæ sint aptæ ad flectendos animos parentis et captandæ eius benevolentiæ. 3tio sen-

clusio

dyssio in qua petes iterato ne repulsam postulatis tuis patiaris et politicebevis obsequia tua sit.

Praxis. 1ma.

Gdy niekiedy maiąc do znaiomości drogę, ale mnogie ludzkości y szczerości przyiacielskiey dokumenta, nie na oko ale na stawę ludzką serce tedy moie y affekt ku przezlachetnemu Wmci domowi skłonił tem, miedzy któremi iasny splendor przezacney Wmm Pana prozapiey gdy na cały prawie horyzont Polski swoie stawy y zalety rozciąga promienie zawsze nad spodziewanie swiatłem a przyiaznych sercu kusurey zachęca weneracyey y miłości. Vznał się tym wdzięcznym promieniowaniem Jgo Pan Bogu dotkniony, któremu przyiacielskiego się zapatrzenia oraz swe serce skłonił aby iako rodowity Polskiego orła potomek tym się swiatłem pysząc, wdomu oraz Wmm da iaka in nidoglobiu szczęścia swego dozywotnią dazim załozył. Swieci toć mu nie tak dawno iasne amicus sonos lumen swiatło zdomu Ich Mci P. P. na szczęśliwszy wschod iasności zdomu Wm Pana owdowiały Jgo mci wyglądaiący oczekiwa.

Praxis 2da.

Prosby patrzenie się swiatowey polityce daremne bycz wszystkie prace osądzitem ktore się do kogo swego niemaią Oni P. P. Gonią ktos porozległych swiata krainach za niestatecznym fortuny kołem nigdy się nie szczęście żaden tak za skawego oney nie doznał affektu aby w dom onego szczęście zawiozły o bfitemi nadarzyć tarcy y metam laboribus nazraczyła lepiey sobie postąpił ktory pod protekcią zaskawego się nieba

udawszy

udawszy iudicium y decisione onego ocie kontentuie. Jozy dzis się
dzieie z Jmcią Panem N naznaczyło onemu niebo wdomu
Wmm Pana aby na zaiście nie dowiedziawszy się ceberskiego wota
y deficiencia swoie wdom tin ktoryć tak rozumiem że fali:
liorem y felicierem tu znaydzie a dita y dzis dopiero in angel
za swoich zostanie gdyż tey familiey dozywotniego sobie
upatrzywszy przyiaciela z taski Wmm Pana compos voto ris
cie się będzie, iest quod trahat y żeby podnieść amoris ar
dori w Reynsi Pannie coree Wmm Pana nie żyć nie mogło, y
iakoby magnetica vi do siebie przyciągnęło to ten magnor ste:
row kirtho ktoremi się szczęście może bez pochlebstwa
ta familia trahit u pani atey zdane tey dyanny wycho:
wanie ktora cor animum rapit iż nie den by tu melior
pars discrimina ferre tua aby tylko te stelenę mogł iwota
dua trahere y za fortunnego sobie zholdować przyiaciela że:
chcięcy tedy Wmm Pan y postulatis meis ktore za Imsią iako
godnym omni commendatione woroszę ponere obicem y oraz wota
Jmci (gdyż się negatywy nie spodziewam) odwłokę tedy
conficere chcięcy onemu spodzieiskim skutkiem slat co
tacno być może gdy spodzieiski przystąpi Wmm Pana affekt
a onego sobie zawsze przyimie z tym a on wzaiemnie u:
przeymym sercem y chętney woli całe się będzie konserwował do
usług Jey mci Panny a speciat ostrim gwarancją a wieczny sobie wstu:
pe Zniewolonego chcięcie.

Pax is Ptia.

Zawsze się od mędrca przymiotnego Jmci Pan ze Kamieniecka
pulchrior possessio y rozumie że nic on szczęśliwy ieżeli ktory szczę:
cie kupy w gromadę maiętności y z pierścim królewskim bogactwem przy:
ciem złotem obciążone skarby wdom swoy prowadzi ale zeteg rarey
złota

Obfitosciq fortuna bogacz ktoremu do zywotniego wdom stawia
przyiaciela rzecz bowiem prawdziwa co dowaznie Seneca na-
pisal: dum amicum invenisti magnas te diuitias invenisse scias
Wiec te do stateczne skarby nad wszystkie inne drogsze sobie upa-
trzyl w domu Zacnym W mm Pana W mm Pana Rad to zamysly
Swoie gorzce zbraca aby Zymsi Panny Corki W mm Pana przy-
iazn mogl sobie dozywotnia pozyskac stanie sie to da Bog
szczesliwie kiedy W mm Pan zaslawym nauprzeymosc Jego
Mci Pana cale na uslugi W mm Pana wydana weyrzy Bokiem
a dotego mu obfitego szczescia ktore on na przyiazni Zymsi
zsadza powinowactwem tak zacnego kleynotu chetnie pomoze.

Praxis 4ta.

Niewiem iezeli gdzie rzecz trudniejsza pod Slncem znalesc mogla
iako miedzy wielu przyiaciol takiego sobie godnego upatrzyc
ktoremu by wszystkie sekrecze sercza swe otworzyl ktora mo-
gly byc powierzone gdyz podlug madrych zdania amicus alius
ritur et nisi inveniatur stulte egit to na sobie maxime W mm P.
kiedy przez wiele lat czas na rozne sie domy y familie zapatru
ze niemogl w nich serdecznego przyiaciela zadnego upatrzyc
tylko tak szczesliwy dom W mm Pana ktory cale za drugie ulgi
ten towar y delicia magnetica ut pocia growszy napelnil nad sie-
bie iego w tym non postrema sors beabit kiedy pretiosissimo thes
Sauro bo pretiosa amico serce swoie otworzenie. Upada tedy
przez mnie do nog dobrocznych o to samo upraszaiac aby ta
postulatis onego niegardzac wrota oraz do przyiazni otworzyl a
tak zacna Heroine Zeymsi Panne sobie wielkich dzdob zacnodzie-
dzicznie za serdecznego przyiaciela nie bronili. Co gdy uprasza
w sprawosciey submissyey dozywotnim Sluga W mm Pana
zostawa submituie sie.

Praxis 5ta.

Matao

Matac w prawdzie rzecz serce w człowieku iedrakże się rauże
rzeni skarby nasycić niemoże: oculus est animę humanę effi
totius orbis opes conspexerit in congestu auro mendicabit.
By też wszystkie ięgo bogactwa potencyą y całą iego obszerność
swoią zawarłszy mocy, mizerny iedrak nędznem zostaie, sama
tylko przyiaźń człeka takowego na sobie przyrzeczy sobie nada
wa, iż ona wszelką sercu satisfactią czyni. Bierze tego dis
experimentalny dokument Jgo Pan K. kiedy sprobowawszy
iako wszystkym sercu zabycie dobr skazitelnych niepoka:
mowana rozkerzato chciwość, nigdy się ciedna tukgento:
wac bez przyiaciela, ktory się stawnie na cywa omnia
bonorum posessio niemogło. Szczęśliwie się dzieie wszelig
metod dopiero ustroian wszelkich swoich wdomu swym:
na zdaydnie nayniższą Jey mć Pan nasz K. tedy przy
zemnie staniwszy intencya, a zgodzie pod nogi Jem Pana siebie
by nam niey niewątpliwą dzeopieka y opatrzenie czynsta
onego do siebie vaz przytuliwszy tym ubogaci czym on
swoie zgoda ad implendę desideria, oto gdy przezemnie sup:
plikuie, oraz samego siebie nawszelkie zniewalaiące usługi.

§ 2du

De Responsoria ad petitoria sponsi.

Triplex responsoria esse potest. Ama ingua negativa spon:
si. 2da Ingua concedit. 3tia ingua addeliberationem
acuipit desideria sponsi
Ji negativa spontanea hac serua: Amo licet dolere quod tam
ti non possis satisfacere desiderio. 2do dicis te optare ut
tantam ejus dignitate illustriori ex alio familiis gradu Deus

scrumulo Si vero ipse Parens respondet Tunc petet ne post-
ponat penuriam domus sue, tot splendidas et illustres alio-
rum familias, in quibus pars splendoris reperit, et petet ne in-
videat domui sue faciat tanto amicitiae accessione. 2do
tenebras tanto splendori domus sue non sufficere. Pro
Duo in negatione secunda 1mo ut prospicio animi ad rem
quod petitur praestanda a Parente ostendat 2do declaret im-
possibilitatem, difficultatem ex persona aut prius sponsi
aut sponsae, laudari debet sponsus. Maxime hic deser-
uient obserationes, optationes, querelae, solicitationes ob-
sequiorum in alijs occasionibus. 2dus Modus 1mo merita
sponsi depraedicent 2do gratiarum actio pro affectu et ob-
servatione voti sui ad hanc domum, 3tio excusatio et ratio dan-
da cur satisfieri non possit eius postulatio. Ratio vera
talis esse debet quod non offendat sponsus. Sed quia Deus
disponit, quia non permittit status immutata iam, quia ipse
statum alium sibi elegit. 4to concludendo petitione veniae et
promittenda in alijs occasionibus sponsae voluntas ad obsequia
Si consentit hoc seruando 1mo declarabit gratissimum sibi
esse affectus sponsi quod ex domo sua accipiat sponsam
2do merita sua laudabit et domum sed cum modestia. 3tio
merita sponsi et genus attingat. 4to denique quod fauea
desideriis sponsi explicabit. 2dus et 3tius puncti possent
breuiter attingi, et omitti.
Si ad liberationem accipis 1mo faciendae est veniae declara-
tio affectus sui et promissionis. 2do petet ut liceat adalio
quod tempus differre sine eius offensa. 3tio ratio danda quia
praedestinata non praetereunt licet differant. 3tius et 4tus
puncti ut supe[rius] dictum est conclusio in qua tua propen-
ptitudinem

phitudine ostendet et petet non grauet offendi handla-
tionem in quantum sua amicis conueniat. Hæc puncta possunt
innaturi non seruato ordine locabi hic tradituri.

Præsibus dicta illustro,

Præsis Ama

Sua sponsa conceditur.

Dieporędy n kwapię do domu mego stanięło wesołe y nieuiernego
kogoby mi miał przyiemniey sym oczu okiem, czyli natakowe rzę-
dnych gosu presentig nie ad spem futura & felicitatis teto.
ra nad nadzieie moie do familiey moiey skłania, poznawa
teraz co uprzey mocy przyiaciel sław mnie, tetora rzecz wa-
że y estimatig czyni seng ich nad godnosc y zasługi podwyż-
szaiąc. Szuka Jgm Pan R w domu moim przyiaźni co to
za rzecz sie co zaręczania godzi tak swietney y rodowita
familiey, ktoraby sobie wnogu my sliey z domem moim
ziednoczyc. Brzie z tey miary odsurzany zostaie Jgm
Panu R. że sy do mego domu z takowa odezwał affekta-
cią ponieważ mnie obyczaiu krwie z tak swietng familią
z tak wysokiemi y zasłużonemi vrzędnikami spokrewnio-
slig, azeby takowym zgodzeniem w tak wielu kreaturach na
bytu przyiaciel, tak wielu ta familia maiętnie Bohatyrow
przeswietna zostanie, iuż teraz onego rzeczu sia uczy-
liem, ktora przyiaźn przynosi y parem inuenit albo stauit
ponieważ rzeczu tey familiey moiey przez tak niespodziany
koniunkcią do nowey przyiaźni swietności, ia tera pe-
wien tego zostaiąc Jgm Pana R primadefideria za
zawrzęk inviolabili będę zostawszy constantia, omnia

drom zas za przyiazną domowi memu usługę pokazany
powinne dzięki oddawszy, Jśm Pana Ks do domu moiego
zapraszamy zchęcią oczekiwam z nayderzliwszą
domu moiey ale y serce domowych moich znayderzeotwarcie
ste dla siebie samego, atym przez Pana Zamilig moię szczę-
sciu uraczy, im przyiemi sobie Pana moię zniewoli za
zgodowaniem.

Praxis Lata

In eadem Materia

Jiezostadził lubo Dogański Dziborowski kiedy ex tourne
ka naturę y simetrią uważywszy na zwaytgo animal do-
tarłe, dasię iakoby znać ex tendawno ex tourka postrze-
dat imię, ktory w przywatnym się zabłochawszy życiu sam
sobie życie nulli vitae quis vitet, gdyż gardzą przyiaznym
affektem, natych mięst z wrodzoney się przyczyna ludziom
natury, ponieważ takowy trybu przyiaźnią się ofiaduy tym
tylko przywoity, ktory w ofiarowanym nad inne stworzenia
znaczaiąc się rozumem affekta swe tego czą z mitym spaia
ią zwiąskiem, spaiaią dziadzicznego affektu zamysły
Jśm Pana przez Jśm Pana deklarowane z affektami
Jśm Pana Ks ktory tak swiątobliwe z Jśm Pana z rozu-
miawszy Jśm Pana tencie adidem velley sentire z swym
collimat przyzwoleniem, niemniey sobie życzą aby przed
się wzięcia ingentowawszy z umysły oycowskim błogo-
sławieństwem do tego z mierzał teraźnieyszy cel, ktory
affekta zwykł ludzkie uweselać, takowy aby się

Jhw gość

Niżey bgł proceder z prozby Jmci Pana K. swoię zgodzie we-
dług ordynansu Boskiego do radosney zwierzchnosci
chwile.

Praxis 5ta
In eadem Materia

Jako nam wszytkim domowym przez Jmć Pana legacya
prozba Jmci in spiravit zdrowia swego albo tam-
quam. Musieliśmy nie znac zdrowia swego albo tam-
ti competitorzy nie umieć nomina distinare, gdyśmy przy-
iazni Jmci accestare nie mieli zwłaszcza gdy tak ukła-
dzenie zimie Jmci dotąd bydź dobrze reluctantes initium
przeprowadzą każdego affectu mało bowiem uprzymia przy-
iazn ze cochce y zamyślą wykonaćano a zaz to nie zgo-
dzina zyczliwość Jmci gdy przez Jmm Pana takowego
ko twarz moię przeciw wyrazeg z uprzymieniu y za-
gami ku domowi na pełna odzywa więc godzien ta ko-
brey sługa aby naypierwszy z przyiaciół zostawał Jam ty
ko Najwyższy Pan ktory to przedsięwzięcie podać Jmci
niechay y wodaszych progresach do kgca seriem Jmci
kiemię a my przyiazni Jmci nieodmiennej zawsze ra-
dzi będziemy.

Praxis 6ta Jus regat forsa

Wielkiej uznawszy przyiacielskiego affektu Jmci Pana K.
ku domowi mieniu prosperitą ktory meta votorum wrażym
zamyślą domku, libens parem desiderij Jmci ochoty Pr.
tuę przyzenie in cujus manu vele et nolle zawsze takowym

ordynowana, ale trudno contra torrentem ruffi y Bożkiemu contra-
wespo rozdzenia. Gdyż cora nasza nullo de hoc Statu eligendo
ad nullius mentionem do wyż tego konca votami swemi nie wcale
sola sobi Deo chcąc seruire. Uważam też że nie tego tenuta
to fortuny mojey abym tantis splendoribus Dostoiną mogł
sufficere, którego tam altus sanguinem starożytnych y cno-
tkich Parentelii odobiecnego dignotami ad splendiores
fortunas y do złączenia przyiaźni senatorskie sobie ad-
lechuią domy. A take że votis Bożkiemi takim zwyczaiem
przyiaźni dawać nie zwykł niemogąc mu z nikt uprzam aby
to nie cedowało contemptui aggiciaś przyszłac. Uważam sobie
uprzymość affectu Bożkiemi na dalszy czas a wszystko za-
ziach na naymniey że skinienie Bożkiego tym ostatnie
Panom zas pro labore succesu, umiarkowaną zapłatę
wszy dziękuiąc, usilnie upraszam, abym ie przy niezmien-
ney przyiaźni y łasce którym zawsze poważał y po-
ważam, w ich y okazyach usługi moiey naymniey
ongdzie bacznym rozsądkiem swym zastąpili

Praxis 5ta

Eodem materia.

Prawdziwe mocna Przysłowiego Axioma non potest quisquam
bene degere qui se tantis entuzy y stąd iakoby zaraz
w nabożeństwie, alterius vitae oportet sibi videre, ie-
dnak z nie[illegible]ogna tendencia cnotliwa którym rozne
luenta władną, vel przyiaźni conciliatrices, dowcipy re-
bellizuiące, horror sam y tam omnes, tego mu nie dopuszcza

aby

Aby iedney strayne iednym szczęśliwym torem idące wszyscy
zamysłach miał successu pewnego do tego ludzkiego Boska
rzad chodzące tak wyzwala, iż ony trudno pozna. omnia
Diuina mutantur lege creata, nec scire cognoscunt homines
vertentibus annis. Zyczy temu y da sobie abym wdom
przyiaciey domu iego z przestrzegaiąc Stuszym postulatom per
communicationo domu mego z przestrzegaiąc familią mogę
się przysłużyć, w nadziei godney Philozofa iż amicitia aw
ysus intra extrema nec scaria, iednakże iż ty Boskie
mu inaczey podoba maiestatowy intentencyi dzięki oddaią
teneras ni sondere niemogą, lubo wielkiey ceny y powagi
ma zawsze y nieuchylney przy wypolerowanych progiach
iach polerowaniey racyi ale ten y dziedzictwy ro.
dowity familiey splendory iasny odwiekiem przodkowie
virtutis sanguis, wybacz mi tedy Domie Mimo, iż wtey ofia
rzy u stużyć niemogę na inszey usługi me y ulgi do
dany iuż tego Domu skinienia ubiorę, sam emu Armia.
mu za podiętą prace podziękowawszy y nadaley za Boza
tesknia affektne serdecznie upraszam, abyś Domie wdo
brodzeniu moię posługę deklarowaną miał.

Dona Dis Ofa

In qua petitur tempus deliberationis.

Znaczy się ten z rzeczy nie dobrze poznał ktory one w pro.
gach domu swego maiąc z niego się uwolnić chcy nie chcecy nie
umie nagwiętszy na rzeczy nie zważaiąc może affektu życia
cieba wdomu felicester ab amplius quo in replatenet

Lenet copulą wielkie rzeczy nie gdyż ſtąd ſumiłe ſwie biorgan
gamenta, ſtąd na ſtoł nie mierzelnoe ſpętywa pertore amicis
tiæ majus aut varius ingeat nil natura creauit odbieram y da
Dzeż nie mierne rzeczy nie gdy affektos ſtąſi Pana K przez
Imm Pana preſtary do domu mego na k taria takiego kto,
ry magnus nie ty ko ſtarożytney familyey ale pod ia ko ty
cnoty y ſtawy prawdziwy dziedzic iaky przed takowo fortuny
Pana zamykac y ſobie tak wielkiego zażdrzec rzeczy ſia
ednak że wſzem to dobrze ia ad patritendo k operat ſimiłiat
cito, y nie zawadzi rozsem lenta ſtinatio nie żebym o
zacnoſci ſtarożytnego domu Jmci miał ſowątpiwać
ktorego nomen honor laude ſi manent mente recenti iako ra:
zey abym przyiacielſkich ſere wyrozumiał inclinacyi, niech
mi ſię godzi na inny czas multo iednak amicitiæ factodiſpendio
odłożyc, abym tak zacnego gościa ucſlenione y ſolutione wdo:
mu moim mog ſuenerari

Duarus Jma

In eadem materia

Iaż tyż drogim raczyſt mię udarowac bym Pan ſkarbem
liczy rzeczy przyiazni ſwiadomienym affektem w domu
moim Jmci Pana K preſentuiesz, ktoż by wdzięcznemu
gościowi wdzięcznego co zaſem nie miał exhibere affektu
ktoby tak nieoſzacowany ſkarb zdomu ſwego miał cie:
nare, chiba by ten ktory by ſobie u fortuny ſtałego
nie czuł ſyt fawora, Ja zaś inclinata z mym affektem
przyimuię c fortuna obſzerną nie bawiąc ſię mową che:

tmy

my Pana ſi intentiom eloquencya oraczyi kwiętaſkawego miela
przyiaźney rzece zatakimi to prowidencyą, a Panu ſi
za gruntownie zatoſzy kil nam raz affekt wmnu Panu
za podiętą praecę uczenie iednaktera upraſam abym ſalu
zmieńiłlege, plenaſa racsas dałbyratyfikacyą zgodam Pana ſi
mogł odłożyć do zniesienia ſię z niektoremi meni przyaciołmi
rozumiem zetot Pan ſi nam żadney niepry ſiąſe nieſtą
ci ſprzewa zeora, predeſtinowała Boſka wola choc sepne
wſzelze nieuciecze, ale do pewnego iáko ſię ſeta przyſpora
dzi ſtutku a Pa iáko nayprzedzy ſię ſtarała ſobie ſe
bene collata teſtliwa Pan ſi expektacyą mogł uzgodnowac.

Praxis 8va
In eadem Materia

Przyiaźne y nader ſerdeczne w domu moim zamiłowanie ktoremiś
o przychilney Pana Boga ku domowi memu uprzey-
mości przez Pana upewniło. Znam Pa ſwałebne dob-
nemi nieśmiertelnyeh Prodkow cnotami ozdobione klejnoty
Pan ſi, u ſim dobre o przyiſtoyneyſ iego przezacnym wyſzko-
waniu obyczaiach dla tego znaſznemu ſerdeczniemu
przyſpiewie ſię Pan ſi do kmu ſię na ſey garnie iednakże
pomnieć na mądre Pana iednego periculoſa eſtimac
qualitet in conſulta feſtinantius et praeceps conſilia ſera pani
tentia ſequitur, przyiołzie mi Pana upraſzac aby te
voła na ſe do krotkiego Bogu odłożone ſię, y zaſprzą
krewnych y przyiaciół ſzczęśliwego ſkutku doczekało

Stilus

De Oratione qua gratiã agunt pro spon: sa promissa.

In ea hãc puncta servãt. Primò ab aliqua sententia pro: test. in cho: ri cã ab admiratione quod tam feliciter res suc: cesserit, v. à lætitia quã in sponso oriri potest quo petita ejus admittant, v. à sua felicitate in cho: re in: potest gra: legat, fuit quod fortunata ejus sint vota. 2do gratiã agant pro declaratione. 3tio gratitudo, et obsequia promittant pro tanto affectu fit.

Praxis Primã

Gratiarũ actio pro sponsa promissa

Ponieważ tanta vota nasze coronant lætitia w domu Imm Pana iest się z czego weselić, y nie tak to dexte: ritate ingenii moge dobrze w poloconej sobie sparcie iako fidelis Jonathas Jeremias usługą moią y służbę, przy: pisuię iako raczey łaskę samego Imm Pana, wkładaiąc na nas nieużytkowanych moią y służbę onus gdy nas łaska munificy solatij onustorod boku dwego z domu ed: ucierniesz ale gdy temu wydołać nie mogę, przy należytym dziękczynieniu, skłaniam same nieba za mnie perore en: fluentiami fuminadom Imm Pana łaskawemi, Deus zas Pan ktoremu ta fortuna contigit w domu Imm Pana nazywotnesię zapisuie y służę.

Praxis 2da

Samego to Bostwiey rzekł anie ludzkiey dzieło tak serca

ludzkie

Cudzkiey animusze vospora Dac abysmy na iedno zgodzily
y we dwuch ciałach iedno dusza ożywiaiąc cor
lenus et anima una Zostawały, do znaszey prawdy do ku.
ment temi ogłosił słowy Poeta gdy co sam Bog w kim
Sprawić chce naiego zdanie, to zyskosię stac musi nad
kiem mianie Iey ze łaski Bozey y za dzierzanie
menta odbieram za dobrodzieystwo samego Wmci Pana
zeprzeslaniem kiedy na prozbę Pinsu Pana XPza emnie
wnieśiono na miłszą gore swoią in diuitem habitaculum
niebonisk y przezemnie z tymże declaruiesz iego sobie
iąc za dzieła samego łaski, za ktorą łaskę uczyniłe mnie
na uniżonesci u Stugi oddaią, wieczney mi na sercu zapisuiąc
to czasy ze bene assad memores tu astabit gratia łaski
Iey zyczliwosci ktoremi tey łaski odzwiadczas będzie
Zyczliwosci ktoremi tey łaski odzwiadczas będzie
temu domowi wdzięcznie będą przyp aszcz ateraz tenże
Bog co raz w sercach stron obudwuch sprawił do łaski
niechay przywodzi. My zas obiecuiemy uzna ustugach
chęci Wmci ktore zawsze przeciwko zacnemu domowi
Wmci Pana na mniey nie zeydzie.

Status
De Oratione qua Paulus offert et pro
eo gratiarum actio

Dus offers annotatio procedes 1mo materia considera an.
nulli 2 etiam forma eius dabit hic impetus ad inchoandum
contidera item figuram ejus et alia accidentia utvolu.
bilitatem protenditatem item quomodo ejs secreta cordis ob.
signentur in literis, praeterea inchoare poteris a sententia erad.

ditione symbolo hieroglifico etc discurendo de dom̃j
indissolubilitate 2do de iris longiore habere rationes spete:
rej dare talem rationem quas exprimo ducat quanto ti
breuem omittere potes. Stiqjac ad sponsus exauctionem
aliquas ex iis meneres omen bonus forma, concludes geken:
do ut grato hoc munus animo accepter.

Responsoria ad hanc fieri potest. Imo ich optime sia liquis con:
ceptiue exoratione ejus qui obtulit munus eruet discursu fier
bene etiã fiet si ex occasione anuli forme, figura materiã
ejus considerando loquerj, ut ipse haueret ab aliqua eruditi:
tione sententia simbolo de anulo. 2do affectus sponsi lau:
dandus, quod ab applicatio ad acceptantem effectum
3tio denig gratias age et affectus vicissim dicit sponsa
erga sponsum duraturus, aeternum se illi esse rum aeternita:
tis simbolus anulus) demonstrat sponsa. Sint duo

Praxis prima

Oblatoria Anuli a sponso

Jndorz kto inwentiq y wzymy dlugym dowcipem obraz So:
lka malego a tuku y lubia ostawszy na Zotnicz y przeciw
warstwo, a on koszowne y nader sztuczne pierscionki kiyil
taki przyczaiwszy napis Eterno formam inorbes, sheiał po:
dobno ta godna pochwagi y nastawy inwentiq wyrazic to o
czym pisma swiąto doiadczy connubio Homines inimor:
tales facit za prawdę sama miłosc z Slowiekowi niemier:
telnosc y wieczne trwałe ymie y potomnych kuiekow czyna:
lesz y ziednac może, sama miłosc dobra estimatice prze
slodsze trabi wielomowney slawy po Herokim duszach
polu wzgłosci nie odmowi, sama miłosc na koniec doczeka:
Luego Leksia Herokie wrota otwarlac zwykła a za tym
istotna prawda ze eterno formati korbes chcley ze

Feby

tey Wmm Panno tę niesmiertelność figur od Pana
Jezusa przyiąć, tamtego nieodmiennie tak się przyiaciel-
dożywotnie zachować, o co przezemnie na mię niewą prze
pokornie uprasza

Praxis 2da

Jn eadem materia

Idąc za zdaniem Wielkiego bo wielkiey mądrości Filozofa
Aragori, ktory w samey miłości zwiąku Symbolo nieia kie
seruitutis zakłada gdy podług takiem pierscienia wszystkie za-
ciał compedes. Jego Mość Pan u drugiey gdy ie nieustrzeżem
y iednym złych ktorych in obsequijo consumigratis
tym że dies stawa przed Wmm Panną Prezentes a zeiednak
nie seruilis ia ka lex de tego wskowało mi zowy miłości
affekcie pociągnęły iuwa nie żelazny ale złoty, ktory by ci
że tak wyrazić uprzyiemość y złotego skuwa niewolni-
ka oficerule prezent, ktory nie tak z tą nik racyey seruem
Wmm Panno abys przyięła przezemnie uprasza

Praxis 3tia

Jn eadem materia

Niechy tko zegar wesołe komus czy bicie może godziny, ale
też y pierscienmiemy sne obwieść zaczwy kt seruus pagnęły
tey, bo ktoś dignet Karola piątego ktory mistrzny robotnik
godziny ale y same czyiąc minuty, tęż że na ostatku pier-
scien natury, ktory na każde Wmm Panny skinienia swoim
bycie usługował powolnościami, do ktory zaiste z tąd Wmm Panno
Cna możesz progności, kiedy takowy od Wmm Pana Ko-
bierasz pomnie ktory y tata y godziny we wszelakie affyce
iące chybiac będzie Wmm Pannie rzetelności

Praxis 45ta

In eadem Materia

Acz ci nierownym sposobem rownym uszłe ze sie z tego
się z Jmcią Panem K. dostawca wesela, ktorego Jmć Panna z wiela
zatnych zazywasz komitiwy, a ile kiedy takiego sobie vodom
lerowie iednasz przyiaciela, ktorego drogsza nad złoto cena
a ze vodum ludzki powierzchownemi niemoze przyiaźni kto
ty nad złoto przewazac vpomin kami złotym do siebie dis
pierscieniem sense nabywa, oraz zyeby aby w takiey za
stawata u Jmci Panny przyiacielstwie wiakiey ig aby z nie
szy nad złoty kamien.

Praxis 46ta

De Sponsoria.

Nie psze tego ze złoto wsobie drogim zostaie prezentem
drogszym iednak zawsze affektu on bowiem sam dat
preria rebus niech kto swoie szczęśliwose, Do likrateg
wym okresla pierscieniem, wiekse tam daleko szczescie gdzie
niety ko od złota ale nay bardziey od serca affing mg swoie.
To szczescie zostawa Panna dobie pierscieniu przez de
od Jmci Pana K. przestawa, gdy mse Panna odbierai ze nietak
onym palcu swoy rako serce zdobi dobie czynic ze zdania
mądrych annalus est cordis corona a na zamiane serce za
arkusz za złoto złoty affekt y same siebie Jmci ofiaruie

Praxis 47ta

In eadem Materia

Potomek Mtry Jana Jmci Pana Paulus Scipio aby by
miłość swoie przeciwko kochanemu dobrodziejowi
y wszystkim vodom zgromadzonym wyraził a by ta pier
scionku od niego darowanym kazał iego obraz wyciąć

Vniversi

mistrznie, y nakazdy dzien noszące kleynot ow na rzku
swoich, rocząc samięc dobrodzieia swego tym samym miał obe-
ang, nie insze mniemam gdzie miał gunkcie ten sklepsien ktory
Laurnicy Kronabus Louis Posłany od Krolla Pana K. do Krz.
lu Dzyrafu Panny tylko by odiął w tym kleynocie wyhonerske:
towany ut rzeymosciobraz Krolla Pana K. y dzielnym przy-
razni, kemiestem wyrzyżowany pamięc starsze zadney niezna
iąc ca cześć oczom mile y serca Krolla Pannie za codziennym
wszystkiem prezentował Dziękuie tedy Krolla Pannie za tenodda-
ny kleynot, a ponieważ pilny amorai amor Krolla Panna
wzaiemnym affektem chcęc wdzięczny odaiąc Krolla za ten
oddany upominek.

Actus

De Deliquijs ante Nuptialibus

Huc etiam spectarent alię orationes sic oratio ki-
gnificatoria de aduenta sponsi quod spectat par-
tim ad salutatoriam partim ad petitoriam, quia in illa
nihil aliud agitur, nisi salus dicitur A sponso, et ostendit
festior duranti desiderij deinde facta mentione temporis
petitur nomine sponsi ut actus illi uetrię domui honorifi-
cus terminet. Huc spectat et despensatoria quia mu-
tua promissio fit futuri matrimonij presentibus amicis et
testibus utrinq; linea hac seruanda puncta Imo explicamus
dignitas et laetitia amicorum sponsi qua hanc pactura comi-
chiorem prosequuntur. 2do exponimus affectus quo omne
eas optent et gratias agunt parentibus et amicis sponsi
sponsae hac in se propensione. 3tio omnium quod decus quod

Stratis ut in ultra q familias sit venturus. 4to petes ut
gratis promissa confirmatio in conventu sotil illustris
virorum et amicorum peragat. Ejus modi cratione vix differt
ab ijs in quibus sponsa petit, hiri quod ibi ora paventis,
illa a finibus sponsi fiat, hic vero ora amicis utrinq partis
et quod hic petat promissa gratis confirmatio ultima.
Fit non nunquam propter certas causas ut non sponsus ve-
niat ad nuptias sed sponsa per legatos ad sponsum
veniat, qui ad sponsa reducendam mittuntur officio
est hos munus certa cratione absolvendi. Ejus
argumenti preclarum exstat exemplum illustrissimi
viri a Lipie Lipski episcopi Curmensis et Pruss.
regii Legati regis missi ad serenissimam Reginam Bonam
ut ea veheretur in Poloniam reducenda hac oratione habita
mense Aprili anno antecedente 1556 exstat apud Sere-
nissimi Regis Fratris et sponsi salutandi ergo data cau-
sa regios amoris quod sunt in illis generis sui olim dotes,
eximiq virtutes. Sed dicit hoc consilium summo fuisse
profecto esse utile. 4to Serenissimi Regis declaratio gra-
dus quod ejus nobilis erationis pactis obsecundaverit. 5to
explicat senatus Poloniae et reverendi ordinis studia et de-
sidevia quod causa assignat augustissimi
mos dotes hanc Dae causae ortae dotationem nomine
Bonae dicendo in serenissima Bona regnata esse
Isabellas consuetudines. Annos. In consequente 2mo
ministat serenissima Regina ad regnum gentis omnium liberrimae
Do omnes ipsi Regno Poloniae fidelitatem et regis pro-
ventus ac reditus policetur. 3tio est felicis conjugii applica-
tio. 4to cohortatione finem.

Oratis. Venimus

Antecedu

Anno

Veniamus salutatus Majestate vestra a Serenissimo et Po-
tentissimo Principe Ladislao Quarto Poloniæ et Sveciæ Rege
Dño et Patre Clementissimo, Veniamus quæso non jam tanquam ad fratrem ad
carissimæ sororis, ast ad Regem ad Reginam, ad Sponsos ad desideratissimos Sponsos. Nemo hoc scimus et infortunio in aurib⁹ tuis
gelicis Majestatis vestræ salutationis genus sed diu cordi
et satis decretus votis omnibus publicis concupitus Divo
Divogenitori et augustissimo Fratri placitus supremo
sacerdos Adspiciatis. Itaq; non exaggerabimus magnitudi-
nem Regiæ affectus cujus amantissimæ salutationis
complicationis officia Majestati vestræ pene imperfecta
nempe superat officiosa bona ejus Fratris et Sponsi ingenii
præsagia humanæ cordialis nexus genii Regius quoq; pectus
eo affectu Majestati vestræ devovere, ut nihil in eo voti nihil
Adsit, videatur quod non totis cupiat Majestatis vestræ 2do
impleat. Sed quanquam Serenissimus ex quo affectus erga
Majestatem vestram in fraterno pectore adeo quotidie
propinquus sanguis excrevit non ej tamen illi ad vota
præsentis conjugij. Sanctissimus egit sed inclitus gens, subli-
mes dotes, eximiæ virtutes quæ in amore Majestatis Ve-
stræ

Regem repræsentet et si frater non esset. Quin 3tio
hoc ipsis ut Liberæ more nostro fateamur quia frater erat
voti hæc morabatur, ne aut leges sacras post habuisse aut
affectui fraterno in legenda thori regnij sui jura indulsisse
videretur. Verus posticas ecclesiæ et suprema ejus in terris pote-
stas, religioni catholicæ publicæ saluti ac Regiæ domui prospi-
ciendo isto conjugio censuit. Statim hic optimus et sapien-
tissimus Rex. Strixit vota per Principes Domo cum ingra-
tis responsis eo obeundo ac eadem insinuavit ut vir Impe-
ratoris Ferdinandi amantissimi et fratris desiderii gi al-
mus Serenissimo Rege non alterandis, et Majestati vestræ ad

Regina le solius a diadema deducenda nos huc obligauit
4to Scripsimus in primis Majestati vestre a lege nostro non pau-
cis mandato aliquo bellis affectus verum etiam grati et obli-
gati animi officijs pro ea voluntate qua Majestas vestra
Diuino omnipotenti patrono et fraterno pariter, tum
2to grauit. og Regis et regni nostri vobis ac rei catholicae
publicae gestis secundis. Scripsimus amplissimi senatus
nostri ciuijs pares fuimus suffragia ad terorum ordinis
studia una voce Majestate vestra regi in sponsa regno
ei regina tibi in dras deposcentibus nobis opus est
ac concordis in Majestate vestro consensus publica causas me-
morare aut augustiorem prudentiam commonere de ea
re quando satis dictum foret, te neptem filiam, sororem
esse imperatorum. Verum enimvero communem hanc Majestatis
vestre decus ex ea ad augustam domo ex qua tu paternus
maternus descendens. Tibi ipsi imperialis virago
tuis Angelicis moribus tuo regio virtuti og tuis augu-
stissimis dotibus accepta ferre debes et a magno rege
et regno ambita, a pleno comitio lecta, a tota ecclesia
concupita votis suffragijs votis publicis regina
inaugurata, nam videmus in te non obsoletum illud Jena-
tis nomen caelitus vorsita renatas nobis Eliza betas, Ma-
rias constantias, viua sanctitatis simulacra rara fecun-
ditatis exempla quae nobis non reges modo sed et san-
ctos genuerunt et per quas modo habemus unde nostra
Atono cur. regina est. Ibitergo Majestas vestra ad Regem
fratrem et sponsum unicum generis humani delicias multis vi-
cibus ambitus consensu patrum populi regale sua iam ab
et materterei feliciter presse sua, ibitad regnum gentes et ci-

omnium

omnibus liberrima tamen reuerentia cæteris regnis ac populis reges reginas suas tractare solitas et in cuius simu extra alia natus Rex se tuto odoremue pose[illegible]erat hic quondam

2da

coras regibus gloriatus. Secure et tu domina

et cæteris omnibus prohabita in orbe dignius promptius li. fero apud nos obsequio colere quam alibi debito. Quin fidenter dicas securiore apud nos esse Regia prolem ubi libertas parari regiq; quam ubi Reges. Aluba ceste vidit Stas post habito fi. regiq; sanguine, quo ab initio regi superesset sexu quinq; ul, tra alpes et Maria ad sceptra quod veret, nonerit hi superes placet infelicior eo nomine amoret gelicio nostra Vladi slaus Rex auus et progenitorib; suis Vladislaus Casimirus fi. sismundis reg; Cæcilia Regina Elisabethis et Annis, quod quot filios tot Reges nobis ediderunt, nisi filii eis superes regnare maluerint. Superest modo ut quod voluemus pe. damus, has nuptias ita fœlicunde et secunde et fumq; illa. vos Aug. pex Deus, ut in longa magnoq; heroes sobolem sobolescant et venatos ex Genetta nostra et postuma fi. cula videant Vladislaos et Sigismundos patrem heroica et Bellica virtute, matres Religioso superos cultu nobis et orbi veferentes

Sectio 2da.

De Orationibus Nuptialibus seu Epithalamicis.

Nuptiales orationes ista dicuntur, 2ma qua à parentibus pe. tita facultas ut sponsa a sponso posset offerri sertq; et responsoria qua concederetur. 2da sertj redditio et

et responsoria. 3tia Intrando domum ego sponso et ad illas responsoria qua suscipitur. 4ta qua petit sponsa ad vinculum maritale et responsoria annuens. 5ta redditoria sponsa sponso à Parentibus et gratulatione post benedictiones sponsalias. 6ta petitoria sponsa ad Thalamus 7ma In Thalamo ~~ed~~ traditio sponsa sponso et benedictio Parentis v Tutoris et ad hanc responsoria a sponso de singulis agemus

8 Tmus

De oratione qua petitur à Parentibus consensus ut sponsa à sponso offerri possit verbo et de responsoria

Dico 1mo. In 1ma oratione hac orator puncta servabit 1mo felicitas diei exponenda qua intentione sponsi et desideria Parentu complet. 2do jungenda amicitia stricta documentis in munere allato exponat. 3tio hac ut melius et liberius sponsa domum offerat ad nutus Parentu expetat.

Dico 2do. Responsoria Orationis hac sunt puncta. 1mo dices gratiam nuncupatam amicitiae fuisse quae in primordijs eius praedestinator Deus omnium hac in domo eius ordinavit amicus. 2do laudet hoc munus ut pote intaminata affectus simbolus 3tio precaberis ut in tempus vitae hac floreat amicitia. 4to demum consensus prebebis (si ipse dicit si alter nomine tuo declarabit consensus Parentu v Tutorum

Praxis 8mi puncti

Niemogła szukać ulgi Zawitać pora, czas pozegnania

nad dzień dzisieyszy, ktorego vota swoie ukoronowane
mieć może Pan Bogdy mię na tę stan krolewski legatską
latere swą vzyytą, a oraz w tym podarunku zwięzek kore-
cznemiłości y przyiaźni wyraża. Niechciał iedrak abym o:
tym pierwey rzecz przyiąć swoię koronowaty aż by do nog
rodzicielskich złożony postawił, aby tak od stopy twoie
dotknięcia kurtecia Cesarskie łaski y wonnosc wydawaiąca
przemienił y rozgwidgwid pes ducis ad caueret lacrimas aurora
manet. Niech że za błogosławieństwem waszym mię tak
koronę stoły iako serca zostaią, y nie tak ręką iako affektem
przyięte będą, co być może gdy mię niedyskomieniem Pana Boga
rowac dozwoli. Za ktorą y affekt za kwitancyą prezent
przyiąć kazał oddać vprzeiąc kiedyże ia kie na dom spływaią
solatia exhilia corodata, iż tak tym kurtecięm zdobione
oczomy nie do kunsztu ukochanym rodzicom przyniosę pociechy

Praxis 2di puncti. Concessoria

Pierwey to vorbel pierwaszkiego przyiaźnioce klocac
się z tym samym kunsztem sobie iednemu przyiaźnoke.
Drugi do przyiścia drogą zagrodzić, aby tak w cyrku.
le wieczorna zostawa za kurtecznie kuiednemu ią krzewia codzien
miłość wydaiąc apparentią. Dziękuię to akis wszytko w o:
krągłym wystawa wienca do Jana przestawym, przez ktory nie
skończone koniec ku głowie Pana zostaią ale się rozwi:
kuią miłość, gdyż ten cirkuł przyiaźni kurtecy ambolus
zostaie wyraża. Niech że się ona w kurtat wonny rzeza c
na potomne wzrost odbiera dobry, y serca nasze szytkich
nie ruszą do tego uwesela wdzięczności, z czego gdy z ochotą
mieć dam list legatorski, y ostatem na to ale my, aby vota
y intencie Pana Boga tornenatissimo zostawały ukorowane euentu.

S Deus

De Rationibus quibus Sertus reddit et pro eo gratiã agunt.

Pro Serto reddendo haben̄ tres petitas potestatẽ a ligua Ser-
tria, eruditione et nobilitate de Serto et ex ipsa materia et
forma Serti ut ex quibus floribus Sertus constitit proprietates
illius floris considerando, et ab alijs qualitatibus est interpodere
et a tempore quo affert et deniq; ab affectu Sponsi. Ex quat
ex precedenti puncto aliqua ratio erit assertus. Ex hoc erunt
applicatio et ~~affectus ponat~~ ad hoc munus quod offert ha-
beat; reflexio et ad Sponsã a quo ad Sponsã adquod dirigit
hoc munus. Et aliqua affectus ponat et postulandus ut grato
animo accipiat.

Duo gratias agis hic observa proferto. quod dicitur hic § Et
supra inde gratiarum actoria pro munuscula tantummodo circunstan-
tijs quod observant Annibal differt de Annulo hic observan-
dum erunt et applicando ad Serta. Praxes pono.

Praxis prima Qua reddit Sertus.

Hic sprzedayczych hogncy Serwiramidy Gwiazdowymi z
adrzeczniczkustrzegych Adonidowych ogrodow, ale jakiego
na naszym kazda cie mogły znaleść takiego kunsztu kun-
ty cwiecic Oprzez pan X. Nim Panacie dnia dzisiejszego przy-
mnie oczekiwaneja przytym po komnie upraszam abym zawsze
tey wrotowlaski y przyazni ~~[illegible]~~ Jadney przewrotnego serce
cia Doznawaiąc odmiany w tey ze Stodkiego iazyma miewoli zostaw-
wat dozywotnie.

Praxis Secunda

In eadem Materia

Wiadomo to ze lubo rożne są postanowienia y kształty kley-

Autow, iedna ke miedzy rozmaitym wyksztalto waniem okrą-
głosc nadoskonalsza się bye pokazuie, ponieważ y sam
wszytkich wszelky Author w okrąg zamat wszytek zebrawszy
ziemskie y niebieskie machiny okrąg to cią okrąglosci, okrą-
głe niebieskie y ziemskie sphery wiadiemy, rok sam naubet
wzorem okrąg tym obrotow swoie odbrawszie bieg, wtąż
y pozycia kołem nieia kimsio krąg tosci a iakoby ogranicza-
ne. Jak płomienisty affekt dwoie serca iakoby wiedną
złączy ciągnie nierozerwany do konca chowaiąc w nay-
dłuższy wieku termin zakreślaiąc okrąg tosc chcąc ni-
przeymosci nierozerwaną bye pragnie, końca iestnie zna-
iąca okrąg tosc ktora znaczy że ci ktorzy wzaią sobie
obowiązani przyiazni acz początek przyiazni zawsze ma
mieć mogą, ten iednak początek z końcem złączyć
przyiazni nierozerwaną sobie obiecuią vpatruiąc tedy ci
ktorzy do zaciągnienia przyiazni sobie kierują desideria
kleynot figury okrągłey tym z ktoremi o przyiazn zaco.
polną kontraktuią ofiarować zwykli iako tedy kleynot
w okrąg tosci swey doskonały początek swego nie zna
ani końca tym że wzorem serdeczny przyiaciel winien
Jego imie Pan K tocbyc swey uprzeymosci niemogąc wzkaz
lic swe fawory zawsze wsercu.

Praxis 8ta

In eadem Materia.

Jak cudowney był T. Alex Sławny on Apollina Boga
żeńiężze iednemu zadany pasterkowi korowie na
głowie iego pokazał, strasznego o ziemię (Ktorym

orpoiedynek stawsat obalił Baziliszka y iego ia-
dowitą tempiłą y niszczącą potęgą. Iuż nam takiego ustępu
y zarażaiących oyczyzna Ziemie swoiey nie wywodzi
Baziliszkowe ale stany zarowne truciczny zazdrosne nie-
nauczonych ludzi serca, ktore nacisas y wsphorze samey
ziednoczone rozwadzic y rozerwac umieią serca lubo nie
od Apollina ale od godniejszego niż Apollo, gdyż zamego
Bachusowego ogrodu w ktorym wszelkie krzewią się iakoż kwia-
ty nayuonniejsze stugo stawienstwa, tenże Zielono woony
wychodzi do rogu twoich. Niechay Panno lezienieczmie-
niem na zelaznego natnie Baziliszka, niech na nie
nawsząd oziemie uderzyć może niepodrzą, a takowego
rozchodzac sephirom, aby w dom Ich Panny nadługo
trwaiące pomieszkanie takowe wprowadziły błogosła-
wieństwo, za ktoremi by y lata y wieki im Panniczki
pięknosone y bogate w oczach Oyczyzny nayszczy-
ślilsze.

Przydis 4to

In eadem Materia

Niemogła barzieg Swiątowa Kpalera Ziemia mowić
weselszym stanąc oku ludzkiemu pozorem, aż by na niey
prawica Boska swym pędzlem rożne wiodąc farby wonne
wymalowała kwiecia. Postanęła Ziemia skoro nasz
swoię Zimą wsuci sierzną, odmłodnieiewnet, skoro pro-
ne kwiecia z sobą się witał zawsną. Doby to dziś Bo-
skich pocsątek, Samaw przyiazna na prod zaprosi
Ziemię, abygod niey przez te kwiecia mogł Człowiek

do pozyskania zebrac przyiazni. Toc wiedziec zeby ten
wieniec tym rozis od Jezusa idzie zapedem, abyz kwitnacy
przychodzic tym obfitniey kwitnac tim sie barziey by:
czliwym Pan Panie będzie krzewi[illegible]kie.

Praxis 5ta
In eadem Materia

Wieniec w ktorym nie[illegible]dy. starac cytnac odwazne cyce.
Now zdobito w [illegible] tryumfuiace z nieprzyiaciela
horono wato [illegible] komusz służniey iak to Pan
ma dziewiczego ofiarowac może. Cuzuie czas bolesny pod
sad moi podczas zadna ng yorzem Jezusa dana Krwie.
zbyuione serca, tak chcesz iz tu ustawe armdany znieuo,
horym będąc, y nie rozerwanemi przyiaciel ffskiego affektu
Tancuchami zostaiąc krzpowanym diebi cuzuiącego
a Pana za cuzuiące uhawa. Dzieto tym wieńcem
iako znakiem cuzuiącym przemnie ofiarowanym tego
nad to tryumfu Pan Panie dopomaga to przydaie
in radz sterkg ta kiego cuzuie stwa wieczno dobiera maiac
za to ie bodzie w krotce ten czas ktorego sam na dla
wroz zywsby odwazne vpkolic wsgnrafu y sługorza
wytrzy a tąkie cuzuią stwo doniąc ia kie więc konczarza
mi ofi iednac cuzyka, a teraz Pan Panie ia kosuney por:
ktorce to z krzyecia na znak cuzuiestwa zdobiong horona
ffowe g serce koronuie, ktorz iakood Rubere przyiaig:
ego ie czosbliwym affektem diewzypi

Praxis 6ta In eadem Materia

Wiele swiatowy statek natura wzy kon terpetowaly, kiedy

to na ludziach wymagta aby wsciłym przyiaźni zwyczaiu
na zielone pogladaiąc kwiecia tymsię ochotnie do tego scho-
lata iaxmaxim na dowodnieyse upewnienie zawsse trwałey
y wiecznieyszey przyiaźni w kwiecie wyrażoney wprzestrzega-
cali. Ktc co in tego znaku y samą sobym rzecz bydz
opiewaiąc ktory teraz do rąk Gmm dany przychodzi
Zielony zostaie bo w nim powolna y tey ochoty y chę-
tna rezerwa przyiaźni na dobrze zielenie zawsze w obrę-
ściu swoim wiernie zachowania ca ani poczęty wsiey
Stałowney rzetelnie wyrwie przyiaźni, ktorym znakiem
omylny aby nagłowie spotrzegaiąc serca obuyga Gmm
w stałe dobrowolney miłości wciągnąć zobopolnie chcie
sobie zyczy tego zmysle przy odaniu tego pierścienia
wdzięcznego upominku

Praxis Ima

Desponsoria ad praecedentes

Iakiż dziana mi łaski ustawiczna dla dzwigney se bo mię
Swobodney zwyciestwo Panie, takiey to-
mu może przegrana co y wygrana, y gdzie mazgo się z prze-
grane, zwycięzony chlubi tey prawdy experiment dosyad-
czony po tak wielkie dla Ciebie y zwyciężony miłości
Boże nad ongz trzy mi dobrotliwie wzniem swego Ostat-
nie zwycięzcy tego tak miłego wzrzenia Gmm Pana bo
serca Twego ona wiecznie za dziwszy wzięzienie nigdy zonego
bo ngdy zupełney przyazni y miłości wyrusicalnie
Pełni wszelki affekt y zgoda zawsze serdeczno cale trwaią

Desponsoria Praxis 2da ad praecedentes

Tym się prawem prawdziwa zwykła przyiaźni Gmm
Tobie a by ozwiązaną sobie przyiaźń za wiernie trwała

propo-

propensią. Lecz bowiem sobie delektuie przestany od Jmści Pana X upominek, iako iz Jmć sobie nym życzliwey zostaie y ściśley, aniżby nierozerwaney przyiaźni konterfetem do ktorey wypłacenia insze się wynaleść niemoże sposob iako zawieniec wien wdan y za korong korone ofiarować. Jeyże chyżeńka Draxim Jćym se Panno X gdy przynależytym zatę uprzeymować podziękowaniem wieńcem długo pomyślnego żywota y przyiaźni hafftowtey zielonej ozdobę rożnych kosztownych korona zaszłych zapędow y serdecznej chęci Jćmści Pana X sama Jćym se Panna X zostawać obiecuie.

Draxij 9na.

Responsoria ad redditionem listu.

Prawda że nie sporo tam woz poste pięć gdzie wyżo: ne dzienety rzesto nieprzemaczuią M. P. nie przekłom mitose ad affectus deducitur, gdzie zawsze na chęć przyiacielską nie biegaią podarki, co zwłaszcza mądrze dostrzegaią Jćmść Pan uważy wspy a chęć sobie iak nayprzedey serce Jeymści Panny X. przyiąć tym z kwiecia uprzemowanym obdaruie wieńcem ktorym ia ko wiadę miedzy wrotna fortuna, iako woceyk lowskym y wokrzesonym kosle zobopolne onych zamknęli chęci. Za ten tedy podarek Jak Jćmści Panu X iako Wćm Pannie zapodięga pracę Jeymści Panna X wielie dziękuie.

Draxij 10ma.

In eadem materia.

Z życzliwością przyiacielską Jćmść Pan X, y wirodzone sobie

Sobie wdzięczności ad floridæ Wmm Pana Jaadam
Stosuia tysię ten upominek nie mogę niewdzięczny
przyjąść dziękuiąc Jego Mcy Pannie X. Co-
dzięć Wmm. Dan recte agere floribus coronare
gdzie dawis zdasię przyimuie tedy Jegmści Pana X.
wdzięczny y powabny ten wieniec Jgmści Panu X
Za przychylną życzliwość Wmm Pana Za podiętą
pracę w oddaniu dziękuiąc proszę niewątpliwąc Jgmć
że lubo tym czasem Jgmść Pan X godzien miał spem
in herba na impresach iednak swoich naymnieyszą
nie zawodzi.

Oratio XIma

Incerto Materia.

Swiętą zawsze vecers memoria Jezusa Pana X w
serca Jegmści Panny X ale ieszcze przy wieńca tego kwie-
niu daleko bardziey rozwijaiąc się, godzien mila bowiem y
wdzięczna iest pamiątka tego, ktory w zawsze tey raz przy-
iąwszy y przeymie trwaiąc przedsięwzięcie swoiey życz-
wości do skutku pożądanego nieprzerwanym swoi bud-
kiem prowadzi wdzięcznie upreymuie Jgmść Pana X ofiar
przyimuie Jegmści Panny X y prosi pilnie aby w nim nad
dalsze czasy Jgmść Pan X zostawać raczył, podobieństwo
obiecuiąc ze wzaiemności upreymey przyiaźni raz zawsze
tey porękuie Jgmści nigdy nie odstąpi.

Oratio XIIma.

Gratiarum actoria pro sexto Nomine

Sereniſſimæ Reginæ.

Niedziw

Niedźwiedź ze kiedy przez lubieżne Hotkie niewdzięczności ostry
bicz od męznego boku Sydonska Dama walecznym odpar.
sagittą rycerzom samym ich się kosone zabrała Zwycięstwo
Kiedy dzisiejszym przykładem Jgnis Dan. Jo nahar
dównym wstrzymanych żelazem dobrowolnie wzgardzone
oddawszy się rzece na znak z kot danego affektu
hederam Dni porrexit amori, co oddany w koncepta
ciach zielony cukkawego wzroku pgwab ty kochanie vetus
tu zas krzepowane chęci złotem wiekuistnej miłe
ści wiązami Juz w ofiarowanym dozywotniey przyiaz
Zni cirkule widzi ociwkowane Jey myśl Panny Kmie
ska czarnych zapędow nadzieię w miłym stokrotnych
zycznych sercach ktorzy za pożądanq wdzięcznych Zephirow
ciotne serce ktoremu za pożądanq wdzięcznych Zephirow
och tody wzaiemne sypie ktore spondingey rozeliowym
na kształt perłowey głowy przeplatane kandorem a by
tym extatten nad heroicznym tryumfuiąc mistrzem
tak z holdowana ova wygowiadczy sy zaszły affekt zeby ią
ani odrzeczy ani od prawdy mile rzec mogły quando
capit capitur pariter accedit et ardet dilecto
narzeczonej y wzaiemney conjunkcyey dowodzący
Panskim chałaśniey kuk Jmaię statow y Cycowskich ar
dymanow tem sensie stania głowę pod tryumfalną
Lorone ktora w serdecznym z tozma wiri darzu przez
długie lata wesoło rozsiadły się będzie.

Finis

De Oratione dū intrat dom⁹ sponsa ad
sponso et ad ea desponsoria suscipienda
Dico 1mo Dost verba sponsi mihi dū intrat sponsus
in vastine⁹ v dicēdū est die nuptiarū ead⁹ die dom⁹
sponsi qui⁹ per se ipsū v per oratorē suū instituit
perorationem q̄ hāc puncta habet. 1mo extenuat
merita sua erga dom⁹ et familiā hanc ex qua accipit
sponsā. 2do laus ponenda illius familiæ merita
ad hāc circumstantiā laudis in particulari confide-
randa. 3tio explicet erga se affectū simul agnoscat
fortunas suas quod alij rejecto ipse in gratia admit-
tat. 4to hunc affectū promittat aeterna gratitudi-
ne gratificaturē
Dico 2do. Desponsoria suscipiens Deo sponsū cū hospi-
tibus, vere christa puncta 1mo ordinatione declaret Dei
nas gratissimā esse tam Deo sponsi quā parentibus illius
qui ut hunc sortiat cū tanto bono fortē alio etiā sa-
piendo dices 2do pre caeteris ut Deus dignetur eos fe-
cione consecretet
3tio subjungat petitio hospitū

Oratio Sponsi intrantis domū sponsā ab eodem fa
Gracie assistentiā substantiā subsistentiā y swoię zrayd
tam te y Be stazaus Bzuyetasiy stamiae zdeyia
prouidencyey, ten iednak nadikuyek naszeg sliszym
stworego nayuyszego w vdomy stach Bezdroże mogą
y nake przeszkody ciā Bzeszliwsliwch to wa

mieniem, kiedy za nay wyższego vrzędy taſkę, w zapi-
dach swoich dnia dzisieyszego konfekcie odprawuię. Ka-
wo boiaźnią z innemi ſpraſciami w domu dobrodzieia nie
wyna intencyą tylko abym domu Pana z dokładem
ſeymu Panny życie moie nieroſerwanym zwiąſkiem
mitacyi ewnoczyć wſpoł in vnitate gratiarum tempo ſtawa
abym należycie dyſpoſycyą moich powołania odtaiſpoczę
ſliwe do tamtego Pana ſkutkow intentyi moich konice
dobrawſzy ſię ſtąd, ſtawam na terminie azebym
ad terminata columnas wyrobrany ſtąd terminow
tuny odebrał. Intencyą dobrze że to tylko ſamey
ſzej Boſkiey dzieloya vdomię ego żaden przeciwić
ſię nie może, iednakże maiąc Boga tego maią ſobie
vdzielić ſkiego ſtąd zebrze do nogi ſwoich dzielego.
kornie proſząc aby Boſkie dary moie velle ſuę
ogrodu ſkiego ſpecificare zechciał, a tym mię dzisiaiſo
wał przyiacielem ktorego mi do brocſynna przyſłał
na więcznie pomieſkanie iuż przedtym konſekrowała.

Praxis 2da

Ze ſpowiedzi a Parente ſcientie ſancta
Trinitate. Do przeciwko Bogu tym dziatac wyrokowany wraz
z poſtanowionemu iego y nieodmiennemu Decretowi ſpełnienia w
czynie nie ludzkich ale dzieło by to by toczy nierozumnieyszego
zeli zmoty, ktora Boncerig powyuac. Dosc pracowała w tym
Domu Pana Inuentia ewezym ſię y Boſka zaſtadecyſia ſpra
wgaiąc ſerce komu Pana imagus & literna & amicitia z ſercem
Boſkim moiey y oraz z całym domkiem moim godna aby dzis tru
dow laboris tey odnioſła y na intencyach ſuych ukontentowana

Zostata

Postilla a dale tym Panym Boskiemu z tą ochotą we wszystkim
Pobożie stało [illegible] contraire plus quam difficillimas
Rayspierwey tedy Bogskiemu oddaiąc Krolewskiej Majestatowi Pana
Pana asse[illegible]rayey dobre cząstkie y z dobrodzieyskim fiat [illegible]
fiat interessu tudy Jakie z tego [illegible] niedomienny mamy stemaby ta
Zdaniem moim konieczna y hoc nobile par wzięcia slubnych suc-
cessak y Bogiey opatrzności granice swoie zatoczyłby serce
[illegible] wesele nem
goko [illegible] kontentowało [illegible] inclu entiami [illegible] Pana oraz
upra zam abyście ulżonych gaudy participes [illegible]

6 Titulo.

De Oratione qua petitur Sponsa ad vinculū Ma-
trimoniale et de Responsoria Annuente.

Dico 1mo. hāc oratio solet fieri ante ritū dicū coniugale seu copula-
tionem hoc est wstępuiąc na Kobierzec przed Panem slubem
allocutio precipue fit ad solas sponsas punctū habentes
2mo. diversas aliquis ponendus sive de voluntate Dei dis-
ponentis omnia aut nec in minimis facile resistendus sive de
lætitia qua profunditur is qui expectatus tempus desiderij
explemet tandem advenisse videt sive felicitas in hac charis-
datis in hoc termino maxime sita enarranda sive de constan-
tia affectus ac amoris qui tempori is mora diversus est intepe-
scere non solet incrementū sumit. 3tio fit applicatio ad sponsā
quia voluntati Divinæ a qua fiunt dilectis in domus sponsi repugna-
re non vult vellet ad tempus venisse quo promissio expleatur affectū
dicit habere equa stabilem in tanto erga domus sponsi et sponsi
interitu oblitū affectus in varios modos sæpius dicens. 3tio rogat parentes
affines sponsi ut promissas sponsa nunc quia tempus venit ei extradere
velint et hoc ad eternæ amicitiæ vinculū inter utrasq; nobiles familias inchoan-
dū benedictione a Deo per sacrum interveniendo obtinendo pollicebere. 4to offerunt

obsequia

ad exequia et gratias.

Dico 2do Desponsoria ad hanc ista seruet puncta: primus fieri debet discussio circa de voluntate dei disponentis omnia vde constantia amoris veri vel fictia quod percipitur ex duenta sponsi amicorum ejus ex prudentia dici nuptialis quo modo amicitias virorum illustrium familiis deberi imponi vel ad firmationem affectus sponsi qui non satis habuit vagare semel sed iterum iterumque precatus de annuit petitioni, et siquidem ita voluntibus animis Deo disponente fit omen durum futurae stabilitatis vel hoc habere potest. 3tius ab ordinatione Diuina exequi mutuo affectus talimodo certo horari melius dicet 2do naturae ipsius exigere ut homines statues sub proprio ingenio ordine, 3tio Stephanicii hanc in manuscriptis [redacted] graten ast iuramento datis et ratas non in papyro caduc corruptibili sed in cordibus semper duraturis, taliq modo inscribi ab amicis solitus enervabis. 4to ad eas suscipiendas sine mora invitabis. Huc etiam spectat quod debet sacerdos ante copulationem premittere.

Dico 3tio. Puncta hic posteris seruare. 1mo dicendum habere humanitatis gloriam qui seruant ea sectantes quae omnia naturae Divinis famulantur legibus. 2do. confirmabit hoc usus scripturae loci et exemplis aliquot hinc occurrere possunt. 3tio sponsi et sponsae laudare poterit quod hunc statum suscipiant et ipsos statui quo Neosponsi suscipiunt laudabit ab auctore ipsius abhominis progenitura et familiarum amplificatione a propagandae gloria etc. 4to appreciabit ut hunc suscipientes Neosponsi statui tenedictionem primum Dei sine qua nihil prosperum suscipiant. Huius puncti exempla apud Pharga et alios habere potes

alia vero hic dicta Drawicz illustro

Praxis 1ma

Jua gentis sponsa ad vinculu Maritale

Przyszedł czas otworzystaiey pory ktorey na długiey duszney
tayney przetrzymane vota fortunnym wzdychaią
euentem y błogosławionym się zawieraią końcem, czas
tak ktorego oś ktorey Panieyski nachwale one zamiandaią
małżeństwo, abys swą stroney naturze ludzkiey y pragnącey
rozpłodzenia się y rozmnożenia swego dobre czynił dla tego
na takowey na swych niezawodnie słuszney ofiarowała
oskulana zgodach skutecznie ong dwoie łaiąc się z nich
nadzieiey wielmożney familiey twoiey iż za odebranym
przez ciebie Kapłańskie błogosławieństwem Boskim auctio ley
wielmożna parentela twoia przyiąć maią na koniec nadzieie
ię ukochanych rodzicow długie expedycie y zich wychowanie
koszty y cumpty ktore radością ukontentuiesz z tobie łaskiem
wiem z dobrego potomka vstawności twey pociechy sobie obiecuią
przystępuiże tedy nic miebawiąc Mistrzom Panno do przyiaciel
skiego twego łoża azeby Boskie odebrawszy błogosławieństwo
nad wszystkich tu oczekiwaiących przyiaciół y na to zebranych
weselnym ukontentowała Aletem a przyiacielа twego dalej
niebawiąc prolongacyą pożądanym udarowała sobą.

Praxis 2da.

Desponsatio ad ultrum Matrimonium

Postępuie ta do wieku nie zmazanym w xięgach swoich zapisało
charakterem godniejszy czas na exekucią sobie maiąc pożądaią
ong odkładaiąc iako urodzeszobie terminuie Pana
Panie X Maria Panno X y dalsze wielkie w koło stołecznych

uprzeyma

uprzeymę przyiaciół grono radośna nieodmienne chęci o statnim
przyięciem rozdwoione serca i jednaią woią dwoie w dwoich cia-
łach osobna zobopolną miłością przez Sakramentalne słowa ta-
ią osyć uśtnie, słoto tobliwa indentia Jamey to tylko błogosławieńst-
wa tey ugnalazek tak drogiego zenia leley nat tuż kiemu ro-
dzicy przyłożonemu na wspre chwile y dla dzie maiącemu podawacnaroda-
dzieci że dziś szczęśliwa Pare przed ziony związek a ongym zrzą-
dzeniem serca pocie ego, ofiarą na kościerec a oraz zaślubiny obie
strony wiecznej przyiaźni y samą się śmierci niedaiącey stwier-
dzenie tego nieoczekiwane pożycie podawszy sobie na znak tego
wzaiemnie do serca rzecz a my złuczelem nato ok na się obro-
ciwszy szczęśliwych dni wcześ tego długiego pożycia z ukonta-
towaniem rodzicielskim i z ozdobą familyey z pociechą nasto szy-
tkich przy błogosławieństwie Bożym uprzeymie życzę.

De Oratione qua Sponsa Sponso traditur et gratiarum actor ijs nomine Sponsi.

Post vincula à Sacerdote peracta inter Sponsos et alias
ceremonias sequitur oratio qua v parens v tutor v orator no-
mine eorum stradit Sponso Sponsæ cui annexa gratulatione ista
oratio hæc puncta habet. 1mo promittitur laus coniugij v habitus
manifestatio de vinculo, v discursus aliquis de amicitia v quibusmise-
do laudat Sponsa à majoribus parentibus nobilitate, affinitate
et alijs in rebus quæ ei propriæ sunt. 2do explicatur affectus
parentis quod in sponsa gerunt et quo eam tradunt. 3to optimum
habitia exponitur et vota pro felicitate. 4to. comendatur Sponsa Spon-
so ut ejus curas habeat et veneratione puncta hæc præsent transmu-
tari aliqua etiam omitti pro necessitate.

Deus Soria ad hanc fit nomine Sponsi in qua gratias pro Sponsa in stitu-
tum puncta ejus sunt hæc 1mo promittitur laus coniugij v amicitiæ
v habet

y solet explicari latitia exonto conjugio orta y aliquis alius discursus fiet ex consuetudine generis gentis y ab aliqua alia antiquitate Do laudat sponsus a familia y virtutibus etc explicat primum sponsi de sua sponsa aguntq; gratias pro illa sibi tradita etc promittitur affectus debitus y cum amore honor sponsi etc vota fumi et aggrecationes ponuntur hic pro exigentia aliqua omis: et gradibus elucidatur.

Praxis 1ma

Jan Olex Koronny Podst Xięż Dobrow odlawski Dy: Mści Pana Starosciań Ego od Krestta Krolowey Dey: Mści do Warszawie.

Kiedy nieuchamowana chciwość woli ludzkiey zawsze ciężkie y srogie Boga tey ogczynie y zgrzeszliwych sercach rzemieta Dał dobrze W Mści Panie Roiego miłosiernego by pokazała że secunda diuidis gnis cilybus sum vacbey adiecta eligis ut unus pro milie patiaris. Gdy tu ieden w serce swoie Panskie zebrawszy boiernym poddanym swoim sprawiedliwość ostro et sine nube dies, iuż by ty y ostrzegałe zawiechy uspieszą nadente hardości nastatalne Swiatu Rzpltemu Dobrey Ty bierze y w nieszczęściu Oyczonowego Boku Zakrzecie ter ciężkas tempestates y honoras między wichrami lekkomyślne rozpaczemy ore nec aturas accipere mus aglias gdy by stateczne w nieustałych chwytach W Mści Panie serce którego y lecące z gruntu ruszy nieszczęście fewine ruiny precionych samym sobie nieletnie tamu stow hic ulterior laus fuit Serenissimi Regis Jeden Naiaśnieyszy Krolu Panie w Krolestwie nieby kamy wolności Zto na całym świecie do rownego swiecie niepogrzasiąc Korony swoiey leżącem ale iasnor wętrzny rozum ięc pozorem wszytkich tak wladnieć sercami Zgmocnieść może spokoyném Rzuląiącego Zycia pyce Quem dabitur coniux. Bienes rozeswiętą dziś tego proste Mści Panie Starosto Oleśnicki kiedy uprzy koronę złożyłby westo ciężkie fastidiato vi Zamanu duchu Naiaśnieyszych Maiestatow spieszno ubiegone do kolumny odprawiłby Olympia nieoracowano boziesz koronę coniux nomine corona vivo nostri by te nie stow potrzeba gdy by Naiaśnieyszey Krolowey Mści dzieży prawie; Flory twitnącą dworu Rudzkie opisac florentio. Do ieżeli Mści

Panskie

Pan ſie kuſieccia tym nay barziey. Tyngze w powietrznych krolowey Babilonij za-
kochali ſie ogrodach dosic do ſtawy dzie do zalecenia y nader dzie nekzgdy ten Danier
ſtei kwiat dostoynoſci rozkwity Whilcenie Rſeymſu Jeymi Panna nazowie Rozy A ktos
nieuie ſiakoziedzicz na wyſokich ozdob kolumna tot mgitis tiulig potenſtak.
Rozki bogatym rzuca promieniem splendor ze ſwiat prawie cały ogromna ſie rozmieszyły
termiat a trioſama. Nietylko wſiadrigonego Panna iaſnieie granicach Kardynal ſkich ſtei-
kadzieſia perkogatrizy atlantami ſhicquit lausſamilia ſonſsb a conuectichoeuo bariis
familij Jedno co nekſzy pluva Rlens reuerentia transit iako y ſiebie ſamego otych ze
domow regestra niepoſiedna w piſarego conecta. a gdy tak z kgſſe ndiowanym dodaie ufa-
nowanie familiom zastanawiamſie micorrepiris n moras ſtereny przy rodzicu Jemſtu
ſtarozſtian kei ktory meritis pariter ſecundus et animis w rozych delli tacit ſpecjalach
pracowita zaſluze nagroda. Niemirot nigdy placu nakterym by doſkonale nabytey w potronnych
pregrymdziach experienty by pokazac nipomieſzkad. Widziały go Daryzkie maiestaty one ac calamo felicis
portronne kraie venerabant ſcientiſſicalu nim nekſzy oyczyznych amplitudine. Miedawno wielkiemu
Rolewi zadnemi niezapomnianemi wieki ſecretorij Regis VKMci no iudicio na nacrony arbiter.
wzdy dostoieſtwo VKM oyczyſta powage do ſtatecznie portabat coram gentibus ernego takiego okrety
Oyca Rolke ſtorno bile patrij odbiegły Rm Myſcianie ſtarozto ſtiſtei levamen dulce labovs godzie nie
porzachowane mugſie nomina humanis augustiora. Myſlaſtolem z macierzyznych ſkerix pogiotow
ktorego niepogrzebiona przez nasem y ziemie przyiaz ſzdobrocz y nney biorge ze ſki to marie
Duchowne od duchownego mymuz VAXIS Ktoroto aby wſzelka zbg ſtwor. pro:
cedat tein ſolumna rubis de ie et in columna rubis de nocte.

Lua reditur ſponſa.

Wſzy ſa rzeczy ktorych ani nieb o ani ſwiat nalepſze niemoze Bog
duſza przyiaz a Bog wiecey machana tym ieſtabe wiecey zdrowa
demnie y lepſzy to mey ſtnioſtow y ſwatych widſtiſtabe
tym wiecey przytomnieyſzych pragnie duſza zas cin wiecey czego
nabywa tym barziey malo kontentna dac dalecy a dalecy ſwoie
zaczyſzcba zamyſty tak iz podług Philoſofa anima intelligendo fit
Rolnia a gdy te Mieſtkiem dopina ſy nietylko całym iednym ale
dziesiatym myſtrwa ubogacita ſwiatem iſtebe nalepſzy barzo wiel
tyſtia. Przyiaz n ma ſtatek iest tak nieba ſkona z lubosci iey
Jama ex tourela ſoz ſkata przyiacielſtkiego tak iednak iey
pilny y ſtrozny iſt ochmiſtrzmiadzy ex do kog mozna zeſzwalato
rzeczod ſamych grobowych onie odkſzowdtabe lochow futy brandu
go ka zyt ſwiego przyiaciela ſwego trung w pokoiu ktorym uſta-

wiecznie

[illegible] ſie ſiadat zuciechą tubo w zatyſi chowat aby ſiedząc
do niego wchodząc ſobie reſtaurowanego oraz reſentował przyiaciela.
Dziwotiecka ieſt rzecz ſtym odrugim ktory zpalonego prochu zciath
wſzyſtkiego na kazdy dzien w napoiu zażywał aby zażywsza
ulubiony przyiaciel poſmierci pod ſtoł prochu wſerau iego zawſze
przebywał. Toc nietylko zażywsza ale y poſmierci utracony
chciałby człowiek ſerce ſwe przyiąć na tycyc. Na tym mieſcu
Mamy tu przy my zyuą zadowoł dzis odbieramy Nieiednym powo-
dem w dom ten Pan Bog ſwoie zaleciwał przedſięwzięcia
iako tym aby po Nim te ſwoię naſyeł przyiaźni z Rukale przy-
iaźni przy miey zacnego urodzenia przy zacnym urodzenia zacne-
go zdomami zpowinowacenia przy zacnym powinowacenia
wſzelkiey cnoty y cnego ſzukał to wynalazł. Dziwny z cnot
ſwinacych zachodzącey odor ten gdy w domu tym zwonnymi
rozlegaiąc ſie przyiaciołami. Nieznie ſie ukontentowanym za-
działem Pana Boga. Zaſ ten tak drogi w domu ſwym ma prawie ukocha
ny chowaią z depoſit gdy go wrzce Bogu polecaią z miłoſci ono
ciężkiey niekwitula od pierſi rodziciel ſkich nie oddalaią
Boga przytym ſtoni tą ſtka ktora zie dnoczone dzis domy tak
wielkie powiązie zgoda ze tego wzięta ani Alexandrowy ani nieboſz.
iacielſki nie rozetnie oniec nic nie gdy zobo poſłuſzeńſtwa
złączonych miłoſcią owym ſtamie powiązana vſzanowaniem

Praxis Stia
In eadem Materia.

Niepotrzebne ludzkiego dowcipu comenta, ani nauſtawacz ludzkich
vſtanowany zwyczay ale przedwieczney mądroſci wyrok, miłoſci
boſkiey przykazanie ieſt. Mąż ſtanowiſko by bowiem prawica Boga
człowieka ſtworzonym rayſkich delicyi wydarłszy wnet ze mną
nierozdzielnego towarzyſka na pociechę y ſpołecznego żywota podał ze

myſłu

obmyślita iakoby bez tego y w samym raiu dostatecznie szczęśliwym on nowy na ziemi gość być niemógł. Z bowiem mniejszego z powszechnego człowieczkowi na tey ziemskiey dolinie nad ten żywocia przyiaźni znaleść może a zwłaszcza przytym przyiaźni iakiey się tamtych rodzicow wiedno acz tak wiele zacnych ludzi i unita instrukcyi pełnych nacząć może. Z tego szczodrobliwego y w tym się zdaiąc domu acz bowiem wielce się wszyscy cieszemy Wmm Panie nayuprzeymy de hac beatitudine Panie y antem gdyż z tym zezwoleniem Bożego przyiaźni ktorego zacnosc urodzenia zadnym nie pamięć prochem zagrzebie się niemoże y nigdy się nayskrzętszych obsypawca mur zacni ponieważ wielmożnych rodzicow kleynoty y ozdoby nie samych tylko krwi mi tacha ale wszeyczey y nie martwey cnoty pamięci przechowuią. Ow to borowych cnotach Pyrrhi więcey nie mowić niemoże jedno iż od pieluszek aż do tych lat youthawi czym pobożna chrześciańskiey cwiczeniu zostawała wszystkim iasna postępek uczyniła tacnieyszy okoo bae bycia zdrowia i krzyżowania ięzyk opowiedzieć może a przeto Wm Panu takowego zebrania tako pilnacią y pracą nabytego imieniem tu przytomnych wnosząc życząc abyś tey przyiaźni ode zadnego onych ze nauczenia przy oblubieńcu Panskim iak naydłużey zażywał lata.

Praxis 4ta.

In eadem materia.

Jakowaby zacnosc y ozdoba Aletei tego świętego Małżeńskiego bractwa dopiero z ust kapłańskich nasłuchać się Wmm Panstwo czy według powinności y zwyczaiu chrześciańskiego tym dosc zrobić y ia się zdrzec niechcę pewien tego będąc że Wmm Panowie pomnąc na przysięgę teraźnieyszą pomnąc na powinność małżeńską

tego

Ma pomnieć na domu tego zacnośc. starożytność familijey, ktorey zacność y osoba mniemam że temu Panu mieć ma, na pomnieć na wychowanie tego boyne y cwiczenie cnot tych, ktore tak wielkiego Pana do sprawowania mieć będzie umiał zawsym obiecuiąc to sobie mili Panie y pewni będąc tego zwierzchności y władzy przyrodzoney ustępuiąc pod zwierzchność y władzą tym Pana ukochanego córkę y skarb ten ktory w domu swoim mieli nadroższy podaią, pewni tego będąc że iako oczu ciała swego ostrzeżą ochronie poszanowania y miłości powinney matkę tey mieć będzie y onymoraz od tugowacy powinnemi chęciami nadgradzać będzie zamiat.

Praxis 84

Desponsatio mutua sponsi

O zacność y azalbie tego dzieciątego matki tego dosyć opisuią pochwali ktorego zacność wyższey zalety nie potrzebuie, gdyż Pan Narate pundeta wszystkie matki takiego dziecięcia ie? gotowym nawszystko stać niemniey też ie? cie za ten związek zacnego z mi? z powinowacenia ktorego też godnie z nowu zacność przyiąć tym cielom nietuyna nie tuyney oraz y chrześciańskiey cesie odoby wszelkiey ia to pochwały tak ofiarowey godnie mieści. Dziękuie zatak boyne wszelkowanie y w prawach wszelkim wyuczeniu Pismo tym godnym y Pelkmsiom Pobrecnym zachętliwe przyrzniguiadzenie niemiertelna wdzięczność tak dawaią godnie tugowac przemnie przyiąciela swego wiecznie obiecuię y osobie tego abyście łaski dzieciątego ustrzeżeni byli.

Praxis 85

In eadem Materia.

Z wielkiemi dary y z ozdobnemi wielkich nowatelskich
domu wielmożnego gdy się dziś z tu rodzicielskich przy-
ciąciele odbiera za dożywotniego przyiaciela do mieszkania
N. Bóg Pan N. domu ostrina a bocznemi sług wniewiu niebieskie
przyimuie za co wdzięczności należy to pod nogi wielmożnych
rodziców y wszystkich przyiaciół się niele za wyświadczone
sługi dzięki wiekuistym oddanem życzy obiecuie tu gdzie
że nadzieje prawo bożego stawienstwem stwierdzone ofiarnego,
myślnemi darów szczęśliwościami.

Dnia 7ma
In eadem Matrica

Dziwiły się mądre nie bare, dawnych wieków wieżenia, pię-
knego Cesarowey Anny Symbolu dobra nieurzędy na pier-
siach swoich nosiła rożą z tym napisem Lilia in perpetuum
dobrego to wniey się urocyato przyiaciela, który nie nacześ iako
krotki ale in perpetuum poki żeś żyw ludzkiemu zamierzony
nie przyiście powinien affektu swego ogniem konserwować.
Dziś nam mysternie temu rozkaz stowarzyszonemu Bóg Pan N.
dzielność kunsztowi ale zacnie z tu Pan Panow ozdobny
przezacnego domu dobra rożą, który nie tylko wieku swego
znamienita zdobi purpura ale też wdzięczny wodzonych cnot
y przymiotow zaleca zapach dobra nie tylko przyiaciół
ale prawdziwego y życzliwego in perpetuum nakaz przy-
iaciela iako tedy pokorne za to Pan Panow oddaie dzięki, tak
żadna recenden tey wielkiey łaski memoriam nie zniesie wchyba
przezemnie declarowaną to na teraz swoim zapisuiąc się

in perpetuum. Do zrácie w każdym cząście iako po Słońcu tenerifinem Cynosthigo affectu, do zrácie iako po studzewszelkiey do ustług powszechności.

Praxis 8ua
In eadem materia.

Kiedy ia wyśmienitą wszystkiego świata obięgam osobemi oczyma strukturę niepomału się zadumiewam kiedy zewsząd rozkrzewione od wschodu do zachodu rozumnym rozmierzam okiem granice które nieczym tylko samym ozdobione uważam słońca, w tak szerokie iednak nie zaszedły świat granice, gdy tyle ten stan macierzy swoiey nieprzeszerzył przyiaźnią, a strzec tak wielkie świata szerokość na przyiaciela dosyć być małym świadectwem a iako sława nietylko poziemskich dolinach ale pogwiazdach rozpościera się niebieskich gmachach, tak ten stan nietylko pospolitych chce dogacić sobie magnificentią rozwodzi kontrakt ale y sama stanu tego dygnitarza Konsulat za mądrego sobie obiera za koloma, duszy sobie ze go wysoko od urodzenia a sławnieyszego od cnoty rozmierzy Polski zalety. A że magna negotia magnis adiutoribus egent iest rzeczą Konsulowi rozważać że ad tanty świata negotia tak ważnym domu, za adiutricem sobie ieymość małżonkę. Kiedy xiężyc w pełni iuż idzie my że cirkułem iakim obtoczony iest, co by to za cirkuł, albo zkądby to się exhalacie subtelne przemianami tonemi od ziemi poduszone któremi wodzi się na ziemia xiężyc Regina całej matrem generationis Krolową nieba matkę rodzaiu koronuie. Subtelna ziemia że za influentią y dobrodzieystwa xiężyca

y Słońce

gdzie sama zaiść niemoże przez exhalatie a tchnienia
wdzięczność otwiadcza. Ponieważ Pan N domu tak wysoko
Pan Pastwa odbiera a ozdoby niebym ringym wyp[isa]ć
niemoże niektore długie wdzięczności, ktore ieszcze
niado nieba za sługi Pana wyb powodzenie tych
tamtąd rozkazuiąc wyglądać dzieci succesow. A że
dziękczynienia gloria et forma gratia et fragilis esse virtutis
ta sternaq; haberur, za tchnienie udaro wang dy Pan dzięk
kuie uprzeimia ze y nieba y ziemia nowie z takiego matke
stwa odbiera kontentece.

Status

De Oratione Petitoria sponsa ad Thalamus

Oratio petitoria una et alia constituitur antegressa sponsa ad
Thalamus extradat, hac vero habet puncta. 1mo. tempora
data et assignata, eiusdem humani processus et status sui
facere ordinem explicat. 2do. innuere tempus quietis causa
sine errore. 3tio Patris familias affectus circa sponsas
sonas, ubi etiam excurrere possit in laudes liberalitatis
et comitatis eiusdem. 4to Tempus quietis necessarius
modeste tamen policici habendo respectu.

Praxis

Każda rzecz ma swoie godziny rozłożone, ktorych gdyby rozmiar
iuż pracy dłuższy odpoczynek krzywdy służy czasu nie bez osobliwey spra-
cowanych dniem a ten kolo folgi dzieci że takowy prowadzą nie
tak wzmoc. Tudzież iako rzadzey sama natura podała bo to
y same weselą zuspokoieniem bywaią ieżeli w tym miary

mierzmay dz[ieln]a quando q quiete temperanda uporrnia [illegible]
zmądrych. Ktoz[y] ktoz[y] y ktoz[y] mey dobrocz[yn]ney znalaz[l] gosp.
darskiey ochocie gdy by[ł] sam dzas uprzywaiacy granice oney nie:
zatoz[y] q[uo]d nie chcze ten sam czas ktory wesołey chwili y dwm pana
za ktada termin ludzkosci do brocz[yn]ney nadtsparo nie zakta.
da tasce ala ko one iuz rad urzędy y rodzicielskim blogosła:
wieństwem, tak tym zegnał nadobroczynek tego udarzy,
czela ona zgo[d]ę woich stutku, y rodzicielskiego upredzy:
wo[ł]y tych zamyslach z błogosławieństwem posłuszeństwa.

S. TMUS.

De Oratione quę nomine parentu[m] consanguineorum traditę ad Thalamu[m] sponsa sponso et adeas de sponsoria.

Oratio de utrag[ue] vocat epithalamica quia habet ad Thalamu[m] quando sponsa sponso iterum traditę. 1mo refert poriu laus nuptiarum et discursus aliquis de amore et amicitia aut de fortuna ejus qui fidelem et insignem invenit amicum et explicat bona connubii de felici matrimonio inter hos conjuges. 2do laudat sponsa familia et dotes. 3tio commendat sponsa sponso et traditur ille ei in illas plenus jus. 4to petit ad mutuu amore et concordia. 5to appreciatio felicitatis et benedictio impertitur.

Desponsoria est qua gratio agunt ad Thalamu[m] pro sponsa libi tradita a parentibus sponsi. 1mo laus matrimonij et discursus de benefitijs obligatione et amicitia aut amore et tristitia explicat quę omnibus inest et explicat effectus nuptialis successu. 2do breuiter laudat sponsa matrim.

et virtutib⁹ Stry accepta Sponsa et prece gratiæ
agunt. Ito promittit omni amore et honore Sponsæ ite
Vosq; sunt et assprecationes et adomne officium
res, aliqui solent hic adiicere gratiarum actiones ad Parentes
Sponsæ pro bona ejus educatione et mentione sibi facere
hospitio maxime prædispositis quibus gratiis dant quod ad hu:
erint. Præsides dictorum dant.

Oratio Prima

Qua Domine Parentibus Consanguineis et Stradiotis ad
Thalamum Sponsæ

Pozdrowna twarzy mi stałom y kamienionym wagą nie-
uprzanie ani odwrócie centrum oppressa, tak magnes żelazo ciągnie
chiemość pokrzywdzonego y ucisnionego tym że pokojem y ospa-
wiem nas Zyciela według woli y humoru swego ozdrawiał
pokoygnym być niemoże. Dorzadzi nam tego rządzenia
mądrym baczeniem y deliberatią rządzenia nad domu Sponsi
Pana Krzyciela sobie upatrzyliśmy megacy wszelkiego
silnego y mężnego stara, zebyśmy sobie na ty y teraz iuż
Zięć macierzyńskich y oycowskich bierzesz. Dlatego ciem
Rebeśmy przeszacowy familiey pewny rodzicielskiego nadziei
macierzyńskiego pocieszenia zbor ustny du y wszelkiey pociesz
ktory to dar pożądany y pracowicie nabyty starb, ab pod
opieke swą przyiąć raczy y przezemnie usilnie prosze
ze wszystkich złosnych przypadków grożnem prosba
Zyczącym ten wszelki przyiaźni ktorym złosnym przypa-
dkiem nas dzierno zadarł zostawiesz skrzypowanym zadru

dna nigdy crimnis nie zerwana.

Praxis 2da.

Assessoria Domine spes mihi &c. ad præcedentem.

Nie chwale starozytności ktora prawdziwy kontempt oney ofiary oczu przed oczy ludzkie wystawia. Nepenuto ty ludi affecto. ani przyzwoita oczu niemiec y za oydzieciem nieustromiony natury impetem tę udawac. Postropna miłość złocznym Augustem nazwana się może gdzie niedzemiewczym się ucha y zcwzytkich mier oczes ktorey się przeraffe ktrą ma silnie pogrzeb. Kredo dobremocią ta przymiotem tym Seymsi ktoryoch Hemm za tym mianem ucznik przypatrzy? bo mię ta nie inne do stateczney y nigdy niedomiennej przeiaźni poczciwy ktorey to przyiaźni za Pusz kiwym zezwoleniem Gwiazdonych dzieło ultimate y perfekcie udzielnikiem zostaie. Pogdzy wzech wszelky przy oddaniu pokłony mego y Domu Panom dzięki ktor sy cie dotego kosperowali, a radto stateczną wigor yo Seruantki, ktorey żadney nigdy niespasti nienawyka chcy nsiom y temu memu przyiacielowi przyo dzie cnie

Sectio 2da

De oratione quæ sunt post Auspicia

Orationes ista sunt oblationes varioru muneru Deo pro ij gratiarum actiones pro ijs muneribus. Ista duo conjuncta indoctum iam Mariti Suscipitur nostro idiomate dicuntur przenosiny

Thesis.

Quomodo constituit oratio qua munera offeruntur

In hac

In hac oratione Orator brevitati studere debet, si plures fuerint
dona oblaturi, ut invidiae, potes satius excurrere, et ea maxime
brevitas servari debet, si dona sit exiguus, ne id objiciat quod
cuidam objectum erat. Ignominiose ita a Smyrnaeis oratio ita
vel: Dispositio rei, potest per quemcunq; modum datus ex bre-
vioribus. Puncta hic servanda. 1mo Expone animos erga
Deos offerentis et benevolentiam ejus conservata temperatos
commenda. 2do fiat oblatio muneris ingeniosa extenuatio. 3tio
petitio ut munus benevole accipiat et constanter in posterum of-
fere eneminerit affectus. 4to postestadii felicis et concordis
vitae applicatio. Duo postremi modi observati hujus oratio-
nis sunt observati. Primus devincit orator ab aliqua eruditione
exemplo vel aliquo discursu, deducit de amore et affectu. 2do
fiat applicatio et benevolentia dantis explicet. 3tio pretendus
ut grate susapiat, vel aliquis adiciat affectus officiosus conce-
ptus et utrumq; simul complungat. Idus modus ex occasione
muneris habet, potest quod offert experimendo omnia supradicta
puncta per Allegoriam, unde ad hoc plurimus juvabunt eruditione
sint Praxes Dictorum.

Praxis Prima

Lua Torques Aureas offertur

Jeseli zclaycheniła mi[illegible] ie cigżko bydlac kayday omne co
amore ieue et ti patiare tedy ia Ukrzosanym tanachemiesz
iedyna uiecha Mi Panie Zaliuie ti lii metal ktory nie
ras w ogniu affectow sprobowany, lubo w wadzo przetwarzg
stateczney przyiazni cene temu iednake na togo wrucon
bywa fotga statecna. Ty suiesz laborabes, iuz cbuiesz
na tym ierce ty fotge, leiedy ten tancuch z toty ktory mog

zawsze Jchch PP. K z Jchm Panny Kurzęg domu, chętnie na
się włożyć prawda że złoto iest ciężkie nadzienne kruszce mie-
rzą, ale też nie do stałego centrum tego ciężkości pociąga godnieyszy
się stąd które inne miedzy przeszkadzaiąc, przeyrzeć tedy łat-
Panno ten prezent złoty wdzięczną ręką, lekkiemu ciału, w
gure pomyślny ok. Succesow podniesienie, na którym złoty ho-
rozbiorą familiey szczęśliwie spędzić.

Praxis 21ma

In eadem materia

Za świadectwem Pierwszą starożytność przez tancuch zwią-
zanie ciała małżeństwa wyrażały y ozną pod złotym pomiędzy
go związku znakiem złote być radzi. Ostatnio Panno Dokęg
konfirmuiąc się zwyczaiu Bym[y]ley obywatele po zawarciu ślu-
ownego przyiaźni przymierza złoty tancuch sobie wzaiemnie
obdarowali, iako z naszewnym wspieraiąc się Boga fundamentach,
ponieważ przez zawarcie tego to przyiaźni wieczney pakty
mie ia ka stanie się nieodzowana oniga nietylko miedzy tami-
liami, ale y miedzy samemi rozległemi Kolegiami, urzędy
rzeki nagniewane twarzą do ktorą strony przychodzą miłości
Jeżeli iestumys T. Dsmi. Pa. K na wolą y affektacią abyte złote
otcowy złote serca Gorm Panstwa dniadziwiey rzego zwią-
zawszy sobie przyiaźnie do zyskownie nie Bymity, co się pełnie
zeli Panna mile przyg[y]ty serce swe podten ogzeł odda.

Praxis 8tia

In eadem materia.

Niemasz tam niewoli, kędy złota przyiaźń, na tym przyiaźni wa[y]sz[a]ne
swoie postanowienia, tuszge ze tam niepryiaźni mile przyiąć

niepotrafi, kedy złotym opasana tancuchem, w zamey dziedzicznie
przyiazni. Już tedy rozbyśnie Pan Bog tym łatwo swoie przepatrzony
tancuchem, w którym nieboszczke życzliwych fortun powiązało rzecz:
słuszna tak sobie rozumiąc, że tam całemi kataraktami bogactwa
nie złego skarbiectwo, gdzie zdrowie swoie za złoto stanęły żydowy
mize.

Praxis 41ta

In eadem Materia

Złotem się przyiazn ludzka wyraża y ktoko bierze ten z złotem na:
wiąz nazwanie, nie złego, która że złota nieodrzeczby dostatek
złotym ią dziś otacza tancuchem, cokolwiek tu ieszcze opatrności
Pańskiey oczekliwa granice, tu zdaie się przyiazn mieszczy:
stąpić niemoże, kiedy złotym opasana tancuchem w zamey dziedzi:
czyznie przyiazni rozumiem tedy iż ten liche uparinek Pana Boga
od onych ofiarowany wdzięcznie przyimie.

Praxis 42ta

In eadem Materia

Nic do prawdziwey miłości, kto przyiazni z nim a serce iedzym bez
odmiany, z którym, ieszcze tego zwykła wyrwa ciemnice, gdy się
nie złote ale żelazne niegdy przemigrają okowy, do tego dobrat
wiązienie Pańskie Pan, którego ze złotem miłości ciągły, ta
nieulega z mich bez głowbodnym dziś sam nasze złote
tancuch, którym dzierżawnym Panay zgoda, że przykowanym złoty
zwykła uwiązać serce takowy, bo że dzierżawnym Pana
Pana się wiązać do bez uwiązy Pańskie nowiąz, żego złego że:
go Pan nie zda nie oswobodzą wiązienia.

Praxis 43ta

In eadem Materia

Trudno cudzy affekt zerwko słow rozpoznawać życzliwości
kiedy się w nierozerwane powiązał przyiaźni ogniwa. Dobrym iest
ten tak cuh wielkiego a osobliwego Bożki Pana K tu Domowi
Imm Panny affektu Pisarze, nieomylnato przyiaźni proba
Dobra wola gdy nosi, z ktorey każdy snadno co na sercu wygrzebuie;
Bo z tąd może sama Imm Panna Mistrzem doznać kiedy ten Bożek
Cupido ktora na chyże cytugi Imm Panny wyrobiony adebrawszy
Tancuh, winim życzliwe Bożki rozkazuie z powolności

Praxis Ima

Sedendo tormenta magnus virago vincelli.
Snadno ten zarazi się czymie, kto rzece bonum wolą zabiera, iż to trudno
bezaxmaty bitnemu wskazać co potrzebuie, tak z serca bez
Boku, w czym podobać zięgrzebno. Opanowaniu wielkiemu
przyiaźni Pisarzowi Bożkiem K serce Imm Panny, a tak
ie bardziey ku życzliwszemu zmocni K przy zgodzie powodzeniu dziwić
się kto wymnie tak rozumiem że y sama Imm Pani wolą takowo
na ten obowiązek rzuca pod K gdy oraz serce sercu cytego
po owego affektu na zniesienie stroni ofiaruiąc powolność

Praxis 2da

In eadem Materia

Przyiaźni stałego affektu iako zdrowne y bardzo omylne by
waią zdarzki tak nie pewne dalsze powody, iestli na szczere
rey nieustępodowaty zgodzie. Snadnie do upadku schyla y w
iednym niepamięci legną pogrzebione popioły, zaczęte wie
kuistey przyiaźni z Imcią Panem K ani iako pewny

Oni Stiego rzeby ria woroz rucceh ig, tak nieomylnego obrecnig tego
rzeczela takeo rzecz. Zmacnia ten rzeby sliwy prowder Gosc
Pan Xrzym przesenten ktory rzebegu tym Emocniony ak.
Sektem wstanym bodzie wsiekowal sercu gdy z zyczliwey
wystany rzeki w zaiem Dim Pani zyczliwe pozyingrzec

Praxis 9na

Obiatoria bratersi Deligo rostruchanx

Miata niegdy staroz ynnot rostruchan taki ktorym sig na
walnych kolegno zbalodze biesiadach nowe z niego o rzy=
z tym rzeby siu czerpala wiadomosti y przetego dobrey oke.
ony nazywata strachami blahicyten w prawdzie przest
ale dobrey otuchy pelny Gmie Pan Xtum Pani ofiaruie
ma bowiem otuch dobrey rzeczliwe z nim bez adnego zwa.
tpli nadtugie lata Dim Pani spotyng ruccesy. na co gdy
sendaie zastaw nieodmienny zawsze ku domowi Dim Pani
affekty ozrzeczy przemnie do y tug deklaruie powolnosc.

Praxis 10ma

Jn eadem materia

Zasiadty oniegdy sia kowie Bietowie baig) nad potokiem
Parnaskim Boginie, ktore puhary orig wsby wrzecesyli
Do kiebi przepijaty, czy liwich wroz yly nieiden Siechsig
Drzis Doctowie z tym za balogig koncestem, ia cieniem
Dawsby pokoy na zyczym pozyczyck Dim Pani powiech

Zostawam Kunszcie, Ten upominek gdy od Boga Pana
Oddawam, pełne z niego ratyo od krewnego Jasego zie-
wam na Dwor Państwo Boga Stworzenstwa, które niech sob-
kiem przekładzie Stworzenia. Dobrym Opatrzność Bo-
ska Opiekie Opatrzeniem, która na tym Ogromnym morzu
Polityki Bogactwo Stworzenia kładach, Samey Niedzieży
Da Bog potomne wieki na kaze Stawie.

Praxis Prima
In Eadem Materia

Zwyczay ten vstarożytnych Rzymian zuzyczay, iż przy go-
Siedzeniu przyiacielskim, weselnym kogoś z biesiady, kupkiem
precyzyjno Ktory się nazywał Cyphus Boniominis dobrey
Otuchy pucharem. Przypetney zaiste dobrey mi chciał
tu być y mogli przyiaźnych affektow zapublicznym przestrog
maige dokument liquor wczasie nalany Cyphus Bymdniadziny,
Szego napełniony liquorem Dim Państwo pokrzyża Chrystus Pan
Bo obstrugey w affekt przyiacielski, y wprzyszłą przyiaźn
Bożywotnią bogaty, nierzecze żadnemu innacsey, tylko ze iest
Cyphus Boniominis względem Ziednoczenia dwuch pry-
Zaenych familij y oraz względem obstrugi pokrewieńy na potym
fortunnych successow tych gdy Zbawca Pan Nowym swey
Zyczliwości upomnienie Dimm Państwa upraymie Zyczy
oraz przemnie upraszam aby ten podarunek ochotnie przyią:
Ty dobrey otuchy y nadziei pucharem nazawsze zostawał.

Praxis 12ma

Oblatio Marcij panis vulgo Marcypan

Kiedy wiedzey rzecz ziabłkiem granatowym, w drugiey z bugyrnem
kitysem starozytnosc malowano Nadawała znac tym kontrafe-
tem y miłosc wiatkiey kobiecey postaci, lubo tesz tabliczek lubo
naczynyach malujemy, nigdy bez upominku y zebrzebna nie
chodzi z koma. Czy samego tedy Jmienia Pana Nasz nie ma malowana
ale ociezysta mysl gdzie Panno niakiemu Swoiem przez-
towarzyszyć miało nie mogł Swiadectwo na sobie przewiesc albo
nie iabłko granatowe bo by tuie z Afryki ktore dowdakowe
wozic, ani ktore inszy ziarn na siad tosiąc lenny, ale co kray
nasz miec moze nayslodszego y do smaku nayspodobnieyszego
Panie przemnie ofiarnie mam Zatoc Swiatu Pano
wie chcąc twarz slodkosci tego Jmienia pozytecznie a gdyzich
smakiem pozywac będzie, oraz Jmienia tego przyczyny do
Boga sług swego przyiazni ostrzesz.

Praxis 13ma

Oblatio Amuli

Kiedy z rzeczy na opaczney ten omyl ludzkiego zaworu praktyce
ktory w pieczęciach zawarł przyszłego prognostyk szczescia K
to tym niegdy nie omylnym oczy niektorych obrazy mniema-
nia ze gdy ich na pierscieniach wyryte nosno zdobiwe tego
sobie wyrawali omina. Wiem ze Jmienia Pana Jesusa ludzcy
tym niemoze minąc prognostyk ze się stanie tym zamysł y
Jmienia do tego naią terminem, gdy ten pierscien zywo na serce
wyrazac Boże zycia Bliznie, dobre istotę do zasług gruntu

Omen g[dy] go odrzucenie dobrawszy, ręka, piastowacego samemu powierzyserca, aby zapozyskaniem życzliwości sam[y] żywy pozy-
skała ofiar[y].

Praxis 45ta
In eadem Materia

Ten iest złoty przyiaźni model, kaz złoty[m] powiązawszy ser-
ca dwoiskiem, nierozerwaney przyiaźni tym by całe złoty krzy-
żem. Dobrze ugadał mąż Pan, kiedy przeciwieństwem życzliwo-
ść radzi[ł] zapięcz towarzyszy, tak vstugi swoich nie-
zdrowy do mocy Pana przywiązuie przykład, który aby go za-
ty Pana odebrała ochoty, iaka za nim zawierały życzli-
wość Pańska przezemnie vprzątnie.

Praxis 46ta
De aliquo munere aureo offerendo

Jeśli która wszetecznie napamięć przyiaciela przywoź[y] tego
złotnicze kley nosy rawnie Pano. Pańskie Pan-K życzy cego
sobie zeby go imię w chęci swey zawsze mysliwaiąc, na niego
doc nie przytomnego Pan wspomina. Ten kley nosy ach liche
Za małe sienki wspomnienie przemiż[ł] swego ofiarnie, przy-
mi tedy zawdzięcznie iako niegdy Artaxerxes król Perski o
poddaney[o] swoie ofiarowane przyiął iabłko, nieparuiąc na ceny
y szacunek ale na chęć y wolą, która go ofiarnie a przyiaźnie
odwzaiemnie przyiaźni swey chcieyąc chować, y za nieodmienney
przyiaciela poczytać.

Praxis 46ta

Oblatio munerum in genere,

Ktoż wżdy co dawać mato powinien to mowić, albowiem abo słowy dar wyrażać, albo ręce ku temu wyciągać. Dotrafić wto y Pani gdy krotkiey dłoni mieyce swadzić aten upominek twoy przyiacielski ochoty y tak go przyiaciel: skim ciałowaie effektem, iakim fama Pogłębiogłę: dazyslowce a tem Pani kaze uprzeymować.

Praxis 17ma
In eadem materia

O ognia natura to y stateczna przyiaźń affektow dobrych: skoc do kazuie mi Pani. Skrzyty on nie co zdaie wczym codzien. ny experiment mamy, iednakże nigdy niepodsiągniony tu: petem na publiczny się wydaie wiatok. I tak dobrze tu fszo: dobrey przyiaźni zdaniem fszym wykonterfetować naturę: ny one ogniste być sądzi. Otaiony ten ogień dotychczas żyeliwsu zostawał w sercu Pogłębi Pana X. ktory tu: lo tym rzeczy tym ogniu krom by presencie do serca się tu Pani przenosza, daj mu mieysce gdy ten presentu swego zażyi mie twarz oco Pogłębi przezemnie pokornie uprasza

Praxis 18ta
In eadem materia

Szczera mato przyiaźń dosiebie ze się raz w przyiaźni stale wkrotkim sercu, wiekuiste tam sobie budzić stanicy. Nie

tam Łaźrowska swoią potrzebę nieradzi parka, ktiey ostatniey komu kuie ludzkiego stworzenia serca, skąd mi nie idzie podziwić że Pan Bóg z takim tu stawa zyciem ludzkim stworzeniu wrzeczonym, ktorey mu niebędą y wzdalicy przyczyną ratowanie przeciwnych chwatrow zagrożenie impety. A tak ex eadem materyi obiecuie Ci Bóg dowcipu Zmiłowanie podziwiamy, latania, oznam nie Łaźrozne, Imienia Pana wzywanie wola i zło wsne skutkiem wkorzenienie Bóg życzliwym odbieranie affektem

Praxis 19ma

In eadem Materia.

Wielki sens co małym zawarł stworzyciel to kolwiek podarek upominkiem nazwał A. Nad to lepiego azeby pokazał czowiek co się przed przyiaciołmi z upominkiem przedstawia, upominaią się czego u przyiaciołmiędzy sobą y pożytku, bo nieszczęśliwy przyiaźni cudzey interesem własnym niemiłosierdziem zamiany daią dar za dar bo Robert przyiaźń podarkami iako kupiec towarami niehandluie, y nie dasie mądrym ludziom ow kontrakt odstarczyć nich malarzow dobrych, ktorzy przy Boginie Gratias nazwane malowali, iedney ręki mirtholowy wieńczek, nieskazitelney wzdrunke mirtosci, drugi rożany kwiat znak wesoły y dobrey myśli trzeciego stki iakoteż kwiecie warcaba Zażywamy do rzeczy dawszy znać sobie z tym zeupominki z affektem, y wdzięcznem ofiarowane nabystkiem go ich sobie maią do tego przyiacielskich y przyiemnych odchodzić, taki trzymark ze przyiaźni nie przystoiącego

mądrzy ludzie obwołali. Czego tego przy ofiarowaniu upominków zwykli z przyiaciele upominać, tego co my im zawsze winni to iest wzaiemney miłości y serca z sercem przyiacielskiego, ktorego dowodu iż nigdy tu zostać nie możemy, tym więcey go przyiaciele upominaią u przyiaciela nieingeniuszku u Pana upomina, nie przeto aby powątpiwał dobrym affekcie Pana Boga, bo mu tak stroszytne zwiastki ktore mi z domu Pana z domem Pana związał ten ofiarą wyimuią, ale pouszechnym wszytkich krewnych y przyiaciół prawem tego się dziś po ufale upomina, gorzey nieupominać, iestchiecby ze przyiaźni kusitowanym. Ale markor za upominki ktorych mi tak nieczynią, Pan Bog ten upominek dobrym affektem przyięcie moie ofiarnie, takiemuż nie wątpia aby wzaiemnie od nas dany dobrym affektem był przyięty.

Modus.

Quomodo procedendum in oratione Responsoria ad oblationem munerum

In responsorijs quod alibi dictum est hic seruandum, ut responsum occasione sumat respondendi ex rebus offerentium oblata vel, saltem vero hoc efficiet, si versus earum quae pro munere offerri solent qualitates et adiuncta bene considerabit. Haec puncta seruabunt in respon

Sunze. Imo decat gratiarum esse affectus differentij
oblatum mung dimeret laudet. Sthi gratias aget Sthe
titudine sponsoris promittat.
Difficultas orirj potest. Ijsto multorum donorij varijs muneribus a
varijs sibi collatis gratias agere debeat quomodo istis mu-
neribus. Et potest imperus sumere ex occasione muneris
vetus ex occasione offerentis vel temporis vel loci vel circumsti-
ne simbolo sententia huic materie seruienti inchoare possit
2do Data apportunitate muneris et gratiarum actij Sthi munus
affectus significat et multiplicat in precando. Date
bit melius ex praxibus

Praxis Ima

Gratiarum actio pro torque

Nicodemus Byster w dowipie apelles mgremu Alexandrowi
Zuglitby przyma lowyrac perly, ktorymi ludzie bez Respardy
ale vdatney sto drogie umiał skrzowac, weslo za sobo idoc
prowadzic baenie. Toc gym kancuchem Zlotym vdzielo
wiązana Gym Pani Zyczliwemu affektowi Gmu Pana
dobrotliwie swego dequet Alexandrem, gdzie gbastona mitosc w
tych ogniwach wyrazona w serce Johnsow Dudek Panowała
y azobiba samey smierci nieachronng boga vczerwacij dopyta

Praxis 2da

In eadem materia.

Skrzowane ludzkosci rzec, ize Gi iest rzeczy swymu z tem
niezwiązc affekt, dozgwotniey niemogg obierowac ligly y cho-
ciaz nieczynnose idyng iest serdeczna chowa w sercu Gaeno

mu z tego wyskiznge się iarzma, ieżeli podeszła przyiaźń
z drugiey strony nie zaszkody. Związało ich Niebo samo
Niebo nowych ślubiencow umysły, związała familia wszy-
stkie w nowych potomkach pociechy y nagrody dar ten odkry-
Pana ofiarowany sercay affekta skrzepiał, które aby
zobopolna mocniey utwierdziła zgoda, tym większą przepowieść
te odkrył Pańskie biorą życzliwości skowy, obiecuiąc ią wo-
nych złoty na wieczność będą zażywały dobrodzieystw.

Praxis 3tia

Gratiarum actio pro ornamentis mango vulgo maneli

Dopolita ich kowy przy powieść aurum uincire placet za-
prawdę, scirię wszystkich to samo co mowią że złota kowyca
murz przebija, choć bydź twardo y kalikę serce było, ty złoty
złotem nad mię kosore w słodką pętlicę zdrowy Pierścienny
pętlicy. Do tego, co ia iako widzę z mierzaią, gdy dar ten
złote noszenie tym jest znak Pana przyiętego, chcąc zgoła
raz zakarycone przodu dzierżą stringere vinculis złoty ie-
drak niewoli, gdy mię wdzięcznie przyiąć ten złoty podarek
pamięci mikey wdzięcznie przyiąć, uniżenie się kunie

Praxis 4ta

Gratiarum actio pro cratere vulgo rostruch.

Pełnych tam kadzi wzgląd ac może pociech, kiedy tego
pełny wtaią szczęścia rosnąc, dobrych powodow w tym
stanie swoim ten prezent wieczny mi iest za garniec złoty.

ym chegu Jgym Skatekardzie woziennie go od. Jgo Pana
Nodbiera. A że zyczliwosciąg Jmści Jgyn ktora pelnio-
ny zgeby co raiem aby niebo obfite wszelkiego dar prezany
Jmści na pelniaige fortuna abundantig wsze kie szczęścia na
Jmści wy lewaty z tectarakt swoich blogo stawienstwa.

Praxis 5ta

Gratiarum actio pro marchipane vulgo Marcipan

Ze nie na tew asrego przyiaciela Jgym strafila, z tych tod.
kich y ozukrowanych upominkach ktore Jmm Panie.
niem Jgo Pana X. Jmści teraz dodat domyslac się tacnie
wszyscy mozem, wsze że medytowa sfory zmy takenaus aig
ze pozwolicy cresi za po karmem y komp lexia idzie
powstrzymdzię k czynienia obiecuie to ksenze Jgym. Jgo
ze za skostowaniem tych materyalnych cukrow, natak
wielesię Jodkefi zdobędzie, ile na ozukrowanie spolnego pozy-
cia tak wszystkim iakoy wniesienia, z ktorego odwzgaiwi
tych zywot cudki dosic będzie.

Praxis 6ta

Gratiarum actio pro munere aliquo aureo

Przyznawa to Jgym ze ten upominek, ktory Jmm Pan dopiero
imieniem Jgo Pana X. Jmści ofiarowat ma za wielu miara za
leconie, zaleca go naprzod materiał ktory z tego rzy, zaleca rzetelna
y mistrzestwo ktorym na ten kształt wyrobiony ale przy affekcie
z ktorym cost ofiarowany glans złoty y rzetelna gasnie
y stuszne dzi nadzięk czynienie Jmści może Jgym stolu

wyc Hidelberta Biskupa Argentskiego ktoś dawno temu
vtkliał autorowi, że melius animo to przydaliście obadwa
krysowi temu ceny Panu Panu, ktory wymowa Pana ta
miłością ktora cena żeby nad do prostych słow moich nie
gniewa, w zalecaniu y dziękczynieniu wolę zamilczec, dla
dostow niedostaie żeby nie serdecznym affektem nadgrodza.

Praxis Ima

Gratiarum actio Parentibus pro muneribus

Dobrey dary to bliskiey spokrewnienia natura wszy-
stkie rzeczy rodzicielskich odbiera ofiarowania, ktore
mi na ten czas ydom ubogacic y przyiaciela oddobidy swo-
ią rozmnożyc stawi. Gdyż Pan Pan Bog Bogu swemu
skutek niemało rodzicielskiego pożytku, iżeby przy nim
y affekta Oycowskiego presentowane odbiera wynalazku
ktore iako uniżenie dziękuie tak mile ie serca swoiemu kosztu,
wanby to samo w dożywotnią ich mc przysługa y sługa tych po-
winności wzgledzic powinności iakiey ich mc rzekąc poiechy.

Praxis 8va

Gratiarum actio pro variis donis.

Kto o nie kacowanych starodawnych kleynotach rozumie
wie może rozeznawac zdanie winien to przyznac że nic takowego
znalesc się pod słońcem nie może, czym by rzetelniey przyiaciel
sobie upodobanie czynic przyiacielowi chcący rozeznawszy
otrzymawszy iako dedykowanym prezentem, w ktorym iako
w zwierciadle skarbie utaiony affekt iaśnie przyswieca. Zatym

Jmci Panu Kwidze od nayprzedniey
Jego zgody y zdrowia
miłości prawie przednie życzę znaki y niepomierne Jmci
ciesztie chcę zeznać mnie oświadczone, tedyniesobie przy odda-
waniu zacnych presentow życzby abym w zdaiemney kontestacyey
argumenta reciproce kompensowac mogła

Praxis 9na

Grabiarz actio pro muneribg in commutu

Za moczy wspomnienie ięzelisię na sadecznej walcy z Rakiczo-
wiego niepotrzebnie dziękowania. Ja z swego serca krasomow-
ey ktory by Jego pod ta zgrzadczyc chcie z życzliwosciu tugo
zeroskoią bawic niechcąc y rzeczy te słowa bogatemu by
nieuy ratowaniu prezentow. Dodic rzec na tym zeten present
odzięcznie Jmci odebrany nakey stanął z zachowaniem
godnie niedardaiącego ale rzetelny ofiarniącego odwadaią
affekt.

Praxis 10ma

In eadem materia

Ktego te oczy ktore w słońcu niepatrzą, slepe ktore nieuzą,
y nadobroczynnosc nieprzymnieć nieboznosc iest wielka ani
odzięcznym się stawic wielki zaiste iest falenstwo. Przeto po-
winowałby Jmci Pan Kmci chcąc starac się Jego
uprzeiatac aby nieboznosc tą zadrzą pamięcią, a małżeńska
odzięcznaią takowy dobroczynnosc nagradzała

Praxis 11ma

In eadem materia

Upominek trzeci y ostatni Jmci Panu do Kaptu-
ry Sowierskiego, z takq odbiera ratencyą, ziąt
Jmć Pan K. sobie życzy, aby ex officio mandat Jmci Pa-
na od Jmci odebrana miała się z nad do tego chiwarzka por-
wane kiedy w iednym upominku nieiedno do wigilią z tym koło
ubatego, z wszystkim się sama wszelky starowaney zacnego zwabi
kunsztu y pozor, a nadewszytko affekt ktory y nayprzodzey Jmci
należy cenę daie. A iż munera obligatoria sunt y każdy podo-
bny iest do krzesła swego, które nie gdy Vulkanus chuc
matce swoiey Junonie w Vpominku postąpić, ustawnemi wezgłow
ziami tak się sprzykrzyć, iż skoro na nim Junonia usiadła, natych
miast się w więzy wpiąć kazał, czuiąc tym sposobem Jmci
obligacyą swoią, która iey zawiera z tym upominkiem przybyłay
obowiązuiącą Jmci do ofiarowania wielkiey wdzięczności y
ostrożnym tym samym podług mądrego Rzymskiego wdzięczność by
powinność gdy obiecuie, Statim gratus est qui se onerat.

Dla Xdza Rzma

Jn eadem materia.

Dobrze czynić dobroty należy, wdzięcznie przypomina dobrodzie-
stwa wszelkiemi miarami, chcąc tedy Jmci Xdzu Jmci Panu
dobrodziystwa dawnieyszy, na dobrym kapcie miała daremnie
Jakq odwiązaną sobie proszę z przykym uniżeniem aby o sobie
Jmci Panu wszelkim sługi ustawnych, gotową na zawsze
znayduie, z tym się odwiązuiąc usługi nayniższe oddaie.

S. Stus.

De Orationibus quæ sunt dum sponsa in domo sponsi suscipitur.

Ima Est suscipiens parentes aut tutores aut hospitibus, quæ competit potest iuxta modum datum sect. 2da 9.no hic.

2da apprecans felicitates sponsis aut gratulatorijs verbis ita potest iuxta dicta sect. 2da 8.no de nuptialibus. Concludo hanc materiam nuptialem unica Praxi gratulatoria ambobus sponsis

Praxis.

Apprecans felicitatem aut gratulatorie Neo sponsis.

Szczęśliwego Imienin tak że y Powodzenia Panu dostoyności godne żeby Bog pomnożenia miłosierdzia nieuchodzącego pomiewał drogi Bartosz nad przyiaźń znalezc się niemoże, zawiść, kiedy się szczęście pochytac ma ze dnia Panskiego w takie zawarcia przyiaźni wstąpiwszy nietylko nierozrywac ale one każdym sposobem bardziey spaiac y umacniac usiłuiecie, wiesz sam ten stan dosyć niemi nadarzaiący. Szczęście to y nadewszystkie dary gdy w dom stanie małżeńskim przyiaźni cnota zacność y uczciwym wszelakim przyobiecowaniu znayduie towarzyskie wdzięczne y miłe używanie rzeczy obopolne przy sobie zatrzymywa. Czego dam ia Bóg na ewinnis między Wami się nieziawiało ale aby przyiaźń nierozerwana zawsze kwitnęła, y aby Bog hawryley błogosławieństwy swoiey łaski swey chowaiąc, dobrym zdrowiem szczęśliwym pomnożeniem y tym czego koniec kod niego pragnąc kończiecie uwielac nieprzestawa.

Et hæc

Et hæc de Nuptialibus. Sequit Funebris materia
Quid enim Nuptiis sunt quæ Funera Sementis.

Articulus Octus
De Funebri Materia.

Expediunt Epitaphia et inscriptiones quæ ad funebre
spectant materiam hic de Epistolis et Orationibus funebri-
bus restat nobis agendum.

Sectio Ima
De Epistolis in Funebri Materia.

Literæ aliæ sunt quibus amicos ad exequias invitamus, aliæ
quibus ad invitationes respondemus.

1. Punctus
De Literis quibus amici ad exequias invitantur.

Literæ præsentes hæc complectuntur puncta 1mo Manifestationem
doloris quem ex obitu percepimus 2do Laudem personæ defunctæ
hic ad opinatos dies proximos futuris exequijs amicus invitando
declarando certam spem, quod qui nuper superstitem singu-
lari fauore prosequebatur, eidem de mortuo ultimus pietatis
obsequium redditurus. 4to polliceamur debitas pro exhi-
bito officio gratitudines, precemurque ut in similibus occasionibus
nostra desiderare obsequia amico liceret.

Praxis Ima
Invitatoria pro funere Filij.

Affekt Imm Pana w przeciwnym razie ktory swoy
pokazowac obcym mnie tym więcey ma nadzieię podaiące
ze mi przez bemey stuszne mieysce pozwolone. Gdzie Pan
Bog przyiaciela y sługę Imm Pana na posudek swoy pozaig-
cego, pozostałey matce syna co smierte iego omial Czwartego
dnia Kwietnia w Połocku Ziemi odbiemy. Do zatym ymth
razie Imm Pan y pociecha y dobog bychoiesp
ieżeli przeciwko zmartemu chce iaka zostanie prosbe zeby
ią tymnością swoią ofiarował, niebyni Imm Pan wszep powin-
nosci chrześciańskiey godna, pomogsby za tosney duszy
iego, y mnie utrapionej matce pokochanym dymu Pana
Zmyślau. Ja zas z krewnemi domu tego dozrang zaszłe
odsługowac powinna bede. Day Boże wpocieszeniu tych okolicznych,
a teraz na prozbe Imm Pana wszystko daige samemi
siebie zpowolnemi y sługami memi oddaię.

Praxis 2da

Do Funere Mariti Vxor mœstæ.

Pocieszat Pan Bog dosiebie Ewzki swoiey swiętey onaymiłego
męża swego a powinnego Imm Pana, ktorego Zeyscie w tak
wielki żal zpotomstwem swym wprawiło nadnie Imm
Pan zrozumiec mozesz ale niezwyciężony wyrok przyiąć
cierpliwie znacie a napotkawszy Kyrię y tego samego ktory
takowym nas zatrapiowal smutkiem o pocieszny poprzo-
wiszky rastunek, pocciwosciatu iako powinnosc krze-
scianska wymaga, y ostatnię posługę oddacemy swiętey

Dnia

dnia N Zwoli JP Przyiaciół na machonego. Ja ktory pro-
sze silnie zeby Jmm Pan posły była na mieysce N y bytno-
ści swoiey ten Akt posły opatrzić co Jmm Panu sobie ode-
ie muie co zato i z chęcią ochotą ku niebaczeby kowiekol-
gastwa a ia wkażdey okazyey zdarz Boże pocieszenie-
Z potomstwem poczciwym odemnie tego y tamtego odsługi-
wac. Doktorey nig iak nayprzedney zalecam.

Praxis 8ta

Filius pro Genere Patricius vitat

Jakna opaczność przeciwney fortuny iako też na slepotę
skwapliwey smierci przed nim Panem nig pokarzyłey ktora
wdom nasz wpadszy miłegonam Rodzica Dobrodzieia

Jmię dnia wydarła ażalem niewypowiedzianym tak
serca nasz postatek, iako też y osierociałe po nie boskiey ku tey
nagłey, Przychodzimi Jmm Pana Ustronie ucieszać a tym
tego chcąc pocieszyć ku Stanowey Jamigi Jonfu Dobrodzi-
tocimemu, mnie też zalu tego sonosic dopomoc. Stanisz Bo-
N a mieysce N. Jmm przedtym Was poprzedzi. Toż sobie po-
mnie stanowię, Jeżeby zdarzy Pbog w pocieszonej tych po-
Tygachy mnie do mey przyiaźliwey zpostugami chętliwem
Bogu Dni dobrych nieomieszkam

Praxis 4ta

Invitatio Nobilis pro Genere Palatini

Za takim śmierteln[ą]ści prawem, żywot ludzki idzie
w stałości upadkiem pięknie[ą] z[ie]mie, pożeki żalem, Panu
wole[ą] nagrad[z]ając, umarł niżyli do końca pamięci Oyca
S. W. K. Mci Pana mego y ale[ą] y Ich Mc Ostatnym potomkiem
iego zatę nieśtatecznie[ą] obrotu śmierteln[ą]ści mieszkaiącym
żalanym Pamiątkiem gdzie[ą] z[ie]mie, żal mogę tuleć musze
Ostatecznie, po ś[wię]tej mi[ł]ości Boga, gdzie[ą] mi żywota mego dopo-
kie, a teraz zarady y Daniem Imć Pana mego Ich Mc Oyca
stateczną posługę memu ciału tey wsze dnia Podo-
mi[ł]ą żyzn Im Panom oświacz, abyś ktory w przyiaźni z po-
sługach Ich Mc Pana mego tonąc Bysmego trzechał, onemu te-
Bysiąz by tegoż odelat posługę posługę nagradał

Praxis 5ta

Do funere fratris Imitatio a fratre.

Pewnem tego celem Imci Panu nieżyjącemu żal ten serdeczny, ktorym
Pan Bog dominas nauczedlic raczy, ktore zgłoś a prawie co każ-
dego tym wieku z tego świata odchodzenie za Jonego, a tracilismy
przed nieszczęśliwy, straciła Ich Mc Brata pokrewnego, bo z w
tym Boska ustawa ktorey wszystko podlega wszelacz, mysleć
na wieczno i jedno to nauczenie przyzwoicie, ale
ale z czas pogrzebu zupełnego Imci Pana
ciał ktory iest pod dzie[ą] wspołeczku, rozumiem to o przyczynie
chcą Imci Pana ktorego Imci Pana tey pamięci nieboszczy-
kowi zażywała iego o[p]iekuńcze[ą] rady, czy teraz z kompassyą
chrześciańskiey za tego ciągłego tak pożytecznie[ą] rodzica
Jego Imci Pana Brata swego y starszego tak potężnego, ieżeby nam
samym do pomocy był, ostatnią posługę nacząć na pogrzebie tego
zacnego ciała oddać tego dzieła Brata uczynnością chrześciańską

Jpsi. Ewsyie powinni zostaiemy zdawsty ako Bore wspaniey.
Ty chwarzyuch ze wspelaky wdzięczności dzien Panu ego.
wac, ktoregoż łaske z posłuszeństwem y sługami oddaie.

De libera confessatorij, ij. gdy p. rozsentia sua omi.
ai. policenter vel negant.

Puncta ista secabis — imo declarabis condescentia et com.
passionem mserentiamicę &c. p. odest breuiter persona de cuius laudari
gdy fuerit necessaria Patrz. p. ko pinguis dostrictui Sto dubingsk
herezis, ut amicus dicitur regaudy voluntate et bene placito gdy er.
to czas. Quo et constanti ferent animo Ato promittimy no ad
ultimus pietatis officius prestandos assignato die assistura, vno
excusabimus Sto Deus precabimur ut adeo lugubrem sortem obtaty.
simus deinceps refundat oblatyi. ij

Duodecima

Jakoż ieden ał ktorym z przesrenia Bozego smierc nieuchyla
Stanney panuiey Boże. Pana. Serca zaprzegamy do wielkiego dnia
Boże stany małżeńskie, ale nam samym wtakim tym
rodzie, y ngy stusnieyszych poiech, bez stałey dosercz przyspuscenia
może. Otrzawszy bowiem Kowieka wszystkiey konsolacie za.
bednego, utrawiwszy przyiaciela takiemiego utrawiwszy odzdy
y podporę zacnego domu, ktoby nie zatrzymał, ktoby serdeczne
go żalu bolejącym nie pomagał. Lecz pomnijmy na nieprzi
bne y niebezpieczne decreta prowidencyey Boskiey stuszna ab
kazdy czas takowe utrapienie na nigo Panskie beneplacitum
wkładaiąc tak wielki zal z przenaturzonego woley jego

iego zgadzać. Wymawa o obolenia Jmci Pani że ten bolesny
y ciężki zadanie na ciele Jego iako wyrokom bożskim w tey mierze
przeciwować przystoi, wiedząc to zwłaszcza że dobrotliwa iego ręka
zawsze bytkie że utrapienia y smutki pomyślnemi casu swego
pociechami zwykła nagradzać Wzięt Jmci Pani Bog wielce ukochanego
chanego przyiaciela ale zostawił wysokie cnoty, zasługi sta-
wne pamiętney godne pogłoski, Zostawił ten pociech nie zgasłe
potomstwo y nas krewnych ku wziętemu nam Znakowi tego
nabożeństwa y ku dalszemu służbom przyiacielskich oddawaniu,
których uprzeymą gotowość na każde potrzeby y natenczas
miłościwey łaski Jmci Pani zupełnie zalecam y ofiaruię

Oratio 2da

In eodem materia

Smiertelne Ciało Pana Męża Jmci Pani mego kochanego
Krzyża z serca Jmci Pani pomagając za towarzysza, iako tego
który u nas powinnych zarabiał na affekt. Ale że nieb-
zpieczna y Jmci Pani mężą y my przyiaciela zmiertelnego mieli
żal ben nieuchronnym Sekretem panskim wszystkim nam
skolnie modernować przykazanie, znaką z wolą ze wszy-
iego stworzenia. Posłyszc do pogrzebu y statnią oddać
cześć nieżyiącego ciała ale y pokrzepiona mi Duszę
y uspokoi mi Pan Bog zdrowia życzliwe nasze za
Oraz ony od Jmci Pani uczciwie klam Pana Boga prosząc
aby Jmci Pani o sobie raczył wszystkim opiekunem y obrońcą był
zawsze.

Oratio 3tia

Responsio ad Precentorem

Jeżeli że Jmciey tak wielkich pociech y nam potrzeba którymi

Jmci Pan

zamierzony, abie Jżn. Pan zabiegły. A zatym powinności
Krześciańskiey, iako też zranney powiekiereoc miłościwey
Pasce y Oyczyzny miłości, pamięci niebożczyka Jżm. Pana
wygadzaią do załuniekych nas, ieto Cysony krewni, aley
w Zytnich wobec Korony Polskiey, y wsow Jm. Panią zgubiła.
Co Deus tyczy X. Altery y postuszne ostatecznie uczynyli dan
Bog Korona dobrego stawić się nieomieszkam, tego obie
strony a zebym Jmm. Panią aer w Palu y niepowiechach
ieżdżił wodzeym Korowiu, nabas na nacbony prsqui-
dat y eso tugami moiemi jako ten, ktory mię zacney pamię-
ci Jmci Panu memu Bgo Bie ochotnie na każdym placu stawił.
Z tym Jm Pani chętnie się ofiaruie Cysby ostraie.

De Orationibus Funebribus

Duplex genus funebrium orationum est, alii dicuntur ad
hortandum ad amicos defuncti, alii ab amicis defuncti ad
Deum pro his agendis.

De Orationibus Funebribus quae dicuntur Paribus

Sunt alibi orationibus ista sequenda primo explicanda pro-
oemium Amicorum et astantium dolor tanquam signum et
compositio Laus defuncti in prosequenda aliquando be-
nivolos aliquando longius ea potest fieri. Peroratio consolatio
instituat amicorum ex quo pars integra aliquando huiusmo-
di orationes constant. Sic fit apparatio et appellatio meliores
successus Deum solatij etc

Inchoari tales orationes possunt ab aliquo discursu de mortis certitudine & de incertitudine temporis mortis & de varietate & potentia & dicendo de brevitate vitæ & de mutatione fortunæ & de calamitatibus imminentibus hominibus & multitudine & declarando quis dolor ex morte sequatur & vitando meliori oratoris occasione in quo affectus status et obsequia defuncti offendere velles & dicendo fuisse eum fore qui mortalia non desiderat & detestando dignitates et potentias mortis & ex ea occasione erumpere in querelas et commiserationem & laudando amicos a constantia amicitiæ & ab aliqua sententia eruditione symbolo de morte explicando easdem et exaggerando & explicando quantus dolor in eiusmodi casu ex illius morte etc

Laus vero habenda est a nobilitate majorum a factis patrum a meritis et benegestis in patriam, ecclesiam, amicos, consanguineos item a natura quid continet corporis et animi dotes, bona fortunæ bona considerando educationis bona et institutiones actiones bonas quod naturæ signa sunt et institutiones, exercitationes quas vel ornamenta animi vel roboris corporis laudando agilitate prudentia et aliis virtutibus.

Consolationes amicorum. Ab his causis deducendæ rationes habendi solatii voluntas. Dei necessitas moriendi commendatio vitæ actæ vita bene merita in rempublicam et ecclesiam memoria et cultura posterorum felicitas exempla aliorum qui mortem suorum tulerunt patienter, dicta sapientum amicorum constantia moderatio gloriæ contemptus gloriosus indoles eorum qui crescent dignitas & natura felicitas.

Annotatum post consolationes debebant aliqui apostrophe etiam facere ad amicos defuncti laudando quod tanti viri in sua familia habuerint & ad defuncti & gratulando

Jana

illi aeterna patria. Et ego de exbenefactis vos presentes exhortor
Do mei mortis terrore et perpetua de illa consideratione ad
ad familia patria religione templa xenodochia, filia, comi-
gerq quod tanti viri, benefactores. Heroes amplexi sint, vale-
dicendo defuncto nomine singulorum hospitij et amicorum
autilies nomine hospitij amicis procomitatu ultimo
seguio et charitate prosequi et introducendo ipsum defuncti
vos edicentes.

Annota do. Hi postremi dominati in hac oratione affect
amor dolor, comiseratio et alij elementiores signa vera
ista frequentia effecerunt. Exclamatio epiphonema deseri-
tio peroratio ex quanta afflictio patria ecclesiam
ista virtutem et illustrio decedit. Sit

Praxis tertia

Ex funere alicujus illustris viri sub Allegoria.

Stara to nowina Ze swiat wszytek de creteten do upadku na:
chilon z wozen spiastkiem sie mieszaia trupieie y smiertel:
nosci. Zalobnemi zapada cieniami bo o tocbyscy myslo
wszytkie pod slorcem iego powazne y wyzmieni ktoro:
by ktorym wiec prima kozdemu apprehensio vrdetz inmor:
talitatem decernere vzerti niepochybnie disparentia
comparowac niepzyidzie. Snadnie y nasko bawzemy sie
Zadney Bog przedwiecznym nie chciał tak pobiarak creatyre
abysmy od dlugiego smiertelnosci zwodnienia dzie tuisie
z ceny swey cieszyc mialo. Orient omnia ut occidant
nascuntur ut desinant crescunt ut in cinere dilabant
Ale rowne nasuiat przyzrzia swego wszytkie Bestby pri:
mordia originis Bg nienowszy otrzymywaia koniec. Jedne

bowiem

bgwiem nic wiekopomnosci po sobie nieZostawuią tak ni-
tego iako by nigdy nie bYły drugie lubo sie sam przeno sko
pamięcią iednak miedzy nami Zyią y wspolczesne dzie-
czą wieki Jednych ruina mniey szą drugich wieksza
Za sobą pociąga szkode Si plus ventis agitat pinget
cedo grauiori casu decidunt turres feriuntq; summos
Fulmina montes powiedział Horatiusz. Niewyzsze wie-
ieca albo kosciol ponosi szkode gdymu sie to iedne czego
Zbioru wytrzyc ale kiedy filar obali czuie tu wszystka
corpus machina niewiele swiatłey swym iednaiąca:
Da swiatu Zacmieniem ustnieyszy ale kiedy nas Słonce
albo mieśiąc ten tres przyidzie nieieden horyzont
Zalobnemy okrywac sie musi cieniami dostawaiącemi
Z Astrologow o mieśiącu Że nietrzebem innych planet za-
ciemiac sie Zwykł ale gdy Słonce podziemie directa oppositi-
one Zapadnie na ten czas cien od Ziemi pochodzący nam owo
swiatło Zatamia Że iż wtrupu nieiako obrociwszy sie
ciemna swiat napełnia Zatoba - Rzuciwszy okiem powsze-
nieyszey swiata tego aspatryciey baczemy cze stokroc
Że iednych fortuna drugich cnota naduzyskich posa-
dziwszy dostoieństwach iednemi dosie ubogaca z dobami
Tak dalece że wzgardziwszy splendorem Ziemskim z nieba
Samego iedni mądrością drudzy pyszna duma sie wzgardzaią
y tamsie miedzy gwiazdami iuż originem iuż Sławą Za-
dzicow poszytaią kiech Że tylko Ziemia cien swoy na
wysokie ozdoby obroci alic wszystkie

Zapadaią

wszy Zatoba iz onich z Rzymskim vatorem mowic
możemy Cunani splendores sicut luna Ecclyastes
Swiecic w oczach naszych niedaymemi oczy Pan
Pan nie iako particulares Swiatla y gwiezdy ktore
aby tylko do oczu ludzkich dosic mogły z oczu
blask wydaią ale iako pochodne Swiatło wszytek
Swiat pospolitey naszey kuli ziemskiey bogatemi mądro-
ści Swiatłami oczywiscie promieniami Swiecic nietylko
sobie ale y nam wszytkim doskonałości przykładem
y powiatowi temu Zwanym bedac na Seymikach w
prerogatywach szlacheckich propugnatorem dostate-
cznie wydał ozdobę. Zaszło przedwiecznie Słonce directa
oppositione z wyposkim swym państwem ale ziemie
Buiwoszy ciem swoy okrył Swiatło Zatoby y ong Zaga-
sita Zaszła ozdoba w oyczyznie potym tynu
y walecznym Zawsze y całosci niegdy Za-
kłopu Zgasła w Powiecie tym podwazny y Diel-
nym wolności y bogactwa obrony zgasła w ko-
ściele Bożym pokoynym Dobrodzieiu y nieustaiącym
iatmuzniku zgasła miedzy przyiaciołmi ponie-
dzielnym Achatesie zgasła miedzy potrzebnemi y
domownikami miłe a tak wiele ciemności y żałoba
mieysce okryła iak wiele to Swiatło oswiecało. Okry-
niętyło pełne też oczy żałobnym zarzucaiąc cie-
niem Statury przyiacioł ale wdarszy się do serca
y tam niszczy pociechy wykorzenia zasyłaine consо-
lanie

lania czytaiąc zabawne wszelkiey wesołości niezgodne
Astronomow zdania ieżeli Eclipses mieśiąca y inż
nych planet z srodliwe za sobo na ziemi pociągaią
skutki ież bym iaterasz non vane ominari. Począ
że nie ieden z woyeżanych niegdy hac Metamorphosi Zdi
terowanych pozytkach nato zacmienie wytłowac bę
uznaią chudoby niedożay iałmużny bo sieroty wzgar
to bez nadzieie obrony opłakiwac będą dopiero uznaią że
sobie ani seruiorow pozbywszy pomocy y operacyey pow
nych owocach w nieurodzaiach do tegiem zalezec musi. Tym
iednak zamroczony w zatobnych trunkach animusz nieżyc
może że nie tak gasnie aby in omne sui partem nie
trwaią się obroncc miało. Nie ież ten ziemi tak ozdoby
sie pozne gasi aby w sobie nie żeby miały do ocbu tylko ludz
kich niedługa nie obna zawsuca zaćma a z wrodzoney
nie obnaża iasności. Swiecic będzie. Dom Pan. Klubo nie
oczom ale umysłom naszym wybornemi cnotami y dzie
nosci swoich dokumentami a gdy to słonce z asu swego ia
promieniem na te zbrodzenie ozdoby uderzy nie bę
cien ziemia y doskonalszym u bogaceniu swiatłem wzgl
cey się zacmienie do pudzi aby nie zagasłemi wiecznose
obecnosci iego swiecita ozdobami.

Praxis Edi

In Genere Judicii

Aby nie bym mogł dnia dzisiayszego przytym regulatnym ob
na zmierz wytłowac gdy by Bog wszechmogący on dawn
iey tytu

iey tytuł Sędziowski z tego niepochwalił mowiąc o śmier-
ci sprawiedliwy iest zgotowy. Jeżeli tedy sam a iey Pośla
chawali mądrość iakoż raka odiegania ułomności zna-
I pożądna nas odiąć Pan Bóg Sędziego Powiatu naszego
y godnym go być śmierci osądził. Zaczym nic tu mi inszego
nie przydzie mowić tylko te same powtorzyć słowa o śmier-
ci sprawiedliwy iest zgotowy. Piękny iest świat dla swoiey
owodzonej świątłości dla ktorey aby mu nie zchodziło zaćmi-
sił nas tak pięknie iego tak wiele kagańcow tak wiele planet
tak wiele gwiazd aby wszytkę oświecił ziemię ale nie równo
świat piękniejszy nierownie pozorniejszy kiedy nam świeci
świątłość sprawiedliwości ludzkiego nawia-
si ustawa zaleta ktorych na zgodach sprawiedliwości two-
to obiaśnia świat u wszytkich świątłością zaczym kiedy ma
do brzegh zdrowia niepochybną ze świecą świątłem ma sobie
przyznawać iasny tego przykład widzimy Pana Boga
wiedliwości sądzey mamy iako ten iasny wkład naprzod widzie-
niu swego wysokiego dobrości iasnością potym go swemi po-
mnożywszy dziełami tak sprawiedliwość okazał że podług Życia
słuszna a ustawie nienaruszona nieuinnością sprawiedliwości
karany przy zgodach swoich pozorzyć nam zaczym przed
sprawiedliwym Boskim stanowszy tronem wszytkie ludzkie
tele świata pokonawszy wszytkie wyciepły z gruntu dowo-
ciwszy one sobie w nagrodę sprawiedliwości swoiey wyśpiew-
wa mutete oddami Pan według sprawiedliwości moiey y we-
dług czystości rąk moich przed kiedy zaplata odbiera iuż

mu trenery

mu[illegible]em do dobieżania przestrzeg że nietrzeba ale przywołym
iego iasności rozmnożeniu na dobry exempl iego pogla daiąc
porządek społeczym chowaty iego y stawy niesmiertelney
chcąc się ratunkiem.

Oratio 3tia

In Funere Virginis.

Wszytkiego oświata ktory kolwiek iest splendor nygdzie lepiey
swoiey twierdzy postrzeżeni iż rożnie iako gdy na marach z swoim
zasiąść się honorem ostatni kres tu założyć myśli dzieiako by
na iakich fundamentach ten swoy wspaniały zasadzić mu
należy porządek. Niedziwże przypogrzebach Zwierzchnich
natrudnach ich bestia y korony oyczyzna trapić iakoby
daiąc znać że tylko mi służy ty terminu adaley iuż z nimi
przestawać niemaią ale co raz w inszy się wdzieraią or el
ami Monarchami legną gospiele, iuż się nieuży bią z tego kre-
du potężny niewypowi nieuinny niewymowi mowy alejak
ten tak y ow rowno płacą siebie prochowi, ostacie maska.
Wysoce urodzona Pani Panna Xmam iey urodzenie dodić
była znacznym Xiążęcym szlachectwem od natury odebrana
mam li nico namienie panierskiego pożycia dodzierżeg że
panience dobrymi cwiczenia ostrożnego wypolerowanego przy-
miotami. A to widzimy że y wtey swey niewinności ostatnie-
mu życia punktowi linią do mierza. Nie tak iest temu cie-
szka Xiążęciu z śmiercią się przywitać komu się długo dług
latach urobił y sam na przykrzył świat ale temu komu
dopiero ieszcze y rzeczesię y ngadzieia y natura służyć po-
częły prętko ustał bardzo bolesna bardzo przyciężka ktoby

ktoley o[illegible]

Lito boy o lecom pucie lat tey Panienki Zacney chciał wiedzieć
Gdzie szczęście bo ledwie coś nad lat [illegible] żyła teto wiegestra
cnotliwey nie wyrosłe więcey cnoty lat pokazuie a dziwelisa.
me mogły wyrazić wieki. Że lamo Zacnym Rodzicom
ieonym mabye ulżeniem kiedy tyle z niey w tym Panien:
skim stanie odebrali żyle sobie w dalszych poniey obiecowali
Vprzedza one nadzieiach ego to skutkiem na sie pozostałe
u Pana prosic bozkie listy co iey było niebo gotuia dobry
Zkym Panem tey mayet ktory gdy karze Pański pokazuie
affekt a iego pokazuie to z nadro u wesołego Pana we:
solych bedzie Zasnemu domowi (ktorych wszystkich Pomm
obyuacz tyczeny) nabyć szczęśliwości.

Praxis Acta.

Consolatoria inclusere Scribas

Szkatuła złotym sobie sobie sławę charakterem pisała
dosic bogatemi dosic znamienitemi dosic przezornemi imie
swoie światu opisawszy literami dobrze w tym zaprawio:
zarzemieśle owy dzieł wgrobie iedne pisze księgę wktorey
honorow swoich zawarszy przyszłeie smierc ie doakty:
kowania podało potomnemu gowierzaiąc czasowi ktorym by
martwe wspomnienie swoie ozgusta acta. Na zacnych
ogczyznych zabawach stysiowy wyrawiszy y podrożach
między drobactwem nie próżnuie, ale iakoby wnowey tu:
celarzey iuż nie przygrodach kwiatkow: [illegible]
ich sumarius warstwie żem żywot [illegible]
dymengo ktorym kosciol y Bog uczcił imieniem przy:
tał. Czemuż się albowiem żywot ludzki niemaiąc

ponieważ

ponieważ przy zawarciu dni twoich grobowemi deskami iako nieiakiemi zawrzeia klawzurami co w tey xiędze pierwsza pagina oznaiemia na świat wszystkie ktorego sama natura iako xięgę pozornym ozdobia tytułem tak xięgę wysokim urodzeniem y znamienitym familiey ozdobia honorem komu ten tytuł ze iest xięgi służyć nie może Hmści Panu Pisarzowi prawdę przypada ktorego zabawę od dziecinnych lat nad xięgą bywało tego czytaiąc doyrzałym rozsądku tak oyczyzny przyiaciół pracą ozdobia w Bogu ze ta xięga do twego naywyższego dostąpi zachowania Authorze zacnym dawno przewidziała familia smutne o zeyściu twego opowiastki treny zaczęły mu takiego towarzysze szczęścia a żal twoy nieutulonym weselem miarkuy.

Praxis 80.

Inferere brii Militaveis pro patria occisi.

Major.

Ziemo czemu starożytnoś dosyć wychwalić odważney cnoty iakiego delicata iako to rzec dosyć cnota w sławie cenie nie idzie przeto iż podczas nagłey onej potrzeby przyimanow z rannemi ran własnym zdrowiem krew pospolitą zastąpił y ludzkim trupem drogę do zwycięstwa nieprzyiacioł zawalił. Jeżeli w oyczyźnie naszey nie tanszą a iest nic w świecie cnota zdaniem moim nie nadzieyszy sławy zabitego Pana Kochanego narownie trwałym placu dla powabnych przyczyn odważnego y powszechnie nas miłey oyczyzny przez śmiertelne rany wylał bo cóż takiego upatrzy tam

ozy[ma]

Ratio Maior.

Ratio Rationis

Minor.

Ratio minoris

Exornatio

Confirmatio.

vazymac wodwadze Decijuszowey co by gtos na stawa Nasty-
Stepuiszey potomnosci powiadac onim wiecznie niemiala. Go-
Zumiem iz nieco inszego tylko osobliwa ku oyczyznie miłosc
ktorey calosc wiecey niz zdrowie sobie wazat. Albowiem lu-
bo to pospolita iest wszytkich synow prawa wiecznych votum za
oyczyzne zywoty zdrowie tozycie nasze wowych tylko sa-
mych ta chuc iest skutecna ktorych zyczliwy Bog bieżne
smierci wzgarde y w takie serce ktore meznym chuciom wy-
stawic moze opatrzy. Jak wiele boiem takich iest kto
rzy gdy trwoga iaka rzeczy pospolita zatrzasnie wczasem
domowym na woyskowe trudy niechcą pragnąc Jakwie-
le takich ktorym ante tubam tremor occupat artus iak
ma to takich ktorzy by ustawnie consilij takież gotowe sy.
Nietaki byt animus u Decijusza co by to zdrowie swoie na
wiecey wyrzucony nietakie serce by to y u Hon Pana Kteto-
rym odwaznych kawalerow y Decijusza samego torem dozdaw
dzi na całose oyczyzny zguba wstawna grymaczyc. Albo
torem do owego tumentu ktorego w regestr wyerskich ludzi
mie swoie wpisał Zawsze byt umiec gotowy zeby oczyzna
nieumierała. Mawia Poetowie odwage y meztwo Heryla iakie
go od chłopa otrzech duszach nascenti cui tres animas Hero-
nia Mater Chorendum dicta dederat Virgilius. Lecz wieksza
to nierownie odwaga ie dno tylko w sobie miawszy duszey
Za oyczyzne mioc na szancu wystawic chyba snac w bayce
owey tez prawde ewinelize Herilus taki byt miłosnik oyczy-
zny iz gotow byt zanie potrzykroc umierac ten zasie ka-
walerbiak byt gotowy nie mowil potrzykroc ale y potrzidzi-
roc za oyczyzne umrzec. Stoig mi za wielki ten gotowosci

cego

iego dowodowe słowa odważne z ktoremi się dał nie raz słyszeć
iako gorąco pragnął za religią za cyesarza pro aris et focis
cum nec stoią zachwał y sprawy odważne kiedy tak ebz
sto iuż na harcach iuż wszelych razach prawie śmierci się
animosius magis quam cautius natrząc Inac respektu
iąc na to że audentes animos ipsa volunt prope declinare perī
cla. Lecz nie tu iężebe stanęła odważna cnota tego dzielnego
Patrio 2da. kawalera nie tylko wolą y ochotą z ktorą się ze stoyroc et
ignavissimus quisq; popisuie ale Bełz samą pokazał iako te
niego [illegible] w wszelkiey prawdzie oyczyzny zdrowie rzliwsta
nie by to świadczy to śmierć iego ktorey tu simulacrew wo
czach naszych stoi świadczą te rany ktoremi iako wrotami
duch iego razem się ze krwią wytoczył y mogła go gdzie ā
dustrid iego śmiertelnym razem umtrzeć mogła zuyczay
na fortuna zdrowie iego z tey kleski uniesć mogły mu nogi
partow pogłuszyć, ale on raczey podszedł sobie śmierć gdyż
anizeli nieprzystoynemi środkami a tak śmiercią y krotkie
Major et conclusio. przymierze uczynić. Tuiuż chetliwa starożytności zrownał
Gmscłan A Deciuszem twoim iakoty śmierć Deciusowe
ktorą miłość swoie przeciw oyczyznie zapiecz towarzyszo
czasow naszych w sławę y wdzięczney sławie pamięci dochowan
tes taky my śmierć kawalera naszego niesmiertelną pa
miętią y zaleceniem na potomne czasy ozywiać będziemy.

Prayris 6ta.

In funere militis cerni rubro sepeliuntur colore.

Exordium. Pewnato Mor[illegible]elce Mmp[illegible]ie [illegible] oteg y serce wielkg mie
dzy sobą maią sympatią przez oko bowiem iakw przez okno

do bierają

odbierają c serce nasze obrazki rzeczy widzianych z nich
iako z exemplarzow rzeia ktich formuie w sobie affekty, iuż
melancholiczne iuż wesołe podług tego comu wzrok na ow
czas podaie co iest iakie iest iako tak czemuż na rycerskich
Ludzi exequiach w ktorych czas pospolicie serca w żałobe obrodzi
my same tylko trumny y katafalki czerwonemi barwami okrywamy
czemu mowie przy tak ozdobnych aktach nic smutnego w aparacie
pogrzebowym oko nie widzi, coby serce od niego tuzalu odbierało
czyto podobne czerwona farba zabawy woyskowe onego rycerza
chcą nam reprezentować y toć iest nie od rzeczy ponieważ
ubior wydaie iakim kto iest aby iakiey by profesyey z narodu
nie był to nayprzednieyszy karmazyn ktory sam sobie nie
wystarcza ale wnieprzyiacielskiey krwi farbowany. Czy to nie
tymphrey miłosci ktora lubo iuż przyiaciel umarł żeby przy
cie smiertelne łoże iego maluią sobie że żyie godzieneby ka-
żdy przyiaciel takiego wymysłow czy kto na to może zwrocić
farby gdyby nasze lubią że by serce przez oko odarte wsobie
tego lubo nie chce płakać udaiąc że nas nieprzystoyna przy
pogrzebie dacie żałowi użyć, ktorego żelazo niepozwala. Tak
iest moi wielce Panowie walecznym rycerzom nie przystoy
pogrzebie łzami wszystkich nas z służbą naszą y zakonem
mulierbres lacrymas z woyskayny rhetoryki ow sobie czynow
Za nagrobek wzięsz pisząc nemo me lacrymis decoret nec
funera fletu faxint. Bo co do takiego iest przy tym akcie co by
na nas łzy wyciskać słusznie miało. Czy że upadł ten na kto-
rego ramionach nachylona wspierała się oyczyzna dać się
tobie okazała do żalu przyczyna bo ieżeli niegdy Xiążę
Licias grande onus est pro milite mori gdzie
contremi

contremiscere videtur cum vir innocens cadit toc dalekopiwcz
kiedysz dzielny kawaler obalitrzy sie od zalow mysla dzyw-
telow serca leszdzyc ten filar z ziemi by tu wzysypany co za-
dziwsze dzi nasz w ziemie rozsypal ieszeli tylko dyesz by nie do
czasu by pozytkowy co temu za kusy wca zego napad
odyskano ieszeli dzua lege necessitas urgines sortis et ima
iako mawi horatius y ieszeli toz brzemie wszytkich iednaz
ciznie czemu nam samym nie bye nagorzey powazyc sia za
z Demokrytem Mowiwszy gyli. o brzesiego trupa tego gyworzym
duchem znowu zagrzec dysko mi trzoyga lacz imiona dayscie kto-
rzy by w zatobie nigdy nie chodzili nigdy krewnych przyiacio dmie
gdzali smierci szu kayscie pocznieniem tego ze nye znayziecie
Za czym ia do was z pomnionym philosophem mowie nadzy
quam inevitabiles fati necessitas nefas est quid nefas est de-
bitare widzicie iako niepochy bna iest wszytkim smierci potrzeba
niestrzec a plakac z tego. Ze niemozna uchronic y uwarowac
Za czym na tz ordynacz ktora nas kolwiek obchodzi chorobe
ordinaryjne to iest przypadane le karstwo ktorego y bez apteki
y bez pieniedzy dostanie to iest bezpieniezny gdy sequius est
patientia quam corrigere quod non potest chy ba podobno nie
Umm p. p. boli ze ten bohater dlug winney smierci nazad
cit ale miejsce na ktorym dlug ten smierc od niego odebrala
to iest nie na placzu ale na polu nie na pokleb ie iako epami-
nondas Thebanski ale na poduszce iako niezolnierz umarl
lecz y to zadzna na smutek materia iest ponieważ zdrowie
mu zolnierskie gdzies kolwiek smierc go zdybie ludzna ob-
cym Borowiskiu albo wlonskiu albo na ojczystym tosz du
worzedzie dulce et decorum pro patria mori Hoc prawdziwie ten

za oczyszcz

Za oyczyznę umarł (gdzie kolwiek umarł) który się na obronę oney
sacramento militari raz obowiązawszy pana rycerskiego miłod:
pasat tak podobać będzie y krwią własną iakoże wspokoiu
gotowością wszelaką affekt swoy przeciwny pierwszey nieżyt:
ko im samym decorum pro patria et in patria mori ale y z pożytkiem
niemniejszym bywa to innych. Jeżeli bowiem śpiewaka chcesz:
za muzyką y pośmiercią tak dzielna iest że słuchaiąc przytro:
chę iego grzeczą czyn nad inszych milcey melodyi przybywaią
kiedy miłości po mogile potrzebnego depstac będą iako pamię
tkę rycerskich dzieł iego y same o excepta kapitana, ił dowiązi
ogłoszenie mieyscu rozpalać będą za bowiem iako u każdego znoth:
wego tak y rycerskiego męża pospolite arcana quasdam sacrosanctas
tunc etiam aguntquasi manu admoneantur a lepeliby kto ieszcze
Żal swoy owa przyczyną zasłaniał że ten mąż nieoczekiwanie
ważych leniech odmierci wiąty toby nam moi wielce mądrze
nietak orzekł iako dzień y zaliby to nieżyciem było
dyby kto będąc z poczciwych których dekretem śmierci
testament iaki przykry z tego by iednak rzeczą swoie wa:
by że on ostatni pod mieczem katowskim życie podał niech kto
chce co o takim rozumie da z owym trzymam że y to spar
beneficij est cito occidere wiem y to że choć mądry Ulisses na:
mniey nieko wystat w obietnicy owey gdy mu to zasłecia po:
lixenes obiecował (iako zaiadły Homerus) że go pod bytkich
towarzysz zach ostatecznego miał potkną z tąd pewnie y nam
nie przystoi tak dalece cenić poznicy. po drugich umierać. Wia:
mię iakoby też ow który potrzym światłem przez kilka dni
do portu naznaczonego przybiegły mniey rzetelniey był nad
owego który tegoż biegu dla leniwych a iakoby dla leżących
wiatrow za cały rok depraue niemoże gdyż kto [illegible]

wey y By

Wey[illegible] ten nad owego nie więcey yiachał ale tylko dłużey z
więk[illegible]szym uprzykrzeniem y niebespieczeństwem swoim na
morzu[illegible] plokad długo ten żywie Moiwielce my[illegible]ści Panowie
ktorego[illegible] tu[illegible]wie żywie bogloria superstes iako on[illegible]tka lat posz[illegible]
ści ustrzeżiwie potomnym Rasom podając wielkiego przewodcę
y niewinnemi[illegible]ki Za[illegible]ke. A ta Zas długo wieczność ktora tak
u[illegible]ci w cenie iest co Zadługa iest. Nie długie to coma kom[illegible]
ważemy złotem y długości naszey Krasomowce Rzymskiego
Zdanie guidenim omnino hoc quod diu in quo est aliquid ex-
tremum Zaiżym Moiwielce My[illegible]ści Panowie Zagrzebszy cia
w Ziemi Zacnego tego kawalera ktorci myteż Zły razem nasze
w tych pociechach ktore nam pozostie w cnotach y dzielno
ści swoiey postawił Zgoła Zagrzebmy niektorzy pasten w Zalu
naszym ktory nihil ei in vita dolentu Zal tylkosmy tym ma
ni. ktorych nieszczęscie iakie[illegible] to albo śmierć wieczna
uspiła ale kto gnotliwie umarł w rzeczeniu obłyża kto szczęśli
wie umarł iakoby dopiero narodził podług owego co Hetman
ieden umieiaiący Eoyrzekł bodie fimitones & paminordas
oester nasuiter quia sic moritur.

Praxis 7ma.

In genere Mortuo deseruiens.

Wszytkie rzeczy ktore natym śmiertelności placu albo wiek
można prawica boska z niczego wywiodła albo ludzka inwen
cya wyrobiła z kazitelności y z niszczenia by nay trwalsze
były y nay mocnieysze by były podlegaią niedostępnemu ktore
twardsze nad wszytkie krusze skałe to niestatecznego
powietrza krusza nawałności bystre rzemijaiących wod
zdrowie podrywaią niesmiertelne zdrowie wieloletnie boleści

wywiekier

wy wicher zgruntu wyrwana a niczemnemu w głowy lup poda:
że robactwa starożytne y zrzebego wcios[ane] kamienia kolosy:
wspaniałe budynki y pałace i[e]dna niemal godzina w popiół y[ch]:
ma przyrzne obraca. Na y samemu Ephesyskiemu budow[a]nia[m] kto:
gdy trzesetna asyey praca y odwaga wystawiła mało oraz się tak wie:
la lat na dokończenie na zniszczenie dosc az na chwyt godziny bo to
owo zgoła quicquid oritur occidit co[n]solescit co[n]solescit
przed słońcem[?] ziawia zaciodowi[?] do zguby się swey sciąga.
Samo[?] wiecie ktory niesmiertelnością w Pismie obiecuiąc w zapisach
swoich Hieronim do swego konca krokiem się z[?] biega każdy dzień
każdo godzina z śmiercią się dzieli dum credimus vita decrescit
et hunc ipsum diem quem vivimus cum morte dividimus nado:
bnie mowi Philosoph Seneca. Przydawszy wielkiey pilności gnie:
my[?] gospodarstwo rozchowania y wnabyciu bogactwa a śmierc
skąpstwa gospodyni w tym sprzęcie pilnuie z[?] bym[?] z[?] mierza na
godzinę ktorego się tylem stawszy iako przebitka przy swey stro:
ny zmieciona drugiemu tych dostatkow ustąpić. Marcus na
wyższym placu odważny rycerstwa przez zelazne uzbroionych
mieprzyiaciół hufce się przebijaiąc kiedy się na mniey spodzie:
ie z niemiłem nie kopią nie kuią ognyste ale mniey wzięty śmierz
ci kosa porazony z żywota odbiegł nemo unquam mortalium ef:
fugit ad sepulchrum żaden się ieszcze nie znalazł ktoby przewodni:
ka pogrzebowego do grobowey deski albo się niememu woli Boskiey
exekutorowi śmierci z garści wyślizgnąć mamy tey prawdy ia:
bydowo[?] Konstantyna ktoremu gdy ostatnią posługę z za to:
szymdomowstwem y pogrzebu Cyrylla oddalemy nad ukienie za:
lu onych pokrewiego y niesmiertelnej godney pamięci cnot zamil:
czec niemozemy znaprzod chociaz omnis sanguis colore est et unus
alter is[?] clavus[?] sit non virtuti sed sanitati tribuendus wrzesła kuso
tednego barwy iest i pęki i[?] dna nad drugą iestnieiszą za drugie nie
cnocie to przypisac trzeba. Jednakże aby y tego miał swe zale:

ceniey

cenie w domu Zacnym odważnemi Za oyczyźne dźiełami przodkow swo-
ich ozdobionym urodź się natalicium splendorem nowa cnot woli:
cznych iąśnacą gwieźdź. Młody wiek Pallad źie oddawszy cudze bez
utraty niewinności swoiey rauśedźił strathe y nastropności w necach
potocznych przy tłady wstrzemięźliwość zostawuiąc Stamtąd do oyczystych
gow powrot uczyniwszy aby na nie-mieśtelną upostronnych stawę za-
robt pieśniami swemi Za całość oyczyźny zastawił zdrowy we
Tych razach rady, mężny w rześpodźiangch naiśdzach ze tego rze-
pospolitą bronił a trupem nieprzyiacielskim do grania drogę za-
walał oyczystych to tak Zacne korzenie na szego stanu żywie
ciemne śmiertelności chmury zaćmiły wyciągnione na karle
niegdy nieprzyiacielskie ręce nieustraszone piersi y boki groźb:
we dźiki Zamknęły oparkanity. Zaiby mu tu one śiły et gra:
tia et solitas dolore trapią iednak w tym takim razie
razie ale by umarł w tedy ono mędrca iednego effatu że
stokroć na pamięć przywodźie mogą fortium tumulus viri:
rus non idem gloriam quiet ossa contexit odważnych
y cnych mężow skwapły y stawy grobowa nie zamknie de:
ska Zyie y żyć będźie Pomsę Pan K w tych wszytkich pamięci
ktoż y spektatorami albo auditorami onych iego postępo
byli a imie iego y stawę nieryssowane marmury y alabastry
ale żyiąc Życzliwych animuszow gotowy swiatłu bytkiemu
ogłaszać nieprzestanę.

De oratoribus quod a principibus fieri solent per legatos consolando.

In magnatus funeribus oratoris et legati Regis Princ:
cipum ceterorumq; summorum virorum mittuntur ad
consolandu

consolandum si ingenere loquar harus orationus prælegua inten:
tio est laus defuncti, declaratio benevolentiæ regiæ amoris
pietatis propensionis in mortuus. Particulatius loquendo
potest in eius modi orationibus permisceri dolori benevolentia
regis aut consolatio. Non tam formalis et explicata quod aqui:
valens et implicita quod consolatio fiet advertendo Regias
rem et sollicitationem regias opinionis et declarationes
benevolentiæ Regis causa aliquod exagierandus dolor regis
Contestatio vero doloris Regii offeri potest per hoc similiter
in hac tempestate boni civis iactura non dolet tantus sed dolore
suus quod ad hoc extremus publicus pietatis officius transmittit
signum ratus boni civis tumultus in quem regius affunderet
dolor tali ergo elogium ad felicitate pertinet Reipublicæ bono
rus copia civius quos si omittant magna pars felicitatis Regia
cadit et magno dolore Reges afligunt, sed Deus fuit optimus
Reipublicæ civis et Rex serenissimus eius iactura vidit sen:
tit ergo et dolet et hunc dolorem suum in hoc doloris theatro
explicat. Fit pro praxi oratio in funere Illustris Jo:
annis Alphonsi Laski castitanei Samogitiæ habita per sylo:
gismum.

PRAXIS

Major. Jamo przyrodzenie to ludzkie, do mienngsei stanowito prawo
iż mutne y niepoczesne prawodzenia zalem sera nasze dzie:
mug. Barziey iednak oblicemy do y niespodzianie nie:
przyiazna fortuna armata manu wielce utrapienia y
nieznosnych frasunkow ciagna nas prawie ex insi:
dijs matke Zamoyty wszytkie dostatki wszytkie przyiacioł
pocichyo ziemie tudzey y z prochem rowna male cauta
mortalitas adueksus fortuna y dzy szas die przy trugi:
litati sub oblivisyiter. Dlatego ciez tey rzeczy pongsi ex
ideoq z nami fortuna tragedig troiła niespodzianie wes:

Ratio Majoris

ty przez

Ty prologowie smutną odmienia catastrophę co upatrując Jó:
ktowie zalecaią gorzey Duobe z kamiata spiewaią ią komar.
mam dlatego że nieuzyte y nieuchronione śmierteln[e] fatum
przy tym a niespodzianym nasz[e]m tow[a]rzeństwa ratowaniu rę.
wnętrzy zoBu wytoczyły by iako by kamienia stupoden
induit a by z towarzek na ciężkie deplorandę honorta litatis
krzywdy wtąpnie iako eliquis patria et multo saxeus samo
tylko kamienne zdumienie ponosi. Mam litucięzko Be.
cBy pospolitey naszey lekkie y utratę na świecie sordecnych
ran odnowienie wspomnieć cBy litrzyć dilendo taic ale
prozno linguę o exequiis dolori subtrahó ~~wielkanam y~~
~~niespodziana~~ y to z amiłesce usiłuie cos mę tych przyiaciół
trzy facunde przerwaią wielka nam y niespodziana incubu:
it clades ktora te ciężkie suspiria et lacrymas exprimit
Longim przedwiecznych wyrokow decretem poległ Jom de.
Pan Jan Lacki Starosta Zmudzki ktoremusmy
długie y fortunne lata nachwałę Bogu na wsBy pospoli
tey, ozdobę naszych przyiaciół pociechę y podporę obie.
patio minores cowali: Lecz liberiora by ły vota nasze y defideria anżeli ta.
torow decreta iuż stamina vitę zerwane y stęgęcy fraxe wes:
ny niestało aby tak niespodziane y nad zamysły nasze kies:
kie serca nasze zranięta. Doległ nam Senator wielki
prudens: in toga fortis in armis gdyby chciał w tropy iezwiel:
kich krasnorowcow ktorBy zwykli familię et virtutis lu:
mina przypogrzebnych cieniach szeroka rozwodzic miał
bym zacnych przodkow domowych Panow Lackich mu:
bym na przod zacnych DDNNN[ostr]chic laus familiis ab
antecessoribus ponenda corumonia tbym na koniec samego
Jmci Pana Starosty Zmudzkiego Jana Alphonsa Lackiego
go iako bliz

go iako bello et pace Martis et Themidis consilijs Zawsze przy
iazny familiis charitatem a maioribus in se tum virtute
dexterato pomnoży & gdy do Moskwy do Turek do Wołoch do
Inflant do Szwecyey expedycie dla obrony Rzeczy pospolitey
odważnie podeymował mogł by te wszytkie beliet pacis non
pauca decora przeroko rozwiesc aby tak w wiecznej sercz
posteritatis Zyć pamięci ale coż potym gdyż tego kolwiek
nazacne potomstwo z poczęcia parentis virtutem in filijs
expressam iako wezwierciedle dostatecznie pozna. Gdyżtedy Conclusio.
takiej śmierci wielkiego Senatora kleynotu Rzeczpospolita po:
rosi rożny żal wiernych Rzeczy pospolitey Cynow Zdey mu:
ie a Zaiste nie tylko Palatinatu y Senatorskie onedavo:
ry tamt boni iacturą Zalem nawiedzita ale też y do krolew:
skiego pałacu Zawitało. Bolcie JKMć utraty to. Ratio 2da.
ni Senatoris et fidelissimi Civis y chociaż na ostatowe
nie Zabu niważy durna stu tysięcy talentow iako wielkie
Xandera pogrzebobie miłego Efestiona ważyły tam krwa
lewstka korona gatrunek okleiła iako Augustowi
wielkiemu Alexandrowi uczynić tak daleko do kroku stan by
Regius dolorem et tristem publicum Maiestatis przestyta leuco:
mamentis est ktore do Zbiegu ciała pochodzi Regia lacryma ni
pretiosius ktorą JKMć Magni Senatoris cineribus affun: Ratio 3da
dit. A chociaż by takie doloris momenta nie przystoiały
same rożney śmiertelności condycie komu gorzkim płaczem
twarzy nie Zaleią komu gorzkie Łzy płaczu nie przyprawią
gdy tego oglądamy z bladym trupem złożonego z ktorym
przedtym uciesżne rozmowy y mitą miał conwersacyą gdy
iednak wielkiej Rzeczy pospolitey Senatorowie ktorych
ieden ciernien krolewskim nazwał do śmierci potrzebni na:

Ziemie

Ziemie upadaią bez Regulnie do Krolow ono monitus należy
Philippo Regi Macedonskiemu Dano Rex metue umbra
tuam patrz ci fatalis obnoxius twoy cien na ziemię
upadł ta droga wszytkim nam isc y wstep przyiedzie
Inclusio illata. w stopic stopy. Otey iednak consternacyey iakoweż
wszytkich tak IKM niepomalu cieszy Zacne po-
stanie potomstwo letore illustrissimi parentis iactura
na polu Marsowym mieczem w Senacie ona dro-
da Bog nagrodzi cieszysię IKM z cnotach wielkie-
go Senatora swego N. Pana Starosciną w wsze-
kim rzeczy sciu mitego przyiaciela Pana Pawła
Laccy nayprzedniego rodzica Zawsina pamięć wydarta Zo-
stawiła iednak Panom Ktorym IKM swą liberali-
tatem et benevolentią oswiadczac może letory Krolew-
skiey taski teraz zadatek przezemnie poddanego
swego przesyła a Panom Panow zalecaiąc
condolentią mitygnie.

De orationibus funebribus quas dicunt ab amicis defunctis.

Et hae duplicis sunt generis alie quibus gratias agun-
tur paribus et quasi paribus nomine defuncti alie qui-
bus gratias aguntur legi et illi legato pro consolatione
Dico similes sunt in multis tales orationes priori unde e-
adem aut fere puncta servanda erunt nihilominus
in particulari hae puncta a me ponit aliquis discussa

demonstrant

de morte aut de miserijs humanis aut de vita presenti aut
ex abrepto dolor deflet fit ur propter defunctum ut supra
dixi seruatur. 2do. Laus defuncti ponitur. Sed breuiter
et modeste ne proprio ore laudari videatur gratiarum
actio ijs qui defuncti funus prosequuntur et quid sit
hoc opus vere amicitie et benevolentie signum et
quod maximus illud sit meritus tunc de homine mereri
cui illum nomine de nobis posse mereri intelligimus
4to. Cum gratiarum actione iungenda sunt vota quibus
precent hospitibus felicior successus et melior for-
tuna quod quidem apprecatio non solum brevibus et
mediis fit verbis sed admittit interdum subiuncta spes
secundum vota ceptum argumenta quibus id quod preca-
mur euenturum comprobare possumus. 5to fit invitatio
ad convivium funebre non ita tamen hec puncta acci-
pienda sunt ut non immutari possint nam potest absque
laude defuncti et gratiarum actione oratio constare dolo-
ris testificatione cum gratiarum actione.
Quomodo vero ijs sit respondendum qui nomine Regis vel Princi-
pis diuersum fuisse patet si ne orator ad superiora referent pun-
cta nihilominus hec possunt esse in exordio querela affecti-
bus plena quod nulla humana felicitas possit hominem liberare
a morte velut 2mo puncto dictum postea ponatur applicatio
ad defunctum. 3tio accedatur ad propositionem quod iu-
ste doleamus mortuum. 3tio ejus detur ratio una et alia quod om-
nes iuste doleant quia magnum amiserunt. 4to. Conclusio quod
debet absolui per gratiarum actionem Regi et alijs et ei qui
nomine Regis legatus fuit pro labore sed si plures legati a
pluribus legi currerint Principibus tunc et gratia agunt
prioribus dignitate prius respondendum erit nunc utrarumq illustro

Praxi Doctrinae

Praxi doctrinam. Praxis 11ma.

Oratio in funere gratiarum actoria parentibus v quasi parentibus deducitur per effectus contrarios quos mors et fortuna circa hominem operantur

Dawnato a nigdy niepoiedziana śmierci zebrziem antipatia Moi Mciwi P. Co zobaczie zbudnie śmierc rozwali co zebrzie ubiera śmierc rozbiera co zobrzeie w ziemie śmierc pokoi a im co piękniey y kształtniey fortuna wystawi tym prędzey y pewniey dawna śmierc na tądybie zgotuia ktorego dobrze temu przypatrzy herby tytuły dziadowy radziadowa nasze y wspolakie pomyślne odebrzy towarzkowi od fortuny nadane są iako cudze piorka ktore potym nas zdobią poki śmierc ich nie ztrąbie niech mi się godzi Moi Mciwi Panowie ieden przykład z tysiąca przypomnieć kogoż ludzi przed słońcem toremnie kiedy ustroiła fortuna iako pawiego onego rzadza rozboyniką wygo Alexandrem wielkim nazywaiąc odarła na ozdobę iego Dariusza Krola z dwoch zielkich Monarchij Perskiey y Mackiey w Europie y Asyey kilkadziesiąt krolom strąciła z głowy korony a na iedne Alexandrowy głowę wszystkie razem włożyła w podziemnych nawet Indiach pięć tysięcy y dziewięć miast rożnym Panom wydarszy wszystkie z nich korzyści y dostatkiw Alexandra iednego wetkała. Lecz nigdy zebrzeie tak wysoko człowieka podnieść niemoże ziemia iako go nisko śmierc zrzucić niemoże Bo bydobrze kogo aż pod obłoki fortuna podniesła wyżey go iednak y za granice ludzkiey wysokości zamierzone nie podniesie: ale śmierc mozego niżey nad tedyuig zephyrze y rowno zepsem zgniłym położyć patrzuie

bowiem

bowiem iako ow pomieniony Baltwan przekosmierc z cudzych
owych ozdob rozebrała a tak wielkiemu u świata człowieko-
wi ledwie ieden pogrzeb sprawiła kiedy trupa iego bez pogrzebu
bez obrzędku in humatum inflatum długo zostawiła. Na
ktorey potym rogi Krolewskie poniżenie Zatym Matka Zapta-
gwszy te słowa z Zabiuc wyiała ofili tuguistudebas cd:
li partiepses ne ijs quidem potiri potestis quos sunt morta-
lium omnium communia. Owo zgoła to szczera prawda
ktorą wyrzekł Hyperciański Filozoph ultimus ipse dies est mors
quibusdam est fortuna manentis z zaiętą pospołu y ieszcze
umiera y nie inszą iest śmierci zabawka iedno ludzie zdob-
ne y piękne odzieiwac. Oczinsemi to właśnie z Boskiego Danem
Ktorego extinctis cineribus ostatnią posługę czyni:
Ozgny śmierc uczynita. Dato musek Gut Zacne urodzenie
hic genus recensendum est Dato ostatek Chic fortunae est
natura bona recensere poterit Za co potym fortuna data
kiedy śmierc odebrała co potym zeszcie z tak wielkiego prze-
rożnych kleynotow ten budynek zgoito kiedy nieubłagane
fatum z gruntu go obaliwszy wszytkie z nim ozdoby wie:
dnym grobie zagrzebło iednakże to samo tylko śmierc
odebrała dochodu prawo miała obce mu pożyczane akenie:
własne dla dobra Zacnym nie kolatuie tego świata zelodzi
ani w iedney Boskiego Tydanna bezpieczeństwa. Ma sławę
zasług u Boga y ludzi nieodpacowane zostawuie nadlu-
gach w pamięci ludzkiey drogie cnot swoich regestra. bo-
gaty iest w gromadę znacznych przyiaciół assistentią z kto-
rych iedni śmiertelną starość w Bernione wzięli na swoie ramie
Drudzy zaś ledwie bez łzami wydaią wszyscy za tobą twarzy
postawą bolesc swą po przeszłym przyiacielu oświadczaią.

Księcy ia Ty

Alijcey ia tu dis bawże nizeli kiedyś było na pogrzebie Emili:
uprzowym tam erant exequiæ non aurum & non ebur non
reliquus splendoret uitor apparatus sed benevolentia sed
honor sed studium non amicorum modo verum etiam externo:
rum. Tu zas y przyzwoity szlacheckiemu ciału stanek
apparat y pompa iako może być przy tak tobie nay mier:
telniejszą. Jest nakoniec porownana z przyiacielskimi
kupowemi zyczliwych przyiaciół gromada ktoryms iż
chciała by h Pan Bóg tak za te zyczliwość powinnego
dziękczynienia uczynić niemoże na gnie lubo mniey
udolnego krewni Pańscy wtoż yli przetoż iakoż
niechcieliby tobie takich y tylu zych Pańskich krewnych
imieniem dziękczynienie Wam Panom zadosyć mano
ardo grobu niebożczyk Stanisław przyiaźń kamuiąc
nie pomatuj swoiey za gdy widzą ze Wam Panstwa miłość
Bóg dziękcie za tym minuitur dolor ubi dicitur lux
za ten dobry affekt wdzięczny ich kazdemu y pośmiertnie:
odmiennych przyiaciół prosby na koniec aby sie Wam
m Panowie chlebem Jch mości gorzkim podtenczas gotowe:
nym gardzić niechcieli.

Praxis 2da.

Gratiarum actoria ad consolatoriam Imam
superius positam.

Jak przyrodzone natury ludzkiey prawo następuiąca ustą:
wa pora, ktora za ty boży wyrok Pańska kwitnąca za ataka
waro Wasze mości wszystkim aby przy tey sercu krewnych y
przyiaciół swoich za to sie byś mutku niepokazywały ciąg:

cię ſzta Bęs iest wybiwſzy kogo niedacomu ſię napſtakac
ciężka gdy ſię nas wielmożna prawica Bożka przez śmierc
Tych przyiaciół naſzych dotkenie boleſci odwiadzenia tey
odeymowac difficile eſt tacere co dokas trudno bo leiącemu
milcęc trudno zranionego ſerca znakocz na wierzch nieszy:
dac athoc to więcey niż trzy lata ſtraur ſub pitagoriadi:
ſiplina przeię iednak tego nad ſobą niedokaże aby wzrokiem
żalu y boleſci łzy swe zatamowac ięzyk ſkrzypwac podobał.
Dzieciątye Moi wielce Mił Panowie tey przyczyny powod w
Jmmoſciach oczu tych przyiaciołach ſpuſcu Pana K.
Tu ſnie oni nad nieſpodziang śmiercią boleią tu ſnie wiel:
kie zadane przezacnemu domowi zadang oſtakawaig iednake
ſzadowodem Wmm Pana conſolacy rozpamiętywania
cnych dzieł ſławney pamięci zaſięgaig od Wmm Pan:
ſtwa extremi za kompaſią y extremi officy exhibicią
uniżenie dziękuig a życzą ſobie abyteż cy nieby nnode
pocieſnieyſzych okazyach pari officio zaſłużyć życzmogli
teraz pokornie ad panem doloris zaprzaig.

Oratio Ista.

Gratiarum actoria pro conſolatione

Protheſis. Niemniey w potędze iako w rozum bogaty Karol Cesar między
innymi ſkarbami miał pierścień w którym miſterny kun:
ſztem zegar był zawarty na pierścieniu mieyſce perła obro:
na godziny ſkazuiąca iedney ſtrony iaſna drugiey ciemna
farby wydaiąca na iaſney oboyſte litery były karbunkuł

Apodoſis. naciemniey wyryty był wogle. Samym zaś okręgu pierścienia
tego ten był napis: vertimur carbunculi in carbores et carbo:
nes in carbunculos nie odstąpię się od mądrych ludzi zdania
gdy życie

Zycie ludzkie zegarem na wozie ledwo zawarta. Zorza wydzie
aiuz ten zegar wieborną godzinę wybija nad przedpołudniowego czasu
skąpliwość oni się uskarzaią którzy ten sobie nagrobek piszą
Orimur Morimur którym ich wspomożmierteln yich ogarnia ani:
Zeli to nie nagnego światła napatrzyć się mogą drugim wzrok
południa czarnemi chmurami niebo zaciągnie. Ci to ich któ:
rym wpół drogi niebo biegnący mutuie z południa wzniecon
zkłbęcia nie rzebrzie z małego wieku słabą chorobą z życia
śmierć ydo konania nie czyni prawie iako z ciężkiego kątka światła
tego na tę puszczy uprzedzaiącego wypycha. Boga y Synowi Oyca
Bogaurzędzi do truny uskrzowac myśl owych rozumiem
Paweł gdy to zatosny wyraził: Vertimur Carbunculi in Car:
bones et Carbones in Carbuncolos którym przedtym miły
Xięzcie Korony Krześcyańskie Infuły Biskupie wdzięczne ka:
mienie bogate promieniem iskrzemi nakształt słońca świecący
y drugim do podziwienia podawały teraz wszystko ciemna noc
pokrzyta: Vertimur Carbunculi in Carbones et Carbones in Car:
bunculos. A iako poki drzewa wzdadzą zielenią zrzo:
ści owocow rożność drzew poznawamy zdaleka bowo palmę z
gron winną macicę z wysokości Libańskie cedry winę z liścia
zielonego z gałęzi rozłożystych z cienia wesołego rozeznawamy
wamy alegdy uschły korzeń podciętą gniak zebrane owoce
opadłe liście samo uschłe drzewo pozeraiący zabiera ogień
y co węgle obraca. Ktoż prosto z pospolitu drzewa rozezna Nie
mo differimen arborum excipere przypiciu mowi ieden mą:
drzy rozumem prawie obyczaiem poki ludzie na tym świe:
cie iako w ogrodzie iakim zieleniącym owych ex clara et auctis

majorum

Maiorus Herpe drugich ex fructibus dicitiard tych iako ex cortice ar-
bore albo ex virore florem z urody y pięknosci rozeznawamy ale
gdy wszyscy smiertelnego siekiero podlegli w truchę upadszy w proch się
obracaią ze ginie brak miedzy mym y starym miedzy bogatym gubo-
gim rządzy panem y sługą miedzy pięknym a szpetnym in vno
simules cuncti ibimur quid omnes nullo excepto citimulus vadi-
mus Gwaguera. Dlatego Rzymianie starszy umarłych ludzia
ta domu nie chowali kurzeniem y wonnościami przeciwko zakażeniu
obwarowane iako Aegyptianie ani w morze rzucali iako Mu-
czystym szkle zawarte na potomne czasy chowali iako Mu-
Myrskiey ziemi obywatele ani w zielonych zadach pięknym po-
rządkiem położone strzegli iako bernowie ale na stos drew dla
spalenia kładli aby snadz one prawdę potrzebili z mierzchłych
trzy ludzmi brak zrozigdy wszytkim kaze brać popiołec gdy nie-
zmyślonych Hetmanow bitawami w władaiące ramiona y sub-
telnych filozofow głowy w proch obraca vertimur carbunc-
lin carbones et carbones in carbun cu los tey prawdy ael assy-
ley doznali którzy nas do grobu poprzedzili, iednako rzekąc rzeczo-
ma com probacia mamy gdy Boże Panu Kultimum diri bimus Hi-
tatis officiis oddaiemy insidziemy bowiem y za wego potęga surdus et
mutus czinisa mile przyiaciol grono niemoże go z trumny wywarzyc
czym barziey Pomo. Pan K brat pozostały boleie ze potakuiełkiem
Brata swego splendore y szczęściu taka mutacya nagła pita ciężey
się iednak niepomału ze wiele po nay milszym Bracie przezacnych
praw wiecznej pamięci godnych postało na ktore takoma smierc
prawa y iuris dictiey niema dobre bowiem Plinius napisał in fin.
ceros homini nihil flammis nihil senectuti nihil sulcebori licet,
woienne iego dzieła seri nepotes bedą roz powiadac a cokolwiek k
w rzeczy pospolitey na niesmiertelnosc zarabiaiąc uczynił to
potomnym czasom podadzą Jego ku Naiaśnieyszemu Krolewskie.

mu maiestatowi

mu Maiestatowi wiernosc starozwig nie zaydzie, Jego w legaciach do postronnych narodow oblaga w senacie madra rada v vpadlym przyiaciołom gotowa pomoc dlugie lata zwyciezy anie staw zawsna nienawisc zwalczy ieszcze go ieszcze zgoła cesarza Otta vertimur carbunculi in carbones et carbones in carbunculos. Cesarzy nadzieia niepochybna w sercach wiernych wszczepiona ij ktory ij teraz w wogle y proch obrocił da Bog iaśniey nad krzyształ słonecznym promieniem ofarecony przy zmartwychwstaniu iasnia cebedzie respexit humilitatem ancillae suae ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Ciesz go na koniec Wmć Panow vszyth nieozigbła Pan Zimnemu abstahema prochowi mitose. Jakz bowiem ijz ia bo sie zywego Brata nieobłud nie mitował tak y teraz iuz ziemi oddanego niemniey mituiecie calentes lacrymae non frigida amoris testes. Zaco Wmm Panom Gmsc wdzięczye in Patris successu obiecuie teraz umarłego dzięki oddawszy na zatokrzyż chleb Wmm Panow zapraszam.

Data Acta
Jo: Sunese Vice Cancellarius ac cuius gra:

Ciarum actio.

Dobrze ten Mci Panowie dochodzi tego a wszelkim niewczasom odiętego zywota naszego dla tego uważać dobrze sie na condycyey znaczney ktory czas ten krotki y teskliwy pomieszkania naszego na Swiecie niezwykłem zmiertelnym ciału go zwyczaynie zowiemy ale opatrznie ciągi zywiąc nazywał boza prawde kiedy sie w tym dobrze poradzimy nayduiemy to snadnie y szczesliwie ten abkrnat zywot za smiercią umieraniem aniz ely zyciem od prawdziwey o pier-

wszey

wszey życia naszego naten świat godziny mieszkaznami przytomny
zawsze y nierozdzielny nasz towarzysz śmierć niezbyta z nią
wszystkie dni y czasy nasze napastnie dzielemy. Niekthorego nad
kazdą godzina y kazdy moment umyka co idzie in infinitum
tis sobium stąd nicomylić się ten powinie ktory powiedział że
ostatni nasz dzień y ona godzina hora nieznana nam sama
śmierć ale ią tylko sama wypełnia Bo wszytkę żywot śmierć
w pielucha(ch) ią zawijamy w grobie konczemy. Jeszcze na obcene
żale frasunki przygody rozmaite nieszczęścia ktorych skład(em)
świat ten obfitrze się Lechcemy a ciężkości ich nierownie z śmierć
ią gotowemy krzywdy ustawnością naszey y codziennym dosiad(y)
czeniem uczynionemy. Pomnożą się inne tego dowody a zas na
same strach przyiaciół mitych complexu nostro oderwanych
patrząc nie raz łzami z niemi umierać sobie zdamy iako nam
czytamy te pogrzebne akty za grobem stoią gdy to czynny nay mniej
go na świecie mieli gwałtownie nam ciorgy sczęsły on wzięć nie
rozerwaney iednak miedzy temi przeminą bez ktorych albo żyć
niemogemy albo gorzkie nader y ciężkie nad śmierć żywot prowa(dzić)
dzić myślemy. Nie schodzi to nam nigdy na rozmyślaniu tych rze(czy)
czy przykładzie tego dnia Pańskiego przybytku mo grzebu
ostatniey posługi temu zacnemu ciału przez nas oddaney na
pomnienie do woli oby zatęsknym wzięciem tey powsze(chney)
chney niefortuny naszey. Miał niedawno zaślubiony
rzego Jmści Pan Ostrogorski z tak emitego przyiaciela z
ktorym Pan Bog zdarzyć mu raczy obfitie wszystkie
ke ozdoby y pociechy ktorych wysokiego stanu człowiek prze(d)
hierząc godnego do przyiaźni dozywotniey towarzysza życzyć
sobie kiedy od Pana Boga mogł. Wielki obowiązek społeczny

w tym

w tym stanie miłości y zgody mieć rownego woyewodę
przyboku przyiaciela przyiaźni zaś tey niemniey
z przyiemności obyczaiowy przy miotow pochwały godnych tego
z ktorym wiek prowadzieć ma towarzysza obori to zacna ta
białagłowa niestęga rzkę wnijść była wdową Bogu bo ona
przed cokolwiek przednie familie albo czynić albo zdobić zwykła
mieysce pierwszych przy boku Panskim zasiadanie z przednie
mi domami tak w koronie iako y wtey oyczyzny naszey spolitey
wacenie wdostatki urodzenia rowne postrzegowanie pełnego
zaw Bogi te domowstwa z ktorych po obu bokach krew
swą zacną wrodzą zeszła w Bogu małżonka pilnuiąca
aby kto pilnie o tym pytać niedługo szukaiąc nayde wo
lu domach pierwszych tey Rzeczy pospolitey Senatorow Rady
telanow etc nayde wysokich loorzerodow Dzieżarzow y in
nych wielkich vrzędnikow tytuły y zdoby Lecz w tym lu
bo w wielkim rzeczy iednak taniey aniżeli w tamtym naszym
dobrym większą cenę czyniły same zdoby dobra obyczaie nie
naganione żywot Bogobogny gorzeia w ludzie Bozey stałe
czność stateczna przeciw małżonkowi miłey przeciw wsze
tkim pokorny ludzkoney inne na wzor wszystkim zacnym oby
tatkowom hoynie od Pana Boga tey cney pani udzielone wysokie
cnoty y przymioty chwalebne ktore zeroce przypomnieć by
się mogły ale mała tym mowa trudno im co przydać może y przy
dać darmo się rzekąc. Jednym słowem w ktorą kol
wiek stronę oczy obrocił, na zacność urodzenia na zdat
ności li wszelakich szczęścia y przyrodzenia dary oboie albo
czym zabożyć albo czym okupić prawa powszechney miłości.
Lecz że przedwieczne Boskie decreta ani zatey nay
wyższy

większey potęgi ani okupem naydroższey na świecie rzeczy ha:
mowane być niemogą wykonana iest wola nayuyższego nad ty
Zacne osoby przyięciem iey z podłości nas nietylko w na:
mniey niepodległym wieku ale też w mniey spodziewanym czasie
abyśmy niepewności żywota nietrwałości rzeczy doczesnych
im świeższy tym żałośniejszy wystawiony przed oczy kontenplet
mieli wczym acz nieodmienne fata to co mamy pokładaiącego
iednak nie przemogą aby nam oraz za sobą pamiątkę pięknego
nego iey między nami zakowania z serca y z myśli naszych
z nieść miały. Ja nam sama zagrodę szkody naszey zo:
stanie ta w przypadkach naszych ciężkich ciągle ziemy. Ma:
tac to w prawdzie nagroda nierowna zalem ile w sercu
Goleią tego Matronka pociecha ktora barziey iestrey anize:
Li lżeby wnętrzne rany ale te przy namniey cnoty pod
pko wiego przypominanie pociechą nam przynieść nas
wtey ktora wszyscy mamy nadzieiy tym barziey utwierdzi
Że swoie osobliwie ta dusza obiecane wszystkim pobożnie
żyiącym dziedzictwo iuż z miłosierdzia Bożego ogląda
y to ieszcze zapłatę wonney wieczney oczekuie a nigdy
na ktorą w doczesnym życiu bogaczyrie robiła. Do tego
zdaie Wmm Panowie na bożnemi modłami duszy tey dopo
mogli rzeczą zapłaty od Pana Boga wieczney a od nas wszystkich
Sprawiedliwości godną uczynić raczy li. Iasnie Wmm Pa:
nowie uczyli żalu sercu iasnie też otarli oczu załosnych
Imci tate a hoffnym y gromadnym stawieniem się do tego po:
grzebowego Aktu: pokazaliście albowiem wiadomy cenie
u Wmm Panow zawsze by ty cnoty y posługi ktore

xey

ktorzy po śmierci starzitelności ciała doczesną posługę
nieśmiertelności ducha wieczną pomoc odprawiesz Byli.
Przeto Jego Mość Pan Dzierżkowic Wmm Panow za to tak godzi:
ną ludzkie życia sobie upreymie aby we wszelakich
aby Bóg pocieszonej rzych okazyach zasłużyć się Wmm
im Panom mogł o co usilnie zawsze się chce starać na
ten czas pilno prosi abyście Wmm Panowie potym utru:
dzeniu sobie Jego Mość wygodne y panem trzstitis zażyć
chcieli.

Oratio

In qua gratiarum actio Regi Reginae et alijs instituitur

Głapor. Znacz ten był w srogich zalach dobrze wgruntowany ktory
owo napisał: parua curas loquuntur ingentes stupent ktos
by albowiem ex tobie komu affekt odey mowa zaraz bym
yż to wielkie rzeczy wzięc musiał iż to iego druga umbra
ktorego we wszystkich sprawach prosperuie tak spocie
chach iako y w zalach trudności od tego tum kanc ber:
tom koronnym trudno Buławom Hetmanskim trudni
nayczelnym stołom Senatorskim prawda rzecz znac
rozum swoie starszeństwo ale y iemu podczas iako zbie
rebellizowa kiedy żal z swoią ciężkością gorzey niżeli nagły
sza niewola rozum y mysli nasze przyćmie iuż [illegible] tatwiey
o stupore niż o facundiam latwiey o łzy niż o słowa.

Minor. Toż się każdemu z Wmm Panow rozumem dzieie ktorzy
sie się do tego płatanego aktu stawić raczyli. Wspomniawszy

Izy

szy bowiem sobie kogo my dopiero ziemi oddali gdy my co Oyczyzna nasza straciła które na ostatek też ludzkie nieustawnie. Dał by to był Pan Bog aby to zacne xiąże Życiem swym wysokim cnotami wszelkiemi zasługami nie: śmiertelnemi dłużey z nami wiekowało ale tego sobie niebo vendicauit a ziemia y na ziemi oyczyzna nasza podobnego nie godna była to chociaż byśmy onim zamilczeli wezmie snadnie te prowincyą nasze nieustaiąca w animuszach wie: Zych hałach w piorach ludzkich długowieczna pamięć tego poda na podziw obcym swoim naprzykład rzeczy ktoś ozdobą tey teraz nieszczęśliwey wiek przeszłemu nie zayrzecy nam vera posteritas będzie. Wiem ia to dobre y sprawy y cnoty iego wyliczaiąc nie iest co insze go iedno w Oyczyznie naszey y u nas samych drogie rany odnawiać a nayprzod wszystkim w pozostałym Bracie xięcia Pośmierci którey ani mi dimidium rzeby samego więcey siebie straciwszy ledwie ma umierać niepomaga. Lecz z marnych ludzi wielkich insza od nas wdzięczność podkać może iednak podtrzymuie y wielkich dzieiowich ludzkich recordatio. Jozey teraz tey zacney duszy przystoi oddać gdy ieszcze w swiecey pamięci y prawie przed oczema naszemi wszystkie dzieła iego znamienite. Co bowiem insze gdy krótkie wey dług zdania długowieczny według zasług żywot iego ledno ku Bogu y Oyczyznie miłości rospiętus habitus. Była w nim dzielność na ydzinych xięzat zacnych y wielkich Bohaterow rodkow zawzięta w sprawach ryceyskich dzielność która oswiadczył w Mscisławie pod Smoleńskiem y teraz nadey Pruskiey wszędzie z Putkami

Confirma

Ratio zm

Confirmatio

ludzi swych

ludzi swych a naprzod osobą swoię y zdrowiem odważnie sta
waiąc widziec bęto y na inszych rożnych to Tatarskich
to Tureckich to Kozackich expedyciach okrzyte chorągwi
mi do obozow JKMci chodzące Jego ludzie y wespoł ciąg
cia Woyski Pana Krakowskiego z ktorym on oprocz tego
samego co się iuż z nim rozdzielił żywota nigdy nie odcie
Patrz 2da. nego wierna. Wiadoma Wrnim wszytkim iest dexteritas
w Jego sprawach rzeczypospolitey acchocby nic inszego nie
było dosic na owych Dworach Legacyach iedney dawniey szey
z pod Smolenska na turczyn do stolicznego Woyska a
drugie zwieszkedo Mustafy Tureckiego Cesarza obie na
sobie nieosły sławę y całe oyczyzny żołnierza victoryą
insolentem od pierwszego szczęścia wkołysac drugiego do
Rzeczypospolitey stroby przyciągnąc y zaraz ad disciplinam
nam iemu to właśnie przystało ieżtriego rzecz robiąc
ści układności rostropności ziąkę zas na Tureckiey
Legacyey magnificentią stanął napatrzyć się Konstan:
tynopalu z podziwieniem y pożdzien wspomina rze
czy wszką Jego, nastuchalisy Weyerowy Baszow przednieyszi
iako iawne niebespieczeństwo inter tot perfidias instrumen:
ta tych co tam na tenczas rządzili zdrowie swoie dla oy:
czyzny dewinit sama rzecz mowi na seymach seymikach
Exclama: co my gorącem słyszeli o dnosci serce oyczyzny nasczęsto
tio cum al: nice narodu Polskiego gdyby o swoie stratę czuła niepra
cution e. wiac ale wyc by mogła zaiste gdy się columen[illegible]orie wabiło
leżec było a umieraią cego iako iedynego syna swego u:
chowaiąc by się co pod odnego mowić: non te dimittam donec
benedixeris mihi. Pewienem iatez tego że iako ciężar rady ni
ta pragnąc

ta piastował taky y pośmierci manes iego tam się dostawi gdzie
przy innych cnotach integritas wieczne ma swoie domicilium
data upasci tu niedadzą. Oddat y teraz oyczyznie nasey: Ratio 1ª
mie przesłym Toruńskim ostatnią prawdę ci ignea mo ocem Confirma
a smiele rzec mogę bardziey go ani quartana tak złe w nij
Oyczyznie iako zaniedbanie zdrowey rady trapiły ba bodey
niedomorzy owo zgoła wszyscy moi wielce Mci Panowie
dopiero am sam bonum vanamy à virtutem sublatamex
oculis quovemeto indjucis. Przyiaźni fandorem y stategnose Ratio 4ª
iego ziąka mogą ciężkością wspomnieć muszę mogł się
każdy dobry przyiaźnie spiecznie ubiegać mogł to sobie diaz
ko zazdrości rozbyt karb szacować y co owo ieden drugiemu
utrapieniach swych to tylko smakował tym się chlubił
że iakiego miał gospoda dobrego każdy pewnie w tey
Oyczyznie nasey wszystkie amaritudines swoie tym to-
dzic mogł że kiedy Xiąże ci Barauskiego miał sobie
przyiaciela dał mu by Pan Bog zazdrościła taske że kto
go iedno poznał zaraz go miłować musiały pośmierci
toż szczęście ma że żaden nie iest w Polszcze człowiek
ktory by go niemiał żałować, gdy cie tylko ufey na ubyt-
thiekły tey Korony tacno usłyszec może cie iednestayne
suspiria iednych łowami swemi drudzy carissimis etiam pic
gnoribus radzi by podobno tak nieskacowana szkodę odkupi-
li natenczas Xiąże Jmć Pan krakowski za taic co nie-
utulonym y dozywotnym prawie pałacu zale przy swym
tak bardzo grzechu Akcie niemała na sercu swym żołg
czuie widząc Wym Panow Egromadzonych. Dzięku: Conclusio
ie tedy na ten czas Jmć Pu Nu Mu ze iako zazywo. Summa ra-
ta cnotę Brata iego ktorą zawsze znat incontaminatam tionum actio
miłował ne

mitował tak y zmarłego kościom taskę swą przez Jmć Pa:
za Nasi Panie Woiewodo Krakowski gościadczyć raczył.
Jmci Pan Bog tym samym Jego Mci Benignitatem nagra:
dza abytakowemu narodowi panuiąc na podobne iemu
cnesza Panowania swego patrzał. Dziękuię y Krolowey
Jey mści Pani naszey miłościwey że wdzięczną o tym
pracowitych kosztownych trudach iego ktore przez wszy stek
wiek Pani y Jego Mci Pan Ociec Jego Mci dawał taskę te służą
przytym zalecaiąc Atacie przez Jmć Pana Nasi Pa:
nie Podczaszy koronny od urzędowa. Dziękuię y Jmć
M Panom abyście ktorzyscie do tey statuey Pogrze:
bi temu zacnemu ciału stawili y opatrzeniu iego
nego Brata dopomogli. Dziękuię y tym z ktorzymi inni
dla niego osobnego zdrowia y dla rożnych zabaw stawić się
niemogli że przez przyiacioły swey zmarłemu nieodmien:
ny affekt y pozostałemu Xiędzu Jmci całych swoich
obrad bycia. Starać się o to Xiędzu Jmci ia ktemu
ry sacrosancte colere amicitias unie aby te ludzkie
w. pocieszney szczęścia Bog okazy y odsłużyć mogł. Ktorey
wielce przysi Jmć abyscie panem dobrodzieiem dopomogli.

ABTSCVLVS

ATLAS.

De Orationibus valedictorijs et responso:
rijs ad easdem.

Oratio valedictoria est qua abeunti à nobis amico vale
dicimus: dum inferiores superioribus ad præstant
Lecto

Sectio Unica

Quomodo oratio valedictoria et ad eam responsoria instruatur

Status

Datur Doctrina.

Tripl ex esse potest occasio valedictionis. 1mo discipuli à Dominis abeuntes. 2do dum filij parentibus. 3tio dum amici amicis vel alijs. In his omnibus hæc puncta servanda. 1mo testamur benevolentiam affectus quod ab ijs auellamur quorum nobis præsentia et conspectu frui gratissimum est. promonitio fit ab affectu desiderij quod videlicet nolemus ab ijs separari quorum aut singularem gratiam aut dulcem experti sumus consuetudinem. 2do denotur causa et necessitas discedendi. 3tio gratiarum pro affectu benevolentia collatis beneficijs præterea instituitur petitio ut amicus aut benefactor eundem affectum et gratiam continuet. 4to venia abeundi postuletur filius vero à parente petat benedictionem. 5to instituat precatio ut salus et incolumitem amicum vel ipse ex parte tua promittes te ubique esse memorem amici et ab eo acceptorum beneficiorum qualis erandi vel affectuum.

In responsoria ad hanc hæc sunt servanda ut puncta a quibus erant observet et ad ea quanta potest respondeat unde 1mo demonstret quæ causæ sunt doloris ob abitus ejus si tamen valedicentis persona et dignitas patiatur. 2do oportet recitella iter et omnia tacta si tamen aliquid occurrit de quo moneas poteris sed caute. 3tio deniq petat mutuam memoriam

præsentem

przestim per communicationem literarum Jeg promittatme:
obviam tui habiturum.

§. Tertius.
Praxibus dicta illustrantur.
Praxis Prima.
Gratias Benefactori valedicit.

Aczkolwiek iako pietas tako observantia mille verus artifex
nazywaią przeto iż tey nic niemaią tak trudnego czegoby
w zawzięciu swym dokazać niemogła. Ia iednak z wielu miar
observantiam meam Wym Pana tak wielce ani słowami dowieść
mieć niemoge abym wielkiemu Dobrodzieiowi memu godnie
mogł zadosyć nang taką podziękować zatym mi nietaki
dato zdobywać trzeba potrzeba abym miał przy tey valet:
dyktcyey szczekiemi słowy Wmm Panu dziękować iakoż
się o to zpilnuię starać abym sama Bogu y skutkiem
mogł tak wzgłę dobrodzieystwo zawdzięczyć iakoż zapo:
mnę Bogu każdym czasem doznaią życzliwości mojey
y ad omnem nutum promptitudinem natorey schowie
y powolności do usługowania nigdy mi schodzić niebędzie po:
nieważ iako pamiętne są tak y będą zostawać w szy stkie
dobrodzieystwa Wmm Pana y lubo odległość mieysca nie
iaki czas dzielić będzie iednakże moia promptitudo adob:
sequendam zadnego niedozna podziału z tym
szczerze y uprzymie deklarowaw Bogu memu supplik
nuię aby wczym tenuitas moia niepodoła samdługo
czym zdrowiem y radosnem nagrodzić pocieszam

M. Pana

Wrm Panaza, Dobrodieja unizemie upraſam acebyś
miezadoziwotniego ſtuge znaiąc zopiechi swey y zwy-
tey Taſki nigdy nieuzyſzesz.

Praxis 2da.

Ina amicus amico valedicit.

Non humano duntaxat affectus ſed ipſum hominem illa exuiſſe cenſuerim qui amicorum ſeperationem non intimo ſentiret animo. Nre Indiuiſa labe eſt mortalium iura quinq; et ſi ſempertum certe in relictione clariſſimorū comitatur magno id ipſum animi mei ſenſu experior qui nunc a tuo latere urgentibus negotijs alio evocor ad rectes ſiquem aueliorabeo cui ſtrictiſſimo amicitiæ nexu arctiſſima conſuetudine converſationeq; longa gratiſſima hactenus coniunctiſſimus fui ſed mei recreat proprij candoris et conſcientiæ teſtimonium quod ubicunq; terrarum fueris earum ſignus animo et memoria circumferam. id ipſum ate precabor Diuina ſuppliciter conueniet Maieſtatem ut qua in ſalumitate optimum velin. ſtandum non dubito eum nunc felicißima quod Ego precates Diuina ſuppliciter conueniet Maieſtatem ut qua in ſalumitate optimum velin. quo amicum eadem florentem redux deinceps ſalutem.

Praxis 3tia

Reſponſoria ad hanc.

Tantundem affectionis animi extemporali hoc diuertio et mutua noſtri ſeiunctione ſentio quantuſcunq; Dominatio ex eadem abſentia refere ſe iudicat ſed ſuperis gratias quod æqualem utriq; iacturæ æquali compenſatione ſuperis ſolatio. Ibis enim ingenua anima quo te virtus et honeſti vocat ratio. Ego non ſine meo comitatu ſequar abeuntem amicum quanto longius tanto ſtudioſius et ubicunq; locorum fueris præſtantiore mei parte ipſa animarum mente tibi ſemper adero tuaq; vero huiusmodi maritatis erit ſequentem familiarem uſitato amore completi quem

ſemelin animo

semel in animo admissi tanquam in oculis semper abervet nec pro-
mittere o tirru benevolentiæ elabi in remotis patrijs que deri
prolixis prosequebaris officijs Dñm interim precor ut te ad
mea vota et Patria reuet in columem et cui nunc magnanimi
seruis dico vale ejdem felicitet ad nos redeunti cum labore
curram Salve.

Agricolus Phus.

De Gratulatorijs

Hoc genus amplissimas habet materiam quia subsecontine
ret plurimas gratulationes quales sunt gratulatoriæ dignita
tis, natæ prolis, victoriæ, Patroni, Festorum etc iam vero gra-
tulatoria oratio est in qua declaramus lætitiam ei qui a-
liquod est assecutus bonum v malum vitavit

Sectio 1ma

De Gratulatione Dignitatis.

Si panegyrim velles alicui scribere gratulando dignitatem tunc posses
procedere iuxta modum panegyris scribendæ quem dedimus supra
in Rhetore scholastico iam vero quo ad breviores gratulationes
hunc accipe modum puncta videlicet hæc quatuor seruanda
erunt. 1mo affectum gaudij explicabis 2do merita quibus
dignitatem adeptus es aggeratis 3tio Ipsius dignitatis
excellentiam æstimatione ex eius alio deriuari solitis 4to appre-
catio instituatur et hui commendatio cui voto apprecationis ad-
iuncta possunt tamen hæc puncta in omnibus et quibus bari
modus quicunq; ex datis brevioribus in scholastico Rhetore ser-
vendus potest tamen 1mo inchoari v ab aliquo affectu vel altitud
ex hac

ex hac dignitate collata quod ꝟ ab eruditione ꝟ a sententia ha-
beri potest ꝟ desiderij dicendo pridem id in notitiæ quod non alios
ad hanc dignitatem quem te celsus destinauit ꝟ quia plus recipi-
dicet, contulit honoris quem accepit ꝟ minimum angustiis lætitiæ
meam coarctarem limitibus si tuntaxat tibi honorem non gra-
tulor. 2do adferenda est causa hujus lætitiæ habentur simeri-
tadotes capacitatem famam generis claritatem illius perso-
næ cui collata dignitas consideraueris. Item causa dijudicij defero
adferas et habebitur ꝟ ex ijsdem capitibus ꝟ ex definitione
honoris ut honor est præmium et merces virtutis publicum
probitatis testimonium. etc Motiua ex parte personæ quimouc-
runt ad gratulandum ex affectu dijcimus si dixeris omnem
detestor in amicitia fuerem et in sinceritatem ergo nunc sincer
lætor et gratulor ex affectu rei et desiderij citius quem spera-
bamus et felicius quam optare poteramus contigit tibi ho-
nor. Ctiu ad latomen publicæ felicitatis in patria, districtu ex
tanto viro taliter honorato ꝟ affectus lætitiæ repetatur.
Et fiat apprecatio ut in postera feliciter illi eueniant omnia
ad publicum bonum et patriæ gloriam
In responsorijs videndum sit ex ipsa materia et dictione gratulantis
fiant alia si dicitur non seruabitur oratoria de communi sanctorum.

Oratio prima

Gratulatio honoris Episcopo Nocensi occupanti cathedram Salustii.

Habes in me unum omnes Accliues tuis plantis Illustrissime
et Reuerendissime Dñe Pastor et Pater noster amplissime te
ipsum a te uno nobis dari petimus gli Ecclesiæ Sanctæ
et nostro bono felicitati temporum nostrorum fauore Iu-
perum es datus et si adhuc cum Plinio dubitaremus

Sorte

Sorte casus Rector es terris an alioque Numine dentur
crederemq nobis a Supremo rerum Arbitro tenobis donatus
et divinitq a Ioanne Monarcha quo maior inter natas mu
lieres non surrexit designatus. Venimus itaq ate ut venias et
impleas nobis venias felitas Serenissime vir futiq genere et
honoris splendore, sol Illustrissime ad illustrandos tuos
presentia radijs te mentes nostras desideria fidera et corda nos
tra tui desiderio accensa n tam extinguere, quas in trium
phales ignes abire concede, imple exhausta desideria nostra
tuo adventu, qui totis lentis incusant soles, qd tarde dis
cessi nostra ew invehat die quo tu n tam curru, quas candi
dis alb entibq, trabeatq equis, quas candidis gestrentis pueri,
populiq applausibq ad tuas inhabitandas inveharis cathedras cur
felicitate nostra quas ex tuo speramus adventu moram tra
has esse et tuas dilectam felicem cito n finis ut videat te novus
in sapientia Salomone Regem suis in diademate quo corona
vit eos mater tua Ecclesia et Patria, inte oculi respiciunt
totiq Israel te Anchelis expectant affectibq te vota omnia et
pectora te ipsa Sanctorum delubra non tam aperta portis
quas in limis penetralibq suscipere in pastorali throno de
tem effulgentant. Occupa Numma tua Roma tributa amore
in regno Fidei ab ea acceptura precende sacros fastes di
vinissime pastor, et Pater, et mitissime n ex gentilitio to
tum stemmate agno, sed ex moribq tuis antequas tu
quas apocalyptico candore virtutu consimile n meliores
les sed omnis multitudo populi prona cadit illa ingeminando
verba, digna est agno accipere virtutes, honores et gloria,
et benedictione, agr dignus inque quia in n die throni
consid

Constituty reget Populos n cadet super illos sol neq ullus æstus imo deducet eos ad fontes vitæ. Suscipe hæc vota et prosperata nostra uno omnium ore et corde prola, quod si bene prona admittes aures iam totæ diœcesim sacris favoribus aras et totig amplissimi capituli coronas favoritus tributarias novo gaudio et nova coronasti felicitate

PRÆSES 2da.

Gratulatio electo Præfecto congregationis habenti navim pro stemmate talis esse protest.

Ad tuas gentilitias qui totig patriæ felicig, quas Cæsaris fortunas Regig regit etiã congregatio nostra in gratiarum navigatura festinat, te ipsum ad claves maximi imperij imitatum XX tus honorarias omnium sodalium salutes commitere pro salute censet cui quando cunq omnium civium salute commisit carmatia nunquã cum censorio indolust Catone se gentilitio M. vectas Navigia Majores quippe teuiut patriæ naues non quatuorant septemgintis sed longissima a morte remota ve heretur et i tempestatibus ve per Erythreos sui sanguinis eve heretet mare sortam imitata Deaijet surgis in patriam devotiæ amoris Regij se morti obtulerunt ve per illas æternæ gloriæ enataturi portum et ipse Asiatici Mediterranei Cæsaris Neptunus dum post imissas a causa sæuas Tartareorum ventos valida patriæ navim totiẽs iactaret tempestate, vidit et suantes suaues irarum procellas Jussit sese et sopatrix obicere allisas navi in planas et prometu exalbescentes retrog fugientes et sese ad pacis oscula blande submittentes adire spumas et cum tumidos illos bellorum fluctus

etus

ctus timidos et suorum solum sanguine intumescentes animad-
vertisset tuo Hellesponto Xerxis vincula detracta reno-
meret nauis conclusis ventis motos sepe compositos fluctus
patria vero in vestra triumphali Argo feruentes pugnare
nauitragijs pro sanguinea Mysermanicos Cynthios pro Thra-
cia augustiore triumpho quam olim Cleopatra ex Aegypto
in Siciliam ad fortunatas immortalis gloriæ aspexit
Insulas sed non solum tuca gentilitia onerarias vigiles Mar-
tis verum etiam pacifici Iani portenam vehere iussit cum
quemcunq; ex alteris petoret portum ex illis non auro aura-
tam sed victoribus meritis et pace optima verumonusta in
patriam remeauit. Sed frustra gloriosa gentilitia tuus Mar-
tis eloquii conor cursus: innumeratorum majorum id præsti-
re merita ut triumphales tuas nauis in medio marium etiam
Salomonis percensere negueat perspicacia. Ad hanc igitur
quid infestinaret congregatio nostra te ipsum Libredem nauis
pro Directore electum felicem quippe ætemitatis portum
te dirigente subire sperat qui nunquam è vecto deuicti
in hac a tempestate spectrig; sibi infestis nauigabit eius te
ducem habeat paratas ad huc magno teo non impar Antonij
omnia tuis innocentiæ clypeo fugare nouisti monstrauerat
olim Romanis felicitatis omen laurus ex puppi orta na-
vigationi nostræ tot majorum tuorum sanguine et nobie in tua agni
efflorescentes Martiani tasces fausta nobis promittent di-
dania nos te tanto duce hilares lætum et triumphale an
naergationem etiam canamus celeusma et ante etiam
te victorias tibi Imperatori nostro omnium electo votis

D. Canalem

naualem de cordibus nostris conflamus coronam ut qui die Ecclesiæ et patriæ incremento se superi superstitem reuerentiam in eis vovemus.

Praxis 3tia

Responsoria ad præcedentem.

Si honor onus est illo certe hodie auitam meæ oneratis onera: riis dum me in eritis ad Marianæ classis moderamen sublimastis. Sodales Mariani. Eleuastis illum super se ipsum fauere vestro animerita vide in primis inter Sodales præmisere locus laudibus eo extulistis quo mihi eniteñ dum est cuiille non qualis sim sed qualis esse debeam demonstrauit. Licet tamen eleuatus naufragantis fraui non timebo ipsum quia vestris confido virtuti quem sicut Mariano mihi contulistis fasces sic etiam sub onere fatiscentem vestris Athlanticis succo fabitis humeris neq; de prosperadisti: do nauigatione cui felicibus auibus quia candida Polonia prouolante Polonia Beato Stanislao hanc in gratiarum mari inchoemus nauigationem ut etiam ipsa cum cura nostra stella Maris Maria Patronus nauigationi nostri influxum præbeat vestris Mariani Nationum aspirate Fauonijs ego vero quia protantis in me vestram omnium fauoribus gratus esse licet velim non possim ex Mariana liarum maris largos riuos gratiarum thesauros infundi præopto.

Sectio 2da

De Gratulatione Solennium festorum.

Festa quæ gratulationem admittunt hæc sunt in nostro dicto

orbe. Nouus Annus Pascha Natiuitas puncta in his grat. tulationibus hic solent seruari. Primo communi orbis letitia. Deo additur specialis et laudendi ratio ducta à persona cui peroratur et a re ea. Hic historia et bona boni ominis ac appre. gationis inspergunter. Ato potest esse breuis laus Mecenatis. Impetus et Acumen prohiq haberi potest à circumstantijs Item a tis temporis ab eruditione Sententijs ab obseruatione diei mensis.

Si vis Nouus Annus gratulari. Erumpere licebit tus in hac tas de Anno superiore feliciter decurso acclamationes tus in omen et apprecationes continuandæ felicitatis Anno ineunte et pluribus tum in specie inter laudes Mecenatis possunt tus attingere potest circumstantias Kalendarum Januarij tus Natalis Xti tus aliquas de Anni eruditionem tus collationem temporum et dierum.

Si vis Natiuitatem Xti gratulari dabunt impetus facis Jubiles vt Infantiles facis nouus in terris descendant Zodiacus Deo Horum et Xti vagientis vt Lacrymæ verti vendæ dicendi mihi aperient. Hinc verbi infantia vt a bono gulatoris atque vota eius verbis ipsius Deus sit verbum Inde Ato locus Caverna Spelunca Stabulum Bethleem Præsepe etc

Si vis Pascha gratulari Intra circumstantias potissimum Atramentum dabunt lux cælestium generum arromata fragrantia aliquid conferent sepulchrum vitale, vividus quid stylus et oratio ritebunt à terræ motu tripudia invalescent lapides remoti pateris arcana patebunt item laurea victoriæ Dei omen immortalitatis et pacis propagia parturit. Huc spectant alia Orditiones et observationes huic deseruientes.

Responsoria

Responsoria ad has orationes hæc puncta observat atq; explicat
Stitiam quæ ex gratulantis affectu percepit collaudity
eius in se studium. 2do extenuit modeste suas laudes Stio
gratias agat pro affectu et alia studia gratulantibus
efferat vicissim gratuletur.

Praxis 1ma.

Gratulatio Nativitatis XRi.

Daleko od upręgmey przyiacielskiego affektu że Bergli od to-
bie thorzycha z pewny nieomylney przyiaźni miec experi-
ment obienka do serca ludzkiego zyczy. K. Ponieważ
lingua cordis tuba iako one ktoś nawał tajemnic y keyg-
tego od natury serca affektow opiewa oraz y tłumaczem ve-
tey mu pozelkiey upręymości tego interpretem Oratora
Ja dosdo tumen Pana przychwalebnym naziemi narodzo-
nego Boga surięcie przyiąwszy e wesele upręyme znieod-
miennego szczęścia W mim Pana oglądaiąm zyczę przytym
abyc przyiednostayny m zamysłow swoich szczęścy przy-
iaźnego nieba fawora do drowia dobrego. ad Nestorem
usq; Senectam zażywał. A tak iako zwykł wesołym na
nas oggladat okiem przyiacielskim.

Praxis 2da.

In eadem Materia.

Pessavus non mores et disciplinas delectant placuit illis orientem
Solem adorare et ad lumen exortus gratulabundas adinvicem
effundere voces minime quod nos erravimus si ortus diu-
nissimi Solis in nostro Horizonte primus venerabimur aut
ab gratulabimur. legimus olim multas Statuas adortum

Lucis

Lucis vivas redidisse voces, ut non magis nos expediat adortus
Justitiæ hujus Solis in vota ab surgere applausus, quod dum
Exoptamus vovemus ut hic tibi semper in orbe nunquas in
occasu umbras tuas secundas id est fortunatus imperi-
tiatur horas

Praxis 3tia.

In eadem Materia.

Ayszy niebo y ziemia powodzeis vrodzony słowo M. Mspanow
Brzmi przyteyże resonancyey y skłonny moy affekt do tego:
Drobiłgey nieda mi tego przy tak radosnym mo zasie taicd tu-
Dzey niemoga c in obtu zdobywac sig y z przymo. tey urody.
Stosi ig gratulacia zdrowia y pomyslnego fortun tych
rzystawnie czego Da przy teraźniejszym powinowaniu
aby ta stawe niebiosa w pozne lata w zdrowiu z pełnym
Dni weselo fortunne obfitie nadstawiały Vale quiescas.

Praxis 4ta

In eadem Materia.

Felicissimi planè spectaculi voluptate obstrictus mens e spe recreato inter Sacra Diuinis cura bulis trisudia abunde sentio
quod infundente se terris plenis clementia radijs diuinitatis
luce nihil ejusmodi sagatior ofendat acies, iucundissimo
tuo conspecto quod non infestam agat amicus pectus hilaritatem solenissimus quippe illud mihi fuit semper fot ad
eandem amipam rerus tuarus exigerem fortuna aequa
secundiores fatorus meorus ovationes emetior quamobrem
non minus mihi nunc perficere videor et ad beatiorem fel-
vi-ate

ri aleam cui oblata prosperitatis tuæ documenta vsiano gradu
provestigio, quam si ipsemet reparando gradum tobum illus.
exciperem quo famosa tot felicis nomina ad prosperita-
tis incudis clarue runt cujus plaudissimas scenas quia non
alius datur sub cælo voveius quas solicite Beatissimæ qui tri-
Item hodie tem brario regione infestiua nouas Anatomias
amænitatem vestiuit cui subillustri Parthemias carnis nube
in accessibilem lumas Majestatis tem gerauit splendorem
Jaumaturgus audentior in duo Josephemit hoc nouus orbis
terrarum a stris lumia imperio votorus ad opportunas tuæ
comodis subigam stationem.

Praxis 1ta

Gratulatio Paschatis

Jezeli Bytka całego świata postać zato bnemi lenrawey
Z bauiciela świata męki Struchnienia treny wesle dzis
nasię bierze oblicze iakozy mnie ktorygis nay mnieyszym
tanta similitudinis znaku tyc membrow niepbystoi mowe
tabescere stąd ad salutiferas ad ausbycie Anchora cbgnie
wszytkiema świątu pozo daney cbgscią Domin Pantha Jose-
rotley Imarthwych ustania Paskiego wirkuie wroc bystosci
go bynowskim Zycbgo c affektem aby ten ktory na krzyżu
doniez naigcego skazy bysprowadz stanu tymże błogo.
Jaui en stwem lum in Państwa wesele z swego zmarthwych
ustania obdarzyc raczy.

Praxis 2da

In eadem materia.

Gdy by iekolse podzis dzien dawny on a posplity Assyrie

by kow

czyków y innych dzikich narodow Zwyczay trwał v
ktorych aurea męskich prozy radosnych pop tacata applau.
Zach prozy to by do tego iż by mało co y nowskie ten Rodz:
com nie tak w złoto iako w szczerosc bogate poptacato
serce. Lepszą u nas moda ktorzy z szczerosci serca
aurea nagradzamy mesem Życzac lwm Panskim prozy dz:
Nieyrzym wesołym Zmartwych wstania Panskiego życzil
szczey sercem niz stoury wesołych dni y lat złotych.

Praxis Trza

In eadem Materia per Enthymema

Sublatam morte peremptis Numinis Lætitiã redivivã iterũ Pla:
nestas reduxit mestas cupressos nouo Strategemate inve:
tantes transformat lauros triumfans à ligno Deus. Aspar:
gunt lauros sub quaras umbra hilariores eque publica
celebritas ac tua incolumitas festos ebeant dies cu trium:
phante orta simul triumphent. Nec dubito te maxima ge:
stire lætitia suauibus vero pariter solatijs perfundi intime
gratulor. Concepta hilaritate ex festiuo diem Paschalium
recursu tum ex incolumitate tua à me infignes tuas festi
tatis dicatas admittes. Hanc sincere tibi candidus ex:
plicat affectus cui candido succedus orty sine occasu precator.

Praxis Cta

In eadem Materia.

Twardsze było serce nad sam kamien gdy to słowo wyszło X. N.
wielkim Boguiem nieba y całey Ziemi nieporuszyło
Triumphuie niebo weselisie Ziemia z tryumpha Boskiego
a człowiek

a człowiek bysię tylko sam tzamisci zalewał dzielnosci
Bożkiey na pocieszenie stru chlałego serca swego niechcąc
przyimować. Niech zesię ten sam smuci komu ogu-
idzie my przy wesołey zmarszczki lica Pańskiego sole-
nizacyey wesołość gradzą przybierzpostac, ze ves lo-
quax lætitia w sercu się utaić niemoże bez uciszku nado-
brych sobie przyiaciół. Serca Rzeczo życzliwych upreymego
serca affektem umm Panstwa winszuie życzę cabys za
przyiaiącego nieba ławorami obdarzyć dworu y pomysł-
nych successach zdaru nayuzbeg triumphatora w nieod-
miennej fortunie podobne wesołey szczęśliwości przez
dzat dni y wieki.

Praxis 9na

Gratulatio Novi Anni.

Etiam status temporum, nouitas pretiosę spe adimit prio-
ris sæculo et humano ori se certat mi amores transfert Ani-
nouę certe sicut flores tota penes nouitatem est gratia et
vivere optamus non vixisse adeo, et hic præsentia in usu-
tura in desiderio qui præsertim spe sunt in fastigio. Hinc
et tibi tot lustra lapsu fortunatiori effluxisse parum in-
terest, nisi continuata prosperorum series felicitas vetustan-
nos consequentes. Cucus blanda illa est gloria imo tumor
citissime inflari ut celerrime detumescant. At illæ sed ei
votis aspirant fata secundis duo post occasus iam pluvias non
steriles boni omines oriuntur salendæ et nova fortunæ scena
se tibi aperit nullo (ut ominari licet libenter) tragico:
chu permiscenda. Salutares vulnerati verbi ceremonio
non solita certe solida tibi hodie spondent faustitatem
et abbreviatæ alioquin verbo metas longioris duiprorogat

communis

communis gloriæ vitæq; terminos transgressura.

Praxis Xoma

In eadem Materia.

Major. Suavis illa obligatio gratulantiùs desiderijs imponitur quæ
Ratio. crescentes faustitatis opes determinant. Si enim vota et
animos ei explicandæ subtraheremus communi lætitiæ nos
Minor. vel tractatio publica notaret censura. Poteratne major
augmentis fortunarum ab Amaltea comuni desiderari
quàm nouj Anni Calendæ communi solatio profunditatæ ve-
lut è promptuario expetitæ beatitatis proventus capien-
Ratio. dos aperiunt. Raro profectò faustitas obtatos dies gratu
temporis sobolem iterum renati atq; interituris momentis vi-
Conclusio. carias substituit horas ad renati Anni exordia. Quod quia fe-
liciter auspicaris revolutosq; ad nutus tuos conspicui dierum
fauentius cursus progredere cupito passu dilatos successu
beatos ita decurre quatenus rubens hodie à cunctore suo Pho-
sphorus Infans Deus sine nube progressuras ad tua solatia ho-
ras reducat.

Praxis XIma.

In eadem Materia.

Pierwszy ten dzień iest historyczny całego Roku dawca progressu
Lecz kwoli dostatecznie zaleca wszystkodem. xix. Iniemczyczy-
ty nam zadne do rozumnego biegu pewnym wgmierzone obro-
tem tak miłey chwile historya nieba z ziemią wiecznie sprzę-
dzi wszy przyiaźnie Boga w gościnne rozmowy wszy liczbę
w dary obfitości hoynoscy taiąc stworzyciela pięknego w dziecię
wcielonego

we wieczną nam podała. Nie zażywamy iuż plethwey staro-
żytności ofiar ktore zgromadzonych ofiar
centuriami nabywaiąc ku sobie przyiaźni z mysłowych Bo-
skow zniewalała prawdziwsza bociem w affektach kne-
rzenia. Nie iuż Proserpinie dnia dzierżyć
go lecz prawdziwie wcielonemu Bogu ofiarowana ku nie-
mi. Ktore odbiegły Pan zbawiciel w pokoie nie iuż
Nestorowy za bobonych Cytanow lata lecz Boskie zło-
temi słodkie godzinami, a onych długoletnie zażywaiąc
od tego Pana tryumphuiącego korony życia y za sług
otrzymywały.

Sectio 3tia

De Gratulatione Patroni.

Hæ orationes duplices sunt generis alię longiores et tales sunt
ligamina aliæ breviores quibus natalem gratulamur diem
in ligaminibus ista observa 1mo solebant aliqui offerre libel-
los qui nihil habebant de natali die sed solus in oratione
dedicatoria fuit mentio facta ubi dabatur ratio cur hoc
die offerebant hi libelli. 2do Stix graphus carmen loqui-
nus carcerinus de quibus vide curiosa Poesim. 3tio Scribe-
do nomen Patroni Epigramatice loco literarum figuris utendo
et eo melius hæc res ex themate fiet sic loco hujus dictio-
nis Cor scribes loco C lunam loco O anulum loco S Ser-
pentem tale Alphabetus in Poesi videndus tabella supra qua-
libet figura poterit esse versus vel lemma. 4to colligere

conceptus

conceptus ex variis circumstantijs loci temporis stematis nominis familiæ etc laude solute v elogio v poëmate offerre sed addendus titulus et oratiuncula brevis sto invento anagramate ex nomine et v sola supra hæc epigramata scribe v odæ cu epigrammatibus v poëmatis aliquid v elegiis ex vi anagrammatis sto limateriam quæ habes dividas in vota patriæ ecclesiæ familiæ etc ubi per prosopopœiam hæc ipsa loqui inducant v elegijs v elogijs v aptis descriptionibus. Imo colligæ virtutes singulares Patroni et partire et de singulis odam v elogium v elegiam v epigramma scribe. Quo elogium v epigramma in Imagine veri boni optimus est si ex vi stematis ejus et Patroni simul desumptus à pictura quæ contineatur in Imagine quam dedicas. Prolixiori materia desume eruditiones symbolas Quod ad 2dam partem de gratulationibus brevioribus oretenus factis hæc accipe. Puncta ista serva imo explicet lectio de natali die amici v potest esse explicatio affectus et animi benevoli erga eu cui gratulamur. 2do confirmatio esse potest quæ continebit tempus et diem natalem si quid in eo est observandum v aliæ observandæ circumstantiæ loci personarum officij familiæ majoris stematis. Sto laudetur ipse qui celebrat diem natalem quod poterit facile haberi si consideratur etymologia nominis et ex hac occasione virtutes et gesta illius recensentur v omina futuræ spei ut Wstaw Wstawaiecz staw Wstawcz woienne y domowe Florianus florentis virtutis et fortunæ. Kazimierz olea de mirid est imperat pacem si vero est nomen difficile ad interpretandum

fiat

fiat anagramma et sic facile orationi deseruiet. 4to fiat conclusio in qua sit apprecatio affectuosa et votum longaeuitatis honoris successus etc dispositio per quemcunq modum breuem hab. Responsoria ad hanc hdie habebit puncta. 1mo explicet Stitiam responsoris quam ex gratulantis affectu peraspit. 2do exterius modeste suas laudes. 3tio gratias agat pro affectu et suam gratitudinem approximat.

Praxis 1ma

Gratulatio Sancti Stanislai ex anagramate.

Non potest Aula nostra te humili non regia gratulatione cuspiam laus ex anagrammate nominis tui etiam reluctanti insteret virtuti. A Dne. si quispe virtutem laus sequi ut umbra solet debet quid inte comitetur qui totus Diui Tutelaris virtutem inte ita transferri fecisti ut vera inte Stanislai translatio rem veneremur et inte redivivus Stanislaus in Deo suscitatus magis quae à Stanislao Piotrouinum admiremur Talem te igit venerantes hdie vota cingeminamus ut diu redivivus Stanislaus Athlas nisus tuis Athlanticis humeris patriq nostrae sustentes.

Praxis 2da

In eadem materia ex variis circumstantijs facta.

Stanislaum hodie Romam pergentem inte veneramur Ad Dne. Stanislaum hdie quam varijs Romana est cogitationes quadmodum varijs et sanctiora intenta pro obiecto sibi Romae signauere quidem maxime mirabile quadam dispositione ipsa anima sibi magis est uoi amat quae ubi animat nec alaed sibi possit satisfacere medium inuenisti quae ut e medio Polonia cederes

imo

imò à facie Regis transfuga redicibus è cineribus Hostia sic:
res arbitratus non alibi tibi Numen nisi Romæ propitius non
tibi aulæ abbates non ullas quas ad sponte regimini tuo
subiiebant propositurus obices ponere ita tibi hæc Ro:
ma subitis motibus ibit in amores ut dum te provisorem
Collegiatæ Vaxsauiensis omnes veneretur tuo officio
provisoris tionem satis factum esse putasti dum intentis
tuis abunde provideris difficilem tuæ hanc peregrina:
tionem fatemur sed brevi asperitatis in plenam comu:
tabis dum in Metropoli Litaniæ Romæ tibi faues præ
gredere mirabilis peregrine felicibus auspicijs Duce Pa:
trono tuo Stanislao ille dies tibi auspicatus annos felices
aureas horas insertiatur quod nos vovemus tu peragas.

Oratio Sti

Gratulatio Sancti Adalberti Illustrissimo Cancellario Regni Denow ex circumstantia aduentus

Ex quo in Metropoli Regum urbe magnus Cancellarius
comparuisti strictius Palladi nostræ admoto oris ejus fi:
tuæ loqueretur indixisti Illustrissimi et Reverendissimi
Præsul Regni Cancellarie. Hodie primas ei ad aras magni
Præsulis stationes demandasti et ad vota persolvenda tem:
pus indulsisti non tamen ausa illa primus prologui verbum
nisi ab ore suo signaculo ad corda translatus manu tua vide:

retur

vel tum vero primum vidit Dñ auspicia de te tua q̃ die Magni Archi-
Præsulis Alberti coluit eadem de te accipiendo tibi restituit
ut ÿdem auspicijs dies annos q̃ tuos consignes taliter enim eam
et excelsa virtus tua et illustrissimus sanguis in purpuras
et cor has transfusus litare vota docuit. Accipe ergo ad a-
ras tuas duplicem Palladem nostris non iam tura sed sauio-
ribus fragrantiß vota illustrissimo conseverationi nomini
honorißq̃ tuo optanteme ut constans fortuna aureos Anni
quos aureo in cordibus clientum consignasti Cancellarij Ann:
nulo tibi soli reservati pateant.

Dicta ad Illustrissimum Archiepiscopum Gnesnen:
Præxis Acta.

Sem Mathiam Tubiensis cum allusione ad sortem
Patroni.

In hac rerum vicissitudine velut in anceps iti dubiaq̃ humana:
sortis tabula, nemo est qui non felicissimus iactum tibi ex-
optet Illustrissime Princeps et Archi Antistes præstantis-
sime. Quia verò cœlesti oraculo attestante omnium nostrum for-
tes à Dño temperantur nulli facilius promptius benigni-
tima Diuina prouidentiß manus expetitus iactus destinare
solet quem ei qui pectus non otiosis desiderijs verùs illustri-
bus meritis laxatis supponit excepit prono sinu adeo q̃ retrò
ad beatitatis tesseram Diuus Tutelaris tuus Mathias
Apostolus ad tanti honoris fastigiß non minus insignib⁹
plurimisq̃ meritis prouectus quam Diuina sorte approbat⁹
cecidit Sors super Mathiam ut et sub et clientum suorum
omnimode perluceret faustitati superest proinde Sena-

torum

torum maxime Regni Primas ac Princeps amplissime ut qui
tesseratis Apostolum non solus nomine sed etiam illustribus
repræsentas meritis ejusdem quoq; Tutelaris tui felicitate
eo verus successu capias quem publica totius regni exambi-
unt vota ea recurrentis seriei absolvas quas singularis tua
in Deum Religio in patriam pietas in comune bonus pervi-
gil cura Senatoria solicitudo et indefessus labor meretur.
Hoc quemadmodum è publico patriæ bono intimis desideriis
illustrissimæ celsitudini tuæ vovemus, ita vota nostra cæles-
sti et Apostolico calculo consignaria ab omnis gaudiorum
tum authore ardentissime precamur.

Praxis 8va.

Ad illustrem Virum per Syllogismum.

Major. Orientis solis adorationem olim certarus nationes religio in-
duxit nunc pene omnis politiæ quotidiano confirmavit
Illustres Dne. Libenter bono hanc sive superstitioni genti-
lium sive assentationi politicorus consuetudinem qui suus dim-
taxat rationibus intenti otiosos oculos et sua privata
comoda identidem ad novam principum fortunas reflectunt.
Minor. Exoriatur mihi longè acceptius iucundiusq; solis iubar dies
videlicet auspicatissimi Natalis tui quidem non minus vitæ
tuæ quod publice lætitiæ orientem non immerito dixerim et
quamvis iuxta sapientes placita omnes mortales toties
nobis ipsis exoriamur quoties novos dies horas momenta
vitæ nostræ nobis moramur. Potiori tamen iure orientem
solem in illustrium virorum genethliacis veneramur. Habet quip-

pe magnæ

pe Magni Heroes Illustris vestra fortuna hoc inse peculiare
quid in fulgentissimo Astrorum Principe Sole in ques quotidia-
na experientia usus observamus ut enim aprimo ejus ortu
cœli faciem, aëris temperiem totius denique diei futura sce-
nas colligimus ut ejus lœto et amœnas pectui unicuique no-
stram lœtitiæ amœnitatem q adseribamus ita plane fortu-
natissimis Heroum natalibus suos serenitatem beatissima
patria florentes amici lœtitiæ dies amœnissimos humilli-
mi debeant clientes. Affulge itaq illustrissime Dñe in hoc Conclusio.
lœtissimo natalitio ejs orbi nostro radijs, quite nulla un-
quam etiæ levissima iniquæ sortis nube obduci patiat
explica fortunatus eam lucis Majestatem qui tuis in dies
mitati votis desideriis et successibus puros dies in nubes
hilaritates aureas horas felices temporis revolutiones inve-
hant. Faxit Benignissimus Astrorum Moderator Deus ut tibi
tibi origentem fortunam luce hodierna lœte gratulamur
nunquam ejus declinem videamus occasum.

Praxis 6ta
Gratulatio Sancti Petri.

Gloriosam Cruis arborem in qua victor Princeps Apostolo-
rum Petrus tutelaris tuus devicta mortis Tyrannide triumpha-
phat Tibi in triumphales lauras adoptamus. N. N. Sterilis equi-
dem illa arbor non est quæ dum ad perennes virores sanguine Divi
Martyris Petri irrigatur cujus ex ipso ad tactu ipsa sterilli-
tas tota in laureta abit singulas tibi frondes in singulas ado-
ptat coronas tuo in capite omnium nostrum vota et affectus co-
ronatura quibus dum te coronatum veneramur illud quod vo-
lemus

vemus ut et sub umbra ejus arboris clientes nos tuos diu
foueas et ab ipso coronarus circulo finem et initius nescientes
vitæ Annorum in duas perennitatem.

Sectio 4ta

De Gratulatione nati prolis.

Gratulatio qua natam prolem gratulamur hæc puncta possi-
simum habet primus explicat lætitia ex nato Infante dices
satis factum esse parentus et amicorus votis Deus causas lætitiæ expli-
cabis gdia hoc modo familiæ fulcient gloria majorus propa-
gata æternitas per successionem occupatur. Stus omina de In-
fantis felicitate incolumitate diuturna sanitate instituent
habentq; ea potissimus ex laudibus Parentus ac majorus et aliis
circumstantijs ex die vel nati prolis cui sancto ille dicatus
est an eodie aliquid magni gestus sit an magnus quispiam
natus an omine imposito præsertim si ejusdem nominis aliqui fu-
erunt et Majoribus præclare de republica meriti. Item a loco
item qua Anni parte an hyeme qua est hyemalis apta convi-
vijs nuptijs et ijs rebus in lætitiæ adferentis quid autem-
nus attulit. Item a circumstantia ecli et si deest vel Lunæ
ut si in Iulio sit natus infans nunquam familiæ lumen
accessisse dices quod crescet donec donec profecto splendorem
Majorus heroës consequet. Confirlerent prodigia in ipsa nativi-
tate item pregnostica aliqua de Infante nato. Item ad desi-
nitiones filij recurre est enim Parentis votis familiæ orna-
menta incrementa stirpis amicorus solatia, paterna senec-
tutis fulcra subeundis adversis levamen. Reipublicæ præ-
sidia imago patris, memoria nominis, subsidium generis hæ-
res familiæ

res familiæ. Ato apprecatio subjungatur ut ea impleant quæ
ipse concipiunt. Letitiæ per Apostrophen ad Parentes et In-
fantem optando ei ut vita hanc feliciter incipiat producat fe-
licissime ad Dei gloriã parentũ solatiũ, reipublicæ præsi-
dium, familiæ ornamentũ etc Nota si patrinus habet
orationem agat gratias parenti infantis quod se singulari
ratione hujus lætitiæ participem voluerit his positis per
quem cunq; modum ex breviori bus etc.
Responsio. Tibi potest primo gratus animus promittere pro gra-
tulatione; illa 2do testari lætitiã non tam ex dato Infan-
te quam facto omine. 3tio optare ut illa omina eveniant.
4to fiat votus ut puer crescat ad spem de illo promissas exhi-
bendas et ad respondendũ obsequijs officijs tui amici. Si
patrinus perorant tunc ijs gratias agendo pro exhibi-
to obsequio christiano erga Infantem.

Praxis 1ma

Mietylko Ja powinowanie moie z polong tgobe radosciq ulm
in Pana stworzeniu cieszye dostało z zacnego potomstwa
swego aby caly swiat nasz Sarmacki na nowe sie zdobywa
wsele y nieomylnie sie spodziewaiąc iako felicia polliceris
omina z ucisqu potomstwie velut in viva cnot Oycowskich
Ione multus de splendore ulm Pana participante pro-
longatos spodzie upatrowat anos tego ciedynie z ycia caly edi-
tes magno sanguine nepotes etiam nepotibus za-
cney procapij domowstwa ormus wlasciwemi przysluiecat
oedobami.

Praxis 2da

In eadem materia ex circumstantia Mensis Maj.

Tobasem

Zrazem we tym prawie Majowy świat Jmci Panu y Rzeczy-
pospolitemu domowi tutejszemu wykonitą dydnitych ktorych y czytu-
na zielong wrożą natura die śmiecie y vam kapuśl Panskie
tryumphalne dzieia dzieia wspomina na świat nowy pozdra-
wy zawitał z tak miłey nowiny przyiacielskie serca store-
mu amicorum gaudia transeunt in propria pari assultat
lętitia a rego stworzonym omen biorąc że ten przezacny po-
tomek nasz esoty zawsze niesmiertelnych sladem przod-
kow swoich da Bog zawabiąc meritorum et honorum stawy na
Jmm Pana pogodne pociechy fortunatissimis incrementis
tis rose ywzgore ijc godzie a Jmmu Panu y całemu domowi-
stwu uprzey my imprecamur affectum.

Praxis 8ta.

Christophorus Gąsiewski Legatus ad Reginam Patris hoc
complexa enthymemate orationem genethliacam

Antecedens. Semper equidem Sacra Regia Reginalis Majestas Dni mei
clementissimi coniunctissimis studijs ad demerenda Chri-
stianissimæ Majestatis vestræ benevolentiæ et favenda gra-
tiarum necessitudinis vincula conspirant sed tuo præsertim
in optatis Christianæ Majestatis vestræ non longinqua sed
proxima non aliena sed propria desiderata prosperitatis
Patris. solatia vere cognoscunt. Hinc enim à Diuis Majestatis vestræ
rum majoribus hereditate quadam ad posteros charitatis et
benevolentiæ pignora dimanarunt, quæ non minus regia vo-
luntas Serenissimorum nominum insignibus quæ avito ascendentes
nexus arctissimi sanguinis et amoris gradibus illustrarunt.

Cumerg

Cum ergo suffragantibus bonorum omnium votis desiderata Christia- Consequens
nissimæ Majestatis vestræ soboles contigisset hinc fraternæ eccle-
situdini mutua lætitia nec auspicatis gratulationi potui deesse
ut verò pretiosus iste pignus inter gentilitia sceptra soboles at
ut in eo & filo ætatis ejus maturitate gloriâ contendat deni-
ut avita paternaq; maternaq; laudis decora æquet & sui-
peret, ita Sacra Regia Reginalis Majestas Dñi mei clementis-
simi Majestatis vestræ conceptis hinc votis gratulantur.

Praxis 4ta

Potest per hoc entimema esse Natus ex perennantis
gloriæ illustre monumentum ergo gratulor.

Przy powinszowaniu tey nowey pociechy, ktorą temi dniami Conclusio
w przeczney tendom przyiaźni nieboże zestacyi Twoiey
oraz w przyszłe lata długo trwałey ozdoby y perennantis gl:
viæ pożądanego monumentu. Obiles bowiem fortunnie Ratio.
nowe solatiorum pignora ktore da Bog przy obfitym błogosła-
wieństwie Panskim przy szczęśliwym powodzeniu y ochoty y ser-
ca Rodzicielskie unasz puszcza. Tym się Explicatio
rogoy wielki ow wschodnich Panstw Monarcha Glorye rationis
nadewszytko zwykł cieszyć Synadwego nayczelniey szym sta-
wy swey grobowcem nazywaiąc dlatego że on niemarkor:
mi Znakmuru abo miedzi figurami ale żywemi rytrata:
mi Cyc oyskiedzieła y odwagi potomnym wspomniał wy:
stawić. Obmyślita y uczyn do brotliwey prowidencyey Panskiey Antecedens
wszechmocna prawica tak kosztowny grobowiec ktory nie se:
pulchrales cineres ale wrodzoną do wspaniałey cnoty skłonnoś
ć indolem patern[a]q; y wysokie onych przodkow przymioty (hic enim
meret familiæ nemini linea mentis fuit) iako generosa æ-
mulatione

conclusio expetita. emulatione na sobie wyrażać będzie. Tych ia pocieh na ten czas szczerym a uprzeymym przyiacielskim affektem Panu Zyskę a we wszelakich szczęśliwości sprawia Prosząc animuś szczerozyczliwe vota y apprecatie nasze pożądanemi pociechami niech koronuie.

Praxis 8va.

Hoc entimema continet. Cum nouus pignus felicitatis tibi detulit eum aspectatum prolem donauit ergo hanc felicitatem gratulor tibi

antecedens assumptio. Dzięki mię Dobrotliwemu Maiestatowi Jego Panskiemu że mi taką

Datio. w tey porze dnia Rodzicielskiego do powinszowania vadosnych pociech podał okazyą. Ponieważ bowiem wszeczęliwy tendom nowego szczęścia nowe pignus podał nieprzebacowany kleynot który w tym skarbie złożony Cyrcowskim y Dziadowskim ozdobom nowey przyczyny. Ponieważ tu między te progi wdzięcznego barzo gościa

consequens. który niemniey fortunatus ia koler cnoty y sławy Rodzicem zostanie. Wczym iako sam serdecznie pocieszam odnoszę tak Panu Panu wysokiego szczęścia y znacznego blogosławieństwa Boskiego uprzeymie winszuię a autorem solatio vel supplicii mente conveniō. Abytoż tak pretiosus pignus za naszym pieniem czasu tak wdzięcznych lecich jakoteż we wszelakich szczęśliwościach na pociechę mnych Rodziców pomnażać raczy.

Praxis 8va

Qua respondet ad gratulationem Patris Prolis

Czcstości na prognostykach naszych myleny zgody sobie zawsze

du

du Słońca we Sobotę dnia ayspogodnieyszych obiecuiemy orz stokroc
przed zachodem i Księżyc onego odmiane widzim iako z nieboznych
rzeden obserwuie Jubemus aborta inter meridiem et vespe-
rum spe intuaq; fluctuare Ne tempestas expectationem eripiat
takez stokroc gdy sobie pocieche z rozkazym się Dziatek Rodz:
ce y przyiaciel Tworemy dedecorant bene nata culpe day
Boze aby wtym Ay gurianowa przyiacielski Wmm Pana
szczęśliwe debrat euenta aby wdoskych leiech dzisiey
pusto votis y desiderijs Wmm Pana fortunatissime respon:
debrat będąc cyeszynie podług vdzicom pocieche przyiacio=
tom wypełnieniom acceleiwaney familij ad Deg. Na ktorey mi
espectatiwie zostaiąc będziemysci o to starać aby my
Taske ckis nam przez Wmm Panow w prognostykach oznaj-
mong naynizbg nakaz y z tym potomkiem submissig addiczneli.

Sectio 1ta.

De gratulatorijs Victorijs

1mo Intentio cuius orationis est gratulatio cu gratiarū actione
conjuncta Quo in consideratione quatuor termini considerari
di Deus hostes patria victor quos simul y seperatim tractemus
2do igit Potest exagierari Diuina beneuolentia aut ex euidē:
tibus eius dis signes aut insperatis euentibus aut qui fuit de:
fectus virtutis et fortunę bellicę in exercitu, aut qua singula:
ris fuit militis alacritas quę non aliis Diuinitus accidere
potuit aut quia fuit multitudo potentia aut magnitudo ho:
stium in nostro autem exercitu paucitas impotentia et alia
impedimenta victorię quę quo maiora sunt eo maiorem
Diuinam beneuolentiam in victoria data comendant. Quo

exagierat

exagierat hostium depresio v interneccio quia nimiras ipsis hostib⁹
patria e periculo liberauit. Sic exagierat felicitas victorij
pietas et alia virtutes presertim si proprijs sumptibus delectu
militem habuit et quia ipse et militis et ducis munus obiuit v
quia sine clade suorum militu id prestitit temperantem in ejus-
modi confirmatione narrant. Vel omnes quod ijsdem sunt qua-
lis hostis fuerit qualis noster exercitus quod militum alacritas
quod erga Regem beneuolentia labores pericula etc
si vero ipse dux gratulabitur Regi victoria dicet se fecisse
propter merita et amorem reipublice propter beneuolentia
Regias exempla majora. Conclusio continebit militis bene-
meriti comendationes petitiones et labores ut grato animo
suscipiat v continebit prosperitatis appreciationem opta-
tionem spem et diuinam omnem maiorem victoriarum grato
reipublice solicitationem sue posteritatis memoriam
nunquam emeriturarem gloriam. Responsoria
ad hanc eo methodo absoluit qua et alia responsoria ad
gratulatorias addenda tamen laus et virtus militum quod
multum ad victoriam prestitit.

Praxis 10ma

Gratulatio Serenissimi Regi post victoriã Gedanen.
Jeleiey Panie z postrachiem Szerokiego świata nizdy dziwne-
go y bitni Rzymianie N. z P. K. Mary. Za nayw. Krzeto sobie
pozbytali Szczęście Kiedy Cesarzow y Monarchow swoich ew
victoria et palma triumphali Przegnozeniem Prowincyey
Państw nabytych Szczęśliwie wracaiącym etc Szło do Capitolium
Rzymskiego wprowadzali Zadnym nietylko curribus triumpha-
les areus

les arcus victoriosa iako immarcescibilem Eternæ gloriæ coronæ
na wieczną niepamięć tęgo wystawiali ale też nie ktorych
nieśmiertelnemi czyniąc w liczbę y poczet zmyślonych Bogow
swoich Rzymskich z wielkim triumphem policzali chcąc tym
samym gratitudinem animi za prace y trudy woienne iako
Panom swym gwiazdę Casti Mortalitate fata heroicos illorum
animos condecorando, ktora u wielkich Wodzach y Monarchach
zwykła zawsze bywać incitamentum ad magis et magis ardua
tentanda. Leż zaprawdę K. M. Pnie Panie dalekoć in progres-
sus et series w tey rzeczy wiwey Rzeczypospolitey naszey za
rządzeniem panowaniem W. K. M. Pana Naszego M. inaczeyter
gratitudinem animi przy uczynionym oddaniu pod dannstwa nasze
go W. K. M. Pana Naszego wszystkich nas potrzebuie ktora tu bo
nigdy quanta debet tanta reddi potest za podięte trudy y
prace więcey niż bycowstanie W. K. M. y za obmyślenie securita-
tis y propagatione Regni et finium iedzak hanc quod maxime
usługi nasze wdzięczną mogą W. K. M. Panu Naszemu zasowiad-
czyć y zdania nasze przy dostatkach naszych iakiekolwiek
za rzeczy pospolitą opitulacyą y obronę cnotliwey W. K. M. Mci Pany
Nemu Mai Gratorowi ochotnie oddajemy y ofiarujemy.

Praxis 2da.

Gratulatio Regi Poloniæ Victoriæ de Moschis.

Et unde Supremo Numini cui gratias Eternas precamur tot tri-
Rex Serenissime apprime gratulamur Quod prius victrices
posthac eas laureas quas gladio excideres prius fortunas invenias
Quas quæ tueras vix aquila Sarmatica hic excepit primi

cunabula

cunabula sceptri tui Moschouiticis tempestatis luna in mutuam
aurorae quasi adiuncta affinitatem cum breui et mutuato lumine
natiuae sceptri tui lucem non tam perstringere quam obruere
funditusq; delere statuisset gloriosissimo eo felici victoriae atq;
peritura dum quasi plantaui gloriae produxit palmarium
quod ne unquam sui germen perpetuum amitteret tanquam san-
guine tuorum adolere fecit suisq; in altus diffundi radicibus.
Quid mirror lunae inconstantiae simbolus à tuis Rex serenissime
fulgoribus Eclipsim passam tuisq; se humilem atq; prostratam
inclinasse fasibus eius et aurora ipsa solis astrorum velut
Principis prodroma non modo lunas at etiam sceptri tui co-
mitata est uersus et leonis ipsius qui tibi eius fortitudinis est non
illus caelesti horizonte sed qui Sueticae stemma Regionis
ad tuas aquilas protractissimo sequitur. Felicior haec inire et
fortunatissime Rege fortuna Thimotheo illi quae Athena-
rum tanquas Athlo caelum sustentabat ipsiq; niteba[illegible] probes quae
fortuna urbes et ciuitates ad tibi triumphos et victorias
non quaerenti ultro tanto ampliores obtulit quanto pau-
ciores soles uariorosq; tuis incubant fasibus. Faciebat
mundi illi pauor Alexandrum magnum non numero Asiae sed
triumphos notare. Liceat Rex magne liceat hanc illius uocem
geminare satius siculatot aliis defecisset quot tibi re-
stant ad victorias dies diuturna alioqui bella suscipimus
de te dubitamus uideris ne prius hostem an uincere. Sunt
alijs lusus fortunae fortuna est tibi Rex fortissima astra
et castra extinguis dum aspicis nobis oriens hostis terror et
occasus quid ante solem Sarmaticum diram perdere nata astra
uiliora minui solet luna quoties origenti uirtuna illustris Mos-

schouitica

rchouitica Othomanica videbat luna quamdiu ad te non accessit. Ma:
gne Vladislae quanquam nec accedere ad solem luna potuit nisi ut
subiceretur ergo feliciter de triumpha et signa auita diuus Casi:
mirus tuus patris tui et Ioannes Polonus libertatis floresce vita Ciuius
et salus consilii Reipublicae Senatus oraculum mens Polona. Ad:
dant tibi superi de nostris annis addant tot salutis quot nobis
de hoste crispi voluisti hoc amoris inter nostri debitaq; obseruan:
tiae vestigal perdimus eo animo exap e et grato leti et seque
tibi uni proprio ceteris communem et pretiis effecisti.

Praxis Stia.

Gratulatio Victoriae de Turcis

Reipublicae Illustrissimi Dni vitae omnibus nostris ac hunc clarissi:
simi Imperii fortunatissimi Regni splendorem die hodierno Sa:
minis erga nos amore summo contentione studiis consiliis
Regis Sigismundi nostri ex stragibus Othomanicis erepturos bis
omnibus vobis gratulamur decreto enim id natales sacrae
sanctae sanctius accepimus ut non minus nobis iucundi sint
illi dies quibus vero nostra vis in columitatem consequimur eis
illi quibus in lucem producti in albos mortalium inscribimur
quippe salutis hic nobis certa voluptas inde satis incerta
conditio obuia natis enim pene sine sensu demus at conseruati
uberrimae laetitiae messem consequimur, quare si celebritate fa:
mae fuerit illus diem urbis Romanae quo Camilli opera atq;
contentione Gallorum crudelitati erepta est. Si calculo albo nota:
tus is est quo Catilina facem in ciuitatem coniurationis ferro extin:
xit si inter fastos ille relatus est quo Carthaginem penorum con:
turnacia audacia rebellem Scipio Iunior superauit esse apud
nos posterosq;

nos Posteros q̃ nostros debetis in honorem quot Regnus Poloniæ
regnus ingens libertatis domicilius atq; ꝯ in primis auitæ pie-
tatis sanarius seruatus est. Nam totius Poloniæ templis
delubris tectis ias plane ignes subiectos vidimus gladios q̃ in-
cerunice totius gentis stricto aduertimus. Meminimus filli
calamitosiæ pene fatalis diei cum Valachias inuasit Othoma-
nus cujus incredibili audacia atq; inaudito tumori non tantus
Thottheucusianis auspicijs insignis exercitus sed ipse serenissi-
mus Rex tota confluente Polona nobilitate se obiecit impe-
tuq; furentis atq; perniciem flammas ferrus patriæ minitantis
progressus arguit aditus refrenauit atq; ad petendas pacis con-
ditiones coegit feuitq; ut hæc dies Poloniæ felicissima Turcico im-
perio exitialissima haberetur. Est iam quod dies hic serenitatis
gloriæ fastis inferatur quo Sigismundi inuictissima dextra
lernea hæc hidra quingentis capitibus stipata repressa est. Ne-
mus sane Rex serenissime Sigismundus III Hercules quitan-
tas bellua tot imanes in caput nostrus (quanquas eo furo usiver-
bo quo decuit) non in caput nostrus sed in caput Christiani Religio-
nis dicatam repressit retardauerit auertit. Hæc igitur di-
em agimus vos Illustrissimi Dni Religionis sanctissimæ Orna-
menta patriæ præsidia bonorum omnium solatia admiramur
in vobis auitæ pietatis Polonæ Archetypon egregius tan-
quas in aliqua marmore petra egregie effectos conspicimus
Suscipimus in quas atq; nobis de conspectu vestro plurimus
gratulamur. Quis enim vestra est cui non patria immensa
debeat honores quod enim in vobis non præsidet libertatis est
fulget imago quis vestros maiores laude non insignat
nomen civium fert quis non eam ipsam nobilitatis digni-
tatem

tatem quam à Parentibus suis claram cumuletamq; accepisti
clariorem egregio virtutem ornamento pietatis te sapientiæ
illustrauit quis non in pulcherrimis exantlatis laboribus patriæ
illuxit firmantq; quare vobis patria honores vobis dignitates
vobis se totam dedicat quos tam insigni maiestate ornamento-
rus illustres veneratur quos ut ita sint volentem splendorem
triumphi huius vestro conspectu auctus gratulamur æternumq;
nos memores futuros vestri conspectus profitemur erit hic
dies albo gratitudinis insertus nec illa ipsa vetustatis iniqui-
tas abolebit habit memor animus ære perennior quibus ne ne
aliquando omni officiorum genere patiamur superari enitamur.

Praxis 4ta

In eadem Materia Sancto Michaëli.

Non possumus triumphale tuum nomen Serenissime Regum prosti-
tere an in victorias loquamur orbi patriæ gratulemur triumphos
hos ita derivasti inde cum nomine cœlestis militiæ Principis felici-
tatem ut nunquam infoleo sive publicæ felicitatis auctor sive
vindex et discordiarum arbiter tive legum et libertatis vindex pra-
eas quin omnia ad æquitatis libram iustitiæq; Amussim componas
nunquam in hostem gladium stringas quem lachus et palmas gra-
tiarum colligas nunquam bella suscipias quin triumphes
Olim cubicula nascentis orbi incunabula Michael Angelorum
Princeps incruente prodeo in Dracone publico inimici quis
ut omnes tam fulgure quam fulmine bonorum Angelorum mentes
ad victoriam illustravit immortalitatem malorum autem profligavit
cum tetenderunt rebellionis arte signano protriuit ad Tartara
Tu modo Serenissime Michael Polonæ Aquilæ pro Deo et patria

contra fidei

contra fidei et Pacis hostes deprædantes in limitatione Provinciæ fortitudinem nominis tui auspicijs animasti Salmaticæ rebellis furentem audaciæ depressit ad ignominiæ jugum subduxit tumida colla plantis tuis servitutis animos et bellis fractæ atq; fidei rebellis quondam ruptæ [illegible] minax nunc submissa et mitis victoriæ adoras nos patriæ patrem debita veneratione prosequimur et eidem monumenta æternæ gratitudinis ex animorum nostrorum perenni observantia dedicamus.

Praxis 3ia

In eadem materia.

In publico communis Lætitiæ amphitheatro de victoriis et triumphis tuis plaudente Polonia Pallas quoq; nostra in aureæ Poloniæ libertatis jugum sub Corybantia fruiset Cynthia triumphali labaro ad libera tuorum Principum obsequia emunita ex aduentu ad nos tuo non Lætari aut plausus non debere nefas duceret Regum à coronatis retro Regibus fortunate sine præsesipre argumentus Lætitiæ theatrum plausibus apertis quando Poloniæ Regum augusta Majestate et laurea tali fortunæ sceptro tuo constanter vectigalem ex Russia Varsaviæ Augustus hospes et laureatus infers de hospitio triumphator in te uno hodie omnium Sarmatiæ Regum victoriarum trophæis illustria nomina seu potius Numina non tam compositis ad ostentationem verbis quam pronis ad nutus tuos animis grati clientes fauentes subditi venerantur. Restituisti patriæ aureæ sæcula nostri temporis Victor Constantinus vere Sarmaticus Hercules profligata formidolosi Borysthenes metuendæ præterea Scythicæ prolis ebionis sine civili clade edomita plus quam Septemplicis hydra

non invidet

non invidet ias Polonia Romas Camillo Reguios Scipiones Pompe-
jos nacta inte serenissime Regis publice felicitatis tutelas
hostiu terrore pacis stabilimentus Vir eruditissime regna
fortunatissime triumpha gloriosissime Polonie deliciis caro-
sis amor. et Palladem nostras imo quando Regis majestatis
sereno aspectu beare voluisti deinceps affectu prosequere pa-
tricinio tuere, munificentia exorna.

Sectio 6ta.

De gratulatione recuperate valetudinis.

Intentio est explicatio letitie ex bona valetudine ab amico
recuperata confirmatio ex his fontibus petenda. imo ex-
plicatur periculus morbi 2do tristitia amicorus subditorus con-
sanguineorus omnes enim virus aut Principe aut amicum
bene de republica v de amico meritus virtutibus suis orna-
tus qui liberalem sortem iustus sincerus optabant etiam
immortalem fieri. Hic campus est enumerandi virtutes et
opera acta. Sto quaratur cur Deus incolumem illus servaue-
rit. hic est occasio loquendi de omnibus ijs operibus quas
ab illo propter Deus et rempublicas gerenda posunt specta-
ri. ultima conclusio continet gratiarus actiones Deo pro ami-
co v Principe in vitis retento deinde optatione ut diu incolu-
me vitas agat et nunquas similimorbus valetudines et
amicorus letitias interturbet

Dicta Principi Cuidam postquas ex morbo convaluit.

Si semper ante intra hoce parietes ad aspectus tuus Princeps
illustrissime

Illustrissime et optimus nobis dies illucescebat, gaudio omne
preteriti temporis lætitia longe superauit nos quoties cum
hac tecta subintrabas toties uberrima nobis exultandi mate-
ria vultus hunc humanitate plenus hanc ad bene de omni-
bus merendo animi facilitatem hæc dignitatis amplissima nomina
tecum adferebas hodierna autem die cum hac comitatus majora
etiam potestati cum enim post luctuosas rumoras reducem te non
tam in patriam, quam in vitæ exercitia cum eo uberiore profundi-
mur gaudio quod claritas et virtutes tuæ et Divorum integra
percipimus donaveras ita vita patriæ et tot dis bellissque
susceptis omne tibi vivendi facultatem ademeras ita neq;
patria aliquid aliud à te requirere nec tu patriæ à dare pote-
ras versus ubi ad cælum oculos contulisti vita versus recepere
ut inter patria familia nos clientes tui novo et singulari
beneficio cælites obligaremur. Idem enim ille Deus optimus
in urbis retineat Reipublicæ senatore eum reddidit cujus
virtuti ipsi explorata salute tua patria in loco et tempo-
re secure concidere possent familiæ illustris stirpem vesti-
tuit ut in suis se luminibus longe lateq; circumspiceret no-
bis Patronus donavit tanto cariore quanto melius ingenit
tuus ergo ordine nostra favor Divino Numine confirmata
est hic patria quidem illustrissime princeps lætitiæ suæ signa
in multis honoribus quos virtuti tuæ præparat, ostendit
quos primus tui tema tui gratulationi oblectant nos tibi
tuæ familiæ devotissimi clientes primas exultantis animi
damus tesseras cum ad aspectus tuus hilares concurrimus dein-
de quod Alexandro Regi per Philosophus medicus ab egritudi-
ne

re restituto Macedones fecerunt, faceres pondemus illi manu medicis felices investaurandæ salute dueis sui oculis excepe-runt non ad vivos tutelares tuos (quorum opem vere cognoscis sup-plices accedimus) eorum merita ut hactenus fecimus, ita con-sequenti deinceps tempore venerabimur atq; ut id quod in te contulerant beneficiis tibi patronis familiis nobis perquem diuturnus esse volunt votis precibusq; agemus.

Sunt et aliæ gratulationes omnes tamen ad harum nor-mam fieri possunt.

Articulus Octus

De orationibus Commendatorijs et petitorijs ac exhor-tatorijs.

Sectio Ima

De orationibus petitorijs.

Hac oratione expostulant stipendia dignitates beneficia auxilia egentium et quod attinet dispositionem eadem est quæ aliarum in ea ipsa puncta veniunt in memoriam fiat accessus qui esse potest vel de ve-catione audacia vel a professione verecundia quo sine merito accedat petitus vel ab ante occupatione eorum quæ possunt obici et refutatio-ne vel ab extenuatione tui qui petis vel ab exagieratione potissimum fabalijs postulatum vel a commendatione liberalitatis eius a quo petis in 2do puncto enucleandus postulatus in 3tio dandæ ratio-nes quæ id eum incant et persuadeant ad id offerendus quod postulamus hæ vero rationes haberi possunt vel a persona dantis vel accipientis vel a majore meritis a circumstantia rei petitæ a consuetudine vel a necessaria facili gloriosi et de quibus adjunctis sed hæc omnia cum modestia fiant in 4to puncto veræ petitio beneficij memoria perspe-cta pollicetur spes de obtinendo eo quod petis exponat, et te gratum promittas.

Præcipua

Praxis Ima.

Jaã nomine Exercitus possit quis petere stipendia à Regia et à Regali
Venit ad Serenissimum tuum Thronum Polonus Mars laborum suorum præmia
à clemente liberali manu tam sacræ Regiæ Majestatis quam totius rei-
publicæ postulaturus. Detersit sudorem et sanguinem casside et galea exper-
sum deportantibus filiorum hujus reipublicæ semper triumphalibus quam tu
optimo meritorum æstimator pro Majestate tua pro integritate flu
lica pro aris et focis patriis effusum majori Theodosio nia gemis et
auro sed gratis pectoris amorisq; pretio æstimabis, non victoriis patriæ
senatu equestris ordinis corona impensa Poloni et Litvani Martis
labores et claro more in castris sub nudo Jove subtento vixi inter
rapidos Polis Astrisque inter maximas frigoris noctis minas et asperas aeris
austeritate signa rebus salutis publicæ ergo fixos, ubi procul à do-
mo procula Penatibus Jovis nostris à fortunis et aris signo-
ribus remoti Cæsaris et patriæ fortunæ plane in communi nau-
fragio versamus. Parati nostris tumulis et funeribus unimes-
liorum matri reipublicæ trophæa et ascensiones gloriæ erigere mo-
musita bellicosissimi Penorum Ducis exemplar qui ante triginta
cum romanis conflictus certa præmia cujusvis militis partibus
in illis robur et auspicia belli excitavit nobis à prudentissimis Du-
ibus servandi laborum præmia occasione fecit nec immerito quæ
ad modum enim sine præmio emerita languerunt virtutis ætati
buta pro antecedentibus laboribus præmia ulteriorum stimulus
et incitamenta excitari debent Martis virtutis ignigui
qui in solo ferro sed etiam auro fovendi. Nervus belli pecunia est
quod si bellatoribus defuerit enervatos debiles efferendis peri-
culis impares cruoris et squalore solaqui rorum umbras effingendo
relinquet quapropter ad plantas S. M. Majestatis in tectus
patriæ consecta exercitu Litvano provolutus suboneribus bellorum
latiscentis Martis suos stipendiorum emerita præmia ab invicta manu
Principis postulans hac ille erectus et roboratus ad maxima

quæq;

quibꝰ audenda ad ipsius mortis discrimina prodignitate maje-
statis pro integritate publica parata sit et animum.

Praxis 2da.

Qua à rege vacans officia exposcitari possit.

Jako rozumiem że szczęśliwa Boża y sina euentu sortitem nasza
supplikacia przed WKM. Zktorą stawamy przyimiąc do bacz
ponieważ niedorzeczby tak iemu maiąc Pana narażac ktoby podda-
nych swoich potrzeby opatrzyć vmiał Zawsze vota onych zwykł
anticipare benefactis y darmo nas impostunami zostawacte-
mu ktory nietylko publica expedita tylko też na potrzeby cyby-
czny y fortunes nos porcit regali boy y nieco zwłaszcza
ze sg Ziemskiemi Bogami oświadczaiąc toc znak iest dobro-
wolnego naszego poddaństwa wyznanie taki zbiorec to exer-
citium sumi Imperiastasky pokazowac stawamy tedy przed
WKMią iako przed Bogiem na tym, wiem bowiem przewodo
Dij estis wiernie poddani przekładaiąc, prozbie nabey pokazuiąc
Panem kiedy prozby nasze tuchac będzie za Panem miłościwym
kiedy uczynić nie potrzeba WKMci tłumaczyć zbym stawamy
kiedy iako do dobrotliwego ociec wdzięk potrzeby synow swoich dać
tylko namienie z pokorną prozbą abym vacans zostaiąc y po
Nektory znowu do rąk WKMci me wracą domowi nakłoni
ktory zawsze życzliwy kompanom swoim zostawała in per-
jonas meas conferre vacuy tatym samym wiąc miłość zwy-
kłą ochotę y confidencią poddanych swoich ku tu pokłonie
gie odbierał zacbym gdy stawam samego mię pod nogi WKMci
wielkiego oraz dobrodzieiącego nauszytkich nas całuie. Szczęścia
to powalenia y dobrocznego rządu WKMci ktora panuiąc bog
fulmina hostibꝰ imperiii zwykła z odtronu naszego niechay
niedopuści wiernego poddanego do stopnia compassionis
zostanę zadostatecznie odzwierciadlony prozbom moim delatowanych.

Secretó

Sectio 2da.

De orationibus exhortatorijs.

Hæc oratio ignea est, & maxime exercitum duces eâ uti debent, qui ante prælium suorum militum animos incendere ea debent. Animo inficiat eorum virtutis laus quod exhortari debemus, spe de illis egregias præferendo quod scilicet excitemur ad honesta non indigentur necessitas præsentis periculi deterreat, & exabrupto hostium ferocia aut ignavia exagerata. Do res ad quas exhortamur facilitas utilitas honestas gloria ostenditur et quod damnus quas infamia secutura dissuasi faciamus. ardens ad hortationem ut id fiat quod volumus recommendando majores nostros et eorum exempla in simili negotio Dei honorem expectationem omnium omnia etiam bona de eventu futuro. Præxibus abundant Curtius Salustius hic pono unam et alteram pro exemplo

Praxis 1ma

Qua dux milites suos possit exhortari.

Xienale za to by iż nam zawsze bac miles arma — kiedy iż sy-
nagstate k iuż całe zgubionej ręce by my naszey poglądamy okiem
. y widzieny iż ko ostatkam ultima interitu horas minąć iako
y ioviditissimus regnu które między wszystkiemi prodkowato limi:
na gentius Principes Prowincyarum wzato ten regnu przybiera
a zoabu ukochanych synow iey niciakiey kolwiek całe krwawe
xe woyska sanguis erant lachrymosa cedna tylko ostała wsp:
kuna zych zostawała postnobiliores dispersas partes a y
otoż ie teraz kusi nieprzyiaciel xża swiętego chcąc nadrze
wydrzec ztak wielkim się rzeczy nieprzyiacielu nalezeć
xsudnsky sprzysięgłego woyska wygrania by a tego iuż

rzeczy

Rzeczesław będziem cby Ze by nam y Zdastatka nas wyrugo-
wawszy Zlemie wyniść rozkazał egredere de domo tua et de
cognatione tua wolne nam tylko na samym powietrzu y godzie:
mią mieysce zostawiwszy by nieh nam nie bardzo trudno czym ma-
towo spokojnym niepryiacielem godzić ustawicznie niemownie
unas imparedvires gdyż erunt et nobis vires erunt et tela nie będzie
ieżeli nam tylko honor Boski kościołow Zachowanie wiary roz-
krzewienie wabach miłą wszego stanie: niedbajmy pomiwać
tenże sam qui pugnat pro nobis zabłom naszym szczęśliwą
przyniesie victoriq nie żałujmy krwie naszey przelać ieżeli
wolność nam przez krew nabyta miła nie żałujmy Zdrowia
całości Zostawić oyczyznę ieżeli wnas gutta nobilis przodkow
naszych prze da minah sanguinis nieh nam nie będzie cie-
szko pulchrus pervulnera gubrere mortes kładmy z duszą
na Stawę zodważnemi wtłady sławami moriamur et in media
arma ruamus tego po nas nadzieroszy honor Boski po:
trzebuie na to nas oyczyzna à tasijs ad tascesuy bielego:
wiecie na to pozostali wspołbraci wyglądaią tego wszystkiego do-
ni zgadzaią do tego sułtokone ręką Kościoły niepryiacielską
nauczaią y upominaią y oraz kapłańskie zalmecabogo do-
wieństwo moriamur et in media arma ruamus ey bracia do
Zboru Zakonny kapłą

Proxijs Da.

Epistola quâ Amicq hortatur ad deponenda de alio amico ex qua:
dam occasione Suspicionem

Nie długo tam wdzięczna zgody nam y słow dogrzewa harmo:
nia gdzie stwaplikę godzy się wtargnąwszy powiernow:
nym wzorem wnetrznego dozorowania ubezpieczenia nie nowna do:
wiem onemu confidencją na wzgard na trzecac a westchnie:
stliwey myśli rozrywki nas mieysca postrzegaj, lubo tedy

samueby rok

sam uczynek z wierzchnym sposobem obroności ma sobie
wzdrze przeniesc tego na mym umysle nie mogąc zeby ta virtus
ta necessitudinis tessera bycmiała w sobie tamtych ktorami
gdy nie statkami niepodległa iepeli opowadzą illum Panu idzie
rew erentia, a ich cum Dan tym samym łaskie tych z prze-
iazni regestru ktorzy amores timore pierneat dato w po-
stępku do fine pokazuią pozorna tylko a nie z bolma nie tak
służyc iako ludzie bo ze w duszlicznych komitywach ukłan-
dnoc, uiscisk nicoiednym co wielkopis komus odpowiedzi:
sie te colonamabo. Zaczym nie tylko zyczyl bym aby żadne-
go stąd aligenandi animi zdatku niebrakało ale wszem noz
wo łaskę szczyrosc prosty urazyl a tym czasem sąsiedz o-
bie na iskze okazyc obowiązek mieszczan zatego oczeka-
waiąc na potym ktorego deraz dozna teraz mi zuzyte
odbiąc łaske zostaie.

Sectio 3tia.

De orationibo comendatorijs et ad eas responsorijs.

In hac oratione hic puncta seruanda. 1mo liberalitate et amo-
rem extollimo apud quem comendamo vnijuersalo dissuas
alique causas ex circumstantia aliqua loci personae tempo-
ris vel etiam amicitiae cum illo vel nobiscum explicamo illi quem
comendamo. 2do laudetis qui comendata a meritis studijs
obsequendi a dotibo naturalibo sapientia doctrina pietate
3tio dantur rationes quas soadent ut comendato suscipiat quas
haberi possunt vel necessario vel abutili ab honesto et aliis
adiunctis. 4to spes proponat et promissio tas suorum gra
illi obsequiorum quem comendas.

Responsoria ad hanc sit optime. Si observentur puncta quae
dixerunt in comendatoria et ad ea responsoria nihilomino

hic seruari

hãc seruari posuit nimirũ si acquiescis ejus cõmendationi. Imõ
si notitia cõmendatiõ ejus parentũ habuimus tunc dicendũ est
non semper optata dederi nobis occasione ostendendi gratũ animũ
animi q dicemq nec unquã talibꝫ parentibꝫ alios nisi magnanimos
virtutes q serare posteros. Quod si nulla prodesset notitia tunc
laudandq propensq animq amicitia tibi cõmendat q aliquis
discussas ciuiles de virtutibus ejus qui cõmendat faciẽs
Dũq facies ipsa prodet bonã indolem q virtꝫ a hoc cõmendatio-
ne hoc habere potest q satis loquax virtus nec eget cõmen-
datione sit tamen illa accedet illustriores reddet q dicemq
nõ sidere iuditio cõmendantis 2do gratiarũ actio pro hoc ofa-
uore cõmendato 3tio demq omnem affectum et fauo-
rem cõmendato promittes. Si vero non vis ac
tua obsequia acceptare tunc hãc seruare poteris. Imõ lau-
dabis indolem egregiã sed satis exhibere ẽ petes quod petitur
Dolores demon strabis quod non possis amici postulatis satis
facere. 2do dabis horũ rationes quã impediunt ne satisfiat
amici postulatis quã haberi possunt extenuitate rerũ q difi-
cultate aliqua q ex ipsa quando oq cõmendatã persona tem-
pore loco conditione. 3tia venia postulamq et malis occasionibꝫ
studiũ suum approbat. Praxibꝫ dicta illustre.

Praxis 4ta.

Epistola cõmendatoria filij ad obsequia cuidã magnati per
hunc syllogismus utiliter deuoluet. ei ad obsequia patus per quos
facilis patet ascensus ad publica sed prote facilis pateret.

Mac to pochodzy na dwor sleg linie z slachetskiego urodzenia
geniusz ze rzadzy sie polskiego nego interesalat swoich ali-
genis mitibꝫ niemal ad torunie im daley astagnante priuatis
aneszluvka od sad rasicz tym bliższy humorus siego przy woskiego
spodobnoc iakas na dis bieżecego dutiliter vsus ulteriora
tolerzelina dis crimina fructus obliczey wzglad czynemy
nigdzie z znieyszego placu na buyne lat mo dzich prouenta

nieuspatrzy

nieupatrzy nad clientele onych ktorzy oddawszy voluntatis
nostrę arbitrio mozemy się spodziewać ze obsequiis liedyz
fedyz imperii refusis papus ad publica otworzy et in lucem wyj-
sadzonego dobrego przyuiedzie ze bysmy diecezya natawa curata
raligine exuvie liriid do innych podniesienia nasz conych patrzemy
stroznie nullus obiecs do przystugi dzieci pospolitey nienaydowali
skasapnato zaista obrzyska same serce y myśl kuszobie goiegni-
icea alec mity by nitz za mig stredniego accessu przed się nie dawa gdy
by mi ta stawosc imp Pana otuchy niedodawała ktora dla tego by impul:
boy panskg y bratersky zawarszy wolnego tego tko inaltu nie podnijm
ktorego albo pytrzedtia do nieladkosci oddatrzeby ta albo ta ingen:
ska niezgrabnose do domowych przygoda enota ego sta samo do
boku ich Pana accedere nie nierzystinnego iedno gfendere
umizyc towy nad pospolita wyniesc się y fortuney opinia pneto
niestuszna a bym tak we fortuna porostaiące przez gadow
im Pana familie patrzył. Ze bym przy nam nie ciecz exgra:
tore di duo wprzatym na ustuge im Pana iedynaku mo:
im niegfuieal. krem obymdobrze zedzie nietrudno concurren:
tius frequentia Tozy ta vacbey ex prodkertow ratione onym
plac tak szczęśliwy rezerwowac. ktorych dquniey respiciens
gratiis sibi devinxere. Alec mi cbym otuchy i prztama ich
na uszytkich delantata zo beneficij niehandluiesz ius pra:
wie nie maige in fortunis tuis co bys mogo tuiecey zamnoze
nie tak szczęśliwy by tas kaury im Pana annuitas
potomkow mieiemu daudzy do boku Senatorskiego iakies
szczęśliwy mo ze nato zniewolist a bym constanti fide ad gra:
tiarum actionem percaput meum et gentis nomen całego domu
stwa uprzey mowe uieznemu im Pana zeko dayszu devoueno
tego dokazac ze ante recipientis gratijs tritum in memoriam
stwierdzenie ktorego ieden mieszaie czego iedy nie czyszcze
tylko się na ktorym iedynie oczy gladam oddaie.

Paratis Data In eadem materia.

Innat Sequi

Innatus equidem est iuuenibꝰ vestrum nos et sursum agere ipsos
sape constantiores esse quoddas vereq lauco stupidiores inculcatos et moribus componendis prorsus inhabiles vlisseq dolosiores
quoru limatura statu vastitei et calliditatis altior superat
verit stinc Policrate me arbitror leuiores quos reperierim
ejusmodi adolescentem in quo et videre et experiri facile
quiuꝰ potest sa satone moderatione ias sapissime a cumine
ias sa sim pietate. Hunc tantis virtutibꝰ adolescentem
tem ornatu ad obsequia Mtis nis habilitatis commendo
assiset prosequ prosperi et ipse constantia fidelitatem
indastriaq et ad obsequia sua promptissimum.

Oratis 3tia

Responsoria ad precedentem

Lubo cnotꝰ maz sibi zalete virtutꝰ promotoresneq at
tentiuelti experientiednate te utiley oney decoris
accedit hiedy affectu ergi za ong pero uie y lubo ge
nere Mey Mti Pandalfey nie potise bowat zalety ito
remu zauzymowrego stanie sama extrinseca compositio
oratora iednate te commendacia Mm Pana dalremu g
nego inseruit amori. Zaczym tak malificatuꝰ gdy Mm Pan
ad obsequia destinuie stuge libenter onego innumerus stug
moich przy innuie polliceudo tocj non liberale meam
experiet dexteram a Mm Panu za affekt doby ktory so
bie zaubie wzyto ce stino unizone mote sero rekiobli
guiqꝰ sq zyczliwq Mm Panu propensiq tuso sq reciproca
ca welowac gratitudine a effectu diu respondendo af
fecta compensare.

Oratis 4ta.

Epistola qua usus est serenissimus Vladislaꝰ

Quar

Quartus. Comendando nobilem uirum Dñum Principis Transsilvanie.

Major. Impensis studemus nobili regni nostri iuventuti exteros
Minor Principes ac Provincias literarias & militares disciplinas cau-
sa adeunti. Hinc est ne non possumus hac in parte pro-
clariori studio nobilissimi adolescentis & equitis Bo-
loniaeq; principis bellicae scientiae palestra in aula Ce-
sareae Majestatis vestrae cum legisset eo se transferre statuis-
set comitari ipsius regia commendationi suffragio ad
Conclusio illustritatem vestram voluimus. Atq; per quas gene-
rosa a Deo postulamus velit genere et indole spe-
ctato subvenire ac studio virtutis et gloriae flagran-
ti ipsi gratia et aula sua locum dare eius inter familia-
rioris obsequij atq; consuetudinis auditores suos adsci-
scereque subinde patricios atq; disciplinatae dehi-
nc atq; patriae in posterum accommodare queat. Quod ut illu-
stritati vestrae gloriosum sit nobisq; opportune utile gra-
tum sit felices successus et longa diuturnitatem a Deo precamur.

Praxis 9ta.

Qualibranus Aug. Pontifex ipsius pro Ladislao.
Acto in Regem eligendo ad Senatus et cunctos
regni nostri ordines scribere per hoc elogium.
Major. Inter regni vestri ornatissimi mihi paterno zelo cum
loquendum est affectu non alio prospecta virtute
mus remedio quasi liberare vocem suffragio Regem eli-
gatis

gatis qui sit futurus reipublicæ vestræ imò totæ reipublicæ
Xtianæ salutari præsidio et ornamento singulari. Ipsos Minor
illustrium triumphales Principis vestri Sueciæ Regis orbis
demerendas recolimus victorias nec non dignas imperio virtu-
tes non possumus tantas et tam exercitatas heroicis studijs
indoli inter liberos invictæ gentis vestræ calculo libera vo-
ce et Apostolica benedictione non suffragari. Proinde cæ. Conclusa
non solum Parentis vigeant meritis sed et filij probata
virtus satis celitibus inspirantibus et aspirantibus non du-
bitamus vos alijs si qui competant exclusis Vladislao ve-
stris regi cordibus summo vestro cómodo delaturos.

Praxis 6ta.

Pro eodem à Ferdinando 2do Imperatori.

Si adoratam à decreto Romano spectabet orbis Major
attonitus nepotis nostri indolem ac illustriam
potuisset hæ peregrinæ avunculi literæ aliorum suspi-
ciones subire me sanguinis nostri socios quas com-
modi vestri in eligendo rege elucere rationes. Hinc Minor
eas is quæ spectat votis concipimus vestrum regnato-
rem sua merita in illustrissimæ Reipublicæ vestræ
heroicis comprobaturum actibus. Ambigere omnino Conclusa
non licebit vos illi eam dignitatem quam tot vi-
ctoriis meruit ultro magna apud posteros gra-
titudinis fama destinaturos.

Et hæc sufficiant de orationibus commendatorijs

dum

dum quibus uniuersam Rhetoricam et me ipsum Rhe-
thori diligenti et amanti commendatum esse-
volo nec dubito quod mei memoriã in corde
et ore gestabunt. Atq; laborquo
integro prosecutis sumus Anto
fauste succedet nec suis
frustrabitur intentes si
hoc quod ab initio in
nostro præstantissimo
Oratore Polono
Polito obserua:
bimus nimi:
rum dũ et
nos ipsi
viuamus
et nec:
sterla:
borcss.
se:
rit

BIBLIOTEKA

A. D. G. B. V. K. S. L. O. C. Ao:

norem nec non OO SS. Vultum a cuenerationc

BIBLIOTEKA
FUNDACYI
[illegible]

Rkps Nr 476
K. 235 8/11

Celsissime Princeps ac Archi Presul Vigilantissime. Ad propria venisti, tui te recipiunt: nosti tuos oves, et norunt te tua; Novimus in quam Patrem, Vigilantissimam Pastorem, Virum Dignitate spectatissim, Dominum ac Benefactorem multa amplissimum. In hujusce sacre Edis penetralia Ingredi. Itaque cum propensissimo, ut par est venerationis cultu, ad Archi Presulem Plantas me abjicio Nam non nisi hac officiosa, eaq tenerrima animi demissione, secus nullatenus cliens humilis arbitror, tanto Viro obviam progredi, Ejusq Dignitatis amplitudinem, condigne excipere posse. At vero, tantulus ne Ego sim, qui ejusmodi Viro, Archi Presuli Dignissimo sua sua Presentia velut sol radiis resplendenti. par esse valeam excipiendo. Deum nisi Te optimum Maximum, precari mihi meumbit. ut Ille vicem sui servuli sapeat, tuamq Paternam solicitudinem et solicitam, de suis Ovibus curam, etiam ardua itinerum, millenaq Incommoditatem nondeerectam tam abunde compensanda.

Powinności tym prędzej, wypełnić należy.
Im więcej łaski y ławoru, przez nie Bożej wyniosą.
Jaśnie dotąd czyję, z Boo wielkiego Gościnnych
Tysiąc rzeczy Dobra, nowin niedopłynnych
Ciekawe uszy moie, Rzeczy Boże nowości.
Aby cudzego z Cnotowskich, Starzy wyzwobodzić
Nadto Błogosławieństwo, Wielkiemu zbogacić
Potrzeba tym ci Boga w raz, y wam wypełnić.
Dalszym swych Stanowych Cnoty, Ktorych Labędarnaj
Ruch wam szczęśliwy pomyślności, Zdrowia Bożego
Na koztych Narodzin, Boskich Swiąt Cieszy. Pisarz.
Ruch wam w Kordyn z Kiemienie, Laska Fortuna.

mem

Laudetur Jesu

Laudet Jesus Christus

X

Sabbato in Vesp: com: Dom: et
SS Nazary et Soc: Mart:
28 Dom: 6. Post Trin: Sem: col: vind: com:
9 lect: et com: S. Nazary et Soc: In Vesp
com: Sequentis et SS

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.